

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ANESPOR

Johan Andreas Wibrand

Samlet af Jan Wibrand

A N E S P O R

JOHAN ANDREAS WIBRAND

4/9 1882 – 6/6 1962

Født MORTENSEN,

men hed PETERSEN fra 1890 – 1909

Samlet og skrevet af

JAN WIBRAND

(barnebarn)

Trykt i december 2007

Forord

Dette er mit andet forsøg på en slægtsbog, som jeg kalder *anespor*, fordi jeg har tilsigtet dels at samle spor om min farfar og hans slægt, dels at samle spor om den tid han og hans aner levede i. For nogle af anerne – de fleste – er kun samlet basale oplysninger om fødsel, vielse og død. For andre er fundet spændende kildemateriale, der kan illustrere dele af disse aners liv. Da min farfar i en vis forstand – på fædrene side – har to sæt aner, har jeg valgt såvel at skrive om hans stedfader, som han selv benævnte som sin far, nemlig Niels Peter Martin Pedersen og dennes aner som om min farfars biologiske far: Andreas Carl Pilegaard Jessen og dennes aner.

Bogen er alene skrevet/samlet med henblik på brug i familien. Skrevet for at formidle noget af det omfattende materiale, som jeg gennem snart 15 års slægtsforskning har samlet.

Min farfar har – som alle mine bedsteforældre i øvrigt – levet i en meget turbulent tid. Tilmed bliver han et fint eksempel på en mønsterbryder, idet han vokser op i et håndværkermiljø, men fra 1919 fungerer i en stilling som direktør ved JTAS i Aalborg. Han har levet i en tid, hvor Danmark ændredes fra landbrugssamfund til industrisamfund, og mange mennesker flyttede fra landet og til byerne. Den tekniske udvikling, som han blev centralt placeret i, gik ekstremt hurtigt. Elektrificering, telefon, biler, flyvning etc. er nogle af de mere væsentlige pejlemærker for tiden. Telefonen blev hans specifikke virkeområde! Dette har jeg forsøgt at få indpasset i bogens første del: slægtsbogen.

I bogens anden del er der sat fokus på min farfars aner og herunder hans stedfamilies aner (det er i denne familie han vokser op) tilbage til midt i 1600-tallet – suppleret med diverse kildemateriale, hvor sådant har været til at finde.

I stedfamilien har man gennem generationer gemt et stort antal originale papirer og dokumenter, der er op til 200 år gamle. Disse har jeg fundet det interessant at gengive dele af.

I familien er også gemt et stort antal postkort fra min farfar. Disse er der også medtaget eksemplert på.

Et særligt afsnit er helliget farfars biologiske far: Andreas Carl Pilegaard Jessen. Denne slægt kan i øvrigt på nogle områder føres ganske langt tilbage – længere tilbage end til midt i 1600-tallet!

I bogens tredje del, Afskrifter og kopier, er gengivet eller afskrevet en del originale dokumenter i deres helhed. I bogens første og anden del har jeg på relevante steder henvist til disse.

Meget mere kan helt sikkert findes frem, men det får vente til en anden gang – eller til andre med slægtsforskningsinteresser!

Endelig er der til sidst et navneregister. Min farfar indgår ikke heri, da han løbende er omtalt – dels med efternavnet Mortensen, dels Petersen og endelig efternavnet Wibrand.

Enkelte mere 'uvæsentlige' navne er ikke medtaget.

Hans hustru, Herdis Bodil Marie Wibrand, f. Eriksen, er medtaget i navneregisteret med begge efternavne.

Om hende er skrevet *Anespor* tilsvarende denne bog om hendes mand.

Bogen (også den om min farmor) er afleveret til et mindre antal arkiver rundt i Danmark af hensyn til andre slægtsforskere, men også som tak for god hjælp fra nogle af disse arkiver.

Reaktioner og supplement er velkomne.

Henvendelse:

Jan Wibrand

Mail: Wibrand@mail.tele.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

SLÆGTSBOG	7
Tiden fra 1882 til 1886	7
Tiden fra 1886 til 1906	13
Tiden fra 1906 til 1919	24
Familiens 4 bosteder i Sundbyerne.....	25
Om betydningen af navnet WIBRAND	33
Efter 1919 – tiden i Aalborg	38
Dannebrogsoardener	50
Frimurerlogen Cimbria	53
Farfars sidste 20 år.....	60
FARFARS ANER	65
Aner på moderens side.....	65
Bedsteforældre til farfar – på moderens side.....	68
Oldeforældre til farfar – på moderens side.....	72
Tipoldeforældre til farfar – på moderens side	77
Farfars stedfader	85
Stedfaderens forældre	89
Stedfaderens bedsteforældre.....	96
Stedfaderens oldeforældre	104
Hollænderne på Amager	110
Frederik den Syvendes Gade 3 / Spaniensgade 3.....	111
Andreas Carl Pilegaard Jessen og hans aner	115
AFSKRIFTER OG KOPIER.....	129
Adoption i 1883	130
Arvefæste: Niels Christophersen til Wibrandt Larsen - 1775.....	132
Dansk Civilingeniør Stat og Blå Bog	134

Fogedforretning Morten Jensen, 1861	135
FT 1880 + 1885: Springgade og Pilestræde.....	137
FT 1885 + 1890: Frederik VII Gade 3.....	138
FT 1901: Frederik VII Gade 3	139
FT 1906: Spaniensgade 3	140
FT 1911: Lyongade 7, 2.th	141
FT 1916: Ingolfs Alle 24, st.	142
Levnedbeskrivelse 1882 – 1932.....	143
Levnedbeskrivelse 1933 - 1948.....	147
Logebeklædning.....	149
Logeskjold med tekstforklaring – farfars skitse	150
Navneændring i 1890.	151
Navneændring i 1909	153
Panteobligation, Jens Olsen til Bentzonseje, 1805	155
Regnskab. Anne Nielsens begravelse i 1886	156
Samfrændeskifte ml. Johanne Mortensdatter og slægtinge, 1819	157
Skifte efter Jens Olsen, 1811	159
Skifte (med aftægtsk) efter Kirsten Larsdatter, 1831 (død 1823)	161
Skifte efter Olivia Bolette Mortensen, 1913	165
Skifte efter Trein Wibrandtsdatter, 1835.	166
Skøde, Benzonseje til Jens Olsen, 1804.....	168
Skøde (med aftægtsk.), Morten Jensen til Jens Christensen, 1855.....	169
Skøde (med aftægtsk.), Niels Bendtsen til Wibrandt Petersen, 1852	171
Svendebrev, Niels Peter Martin Petersen	173
Takkeskrivelse, 1871	174
Tårnby Sogns kirkebog, 1772. Digt på startside.....	176
Viser.....	177
NAVNEREGISTER	178
LITTERATURLISTE.....	181

Benyttede skrifttyper.

Kursiv er benyttet til afskrift af trykte kilder, bogtitler, bilagstitler og ord, som jeg særligt har ønsket at fremhæve.

Lucida Handwriting er benyttet til afskrift af håndskrevne transskriberede kilder.

[...] er sat om forklarende ord og noter.

Forkortelser

KB Kirkebog

FT Folketælling

AO Arkivalier On Line. En hjemmeside, hvor kirkebøger før 1892 kan ses i original.
I mine noter også suppleret med opslagsside.
<http://www.arkivalieronline.dk>

LAK Landsarkivet i København.

Disse forkortelser i fodnoterne er primært beregnet på slægtsforskere, der måtte ønske at gå dybere ned i kilderne eller på medl. af familien, der på et senere tidspunkt måtte gå i gang med yderligere udredning af familien.

Hæftet/bogen er afleveret til følgende arkiver:

- Landsarkiverne i København, Odense Viborg og Aabenraa.
- Frederiksberg Hovedbibliotek.
- Stadsarkivet i Aalborg.
- Tårnby Lokalhistoriske Samling på Tårnby Hovedbibliotek.

NB

Hele min anetavle vil kunne findes på hjemmesiden for Family Search, hvortil alle mine data overføres.
Se: <http://www.familysearch.org>

Nulevende personer indgår i disse data, men vil ikke være tilgængelige på Internettet før end 100 år efter fødeår for de pågældende.

Såfremt en læser måtte ønske en ane- eller efterslægtstavle af dele af materialet, er man velkommen til at henvende sig til mig.

SLÆGTSBOG

Tiden fra 1882 til 1886

Johan Andreas Wibrand er født på Frederiksberg d. 4. september 1882. Han døbes i Frederiksberg Kirke d. 8. oktober 1882.

Forældrene er Olivia Bolette Mortensen, der på dette tidspunkt er lige knap 25 år, og kaptajn (i militæret) Andreas Carl Pilegaard Jessen, der på dette tidspunkt er godt 35 år gammel.

Min farfars ene fornavn er givetvis hentet fra hans biologiske fader og kan vidne om, at moderen igennem en periode har haft positive relationer til faderen!

Hans indskrift i kirkebogen er meget anderledes end ved øvrige fødte/døbte børns indskrivning, der normalt fylder nogle ganske få linier og har ingen eller ganske få ændringer og anmærkninger. I særlig grad er det mængden af 'Anmærkninger' der er interessante. Men det er også i kirkebogen, at hans ændringer af efternavnet kan aflæses.

Affotografering af kirkebogen for Frederiksberg Kirke 1881-83, side 88 a + 88 b.

Løbenr.	Fødsels- år- og dato	Barnets fulde navn	Dåbens dato og sted	Forældrenes navne, stand, håndtering og bopæl
	4. 9. September 1882	Johan Andreas Peteresen Petersen Wibrand	8 Oktober 1882. Følge Skr. af den 22 December 1882 har Johan Andreas Petersen erholdt Tilladelse til at føre Familienavn til fulde navn saaledes Johan Andreas Wibrand	Hgift. Olivia Mortensen Smallegade 18. 7. marts 1882
Faddernes navne, stand, håndtering og bopæl	Hvor anf. i alm. jf.reg.	Anmærkninger		
Mortensen Hfr. Ulrik Mortensen Mortensensgade Ole Mortensen af Tillestrade 63	Litfuldsgade 288. hvm. Tord. borg Kalligastov.	Modernist Cas. Jens: W. Tærlind Timoanudstrøget Mortensensgade Mortensen i Tillestrade 63. Følge Mortensen af 6/85 fra Fredberg Indtægtsform Litfuldsgade noteret i Tordens Lige og Tillestrade Hens navn af Brandtformand Niels Peter Martin Petersen af Tillestrade 63. født Mortensen allerede indført af gode Ansøgning og Angje- ring, nu det ændret 19 Februar 1890 kancelliet og tilladt, at i døbsbogen Olivia Bolette Mortensens Min Johan Andreas P. Odense, der nu i alle skrifter Navnlig af 24 December 1885 nu ændret af nu af den Mortensensgade Ole Mortensen og ligesom af 1885 født Ole Mortensen født Tillestrade, men for den hvidt navn for Familienavn til Jens af sine fulde navn for Familienavn bliver Johan Andreas Petersen		

Transskribering og noter til de væsentligste kolonner og indførsler i kirkebogen.

Ad **Barnets fulde navn.**

Enhver ændring af et efternavn skal altid indføres ved pågældende person i kirkebogen ved notering omkring fødsel/dåb – først *Mortensen*, så *Petersen* og endelig *Wibrand*.

Ad **Forældrenes navne, stand, håndtering og bopæl.**

Det fremgår, at moderen er *ugift* og bor i *Smallegade 18*.

Smallegade 18 var en beboelsesejendom, der rummede 4-5 lejemål. Ejeren – en justitsråd – bebor en lejlighed. De øvrige er beboet af en grosserer og af et par enkefruer.

J.A. Mortensen er født som såkaldt *uægte* [uægteskabeligt] barn. Forældrene var altså ikke indgået i ægteskab. Præsten skulle spørge til faderens navn og dette blev så normalt indført her som 'udlagt barnefader'. Dette ses som hovedregel i kirkebøgerne, men altså ikke her!

Hvorfor det ikke fremgår her, kan man kun gisne om. Men den kendsgerning, at faderen (Andreas Carl Pilegaard Jessen) senere – via sagfører – giver til kende, at han ikke ønsker sit efternavn bragt frem, antyder, at han også kan have påvirket præsten til ikke at følge sin embedspligt! Men det kan selvfølgelig også skyldes, at moderen ikke har ønsket at oplyse herom!

Ad **Faddernes navne, stand, håndtering og bopæl**

Disse er *Moderen*, søsteren *Jfr. Elna Mortensen* og faderen *Værtshusholder Ole Mortensen af Pilestræde 63*.

Ad **Anmærkninger.**

1. *Moderen 24 Aar.*

2. *Jdm. [jordmoder] W. Poulsen,¹*

Timaanedersdagen hos Værtshusholder Mortensen i Pilestræde 63.

Begrebet *Timaanedersdagen* refererer til, at det var den kommune, hvor den pågældende boede 10 måneder før fødsel, der var bidragspligtig. Derfor vigtigt at få indført på officielt sted!

Fødsel og Daab 27/5 83 tilml. Fred.berg Fattigvæsen.

Disse indførsler har den baggrund, at klargøre hvilken myndighed, der skulle betale social- eller fattighjælp, såfremt moderen skulle søge herom, hvilket Olivia Bolette Mortensen dog ikke gør.

På Københavns Stadsarkiv i arkivalier fra Mag. III Afd.: Register til A.2. 1883 er nævnt:

Mortensen, Olivia; Ug. m. S. Johan Andreas - 47,34.K

Tallet '47' betyder: Fødselsnotering efter begæring fra fremmed amt - her Frederiksberg. I selve protokollen er anført, at *Ug. Olivia Mortensen 4/9 82 h.f. [har født] Johan Andreas Mortensen.*

3. *Iflg. Meddelelse af 6/9 83 fra Fred.berg Fattigvæsen er Fødsel og Daab noteret i Trinitatis Sogns Kirkebøger.*

Denne indførsel i en kirkebog fra Trinitatis Kirke (forældrenes sogn) har jeg ikke kunnet finde.

4. *Efter den af Snedkervend*

Niels Peter Martin Petersen og Hustru Olivia Bolette født Mortensen allerunderdanigst gjorde Ansøgning og Begjæring er det under 19 Februar 1890 bevilget og tilladt, at ovennævnte Olivia Bolette Mortensens Søn Johan Andreas Mortensen, der ved allerhøieste Bevilling af 24. December 1883 er adopteret af nu afdøde Værtshusholder Ole Mortensen og ligeledes afdøde Hustru Ane Mortensen, født Nielsen,

Senere foto af Pilestræde 63. Her har familien Mortensen boet i kælderen. Formentlig har deres værtshus også været i kælderen.

Nedrevet ca. 1970. Foto fra Bymuseets arkiv

¹ Jf. Kbh. Amts Søndre Lægedistrikt, Fødselsprotokol for distriktsjordmoder; 1875-1893 fremgår, at det fulde navn var Wilhelmine Poulsen. Her angives også at det var en naturlig fødsel.

maa for Fremtiden føre Familienavnet ~~Petersen~~, saa at hans fulde Navn bliver Johan Andreas Petersen.

5. *Ifølge Skrivelse af 22 December 1909 har Johan Andreas Petersen erholdt Tilladelse til at føre Familienavnet Wibrand; fulde Navn saaledes Johan Andreas Wibrand.*

Det fremgår af foranstående, at moderen – Olivia Bolette Mortensen – har boet hos sine forældre ganske kort tid før graviditet (undfangelse) af Johan Andreas Mortensen. Af adoptionspapirer fra 1883 (se nederst på denne side) fremgår endvidere, at hun hurtigt efter nedkomsten flytter tilbage til sine forældre i Pilestræde.

I Københavns Politis Mandtaller 1868-99 er hun opført som boende i Pilestræde ved alle tællinger fra maj 1882 til maj 1886.

Det er således i Pilestræde 63, at min farfar bor i de første 4 år af sit liv, indtil moderen gifter sig med Niels Peter Martin Petersen den 2. december 1886 og tager ham med sig til Sundbyøster.

Den del af det nuv. Pilestræde (fra Møntergade til Landemærket), der ligger nærmest Trinitatis Kirke, hed indtil 1881: *Springgade*. Et navn, der hentyder til de tyre og hingste, der var opstaldet i stadens avlsgård, som lå her i ældre tid.

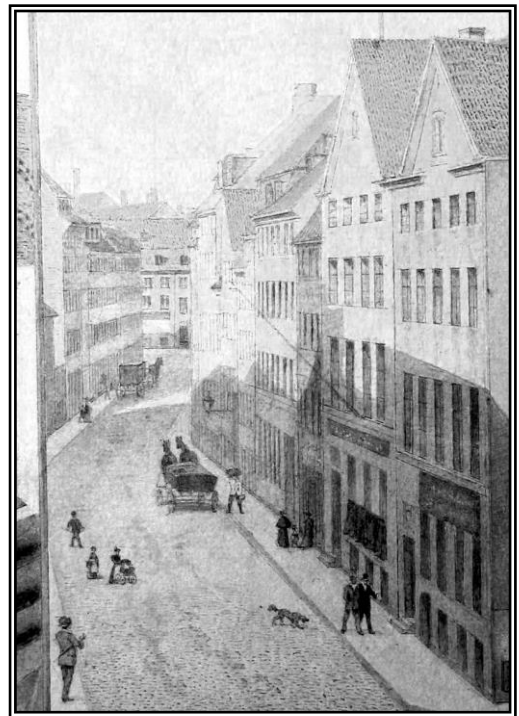
Navnet *Pilestræde* er opkaldt efter den middelalderlige *Pilegaard* på hjørnet af Antonigade.

Egentlig lidt pudsigt al den stund min farfars biologiske far bærer mellemnavnet 'Pilegaard', hvilket navn dog stammer fra en gård på Sydfyn.

I ejendommen Pilestræde 63 var der på den tid stalde til såvel køer som heste – fremgår det af et matrikelkort fra den tid. Og der var brændevinsbrænderi i den bagerste baggård.

Denne tegning, der godt nok er fra 1906, viser den del af Pilestræde, der tidl. hed Springgade. Altså set op mod Landemærket. Pilestræde 63 har ligget i krumningen til venstre – lige før den lyse gavl. I dag vil det sådan cirka svare til det sted, hvor Pilestræde går over i Nina Bangs Plads.¹

Billede af landskabsmaler Emil Orth fra Bymuseets arkiv

I *Folketællingen for 1880 + 1885*: Springgade og Pilestræde (se under *Afskrifter og kopier*) fremgår, at familien i 1880 har boet i kælderens (Springgade 15) og består af forældrene Ole Mortensen og Ane Mortensen født Nielsen samt de 3 døtre: Olivia Bolette, Alma Dorothea og Elna Amalie samt sønnen Niels Villiam.

I folketællingen for 1885 (Pilestræde 63) ses, at de fortsat bor i kælderens. Familien er som nævnt foran, men nu er også nævnt *Johan Mortensen, 2 år*. Han er nævnt som søn af ægteparret – formelt er han adoptivsøn og han er nævnt som født i København, hvilket heller ikke er helt rigtigt!

J.A. Wibrand har bl.a. i 1932 skrevet lidt om sin herkomst. Se *Levnedsbeskrivelse 1882-1932* under *Afskrifter og kopier*. Heri nævnes intet om hverken den biologiske fader eller om et mindre antal år i Pilestræde. Han skriver selv:

Min barndom har jeg tilbragt i København (Sundbyøster) under beskedne kår.

I oktober 1883 indleder værtshusholder Ole Mortensen og hans kone Ane Mortensen, f. Nielsen, adoptionssag vedr. Johan Andreas Mortensen, deres datters søn.

I papirerne, som i dag ligger i Overpræsidiets, kan man læse, at formålet med adoptionen har været, at barnebarnet

... i sin fremtidige Stilling i Livet formentlig vil vinde mere Støtte og Fasthed.

¹ Nina Bang var socialdemokratisk landstingsmedlem fra 1918 og første danske kvindelige minister (undervisningsminister) fra 1924-26.

I afsnittet med *Afskrifter og kopier* er i bilaget *Adoption i 1883* medtaget korrespondancen om denne. Det er i denne sagsbehandling/korrespondance, at det fremgår, hvem faderen er samt at denne lover et fast årligt underholdsbidrag. Således citeres Ole Mortensen og Ane Nielsen allerede i journalen ved første fremmøde i Overpræsidentet således:

*Mortensen mødte og forklarede, at Kapt. Jessen i Aalborg er Fader til Barnet og har lovet et Underholdsbidrag af 175 Kr. om Aaret.
Der vil blive udleveret Erklæring fra ham.*

[De nævnte kr. 175 kan omregnes fra år 1900 til i dag, hvor beløbet svarer til godt kr. 10.000] I selve deres ansøgning til Kongen (Justitsministeriet) om at måtte adoptere fremgår oplysningen om den biologiske fader og dennes tilsagn om at ville give et underholdsbidrag ikke. Ved at læse korrespondancen synes jeg det fremgår, at der i tiden forud for denne adoption må have været kontakt og præcise aftaler mellem barnefaderen og familien Mortensen. Dels for så vidt selve adoptionen og barnets efternavn, men også vedr. underholdsbidraget, der senere gør det muligt for J.A. Mortensen/Petersen at uddanne sig til ingeniør. Det er min opfattelse, at Andreas Carl Pilegaard Jessen har stået ved sine aftaler! Når jeg læser de mange papirer m.m. om/fra min farfar fremgår det i øvrigt, at han i den største del af sit liv alene underskriver sig med navnet *Johan Petersen/Wibrand!* Adoptionen bevilges juleaften, den 24. december 1883.

Er det nu den rigtige kaptajn Jessen, som jeg påstår er fader til Johan Andreas Wibrand, min farfar? Og er han den person, som ægteparret Mortensen nævner i Overpræsidentet ved deres første møde om adoption?

Jf. *Håndbog for Hæren – Fordelingen af Hærens Officerer samt Aldersordenslister* (kan ses på *Det Kongelige Garnisonsbibliotek* på Kastellet i København) fremgår, at der på den tid i hele Danmark kun var tre officerer med efternavnet Jessen. Kun en af disse – nemlig Andreas Carl Pilegaard Jessen – gjorde tjeneste i København på udfangelsestidspunktet for min farfar samt gjorde tjeneste i Aalborg i 1883.

Under sit ophold i København gjorde han som premierløjtnant tjeneste ved Generalstaben og boede privat i Brogade 5 på Christianshavn. Se også hans egen levnedsskildring på side 116 ff.

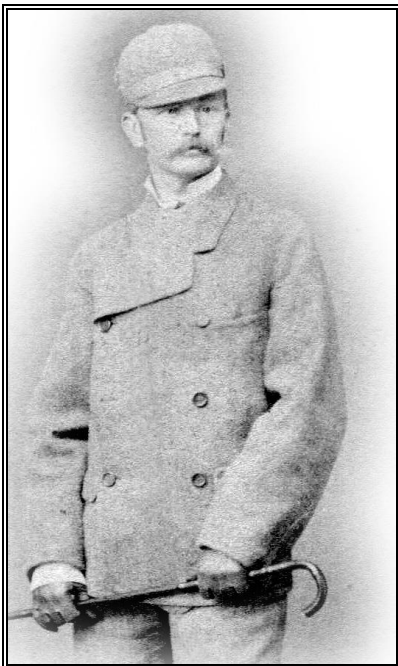

Foto er optaget hos fotograf Tønnies i Aalborg. Nummer: 28280, der dog ikke kan findes i databasen over Tønnies fotos på Aalborg Stadsarkiv. Fotoet er dog bag på med håndskrift mærket *A.J. 1874*

En hændelse, der bestemt ikke kan kaldes tilfældig er, at jeg i mine forældres chatol kort før min moder døde i 1999, fandt disse to små fotos.

Jf. bogen *12. Bataillons Historie 1679-1929*, hvori findes foto af A.C.P. Jessen (se side 116), er det åbenbart, at de to fotos fra mors og fars chatol er A. C. P. Jessen. Se også signaturen bag på det ene! Jeg kan kun udlægge dette på den måde, at der må være tale om fotos, der har været i familiens eje og er blevet overgivet fra generation til generation: fra Andreas Carl Pilegaard Jessen til Olivia Bolette Mortensen til Johan Andreas Wibrand til Poul Wibrand og nu til undertegnede. Se mere om A.C.P. Jessen senere i dette hæfte (side 116 ff).

Foto er optaget hos fotograf Tønnies i Aalborg. Nummer: 50908, der kan findes i databasen over Tønnies fotos på Aalborg Stadsarkiv. Optaget: *18.09.1880*. Bestilt af: *Jessen*

Det bliver nu ikke så mange år, at J.A. Mortensen *vinder støtte og fasthed* i kraft af samværet med sine morforældre og nu også adoptivforældre.

I april 1885 dør Ole Mortensen og i august 1886 dør Anne Nielsdatter. Hans moder, Olivia Bolette Mortensen, har boet i Pilestræde i alle årene fra 1883 til 1886 og har således været den reelle moder for ham. Hun må på dette tidspunkt (1886) have mødt Niels Peter Martin Petersen, idet disse gifter sig i december 1886.

Jf. navneændringsagen fra 1890 fremgår, at

*... Drengen bestandig har været hos os siden vort ægteskabs
Indgaaelse den 2 December 1886.*

Se Navneændring i 1890 under Afskrifter og kopier.

Det kan undre, at der alene er tale om navneændring og ikke om adoption, således at drengen i juridisk forstand får forældrene Olivia Bolette Mortensen og Niels Peter Martin Petersen.

I hele sit liv har J.A. Wibrand i juridisk forstand forældrene Anne Nielsdatter og Ole Mortensen, hvilket dels ses af de oplysninger han giver ved indgåelse af ægteskab, dels af oplysningen i kirkebogen ved død/bisættelse i 1962 i Hasseris Kirke. Begge steder oplyses hans forældre at være Anne Nielsdatter og værtshusholder Ole Mortensen.

I *Dansk Civilingeniør Stat og Blå Bog* samt ved *levnedsbeskrivelse* (se disse under *Afskrifter og kopier*) til Ordenskapitlet opgiver han selv sine forældre som Olivia Bolette Mortensen og Niels Peter Martin Petersen.

Og dette mønster gentages i samtlige de forhold, hvor han selv eller div. myndigheder noterer hans forældre. Med undtagelse af ved vielse og ved hans død!

I 1885 dør som nævnt Ole Mortensen og i 1886 dør Anne Nielsdatter – eller Nielsen, som hun nu kaldes.

I intet af skifterne efter disse nævnes J.A. Wibrand som deres arveberettigede barn!

Dette foto af J.A. Mortensen er fra februar 1887. Han er således 4 ½ år gammel. En særdeles selvbevidst og kæk lille dreng!

Fra december 1886 vokser J.A. Mortensen op i Sundbyøster i daværende Frederik VII's Gade (fra 1902 – ved indlemmelsen af Sundbyerne i København – blev gadenavnet ændret til Spaniensgade).

Familien i Frederik d. VII's Gade 3 består i efteråret 1886 af snedkersvend Niels Peter Martin Petersen og dennes forældre: Trein Petersen, født Nielsen, og Wibrandt Petersen.

I villaen bor desuden en smedesvend med kone og et barn på 10 år.

Trein Petersen står i folketællingen for 1885 benævnt som *grønhandlerske* og Wibrandt Petersen som *skibstømrer* (han er skibstømrer på Holmen).

Niels Peter Martin Petersen er på dette tidspunkt *snedkersvend*. I villaen i Frederik d. VII's Gade indretter han senere værksted.

Se FT 1885 + 1890: Frederik VII Gade 3 under Afskrifter og kopier.

I folketællingen for 1885 benævnes min farfar: *Johan Mortensen* og i folketællingen for 1890 benævnes han: *Johan Andreas Petersen*.

Det er netop i februar 1890, at familien får tilladelse til at han benytter efternavnet *Petersen!*

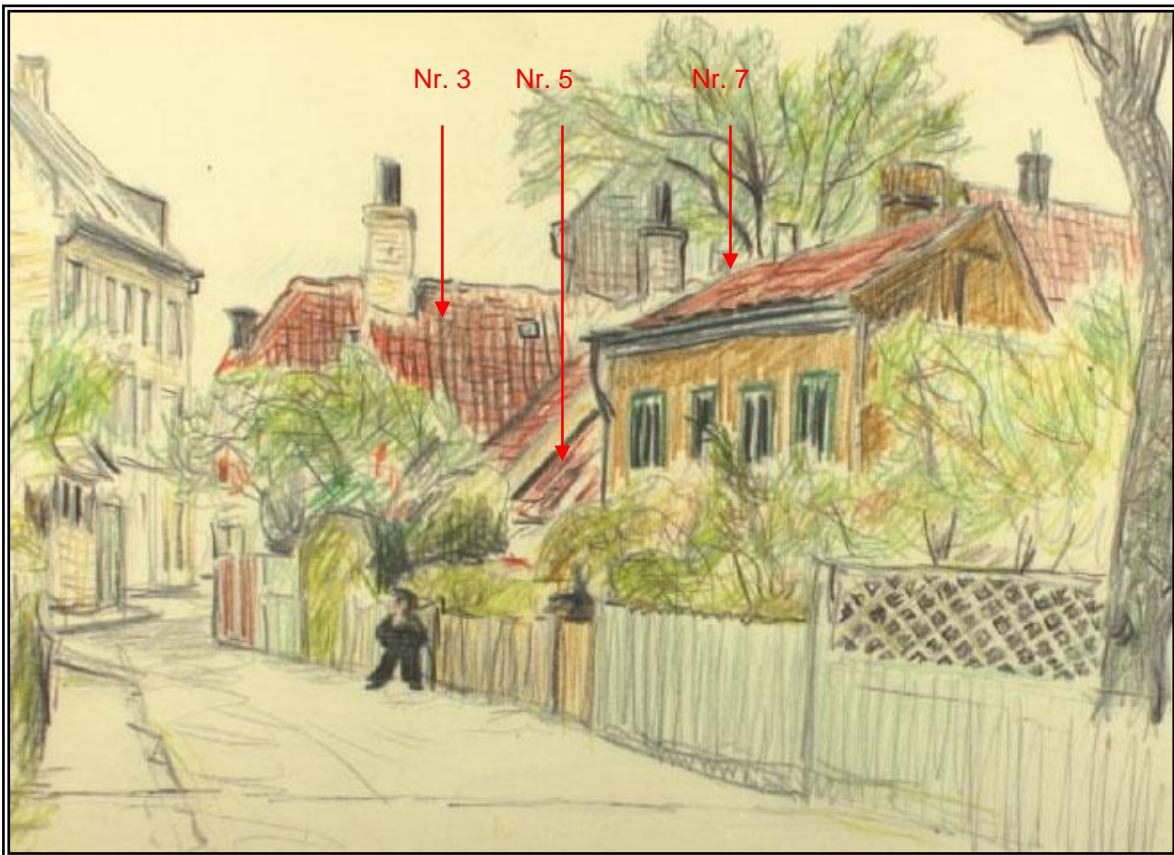
I den nye familie har der tilsyneladende ikke været talt så åbent om farfars oprindelse for så vidt den biologiske fader.

(Halv)broderen Aa.V. Wibrand (1891-1974) skriver om dette, som brødrene altså har anet en smule om, i et senere notat:

Jeg erindrer ganske tydeligt, at jeg paa et ret tidligt Tidspunkt forundrede mig over, at Johan var 5 Aar ældre end Erik, medens der var 2 Aar mellem os andre, og at Johan var født på Frederiksberg og vi andre paa Amager. Jeg var højst 12 Aar [ca. 1903] da en af Drengene i Gaden sagde til Ejnar: "Jeg synes jeg har hørt, at Johan ikke er jeres rigtige Bror", hvortil Ejnar svarede: "Jo, han er saamænd rigtig nok."

Den rigtige Sammenhæng blev først aabenbaret for os af Tante Alma [søster til Olivia Bolette] umiddelbart før Fars og Mors Sølvbryllup [2. dec 1911] som Mor selvfølgelig gjorde alt for at skjule. Men vi 4 hjemmeboende ønskede dem dog tillykke.

I dette hus – Spaniensgade 3 – bor J.A. Mortensen/Petersen fra 1886 til 1909 og altså også efter at han gifter sig i 1906. Deres to børn Bodil og Poul er født her. I 1909 flytter familien til Lyongade.

Billedet oven for, der er fundet på Det kongelige Bibliotek, viser huset fra gaden. Billedet er set mod Frankrigsgade, der anes i baggrunden. Billedet svarer i sin komposition ganske meget til et tilsvarende foto fra bogen: *Hilsen fra Amager*.

Jf. grundplan på side 111 er nr. 3 et vinkelhus, der støder meget tæt op til nr. 5.

Tiden fra 1886 til 1906

Blandt de skriftlige kilder til hvordan menneskene i Sundbyerne boede og levede sidst i 1800-tallet er bl.a.:

Chr. Nicolaisen, der har skrevet indlæg i *Amagers Historie 1-3*, har i en række artikler i Amagerbladet skildret Sundbyernes udvikling fra 1880-1925. Således skriver han i en artikel bl.a.:

(her citeret efter *Sundby før århundredskiftet*)

Små lave, sammenkrøbne Huse med Bræddegavl og Plankeværker foran Vinduerne og indelukkede Blomsterhaver med Livstræet midt i enkelte grimme Lejekaserner paa to Etager af en nyere Type fra 60'erne og 70'erne skød sig udfordrende frem, som om de dominerede hele Gaden.

Hvem boede saa her i de smaa gul- og grønmalede Huse med tjærede Brændehuse og Plankeværker?

Søfolk og Fiskere og for en stor Del Holmens Folk, gamle Enker og Pensionister, 'Handelsfolk', 'Sundby-Koner' og Arbejdere paa de opstaaede Fabrikker var Blandingen.

Langs Hovedvejen var opstaaet en del Handlende og Butikshaandværkere, der ligesom en del Moderniserede Ejendomme gav Forstadspræget.

Præsten A. Schneekloth, der har såvel konfirmeret som viet farfar, var sognepræst i Sundby Kirke fra 1890. I en mindetale har han bl.a. sagt om 1890'erne:

(her citeret efter *Sundby før århundredskiftet*)

Alle kirkelige Forretninger blev henlagt til Søndagene, thi Folk havde ikke Tid til at forsømme deres Arbejde om Hverdagene, og Følgen deraf blev Bunkebrylupper og Massebegravelser af Børn. Jeg har ofte haft 6 Brudepar knælende for Alteret, jeg har endog døbt 28 Børn paa en Gang, og adskillige Gange har jeg haft 8 Barnekister staaende foran mig.

Børnedødeligheden var meget stor paa Grund af de lidet hygiejniske Forhold.

Kort over Sundbyøster fra sidst i 1800-tallet. Vandværk og gasværk kommer dog først til efter 1901. Den brede skrå gade i nederste venstre hjørne er daværende Amagervej – senere Amagerbrogade. Den røde pil til venstre markerer Frederik den VII's Gade 3. Den smalle pil til højre markerer J.A. Wibrands senere hustrus fødested på Øresundsvej 61. Kortet er 'klippet' fra Kort- Og Matrikelstyrelsens hjemmeside.

Mere specifikt om Spaniensgade og huset i nr. 3 (se også siderne om Spaniensgade side 111 ff) skriver:

Christian Elling i sin bog *Rejse på Amager*.

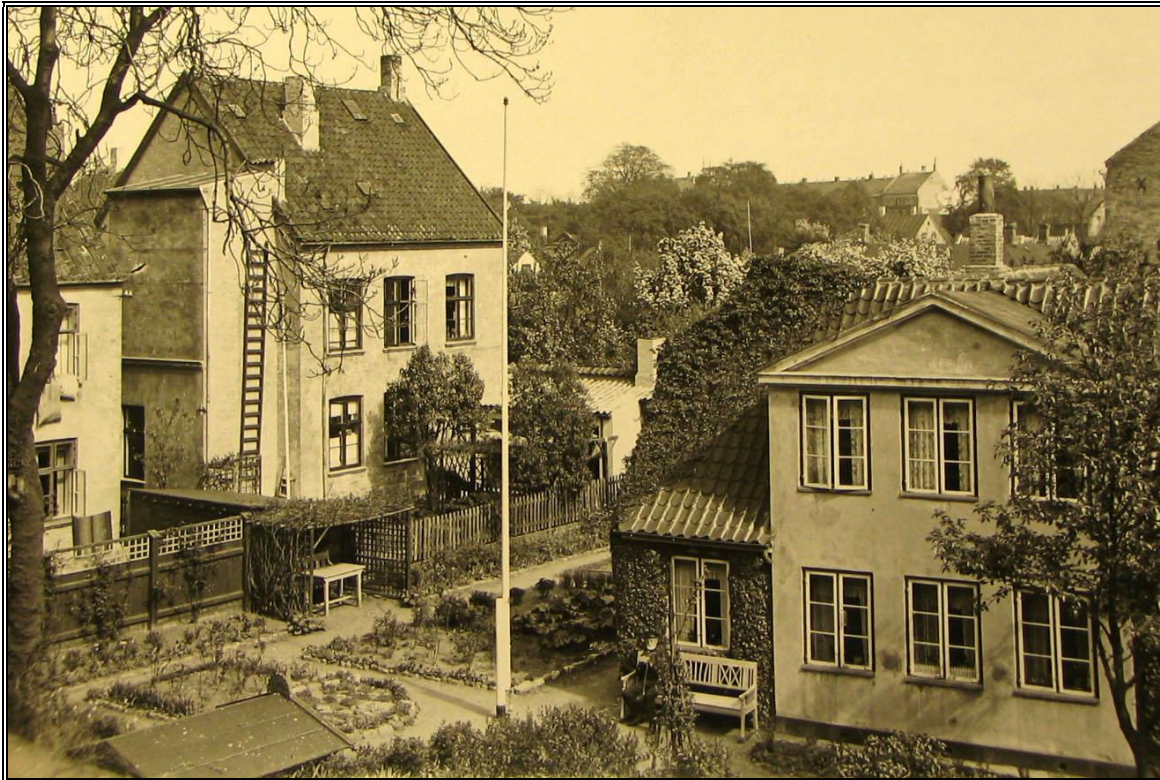
Strax paa venstre haand i Spaniensgade møder vi et Hjørnehus (Nr. 3), der ved sin frontonprydede Kvist mod Haven gør sig som et beskedent Landsted. Her er stille som paa Landet.

To fotos af huset findes i den nævnte bog, men her er (på næste side) valgt et foto, der er fundet på Københavns Bymuseum.

Fotoet er fra 1920'erne da det er den ældre N.P.M. Petersen, der sidder på bænken (lavet af ham selv). Det runde rosenbed var tidligere en lille dam med plads til ænder. Tidligere havde man også høns i haven.

De to huse til venstre har front til Murciaegade og findes endnu.

Steffen Lindvald beskriver i sin bog *Vandringer i de gamle københavnske landsbyer* huset som et solidt landsted fra begyndelsen af forrige århundrede og med en smuk have.

Folketallet i Sundbyerne voksede i 1800-tallet og først i 1900-tallet med rivende fart. Og som en del af Tårnby Sogn skete befolkningstilvæksten langt overvejende i Sundbyerne.

Neden for er vist indbyggertallene fra 1801 til 1921:

	1801	1840	1860	1870	1880	1890	1895	1901	1921
Sundbyerne	1.576	2.145	4.610	6.774	9.923	13.310	15.499	22.340	51.000
Resten af Tårnby Sogn	1.550		2.168	2.554	3.175	3.615	Ej talt	3.622	

Befolkningstallet i Sundbyerne i 1890 blev kun overgået af købstæderne Århus, Odense, Aalborg, Horsens og Randers. Men i 1920 var det væsentligt større end i Aalborg, som J.A. Wibrand med familie flytter til i 1919!

Sundbyerne fik egen kirke i 1870, blev selvstændigt kirkesogn i 1878 og selvstændig kommune i 1896. Men allerede i 1902 blev Sundbyerne indlemmet i Københavns Kommune.

I dag danner Sundbyøster og Sundbyvester kernen i postdistriktet *København S*.

Sundbyerne generelt og de væsentligste industrier er i *TRAP Danmark*, 3. udgave fra 1898 beskrevet på denne måde:

I Sognet de sammenvoksede Byer Sundbyvester og Sundbyøster med Kirke, Præstebolig, 4 Kommuneskoler (1896: 1730 Elever og 13 Lærere og 12 Lærerinder), flere private Skoler, en Privat Realskole, Apotek, Distriktslæge (for Amager) Asyl, Arbejdsanstalt og Sygehus for Sundby Sogn, opført 1894 ved Kastrupvejen; Arbejdsanstalten har Plads for omtr. 180, Sygehuset for 24 Personer.

Desuden Postekspedition, Telegraf- og Telefonstation, Politistation, Sporvognsforbindelse med Kjøbenhavn, og flere betydelige Fabriksanlæg samt de af Arbejdernes Byggeförening opførte Arbejderboliger. Disse Fabrikker og Arbejderboliger have efterhaanden ganske betaget Sundbyerne præget af Landsbyer; har givet dem et helt købstadsmæssigt Udseende med høje Huse, Butikker og talrige handlende og Haandværkere, og i virkeligheden maa Sundbyerne betragtes som en københavnsk Forstad, skønt der ogsaa findes en Del mindre Landbrug og flere større Gartnerier, der have Afsætning af Grøntsager til Hovedstaden.

Den næst yngste af brødrene til min farfar – Aa.V. Wibrand (1891-1974) – har, som det fremgår af kolofonen til avisartiklen i Amagerbladet fra 4. august 1972, skrevet flere indlæg til bladet.

I den her gengivne artikel omtaler han ikke bare sin barndomsgade, men fortæller også præcise detaljer om sine bedsteforældre, om det at være barn/ung på den tid, om hygiejniske forhold og meget mere.

Senere i dette hæfte vil jeg referere til denne artikel.

Sådan var min barndomsgade

Min barndomsgade i Sundbyøster på Amager hed i de første 11 år af min tilværelse Frederik den 7. Gade. Den ændrede navn til Spaniensgade i 1902, da Sundby blev indlemmet i København.

Fr. d. 7. Gade, der bestod af kun 15 huse, var en sidegade til Østergade (Frankrigsgade). Den havde en mærkelig krøllet, men hyggelig facon, idet dens første del gik nogenlunde vinkelret på Østergades sydside, men derefter knækkede østover i en lignende vinkel inden den i et nyt, svagt knæk i sydøstlig retning, endte ved bagindgangen til Røde Kros have.

Hovedindgangen til denne have og dens to teaterbygninger lå ved Øresundsvej, ved siden af Gissegyden (Minor-kagade) nær den navnkundige »Dyvekesgård«, også kaldet Rødegård, hvor efter sigende den fra Holland importerede Sigbrit med datteren Dyveke i sin tid boede.

Fr. d. 7. Gade bestod af en blanding af een-familieshuse fra tiden omkring 1800-tallet og senere byggede treetageshuse for flere familier. Beboerne var håndværkere, jordbrugere, søfolk, arbejdere plus enkelte af andre erhverv. Vort hus, et af de nyere een-families, lå og ligger stadig som nr. tre i gaden. I »Vandringene i de gamle københavnske landsbyer« beskriver Steffen Lindvald huset »som et solidt landsted fra begyndelsen af forrige århundrede og med en smuk have«. Også i Christian Ellingers »Rejse på Amager« er huset omtalt både i tekst og billeder.

I dette hus boede mine forældre med fem drenge samt vores farmor og farfar.

Farfar var skibstømrer på Holmen. Han havde i sin ungdom sejlet både på »varmen« og på Grønland. Han var en dygtig fagmand, der i sin fritid lavede små skibsmodeller af fuldriggere, hvis takkelaage, vanter og tovværk, ja selv redningsbåde var holdt i et

nøjagtigt målestoksforhold svarende til de rigtige skibe. Det var et virkeligt mesterværk, der ville have været en prydding for et søfartsmuseum.

At hans arbejder blev påskønnet ses deraf, at han lavede en skibsmodel til Prins Valdemar og et til Kong Georg af Grækenland. Som tak modtog han et stort sølvbæger med prinsens monogram og fra Kong Georg kom en guldbyrstnål besat med ædelstene og diamanter. Byrstenålen brugte min farmor til at holde sammen på sit sjal, når hun gik på gaden. Farmor var af gammel amagerslægt, og bar derfor tidens skønne Amagerdragt med et utal af skorter og af en længde, der fejede jorden. Hendes gang virkede derfor nærmest glidende, og vi børn tvivlede virkelig på, at hun overhovedet havde ben. Lykkeligvis behøver nutidens unge ikke at tvivle i så henseende.

Fr. den 7. Gade og nærmeste omegn var en herlig tumleplads for os børn. Om sommeren havde vi stranden på Amagers østside, Fælleden og Kløvermarken. Søndagene tilbragte vi ofte i Røde Kro's have, hvor der var gynger, skydebane og karrusel. Vi havde et morsomt ulønnet job ved at agere trækraft på loftet over karrusellens heste, løver og andet. Man svedte gerne en søndag her, blot for at være med i legen. En anden af vore fornøjelser bestod i at hjælpe det primitive brandvæsen. Vi pumpede vand ud i slangerne fra et stort kår for de tvangsudskrevne borgere, når de omsider mødte frem til ildebrand tilkaldt af kirkeklokkernes klemten. Landboerne skulle møde med et fornødent antal heste, dels til at trække sprøjterne, og dels til at køre vand til det omtalte store kår. Det kneb ofte at holde det fornødne tryk på slangerne, måske fordi brandstedet lå langt fra brandkøret, hvor man hentede vandet, således at tønderne, som de hen-

tede vandet i, kun var halvfylde, resten var løbet ud under vejs. Brandvæsenets indsats bestod som regel kun i at efterslukke et rygende bål - eller mandskabets egne tørre ganer. Til det sidste manglede aldrig væde, i hvert fald når branden skete i forretningernes åbningstid. Brandene var dog mest om natten, og en lang tid skete det hver lørdag nat med ild i høstakke og i stråtag.

Det kunne måske se ud, som alt var idyl og sjov i mine drengeår, men den sanitære side af forholdene dengang var nu ikke fremragende. På den ene side af huset havde vi en vandpost, der både gav rigeligt og udmærket vand, medens der på husets anden side lå en latrinkule. Næsten alle een-familiehusene havde et stykke jord med grøntsager, og der forelå tilladelse til at vi selv måtte sørge for produkternes nødvendige godning. De større huse havde renovationsvæsenet til at ordne problemerne med at fjerne latrinen. Om foråret blev vores latrinkule lukket op, og vi drenge hjalp far med at sprede indholdet fra kullen ud over havens jord, og med at grave det ned til gavn for det, som Steffen Lindvald kaldte »landstedets smukke have«. Når vi startede latrinkulens åbning blev alle eventuelle åbne vinduer i nabo huset hurtigt lukket til. Medaljen havde dog en bagside, idet tre af vi brødre efter tur måtte på Blegdams-hospitalet med Tyfus, og lægerne tilskrev det nære naboskab til disse livsfunktioners nødvendige indretninger som sygdommens årsag. Omsider fik vi lagt vand ind, ligesom renholdningsselskabet tog sig af natrenovationens fjernelse.

Det blev dengang betragtet som luksus, at have vand indlagt; det var ikke noget man ofrede penge på. Man vendte skam hver 5-øre et par gange inden den blev givet ud.

81-årige A. W. har i mange år skrevet læserbreve om forhold på Amager. Og stadig har han noget på hjerte. Her fortæller han levende om sin barndomsgade i Sundbyøster, Frederik d. 7. Gade, Spaniensgade fra 1902, da Sundby blev udskilt fra Tårnby og indlemmet i København.

Når man nu ser pengeforbrug, ikke mindst mellem børn og unge, kan man jo undre sig over, at man kom så særdeles godt over sine børne- og ungdomsår, som tilfældet var.

Min barndomsgade eksisterer endnu, i hvert fald af navn. Men den kønneste del af den oprigtige gade med de ældste små huse og mod Røde Kros forlængst forsvundne, for at give plads til et moderne, men mere prosaisk byggeri, omkring den forlængede Lyongade, hvor min tids børn næppe ville finde sig godt. Friluftsliv kan ikke erstattes af fritidshjem.

Den første del af gaden står stadig i næsten uændret skikkelse i det ydre, men er præget af tidens tand og ligesom trykket i knæ af det omgivende nye byggeri. Denne del af den oprindelige gade indtil nr. 14 er nu via varemægler Holst's smukke have forøret med den tidligere Kraingade ved Øresundsvej, som en del af den nye Spaniensgade.

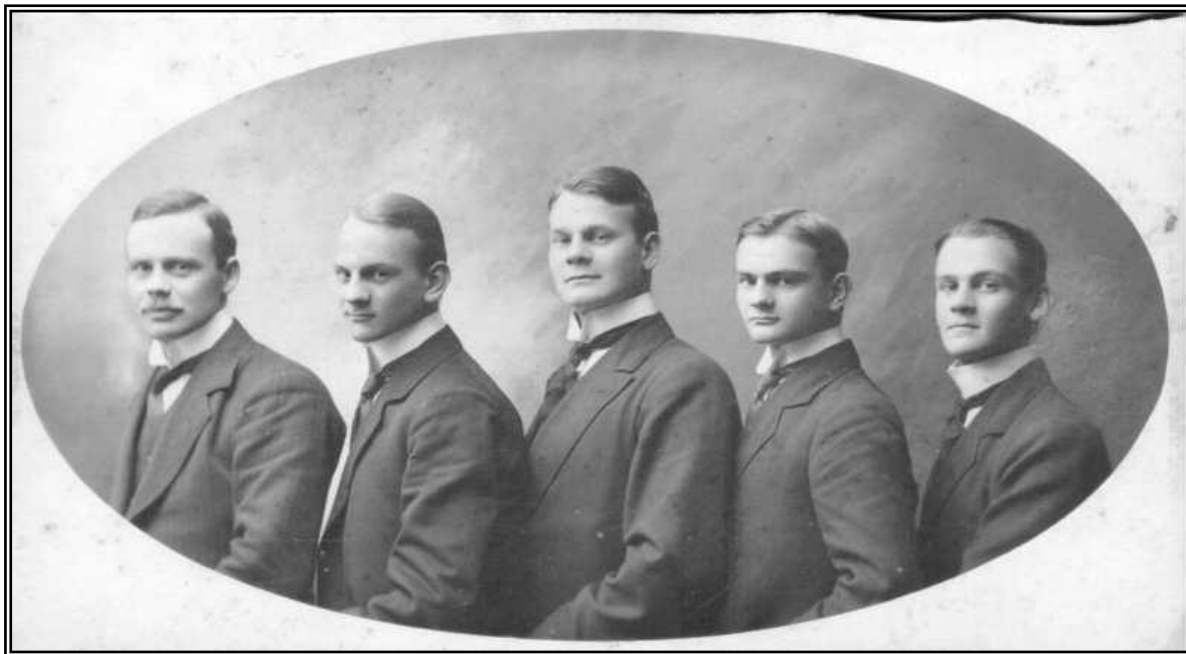
A. W.

Som nævnt tidligere flytter min farfar, der dengang havde efternavnet Mortensen, til Sundbyøster i december 1886, i og med at hans moder gifter sig med Niels Peter Martin Petersen. På dette tidspunkt er hun gravid med ægteparrets førstefødte: Erik Martin Petersen.

Familien udvidedes hurtigt. J.A. Mortensen, der kommer til at hedde *Petersen* fra 1890, får i løbet af årene 1887-93 fire små brødre.

Lidt pudsigt er det, at alle disse 4 drenge fødes i april måned, der i familien må have været en slags 'store fødselsdagsmåned'!

Og således så de fem brødre ud på et foto, der bærer påskriften: *julen 1910*.

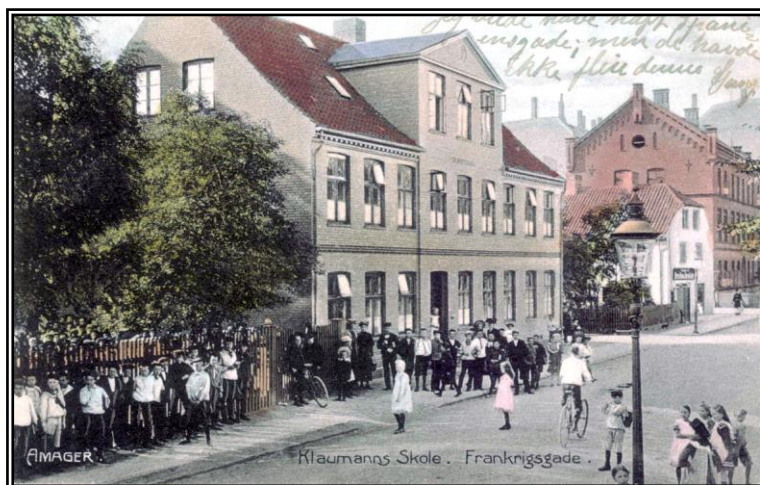

<u>Johan</u> Andreas W 1882-1963	<u>Erik</u> Martin W 1887-1962	<u>Ejnar</u> Olaf W 1889-1970	<u>Aage</u> Vilhelm W 1891-1974	<u>Niels</u> Otto W 1893-1968
-------------------------------------	-----------------------------------	----------------------------------	------------------------------------	----------------------------------

Deres respektive kaldenavne er understreget.

Om sin skolegang på Amager skriver min farfar i sine erindringer (se *Levnedsbeskrivelse 1882-1933* under *Afskrifter og kopier*):

Min Barndom har jeg tilbragt i København (Sundbyøster) under beskedne Kaar. Der var dog Raad til at holde mig (og 4 yngre Brødre) i Sundby Realskole, hvorfra jeg 14 ¾ Aar [1897] (efter ministeriel Dispensation) indstilledes til Præliminæreksamen ved Universitetet.

Aa.V. Wibrand, (1891-1974), har i en note skrevet, at brødrene gik i skole i *Langager* og *Larsens Skole* – senere *Klaumanns Skole*.

Situationen var den, at skoleleder Klaumann i 1896 overtog Sundby Realskole.

Huset i baggrunden (i dag Frankrigsgade nr. 4) blev kaldt 'Klaumanns lille Skole'. Her gik eleverne fra 1.-3. klasse. Bygningen rummede tidl. en centralskole.

Begge huse eksisterer den dag i dag.

Skriften på billedet er farmors – fra et postkort hun sender i 1907 til sin mand, der på dette tidspunkt arbejder i Randers. Der står:

Jeg vilde have haft Spaniensgade; men de havde ikke flere [af] denne Slags.

Klaumanns Skole ser i 2006 således ud – med en køkkenforretning og en ejendomsmægler i stueetagen:

Man kan stadig se navnet *Elises Haab*, som huset også hed dengang i 1890'erne, på facaden. Bygningen i hvilken *Klaumanns lille Skole* – Frankrigsgade 4 – lå, rummer i dag skole for vidtgående specialundervisning for voksne. Øverst på facaden til Frankrigsgade 4 står: *Sogneskole 1878*. Bygningen rummede fra 1878 en fælles kommuneskole for elever fra såvel Sundbyvester, som fra Sundbyøster.

I den på side 15 gengivne avisartikel af Aa.V. Wibrand beskrives legemulighederne for børnene på denne måde:

Frederik d. 7. Gade og nærmeste omegn var en herlig tumleplads for os børn.

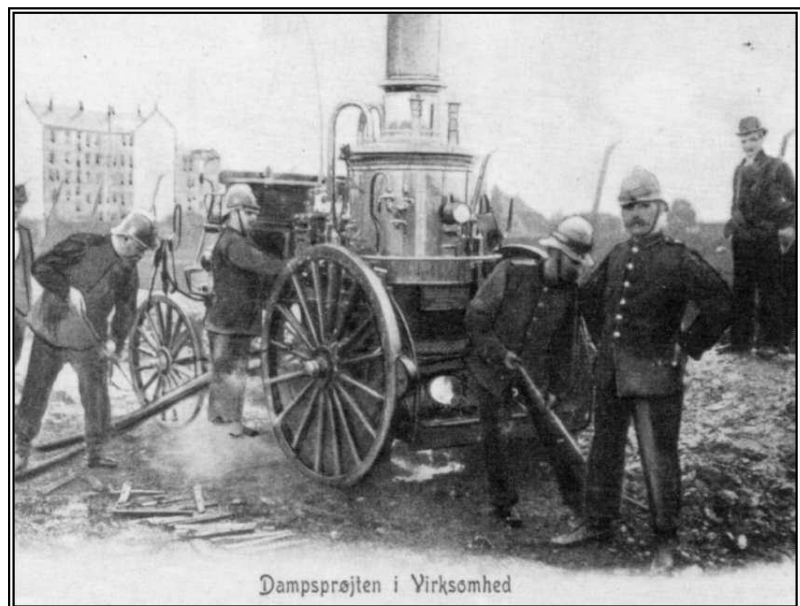
Om sommeren havde vi stranden på Amagers østside, Fælleden og Kløvermarken. Søndagene tilbragte vi ofte i Røde Kro's have, hvor der var gynger, skydebane og karrusel. Vi havde et morsomt ulønnet job ved at agere trækraft på loftet over karrusellens heste, løver og andet. Man svedte gerne en søndag her, blot for at være med i legen.

En anden af vore fornøjelser bestod i at hjælpe det primitive brandvæsen. Vi pumpede vand ud i slangerne fra et stort kar for de tvangsudskrevne borgere, når de omsider mødte frem til ildebrand tilkaldt af kirkeklokkernes klemten.

(Foto fra *Hilsen fra Amager*)

J.A. Petersen konfirmeres den 4. oktober 1896 i Sundby Kirke.¹

I feltet i kirkebogen, hvor forældre/plejeforældre/husbonds navn skal skrives står: *Er hos Snedker Niels Petersen, Fr. d. 7des Gade 3*. Næsten alle øvrige konfirmerede er nævnt med forældre – såvel faders som moders navn!

Dampsprøjt i Virksomhed

¹ KB Sundby 1892-98, Konf. Dr, side 66.

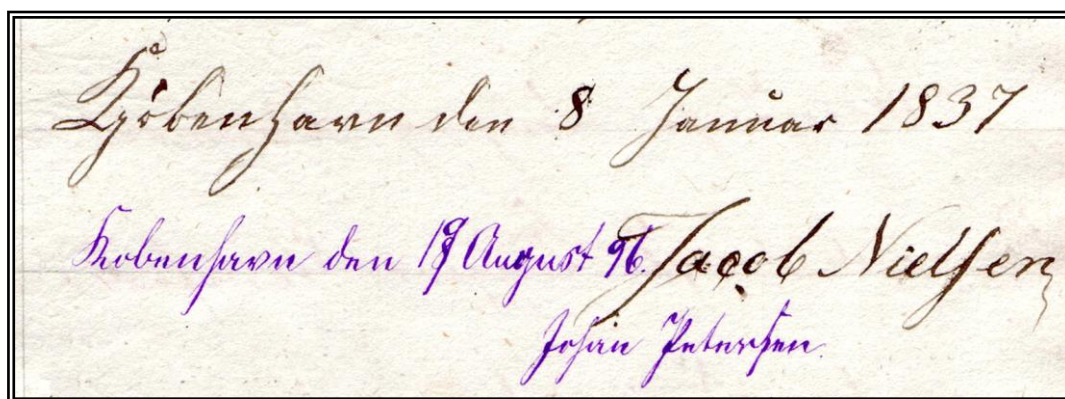
J.A. Wibrandts samlede uddannelsesforløb ses af dette skema, der bygger på hans egne oplysninger i *Levnedsbeskrivelse 1882-1932* (se under *Afskrifter og kopier*):

Alder for JA Wibrand	Måned år og for afsl. eksamen	Eksamensbetegnelse
13 ¾	Juni 1896	Grundskole afsluttet
14 ¾	Juni 1897	Præliminæreksamen ved Universitetet
15 ¾	1898	Adgangseksamen til Polyteknisk Læreanstalt + tillægsprøve i fransk
18 ¾	Juni-juli 1901	1. Del af udd. til polyteknisk kandidat
22 ½	Januar 1905	Polyteknisk kandidat

I 1896 må farfar have fundet et kladdehæfte i huset i Spaniensgade. Dette hæfte har tilhørt Jacob Nielsen, der var broder til Trein Nielsen. Hun var gift med Wibrandt Petersen. Jacob Nielsen har i forbindelse med sin skolegang brugt hæftet til skriveøvelser.

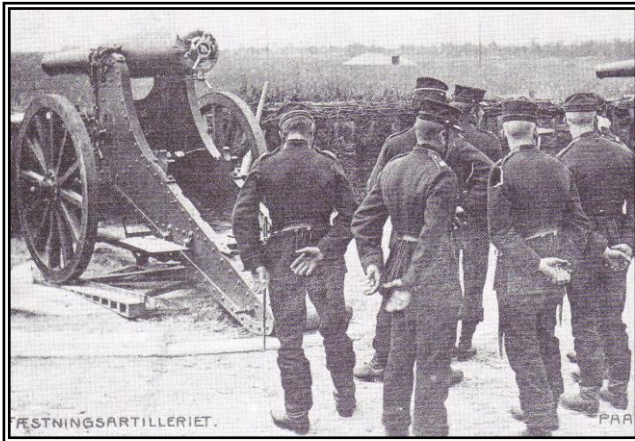
I hæftet har farfar fundet et sted, hvor der sådan lige har været plads til at opdatere Jacob Niensens steds- og datoangivelse fra 1837. Dog skriver han København uden 'j' og han viser sin egen underskrift – *Johan Petersen*.

Og det hele er med gotisk skrift, som var det officielle skriftsprog i 1837, men ikke i 1896!

I familien beror (hos Nanny Wibrand, f. 1942-) et eksemplar af *Nye Testament*, som J.A. Petersen og de fire yngre brødre må have brugt i forbindelse med deres konfirmationer. I dette eksemplar er skrevet et skoleskema, der formentlig er fra farfars sidste år i grundskolen. Skemaet rummer 29 lektioner og der var skolegang om lørdagen!

	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG
Kl. 9-10	Gymnastik	Tegning	Gymnastik	Tysk	Mathematik	Tegning
Kl. 10-11	Naturhistorie	Regning	Fransk	Regning	Dansk	Dansk
Kl. 11-12	Sang	Skrivning	Mathematik	Engelsk	Stiløvelse	Dansk
Kl. 12-1	Fysik	Engelsk	Fysik	Gymnastik	Engelsk	Mathematik
Kl. 1-2		Tysk	Fransk	Mathematik	Naturhistorie	
Kl. 2-3		Dansk				

(Foto fra *Hilsen fra Amager*)

Alle fem drenge må have haft kendskab til, og har i hvert fald ikke kunnet undgå at høre skydeøvelserne fra 'Faste Batteri', der lå ved hjørnet af Njalsgade og Artillerivej. 'Faste Batteri', der blev anlagt i årene 1765-70, var øvelsesbatteri for hærens artillerister.

Man må derfor jævnligt have kunnet høre øvelsesskydningerne, ligesom man har kunnet se soldaterne på vej til og fra deres øvelser såvel på 'Faste batteri' som på Amager Fælled.

Den viste kanon var beregnet til brug på den nyanlagte Vestenceinte = Vestvolden, der blev anlagt i perioden 1888-92.

I hans *Levnedsbeskrivelse 1882-1932* beskriver J.A. Wibrand sin studietid således:

Min Studietid forekom mig lang og træls, antagelig noget fordi jeg vist var for ung og ikke tilstrækkelig moden, da jeg begyndte, maaske ogsaa fordi mine økonomiske Forhold gjorde, at jeg ikke fandt Anledning til nærmere at slutte mig til nogen af mine Kammerater. Noget bedredes Forholdene, da jeg efter nogle Aars Forløb opnaaede saavel Friplads som Kommunitetsstipendiet.

Dette foto er af farfar påskrevet årstallet 1899.

Han selv står i bagerste række, helt til venstre og med hvid hue – præliminæreksamenshue.

Det var dengang almindeligt at bære denne hue (eller studentereksamenshue) ved festlige lejligheder!

Han er endnu uden skæg og 17 år gammel.

Om industrien på den nordlige del af Amager står i bogen *Amagerbogen* bl.a.:

På den tid (sidst i 1800-tallet) var København knapt begyndt at finde vej derud. Dog kom der nogle ildelugtende fabrikker, drevne ved vindmøller. Virksomheder som man helst ville have tre skridt fra livet!

Og i bogen *Amager* står bl.a.:

Over Amagerbro hang, især ved visse vindretninger, en ubeskrivelig stank fra latrinkulerne, hvor hele Københavns natrenovation blev læsset ud. Også en stor del af Københavns dagrenovation (køkkenaffald og fejeskarn) blev læsset af på Amagerbro.

I 1905 foreslog en gruppe personer i Sundbyerne, at man på Amagerbrogade ved indgangen til Sundbyerne skulle lade opsætte en portal med påskriften 'Her lades håbet ude'.

Man følte sig tilsidesat af myndighederne!

Af fabrikker nævnes i *TRAP Danmark*, 3. udg. fra 1898 (uddrag):

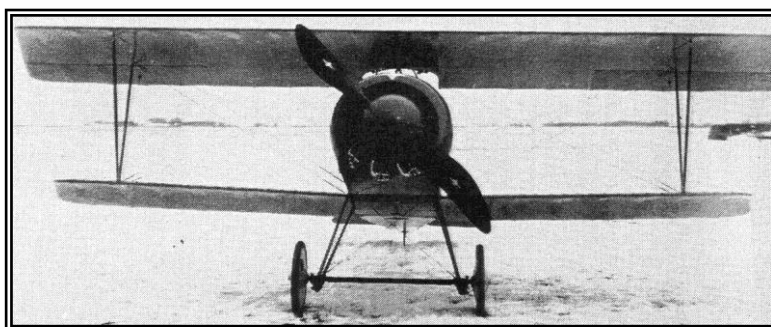
- Fredens Møllers Fabrikker. Den første svovlsyrefabrik i Norden, anlagt 1833. Producerede svovlsyre, blød sæbe, olie, oliekgager og kunstig gødning. 60 arbejdere. Gødningen blev fremstillet af formalet brændt ler, husholdningsaffald opblandet med latrin og svovlsyre.
[Fabrikationen skulle efter sigende have udspøjet "gift og galde til alle sider, så vinduerne i kvarteret blev irgrønne deraf".]
 - De Holmbladske Fabrikker. Grl. i Beg. Af 19. Aarh. Producerede olie og oliekgager; havde desuden et sæbesyderi og et lakstøberi. 130 arbejdere.
 - Jak. Holm & Sønners Dampreberbane "Oliegren", grl. 1805. Producerede reb og tovværk og havde desuden en mindre limfabrik. 120-150 arbejdere.
[Rebfabrikationen blev senere udflyttet til Randers og derefter kendt under navnet 'Randers Reb'.]
 - Tændstikfabrikken "Godthaab", oprettet 1883. 180 arbejdere.
 - Fabrikken "Randers". Producerede artikler til teknisk brug. 20 arbejdere.
- I Sognet ligger desuden Hærens Exercerplads, Militærbygningerne og skydebane på Amager Fælled flere krudttårne ved Østkysten, Rødekre og Stjernekre.

Luftfoto af en del af Sundbyerne omkring 1923. Foto fra bogen: *Hilsen fra Amager*.

Parallelt med billedets nederste kant ses Amagerbrogade. Til venstre ses Holmbladsgade og til højre er det Frankrigsgade. Man får et godt indtryk af den etagebebyggelse, som fra 1890'erne opstod i dette område, men store arealer er endnu helt domineret af kolonihaver. Midt i billedet strækker sig Jacob Holm & Sønners reberbane – på tværs gennem hele billedet. Til højre, hvor den 'rammer' Frankrigsgade startede Spaniensgade på den modsatte side. De fem drenge i Frederik VII Gade (senere Spaniensgade) har altså boet helt tæt på denne fabrik og kendt til dens fabrikation!

I tiden fra ca. 1905-1920 blev der opført flere nye industrielle anlæg ved Øresundsvejens østende. F.eks. Nordiske Kabel- og Trådfabrik i 1908 og i 1912: Nielsens & Winthers Fabrik (produktion af flyvemaskiner), der i 1921 blev til Vølunds Maskinfabrik.

Det første dansk producerede jagerfly – type Aa – hvoraf der i 1917 blev leveret 6 stk. til hæren.

ger lå ved Øresundsvej, ved siden af Gissegyden (Minorkagade) nær den navnkundige 'Dyvekesgård', også kaldet Rødegård, hvor efter sigende den fra Holland importerede Sigbrit med dat-teren Dyveke i sin tid boede.

[Dette rygte har dog ingen realiteter bag sig.]

Røde Kro's indgang set fra Øresundsvej 35. Dette teater, der er blevet kaldt *Amagers nationalscene*, opstod formentlig i 1870'erne og var i brug helt frem til 1961.

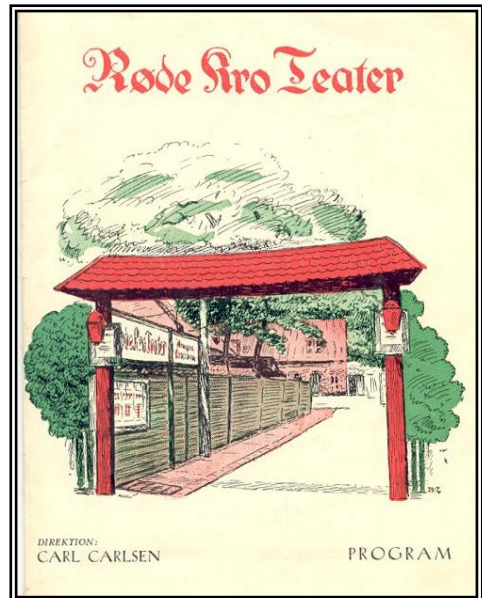
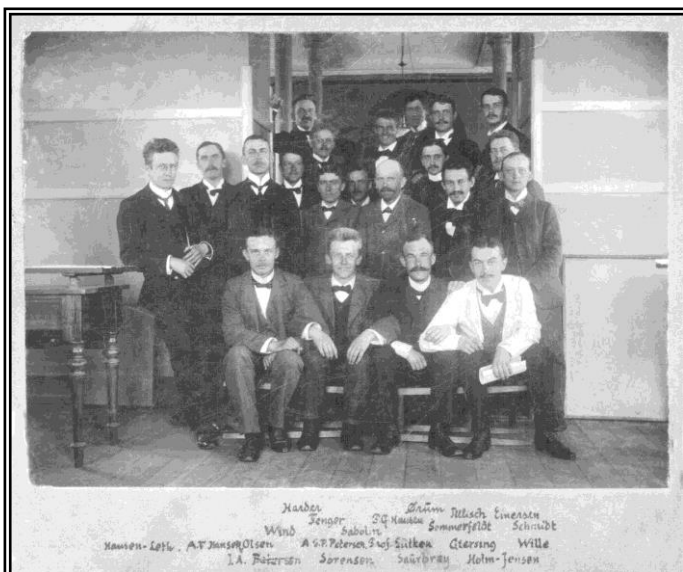
Ved siden af Røde Kro lå dengang ejendommen Røde Gård, der også havde navnet Svanelejegård eller Dyvekes Gård.

I 1600- og 1700-tallet gjorde kongerne ophold på Røde Gård under deres svane- og harejagter på Amager. (Fra <http://amagerbilleder.dk/>)

Med Sundbyernes indlemmelse i København i 1902 fulgte hastigt en lang række forbedringer af sanitær og teknisk art.

Umiddelbart før indlemmelsen havde Sundbyerne fået et vand- og gasværk. Nu fulgte også en række nye skoler, hospital, kloakering og meget mere.

Også trafikforbindelserne blev forbedret. Fra 1872 havde man haft hestetrukken sporvogn ad Amagervej/Amagerbrogade til Øresundsvej. I 1901 indførtes elektrisk drift af sporvognene på Amagerbrogade. Se fotos på siderne 66 og 67.

Juni 1903 står der på dette foto af et hold ingeniørstuderende.

Det er farfars pertentlige håndskrift, der har skrevet navnene på – med ham selv i forreste række helt til venstre: J.A. Petersen som han endnu hed.

J.A. Petersens militærtid er jf. lægdsrullen beskrevet således, at han i 1904 meddeles *udygtighedspas*, hvilket betyder, at han er uegnet til militærtjeneste. Årsag er ikke angivet!

Som alle på den tid, der skrives i lægdsrullen, skal faderens navn også opgives. Og her er som hans fader angivet: *Snedkersvend N.P.M. Petersen*.

Penge og Priser Aar 1900

Hvad kan jeg faa
for mine Penge?

Hos Skræderen:

	Kr.
Et Jakesæt (Cheviot).....	55,00
En blød Filthat	9,50
Et Par Herre-Snøresko	8,50
En Dame-Ulster	40,00
En Spadersedragt (Kamgarn)	50,00
Et Par Dameskinhandsker ..	1,35
Et Par Dame-Laksko	8,50
Kulørt Helsing, pr. Alen.....	1,34
Vaskeægte Bomuldstøj, pr. Al.	0,25
.Egte blaa Cheviot, pr. Alen ..	4,50

Hos Slagteren:

	Kr.
Okse- og Kalve-Steg, pr. Pund	0,65
Suppekød, pr. Pund	0,50
Bøfkød, pr. Pund	0,75
Kødfars, pr. Pund.....	0,35
Røgede Lammelaar, pr. Pund	0,50
Forløren Skildpadde, pr. Pund	0,55

Hos Bageren:

	Kr.
Et helt Rugbrød	0,45
Et langt Franskrød.....	0,12
Wienerbrød, pr. Stk.	0,04
Femøreskager, pr. Stk.	0,05
Lagkage, pr. Stk.	0,10

Hos Urtekræmmeren:

	Kr.
Fineste Kaffe, pr. Pund	1,80
Kakao, pr. Pund.....	2,00
Eddike, pr. $\frac{1}{4}$ Flaske	0,25
Soda, pr. Pund	0,05
Stearinlys, pr. Pund.....	0,85
Sagamel, pr. Pund.....	0,20
Melis, pr. Pund	0,24
Abrikoser, pr. Pund.....	0,80
Singapore Ananas, pr. Pund..	0,40
Lage-Agurker, pr. Stk.....	0,10
Matjes Sild, pr. Stk.	0,20
Marokko Dadler, pr. Pund ..	0,40

Ismejeriet:

	Kr.
Fineste Smør, pr. Pund	0,92
Mælk, $\frac{1}{2}$ Pot sød	0,06
Fløde, $\frac{1}{2}$ Pægl	0,05

På hjørnet af Frankrigsgade og Amagerbrogade lå i 1897 denne købmandsforretning, som familien i Spaniensgade meget vel kan have købt ind i. I den næste bygning var indrettet en papfabrik. Og bygningen helt til venstre er Frankrigsgade 4 – den såkaldte *Klaumanns lille Skole*.
Foto fra *Sundby Lokalhistoriske Forening*.

På modstående side en lille oversigt over penge og priser år 1900.

Hjørnebygningerne blev nedrevet lige efter århundredskiftet og i stedet blev opført ejendommen, der fik navnet 'Sundborg' – en af de mange nye etageejendomme med lejligheder, der blev opført langs Amagerbrogade i denne tid (se foto på side 66).

Hjørnet Frankrigsgade-Amagerbrogade ser i dag således ud med Sundby Kirke på det andet hjørne (eget foto):

I bogen *Amagerbogen* i serien *Danske byer og deres mænd* nævnes, at J.A. Wibrands svoger, murermester Jacob E.D. Eriksen (1876-1963), har bygget mange af de store ejendomme i Sundbyerne. Herudover har han været med til at bygge Eberts Villaby, hvor J.A. Wibrand bor fra 1916-19.

Tiden fra 1906 til 1919

Johan Andreas Petersen bliver færdig som ingeniør i 1905 (bygningsingeniør). Han er knap 23 år på dette tidspunkt.

Teksten på hans billede er skrevet af ham selv.

Her er det sat sammen med det ældste foto, der findes af hans hustru Herdis Bodil Marie Eriksen.

Hendes foto vurderes at være taget næsten samtidigt.

Hun er her ca. 20 år gammel.

Johan Petersen og H.B.M. Eriksen bliver gift den 16. juni 1906 i Sundby Kirke. Han er 23 år gammel og hun er godt 20 år gammel og højgravid, al den stund hun nedkommer med deres første barn 2½ måned senere.

Ved vielsen i Sundby Kirke står der i kirkebogen¹, at han er søn af *Værtshusholder Ole Mortensen og Hustru Ane Nielsen*. Dette skal forstås således, at disse formelt er hans adoptivforældre (og samtidig hans morforældre)!

Og så udtrykker det på samme tid, at N.P.M. Petersen ikke har adopteret Johan Andreas Petersen, som han endnu hedder i 1906.

Det nævnte ægtepar adopterede ham kort efter fødslen og samme ægtepar er derfor formelt forældre såvel til J.A. Petersen, som forældre til hans biologiske moder Olivia Bolette Mortensen. Morforældrene/adoptivforældrene dør i henholdsvis 1885 og 1886.

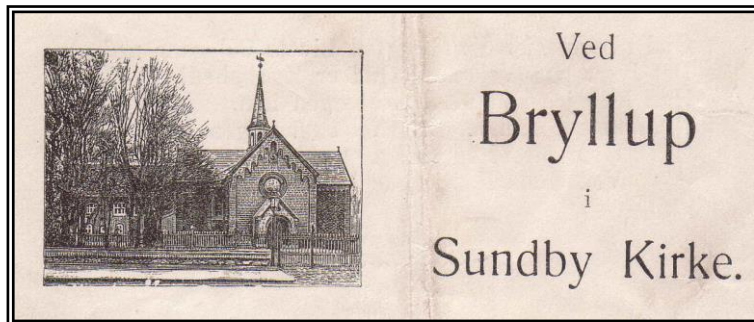
I de første år af deres ægteskab bor de i Spaniensgade 3 hos J.A. Petersens mor og stedfader. Begge deres børn fødes her².

I efteråret 1909 flytter de til egen lejlighed i Lyongade 7, 2. sal til højre – en hjørnelejlighed til Normandigade.

Lejligheden er på 3 værelser med køkken og bad³. Formentlig har de også haft elektricitet, hvilket man ikke havde i Spaniensgade.

Endvidere kan man i folketællingen fra 1911 se, at den halvårslige husleje er kr. 216. Og det er oplyst, at afstanden mellem hjem og arbejde består af 1/3 med sporvogn og 2/3 gående (det må være husfaderen, der på dette tidspunkt arbejder ved KTAS i Nørregade 21 i det centrale København). I efteråret 1914 flytter familien til Ingolfs Alle 24, st. Her bliver de imidlertid kun boende i 1½ år, idet de i foråret 1916 flytter til Skipper Clements Alle 7 i Eberts Villaby. Her bliver de boende i 3 år. I foråret 1919 flytter familien til Ålborg, hvor ægtemanden har fået stilling som overingeniør. Han skal her være chef for den nordjyske del af Jysk Telefon A/S.

I og med at familien flytter ind på Ingolfs Alle flytter også husmoderens søster – Bertha Ella Dagny Eriksen (1897-1980) – ind og følger herefter familien til denne fraflytter Kg. Frederiksvej i Hassersis ved farmors død i 1967. Hun forbliver i Hassersis til sin død i 1980.

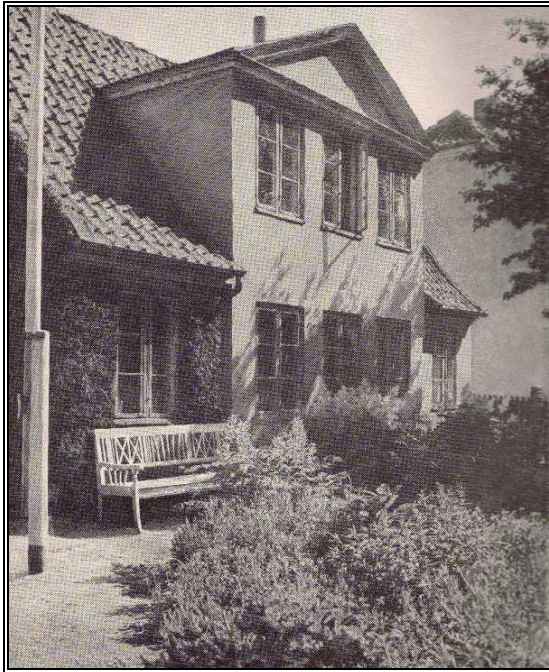

¹ Jf. KB Sundby, Viende 1906-14, side 19.

² Jf. KB 1906-07, fødte piger, side 203 og KB 1908-10, fødte drenge, side 20.

³ Jf. folketællingen fra 1911. Se *FT 1911*: Lyongade 7, 2.th under *Afskrifter og kopier*.

Familiens 4 bosteder i Sundbyerne.

Spaniengade 3 fra havesiden.
Farfars barndomshjem fra 1986.
Her boede de nygifte fra 1906-09
og her er begge børnene født.

Lyongade set fra Amagerbrogade mod øst.
Huset til venstre i forgrunden rummer
numrene 3, 5 og 7.
Her boede de i nr. 7 på 2. sal –
en hjørnelejlighed til Nordmandigade.
De boede her fra 1909-14
(Foto fra 1910 fra bogen: *Hilsen fra Amager*)

Ingolfs Allé 24, hvor de bor i stueetagen
fra 1914-16

Skipper Clements Allé 7, hvor de bor på 1. sal
fra 1916-19
Husets navn er *Hindsholm* og det er fra år 1900

J.A. Petersen blev polyteknisk kandidat i januar 1905.

I april samme år får han sin første ansættelse. I alt når han tre ansættelsesforhold inden familien i 1919 flytter til Ålborg, hvor han har fået stilling som overingeniør ved Jysk Telefonaktieselskab. I denne stilling bliver han til sit 70'ende år.

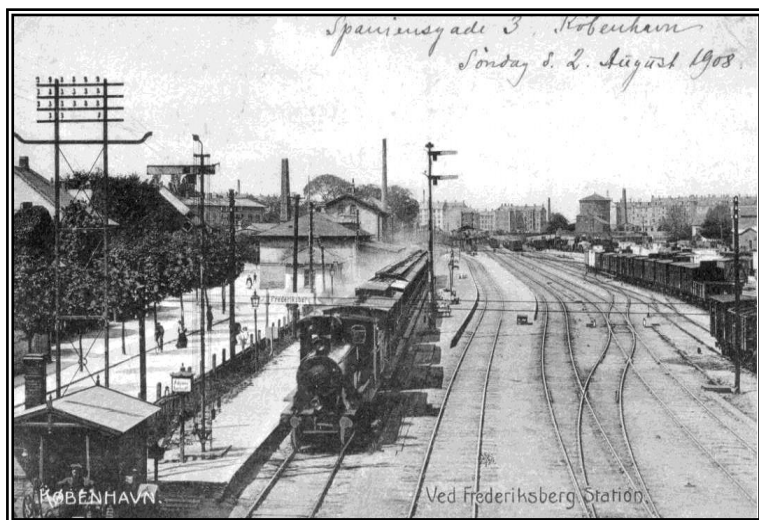
Hans ansættelsesforhold frem til 1919 kan ses af dette skema.

Se i øvrigt *Levnedbeskrivelse 1882-1932* under *Afskrifter og kopier*.

Ansættelsesperiode	Ansættelsessted	Arbejdets art
April 1905 - efteråret 1906	Entreprenørfirmaet Wätzold & Jørgensen	Viaduktanlæg ved Tagensvej og St. Tuborgvej. Afgravet jord ved St. Tuborgvej blev pr. transportspor flyttet til Tagensvej.
Efteråret 1906 - januar 1907	Ingen ansættelse på grund af sygdommen tyfus	
Februar 1907 - juli 1907	Midlertidig stilling hos D.D.P.A. = Det Danske Petroleums Agentur (senere overtaget af ESSO)	Kontrollerende ingeniør ved bygningen af tankanlæg i Randers.
Juli 1907 - maj 1919	Københavns Telefon Aktieselskab	Kabelanlæg dels på Vesterbro i Kbh. og senere ved alle kabelanlæg inden for området Københavns Kreds.

For så vidt det første ansættelsesforhold drejer arbejdet sig formentlig om etablering af henholdsvis Tagensvejiadukten ved den nuværende Bispebjerg Station og jernbaneviadukten over Tuborgvej lige syd for Hellerup Station.

Dengang var der en jernbanelinie, der udgik fra den daværende *Hovedstation* i København (den lå

ved det nuv. SAS Hotel og Axelborg) og krydsede søerne ved Gyldenløvesgade for at dele sig ved det snart hedengangne Radiohus i en vestlig linie til Frederiksberg Station og en nordgående linie, der gik til Klampenborg. Det er denne nordgående linie, der krydser Tagensvej for senere at nå til Hellerup.

Frederiksberg Station i begyndelsen af 1900-tallet. De to bygninger i baggrunden til venstre for toget ligger der endnu – mellem *Frederiksbergcentret* og det helt nye *Frederiksberg Gymnasium*.

På dette postkort fra 1908 skriver J.A. Petersen bl.a.:

Her et lille Vue fra Kongens København med en Korsør- eller Gedseriler. Her er sket meget vigtigt i det offentlige Liv i de sidste Uger. Bl.a. er Alberti gaaet af som Minister og bleven Geheimekonferensraad. Skotøjsarbejderne er lock-outede og Bygningssnedkerne skal vistnok ogsaa ud, saa der er Brand i den igen.

Samme firma – Wätzold & Jørgensen – får også arbejdet med at bygge Amagerbanen, der åbner i 1907. Denne udgår fra Amagerbro og går til Dragør.

Beboerne i Sundbyøster, som Amagerbanen gik nord og øst for, må have fulgt arbejdet med etableringen.

Vi andre kan huske denne gennem mange år ikke-benyttede banelinie fra den af Olsen Banden filmene, der hed *Olsen Banden på sporet*.

I dag er man ved at etablere metrolinie på de arealer, hvor Amagerbanen tidligere lå.

Før Amagerbanen blev åbnet, var der først en hestetrukket vogn, dernæst denne motoriserede 'bus', der fragtede passagerer fra Amagerbro til Dragør.

I september 1906 får de deres første barn: Bodil Petersen født 3. september 1906. Hun kaldes i øvrigt af sin fader – jf. nogle postkort fra den tid (sendt fra farfar til hans broder Erik): *Dumpen*.

Dette foto af farmor og Bodil må være fra 1907 og er formentlig taget i haven hos hendes broder Jakob, der boede på Cypersvej 15. Hans kone Karen Marie Sofie Andersen fotograferede en del – hun var ud af en fotograffamilie.

Knap to år senere fødes deres andet barn Poul Petersen den 27. juni 1908 (min far). I et postkort fra 12.07.08 skriver den lykkelige fader – sådan lidt 'en passant' mellem andet nyt fra hjemmefronten – til sin broder Erik:
Vi har bl.a. faaet en dreng herhjemme.

Og i et senere postkort:
Her er alt allright. Drengen vokser saa det er en Lyst og hylér om Morgenen, naar jeg gaar og om Aftenen, naar jeg kommer.

Bodil – ca. 1 år gammel

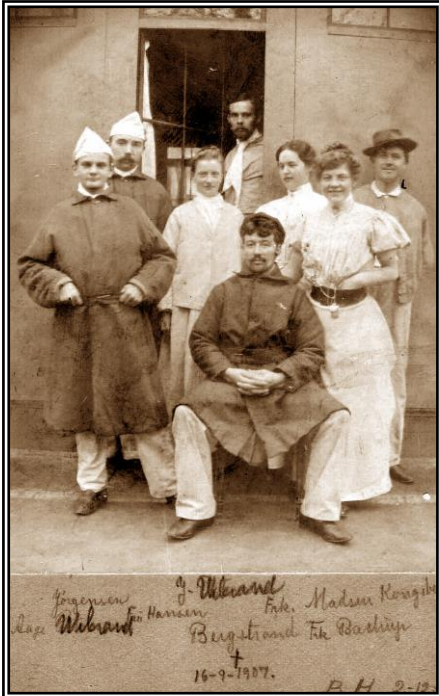

Poul – knap 2 år gammel

I et postkort fra 9. september 1909 skriver J.A. Petersen til sin broder Erik M. Petersen:
Tak for dine Fødselsdagshilsener. Drengen (min far) var i Kirke i Søndags og kom til at hedde Poul.

Vi havde stort Spisegilde.

Ja Du har vel hørt, at Alberti har meldt sig selv til Politiet for Falsk og Bedrageri.

I efteråret 1906 rammes J.A. Petersen, hans broder Aa.V. Petersen og endnu en broder af tyfus. I hans levnedsskrivelse fra 1932 skriver han selv, at sygdommen: *fordrede flere Maaneders Sygeleje og Rekonvalescens, og ved denne lejlighed mistede jeg min Stilning hos Wätzold & Jørgensen.*

Foto fra B.H. (Blegdamshospitalet) 2-12-1906.

Aa.V. Wibrand helt til venstre. J.A. Wibrand står i døren.

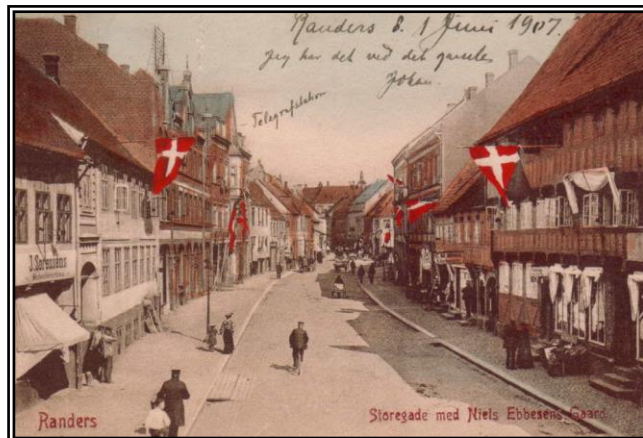
Om årsagen til sygdommen skriver Aa. V. Wibrand i sin avisartikel fra 1972:

Det kunne måske se ud, som alt var idyl og sjov i mine drengear, men den sanitære side af forholdene dengang var nu ikke fremragende. På den ene side af huset havde vi en vandpost, der gav både rigeligt og udmærket vand, medens der på husets anden side lå en latrinkule.

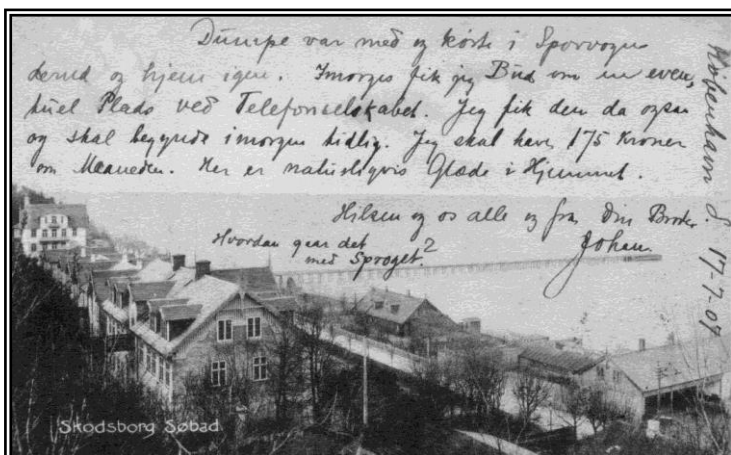
Næsten alle een-familiehusene havde et stykke jord med grøntsager, og der forelå tilladelse til at vi selv måtte sørge for produkternes nødvendige gødskning. De større huse havde renovationsvæsenet til at ordne problemerne med at fjerne latrinen. Om foråret blev vores latrinkule lukket op, og vi drenge hjalp far med at sprede indholdet fra kulen ud over havens jord, og med at grave det ned.

Når vi startede latrinkulens åbning blev alle eventuelle åbne vinduer i nabohuset hurtigt lukket til. Medaljen havde dog en bagside, idet tre af vi brødre efter tur måtte på Blegdamshospitalet med Tyfus, og lægerne tilskrev det nære naboskab til disse livsfunktioners nødvendige indretninger som sygdommens årsag.

Fra februar til juli 1907 får J.A. Petersen et midlertidigt job i Randers, hvor han arbejder for Det Danske Petroleums Agentur som kontrollerende ingeniør ved bygningen af nogle tankanlæg.

Postkort fra Randers med J.A. Petersens egen håndskrift – sendt til hans broder E.M. Petersen, der på dette tidspunkt fortsat bor i Spaniensgade 3.

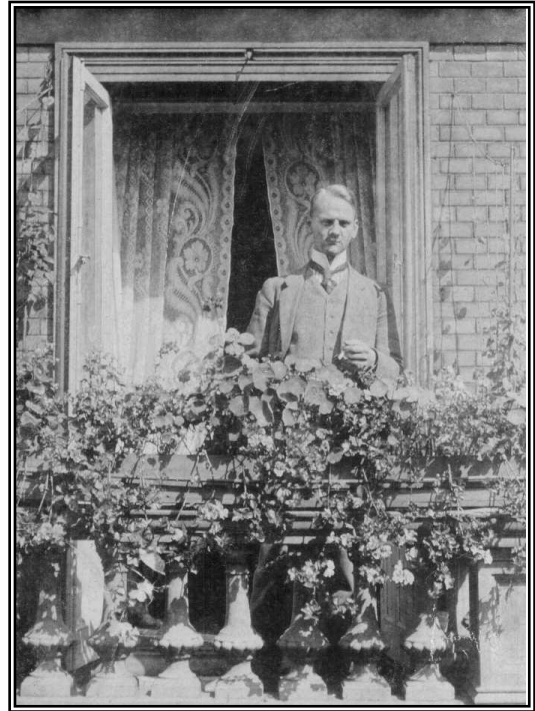
Som det fremgår af dette postkort fra 1907 til broderen Erik, der på dette tidspunkt opholder sig i Norge, har familien været ude at køre i sporvogn. 'Dumpe' er datteren Bodil.

Men J.A. Petersen har også fået nyt arbejde, nemlig ved Københavns Telefon Aktieselskab. Og dette danner så begyndelsen på hans beskæftigelse ved telefonvæsenets opbygning – først i København og fra 1919 i Ålborg. Lønnen er kr. 175 pr. måned!

Som nævnt tidligere skriver J.A. Wibrand mange postkort til sin broder E.M. Wibrand. Denne er uddannet snedker og er efter sin svendeprøve taget på valsen – altså arbejdet forskellige steder i ind- og udland.

På postkortet her til højre er han fotograferet på en altan til sin daværende bopæl i Hamborg. Kortet er fra august 1910 og han er således 23 år gammel.

Postkort var dengang et meget væsentligt kommunikationsmiddel og viser samtidig fotos af centrale/nye bygninger og pladser etc.

Københavns Rådhus var taget i brug i 1905. Men på et postkort fra 1910 markerer J.A. Wibrand en ny genbo til dette: *Palads Hotel*.

På dette postkort skriver J.A. Wibrand: *Dette for at meddele Dig at begge Børnene ligger paa Hospitalet af Skarlagensfeber. Herdis er ogsaa syg, maaske skal hun ogsaa paa Hospitalet.*

På side 26 er skrevet lidt om Frederiksberg Station og den daværende linieføring for tog til og fra København.

Men jernbanenettet kunne i begyndelsen af forrige århundrede ikke følge med behovet. En ny

hovedbanegård blev taget i brug i 1911. Denne blev indviet af kronprins Christian – den senere Kong Christian X – med disse ord:

"I Kongens Navn og på Kongens vegne udtaler jeg en Anerkendelse af det tekniske Snilde og den Arbejdsdygtighed, der er nedlagt i Fuldførelsen af denne Banegaard. Den vil sikkert stå som et monumentalt Minde om dansk Bygningskunst i Begyndelsen af det 20de Aarhundrede".

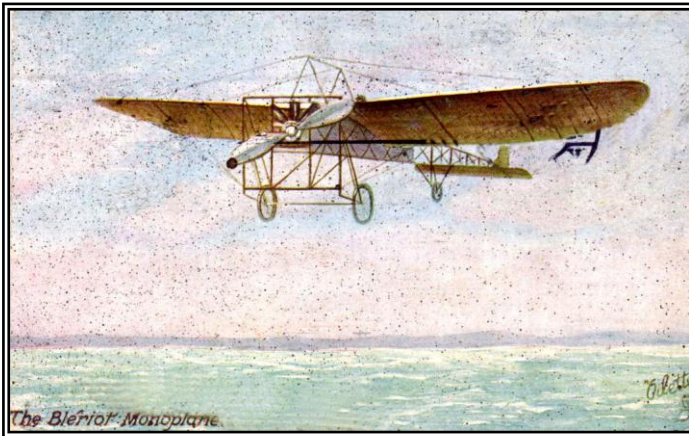

Samtidig med ibrugtagningen af denne nye hovedstation blev bygget en ny jernbanelinie mellem Valby og nuv. hovedbanegård. Den banelinie vi kender i dag!

I disse år, hvor dette hæfte skrives, arbejdes på en renovering af Hovedbanegården, således at den er klar til 100-års jubilæet.

På www.dsb.dk kan læses om historien bag og ses en billedserie af bygningen af den nye Hovedbanegård.

Hovedbanegården 1911. Nederst til venstre er det Tivoli.

I 1910 blev der indrettet flyveplads på fælleden på Kløvermarken lige nord for Sundbyøster. Se kort side 85.

Navne som Ellehammer, Birch og Nervø var kendte af mange på den tid.

Farfar og hans brødre må have været vidne til de første flyvninger på Kløvermarken.

Billede fra et postkort, som J.A. Wibrand i 1910 sender til sin broder E.M. Wibrand, der på dette tidspunkt opholder sig i Hjørring.

Flyvningen i Danmark startede dog nogle år før 1910, hvilket dette netop udgivne frimærke bekræfter.

Frimærke der udkom i 2006

I 1906 foretog Ellehammer den første flyvning i Europa. Dette skete på øen Lindholm i Smålandshavet, hvor han fløj i 4 alens højde (ca. 2 ½ meter) og nogle hundrede meter.

En verdenshistorisk flyveopvisning blev det kaldt!

Brevkort fra 1911 – Telefonhuset i Nørregade, Kbh., hvor farfar selv har markeret sit kontors placering.

Herindenfor er jeg, naar jeg er hjemme

På selv samme grund lå før telefonhuset blev bygget H.C. Ørsteds laboratorium. Og det var her han i 1826 opdagede elektromagnetismen.

Det er til denne arbejdsplads, at transporten – jf. *folketællingen for 1911* (Se under *Afskrifter og kopier*) – udgøres af 1/3 med sporvogn og 2/3 til fods.

Direktøren for KTAS hed på dette tidspunkt Fr. Johannsen og han var lidt af en barsk herre.

Fr. Johannsen var direktør, mens farfar var ansat ved KTAS og han underskrev senere farfars udnævnelse til overingeniør ved JTAS. Se side 37.

(Her refereres fra bogen *Telefonen og de danske Telefonselskaber*)

Medens telefonarbejderne ved KTAS havde organiseret sig fra midt i 1880'erne gik det knap så smertefrit for telefonistinderne. I 1910 og årene derefter blev udkæmpet en mindre 'krig' mellem telefonselskaberne og deres ansatte om retten til at organisere sig.

I København var det således Fr. Johannsen, der var voldsomt imod denne organisering. Han nedlagde ganske enkelt forbud mod, at telefonistinderne organiserede sig. Kampen blev delvist udkæmpet i avisspalterne. Bl.a. i Social-Demokraten.

Heri skrev forretningsfører for Dansk Telefonarbejder-Forbund Alfred Nielsen i 1910:

Det statsmonopoliserede Telefonselskab med Direktør Fr. Johannsen i Spidsen gaar nu angrebsvis til Værks overfor Telefonarbejderne. Hr. Johannsen har ladet udarbejde en Slavekontrakt, som han forelægger hver enkelt Arbejder til Underskrift. Kontrakten lyder saaledes: "Undertegnede forpligter sig til ikke at være Medlem af nogen Forening for Telefonfunktionærerne eller Arbejdere, hvis Love eller Vedtægter ikke er anerkendt af Selskabet" . . .

I gaar indfandt efter tilsigelse en Telefonarbejder sig paa Kontoret. Kontrakten blev lagt frem for ham. Men ved Siden heraf blev lagt en Opsigelse. Nu kunne Arbejderen selv vælge: Enten Arbejdsløshed eller Underskrift på Slavekontrakten.

Alfred Nielsen blev herefter af direktør Fr. Johannsen fyret 'på gråt papir'.

Debatten fortsatte i aviserne og dette med navns nævnelse. Det var ret skrappe midler, der blev taget i brug. Da talsmændene var blevet fyret gik Th. Stauning (senere statsminister) ind og forhandlede på telefonistindernes vegne. På et møde med telefonarbejderne sagde Stauning bl.a.:

Det skyldes Telefondirektør Johannsen, der i strid med Grundlovens Pragraf 87 vil forbyde Funktionærerne at danne Organisationen.

I første omgang endte uenigheden med, at Fr. Johannsen anerkendte arbejdernes ret til at være medlem af deres fagforening, men striden fortsatte dog, idet direktøren herefter nægtede at indføre forhandlingsregler.

Striden fortsatte helt til 1918, hvor fagforeningen fik forhandlingsret.

I 1911 får familien J.A. Wibrand telefon, Amager 20, og de indvarsler herved, som de første i familien, den tid, hvor flere og flere – efterhånden vel alle familier – har telefon.

Deres telefon kan have set ud som denne.

Om betjeningen af en sådan telefon kan man læse i bogen: *Jydsk Telefon-Aktieselskab 1895-1945.*

Anvisning for Telefonens benyttelse:

Den kaldende Abonnent skal dreje Haandtaget mindst 3 Gange rundt, og efter at Centralen har meldt sig, nævne baade Nummer og Navn paa den ønskede Abonnent; naar Betjeningen har gjentaget Nummeret og meldt "Klar til N.N.", hænger man atter Telefonen paa Gaflen og drejer Haandtaget mindst 6 Gange rundt. Den kaldte Abonnent tilkjendegiver ved Ringning, at han er til Stede. Telefonen nedtages, sættes for Øret, og Samtalen kan begynde; man bør dog forvise sig om, med hvem man taler.

En vejledning der vidner om en anden teknik end teknikken i nutidens mobiltelefoner!

På et postkort skriver J.A. Petersen til sin broder Erik, der på dette tidspunkt opholder sig i Hjørring: *Kære Broder!*

Hvordan gaar det med Vinteren deroppe i det nordlige Danmark. Her er det begyndt at fryse saa smaat. Der er ogsaa kun en Maaned til Jul. Kigger Du hjem til os til Jul. Jeg har for resten et Forslag: Vi kunde slaa en Sludder af pr. Telefon. Opgiv mig pr. Brev ved hvilken Telefon Du vil være en bestemt Aften kl. 7. Saa skal jeg ringe Dig op, saa kan vi sludre sammen.

Inden for i en telefoncentral kunne der se ud som på dette foto. Man kan forhåbentlig ane den rent fysiske forbindelse, der skabes mellem ledningerne til abonnenterne – modsat i dag, hvor det meste sker trådløst!

I dag har (næsten) alle over 10 år mobiltelefon og der er langt flere udbydere end for 100 år siden, hvor Danmark kun havde tre telefonselskaber. Henholdsvis i København, på Fyn og i Jylland. Den udvikling, telefonen har gennemløbet på Amager, er egentlig en glimrende anskuelsesundervisning i øens rivende udvikling.

I 1881 etableres telefonlinie til Amager via et søkabel og i 1883 sættes den første central i gang med 150 abonnentlinier. Dette udvidedes 10 år senere til 200 linier. I 1922 er der på Amager 7300 abonnentnumre og der overvejes automatisk betjening.

Omkring 1908 må farfar være kommet på tanken om at ændre efternavn. Familiekrøniken siger, er der i KTAS var flere ingeniører med navnet *Petersen*. Men det kan også have spillet ind, at der i 1904 kom en ny navnelov, der havde det sigte, at ændre ved den stærkt stigende mængde af 'sen-navne'.

Jørgen Wibrand, f. 1921, har skrevet dette, som han må have fået fortalt af sin far, Aa.V. Wibrand: *Samtidig med Johan antog KTAS tre andre ingeniører, der tilfældigvis også hed Petersen. Det var ikke særlig praktisk med 4 unge ingeniører med samme efternavn, så de blev hver især anmodet om at skifte til et ikke-'sen' navn. For onkel Johans vedkommende undersøgte han, om der ikke blandt vore forfædre skulle være et fornavn, man evt. kunne bruge som familienavn. Her blev han opmærksom på, at hans farfar, som var skibstømrer, og som levede fra 1820 til 1895, havde heddet Wibrandt Pedersen, hvorefter han ønskede at kalde sig Wibrandt til efternavn – Men det måtte han ikke! Derimod måtte han godt kalde sig WIBRAND, hvorefter alle 5 brødre, altså JOHAN, der var ingeniør, EINAR, der var tømrer, ERIK, der var snedker, min far AAGE, der var maler, og OTTO, der var murer, kom til at hedde WIBRAND til efternavn. Derimod beholdt min bedstefar Niels Peter Martin sit Petersen!*

I det neden for viste postkort skriver farfar, at han er blevet opfordret til at ændre efternavn! Dette hænger således sammen med det netop citerede.

I det viste postkort dateret 14.06.09 fra farfar (dengang J.A. Petersen) skriver denne til sin broder Erik:

Hvad siger du til at søge Navneforandring? Jeg har flere Gange foreslaaet det her-hjemme, fordi jeg selv er blevet opfordret dertil, men der synes ikke at være stemning herfor.

Jeg er selv stærkt optaget af 'Tanken'.

På forsiden af postkortet har farfar skrevet følgende, der må være navneforslag:

*Vibrand - Agerby - Værdal -
Østerbo - Parsø*

I et senere postkort (dateret 5.12.1909) skriver farfar til sin broder Erik, der på denne tid opholder sig i Hamborg i Tyskland:

I fortsættelse af mit Brev af 4-12-09 skal jeg ikke undlade at fremkomme med det Forslag at Du skriver Dig Wybrand: det kan vist ingen forbyde Dig. I hvert Fald synes jeg Du i Tyskland skulde skrive Wibrand for at undgaa at blive kaldt Fibrand.

Synes du ikke? Som sagt, der er ingen der kan gøre Dig noget, naar Du af rent praktiske Hensyn skriver Wibrand for Vibrand. Det er nemlig det samme Ord paa 2 forskellige Sprog.

Hvorom alting er indsender familien – papirerne er skrevet af J.A. Petersen – samt de 4 (halv)brødre i 1909 andragende om at ændre familienavnet fra *Petersen* til *Wibrand*.

Navnet Wibrand er som nævnt i Jørgen Wibrands notat hentet fra/inspireret af J.A. Petersens stedfarfader (hans halvbrøders biologiske farfader) Wibrandt Pedersen. Denne er død i 1895.

Her ud over har der i hjemmet i Spaniensgade 3 ligget slægtsoptegninger, der viser, at der også tidligere i denne slægt har været personer med navnet Wibrandt/Vibrandsdatter.

Dengang var det ikke så afgørende, om man benyttede enkelt- eller dobbelt 'v' eller om der indgik et 't' i slutningen af navnet!

I næsten alle de familier, hvor navnet har kunnet spores tilbage til 1600-tallet – en gårdmandsfamilie i Maglebylille – er dog benyttet skrivemåden: WIBRANDT. Altså med et 't' til sidst. Men denne løsning kunne der i 1909 ikke gives accept af. En anden familie må have haft 'eneret' på stavemåden. Hvis man i dag på søgesiden www.krak.dk søger på navnet *Wibrandt* fremkommer ingen resultater.

Ansøgningen om navneændring omfatter hans egen familie på 4 personer samt 4 halvbrødre. I alt 8 personer. Tilladelsen fra 'Overpræsidenten i København' omfatter kun 7 personer idet H.B.M. Eriksen, gift til navnet Petersen – og fremover altså Wibrand – ikke er anført, hvilket var helt normalt dengang. Under *Afskrifter og kopier* er indsat ansøgning om *Navneændring 1909* og koncept til bevilling af denne navneændring.

Om betydningen af navnet WIBRAND

Oprindelig skønnes navnet at være kommet til Danmark i forbindelse med tilflytningen af hollandske bønder til Amager under Christian II i 1520'erne. I Store Magleby findes endnu i dag en gård: *Wibrandtsgård* og der er på Amager en *Wibrandtsvej*.

Om betydningen af navnet WIBRAND er der redegjort for i bogen:

Woordenboek van Voornamen
af Dr. J. van der Schaar.

Udgivet af: Het Spectrum, Utrecht, Amsterdam.

Første gang udgivet i 1964. Ottende udgave, der her er benyttet, er fra 1975.

Side 258: Wibrand

- frisisk: Wiebrân
- groningsk: Wiebrand
- tysk: Wigbrand

Ordet/navnet er hankøn. Hunkønsformen er på frisisk: Wibrântsje.

Navnet er af germansk oprindelse og bygget op af 2 stammer.

1. Wih → Wig = kamp eller strid.
2. brand = flammesværd eller brændende sværd.

Første stavelse: Wih → Wig = kamp. (side 258 og 259).

Ordet har relationer til det gotiske: 'weihan = at kæmpe', til det ældre højtyske: wîg, wîgant, wigant = kriger' og til latin: 'vinco = jeg overvinder'.

Anden stavelse: brand = sværd. (Side 47) Ordet 'sværd' har metonymisk (= navneombytning) og metaforisk relation til 'brand' = brændende sværd eller flammesværd.

I ældre højtysk og i angelsaksisk er relationerne: 'brand'; i middelaldernederlandsk og i engelsk: 'ild, brændende stykke træ, sværd'.

Foranstående har været forelagt *Institut for Navneforskning*, der bekræfter, at navnet WIBRAND er et kombinationsnavn af komponenterne 'wig' + 'brand'.

Der er tale om to hver for sig krigerisk klingende elementer, der dog ikke kan sammensættes til ét navn med ny betydning – f.eks. kamp-sværd.

Se i øvrigt farfars – af ham selv komponerede/tegnede – frimurerskjold på side 57 + 150.

Mon han på det tidspunkt har haft kendskab til foranstående betydning af navnet Wibrand !?

Se også det på forrige side nederst gengivne postkort.

Når farfar i et afskedsinterview med Aalborg Stiftstidende i 1952 udtaler: *Jeg har aldrig kunnet lide at gaa igennem livet med lukkede øjne. Jeg vil vide besked*, kunne noget tyde på, at han allerede i 1909 har undersøgt betydningen af navnet Wibrand.

Mine efterforskninger viser, at familien i Spaniensgade 3 helt sikkert har aner i St. Magleby/Hollænderbyen. Wibrandt Albrechtsen, der er født og opvokset i Hollænderbyen og hans hustru Ehm Claesdatter (se side 95 og side 105) bliver gift i år 1700 i Hollænderbyen. Men umiddelbart efter flytter de til en gård i Maglebylille.

I 1909 flytter familien til Lyongade 7, hvor de kommer til at bo i 3 værelser med køkken og bad. Halvårlig husleje er på kr. 216. Jf. *FT* 1911. Se denne under *Afskrifter og kopier*.

Foto fra Øresundsvej i 1913 ved hjørnet af Lissagade. Huset til højre er Røde Gaard
Foto fra bogen: *Før og nu*. Historisk, topografisk tidsskrift og illustrationsværk.

I 1913 dør hans moder Olivia Bolette Mortensen i en alder af 56 år. Desværre er der ikke bevaret postkort fra denne tid med evt. personlige kommentarer fra sønnen Johans pen.

Her det eneste foto, der mig bekendt, findes af Olivia Bolette Mortensen.

Mit gæt er, at hun på dette foto er ca. 30 år gl. og optaget på det tidspunkt, hvor hun indgår i ægteskab med N.P.M. Petersen.

Som konsekvens af hendes død og fordi Niels Peter Martin Petersen ønsker at indgå i nyt ægteskab, foretages pr. 1. november 1914 privat skifte. Dette resulterer i, at hver af de fem brødre får udbetalt kr. 650, hvorfra dog fratrækkes arveafgift på 1%. Også her ligestilles J.A. Wibrand med de 4 brødre!

Såvel i skiftet¹ fra oktober 1913 som i det private skifte fra oktober 1914² omtales J.A. Wibrand blandt *min Hustru og mine* [N.P.M. Petersen] *Fællesbørn*.

I december måned gifter (sted)faderen Niels Peter Martin Petersen sig i Sundby Kirke³ med Dorte Christensen. Hun har været gift en gang tidligere med arbejdsmand Frederik Ferdinand Jensen.

Hun har næppe været særlig vellidt af de fem brødre, al den stund hun af disse (eller af nogle dem) blev benævnt *fru Petersen* eller *kællingen*.

¹ Hof- og Stadsretten, Skiftekommissionen, Hvidebog 1913-14, pag. 336, nr. 508

² Hof- og Stadsretten, Skiftekommissionen, Hvidebog 1914-15, pag. 201, nr. 608

³ KB Sundby, Viede 1906-14, side 301

I 1914 flytter familien til Ingolfs Alle 24, stuen. Villaen er en nybygget (fra 1911) præsentabel murermestervilla. Se foto på side 25.

Samtidig 'forøges' familien idet husmoderens søster, Bertha Ella Dagny Eriksen flytter ind hos familien. Vølle, som hun kaldes, bliver boende i familien hele sit liv! Hendes moder er netop død i april 1916!

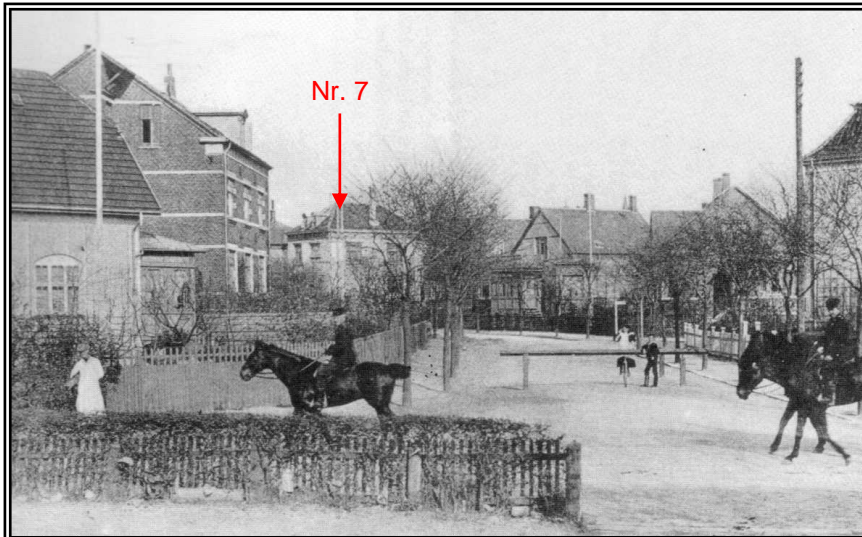
I *folketællingen for 1916* (se under *Afskrifter og kopier*) er hun ikke angivet med nogen stillingsbetegnelse.

I samme folketælling kan læses, at husfaderens broder – Niels Otto Wibrand (1893-1968) – bor på samme adresse. Hans stillingsbetegnelse er anført som *murersvend, isole-ringsarbejder*.

Bertha Ella Dagny Eriksen (1897-1980).
Her ca. 17 år gammel.

I 1916 flytter familien inkl. Vølle til Skipper Clements Allé nr. 7, hvor de bor på 1. sal. Se foto på side 25.
Her et postkort fra 1905. Det er Skipper Clements Allé set fra Englandsvej, der på det tidspunkt kun var en smal grusvej,

der bl.a. har været benyttet af artilleriet når man skulle på øvelse længere ude på Amager.

Foto fra bogen *Hilsen fra Amager*.

Farfar er fortsat ved KTAS og engageret i udbygningen af det københavnske telefonnet.

Allerede fra 1896 var der opsat meget

smukke kiosker med telefoner. Disse havde betjening og var åbne i dagtimerne. Designeren af de første telefonkiosker var Fritz Koch.

Fra 1913 kunne man i det københavnske gadebillede også se disse kiosker med telefonmulighed. Denne er fra Nytorv og var designet af Martin Jensen.

I 1919 var det meget tæt på, at der blev iværksat strejke mod telefonselskabet. Telefonistinderne krævede, at de kunne opretholde deres job også efter indgåelse af ægteskab. I den anledning udtalte direktør Fr. Johannsen bl.a. til Folkets Avis: *Det er skrupravende forkert, at Damerne indgaar Ægteskab, og mest for deres egen Skyld. Det turde da siges at være ganske forkasteligt, at en ung Dame gifter sig med en Mand, der ikke kan forsørge hende; det er nærmest skandaløst! Og det er synd og skam for vedkommende Dame. Jeg finder, at det er en topmaalt Skandale, at en Mand først gifter sig og bagefter får den Idé, at hans Kone ikke tjener nok ved at passe Mand, Børn og Hjem. Jeg mener, at hun kan kræve, at der vises hende den Anerkendelse, hun fortjener – men skal hun ved siden af f.Eks. være Telefondame, hører alting op!*

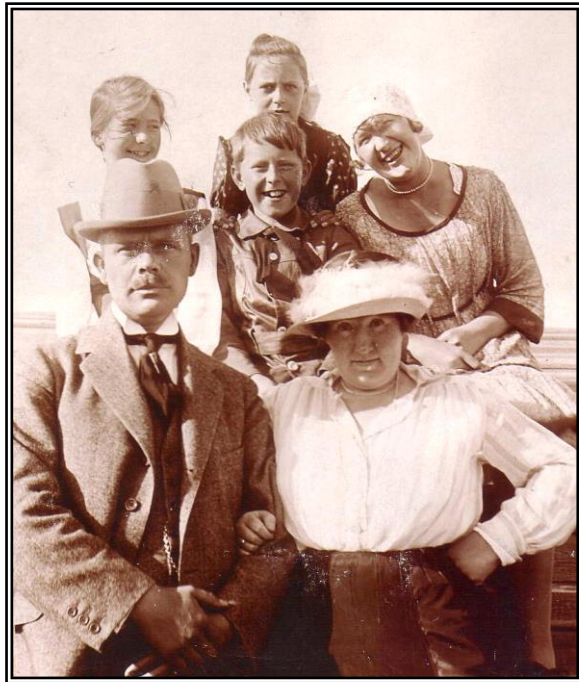

Foto til højre er fra 1918 – året før familien flytter til Aalborg.

Forrest: Johan Andreas Wibrand (36 år gl.) og Herdis Bodil Marie Wibrand, f. Eriksen (33 år gl.)

Bagerst fra venstre:

- Bodil Wibrand, f. Petersen (12 år gl.),
 - Poul Wibrand, f. Petersen (10 år gl.),
 - 'Vølle' / Bertha Ella Dagny Eriksen.
- Barnet bagerst i midten kender jeg ikke.

Her til venstre er det Bodil og Poul i 1919. Måske det sidste fra tiden på Amager. Eller det første fra tiden i Aalborg!

Den hovedbeklædning, som Bodil har på, kaldes en *voldendam* og kan have tilhørt hendes (sted)oldemoder: Trein Nielsen (1822-1901). Det er en hvid, stivet kappe, der er af hollandsk inspiration og i øvrigt er blevet gjort til Hollands nationalsymbol. Formentlig er den håndsyet – har Esther Grølsted fra nationalmuseet oplyst. Kappen blev benyttet til søndags- eller festdragten.

B.E.D. Eriksen – af os børnebørn altid kaldt 'Vølle' – flytter med familien til Aalborg. Dette foto, der er taget i Aalborg, men uden årstal, må være fra begyndelsen af 1920'erne. Hun er derfor ca. 25 år gammel.

Vi børnebørn husker Vølle som et utrolig sødt og kærligt menneske, der altid kræsede op for os med lækre snitter til aftensmaden og små 'tryllerier' (f.eks. en hjemmelavet medalje med creme og en syltetøjsklut i) til aftenhyggen. Men hun var nok også et lidt enfoldigt og naivt menneske, der af sin søster, som hun kan have været stærkt knyttet til, og svoger blev beskyttet – måske overbeskyttet – imod den ydre verdens problemer – f.eks. mulige kærestere!

Vølle kom aldrig til at stifte egen familie og levede hele sit liv som en slags medhjælpende hustru i huset på Kg. Frederiksvej.

Farfar må have gjort sig vel bemærket i sit arbejde ved telefonvæsenet i København.
Han bliver tilbudt stilling som overingeniør ved Jysk Telefon-aktieselskab!
Dette fremgår af nogle breve fra 1919-21, som jeg er i besiddelse af.

I brev fra *Kjøbenhavns Telefon-aktieselskab* af 1. marts 1919 og underskrevet af Fr. Johannsen fremgår bl.a.:

I anledning af, at De efter Aftale med undertegnede Direktør [Johannsen] overtager den Dem tilbudte Stilling som Overingeniør ved Jydsk Telefon-Aktieselskab, vil vi efter Omstændighederne og undtagelsesvis imødekomme Deres Andragende af 27. Februar om at fratræde Deres Stilling her ved Selskabet den 15. Marts d.A.

Idet De herefter forlader Selskabets Tjeneste, bringer vi Dem en Tak for godt Arbejde i de ca. 12 Aar, De har været knyttet til os, og ønsker Dem Held og Lykke i Deres nye Virksomhed, til hvilken vi anser Dem fortrinlig skikket med den Erfaring, De har indvundet, og den Dygtighed, De har udvist her ved Selskabet.

I brev fra Jydsk Telefon-Aktieselskab af 12. marts 1919 fremgår bl.a.:

Herved meddeler vi Hr. Ingeniøren, at vi under Henviisning til mundtlig Samtale betragter Dem som ansat ved Jydsk Telefon-Aktieselskab som Overingeniør fra 15. ds., idet vi forventer, at De fra dette Tidspunkt vil kunne tiltræde Stillingen her. Den aarlige Lønning beregnes efter Lønregulativet for Overingeniører ved Københavns Telefon-Aktieselskab, og desuden vil der blive tillagt Dem Tantieme af lignende Størrelse som den, der er udbetalt til Provinsingeniøren ved nævnte Selskab. Deres Bopæl vil blive Aalborg, idet De dog i en kortere Tid vil komme til at forrette Tjeneste i Aarhus saaledes som aftalt.

Og i brev fra Jydsk Telefon-Aktieselskab af 2. november 1920 fremgår bl.a.:

Det meddeles Dem herved, at Deres Lønningsforhold med tilbagevirkende Kraft fra 1. Oktober 1919 er fastsat saaledes, at De oppebærer Grundløn 12.000 Kr. aarlig, hvortil kommer Dyr-tidstillæg, Konjunkturtillæg og Sted-tillæg i Overensstemmelse med de i Lønningsregulativet fastsatte Bestemmelser.

Endvidere er der tillagt Dem et Stillingstillæg som beregnes med 750 Kr. for hver procent Udbytte, Selskabet giver.

For indeværende Aar udbetales Stillingstillæget for 1. Halvaar med 1500 Kr. pr. 1. April og 1500 Kr. pr. 1. Juli.

Johan Andreas Wibrand, fotograferet i Århus i 1919. Nys udnævnt overingeniør og knap 37 år gammel.

Jf. http://www.saack.dk/index_ordbog.htm svarer kr. 12.000 i 1919 til ca. kr. 265.000 i dag (2007).

Efter 1919 – tiden i Aalborg

Ankomsten til Aalborg kan meget vel have set ud som på dette maleri fra 1919 af Laurits Sørensen (Fra bogen *Aalborgs Historie*, bind 5. Billedet tilhører Aalborg Hist. Museum).

Det er Budolfi Kirke (domkirke) umiddelbart til højre for skibets sejl. Til venstre er det Vor Frue Kirke.

Familien kan være sejlet fra København til Aalborg med *Københavnerruten*, der fra 1890 til 1970 (dagligt fra 1928) sejlede mellem disse to byer.

(Billedet neden for er fra *Aalborgs Historie*, Bind 5. Reklame fra slutningen af 1930'erne)

Denne rute blev senere benyttet af børnebørnene, når vi om sommeren skulle på ferie på Kong Frederiksvej. Vi blev lagt til at sove i en kahyt sent om aftenen og sejlede under opsyn af kahrtspersonale til Aalborg, hvor vores farfar så hentede os om morgenen.

Datidens 'uledsagede børn'!

Men det var først efter krigen (2. Verdenskrig).

Inden vi som 'uledsagede børn' blev sendt på ferie i Aalborg med færgeren fra København til Aalborg, skete det et par gange, at vores farfar i Rungsted hentede hele børneflokken i bil – 5 børn i alt!

Op her var hverken farmor eller Vølle med! Dørene i bilen blev så surret med reb imellem håndtagene, og så gik turen ellers tværs over Sjælland, videre med Storebæltsfærge til Fyn, over Lillebæltsbroen og op gennem Jylland til Aalborg.

Flytningen til Aalborg i 1919 markerer for min farfar væsentlige ændringer på mange forskellige planer.
Han bliver leder af en større virksomhed og knytter dermed relationer til et helt andet samfundsniveau, end han hidtil har færdedes i.

Om sit arbejde i Nordjylland inden for telefonselskabet skriver han selv i sin *Levnedsbeskrivelse 1882-1932* (se under *Afskrifter og Kopier*):

Jydsk Telefon Aktieselskab var paa det Tidspunkt ikke begyndt paa de mere moderne Telefonanlægs-Metoder, som vi kendte dem fra K.T.A.S., hvor man allerede i 1905 var begyndt at lægge Kabler til Erstatning for de gamle overfyldte Luftledningsanlæg. Da Krigen [1. Verdenskrig] endvidere havde medført en Materialmangel var J.T.A.S. i 1919 saa langt tilbage i Udvikling, at Statstilsynet med de koncessionerede Telefonselskaber havde maattet kræve Igangsætning af en gennemgribende Ombygning og det var den, jeg fik Lejlighed til at tage Del i.

Hans start i Jydsk Telefon har nok været mere end forventeligt barsk, idet der pr. 1. januar 1920 udbræder strejke blandt arbejdere og telefonistinder. Baggrunden var krav om lønforbedringer ud over de dyrtidsportioner, som allerede var bevilget. Strejken varede i 6 uger inden der opnåedes forlig på baggrund af et forslag fra trafikministeren. Resultatet medførte takstforhøjelser for abonnenterne.

I familiens dagligliv må det have været markant, at man nu fik bil, som det fremgår af dette foto fra deres første bopæl på Hobrovej 15, *Villa Hellen*.

På trinbrættet sidder Herdis Bodil Marie Wibrand, født Eriksen.
Ved rattet sidder J.A. Wibrand og på bagsædet er det fra venstre:

- Bodil Wibrand,
- ukendt,
- Bertha Ella Dagny Eriksen (Vølle),

Bag bilen står endnu en ukendt person.

De bor her til 1927.

Sønnen Poul er flyttet (tilbage) til København i 1926 for at læse til ingeniør.

Villaen eksisterer den dag i dag og er beliggende lige over for *Atletikstadion Skovbakken*.

Helt sikkert et væsentligt mere (trafik)støjende sted end dengang!

Den telefon, som familien har haft stående i deres hjem i den første tid efter de kom til Aalborg, kan have set ud som denne, der var i brug i 1920'erne.

Købstaden Aalborg havde i 1920 omkring 40.000 indbyggere. Sundbyerne havde på samme tidspunkt omkring 50.000 indbyggere.

Også Aalborg har været igennem en periode med kraftig tilflytning fra landet. Her er billedet parallelt til København. Tilflytningen til Aalborg sker også til nabokommunerne, der – om end meget senere – bliver indlemmet i Aalborg storkommune. Dette skete først med Kommunalreformen i 1970, hvor der dannedes en storkommune på tværs af Limfjorden. Men på dette tidspunkt var begge mine bedsteforældre døde

(Min farfar døde i 1962 og min farmor døde i 1967).

I Hasseris var der en meget stærk modstand mod indlemmelse. Her boede den velstående del af Aalborgs befolkning i herskabelige villaer med store haver. Man så 'meget nødigt vort smukke vilakvarter forvandlet til en købstadsudmark'. (Citater fra *Aalborgs Historie*, bind 5).

Med borgerskabets opståen i beg. af 1800-tallet fulgte en interesse hos de mere velhavende for at flytte ud fra de ofte usunde bycentre til det mere landlige.

Familien nåede at bo 3 steder i Aalborg og Hasseris (se kort side 60):

- Hobrovej 15, villa *Hellen* – fra 1919 til 1927.
- Ved Stranden 11 – fra 1927 til 1933.
- Kong Frederiksvej 2 i Hasseris, villa *Nest* – fra 1933 til min farmors død i 1967.

Flytningen til Aalborg repræsenterer også en ny og meget stor afstand til familien, som de begge (farmor og farfar) har levet så tæt sammen med i Sundbyøster.

Ved familiefødselsdagene i september 1919 (farfars og Bodils) skriver han på et postkort til broderen:

Fødselsdagen forløb i noget større Stillehed end sædvanlig. Der var ingen, ellers plejer vi jo at bespise 5000.

På postkortet er det Frelser Kirke, Aalborg.

En anden af de mindst tre forskellige biler, som familien nåede at være ejere af i 1920'erne – en Dodge Brothers. Fotoet er fra 1920 (taget på Hobrovej i Aalborg).

På forsædet er det Aa.V. Wibrand (nærmest) og ved siden af ham er det farfar. Min farmor sidder på bagsædet nærmest – iført hjelm og motorbriller. I den modsatte side er det Vølle.

Bilerne har primært været benyttet af min farfar, når han skulle rundt i det nordjyske for at tilse diverse arbejder inden for telefonvæsenet.

Men bilerne har også været benyttet til familieudeflugter – f.eks. til Blokhus.

Og her er det en Renault, der blev fremstillet omkring 1. Verdenskrig.

Fotoet må være fra først i 1920'erne.

Det er farfar foran bilen og farmor på bagsædet.

Huset bagved kender jeg ikke!

I julen 1921 har man åbenbart givet sig tid til lidt 'spas'!

I det album, hvor dette foto er fundet, er der tilsvarende fotos af farmors storebror Jacob, dennes kone Marie og deres søn Arne.

Fire år efter deres flytning til Aalborg fejres den første større familiebegivenhed i Aalborg. Deres datter Bodil og deres søn Poul konfirmeres i Budolfi Kirke d. 26. marts 1922¹.

Begge konfirmeres altså samme dag, hvilket har medført en aldersdispensation fra biskoppen for så vidt sønnen Poul, der ikke er fyldt 14 år. Årsagen til den fælles konfirmation kan skyldes et hensyn til familien, der alle boede i København.

Foto (uden årstal) der kan være taget i anledning af konfirmationen i 1922. Det er fra venstre: Bodil Wibrand – Bertha Ella Dagny Eriksen (Vølle) – Poul Wibrand (Vølle er børnenes moster)

¹ KB Budolfi Sogn, Konf. piger, side 183 og Konf. drenge, side 33

Sønnen Poul afslutter sit grundskoleforløb med mellem-skoleeksamen fra Aalborg ny Skole i 1923. Herefter går han på Aalborg Katedralskole, hvorfra han dimitterer med studentereksamen i 1926. Han er på dette tidspunkt 18 år gammel.

Mine bedsteforældre valgte som nævnt at køre til Blokhus når de skulle bade. Dette foto kan være taget midt i 1920'erne. Det er fra venstre: farfar, farmor, Bodil, Vølle og Poul.

Når vi børn senere – efter krigen – var på ferie i Aalborg, var det en årligt tilbagevendende begivenhed at køre i bil til Blokhus og bade. Et andet årligt tilbagevendende 'hit' for vi børnebørn var et besøg i Zoologisk Have, der ikke lå så langt fra bopælen på Kg. Frederiksvej i Hasseris.

Datteren Bodil afslutter sit skoleforløb i 1923, hvor hun knap 17 år gammel tager mellemskoleeksamen fra Aalborg højere Pigeskole, der lå på Gl. Kærvej – en sidevej til Hobrovej. Bodil Wibrand må jf. dette foto have gået til dans. Fotoet er fra 1926 og er taget af fotograf Tønnies i Aalborg. Her gengivet efter www.arbimus.dk

Bodil Wibrand gifter sig den 4. november 1933 med Christen Christensen Banke (1890-1964). Han er netop skilt fra Erikk Cathrine Mortensen, der er født på hans fødeegn på Vestfyn. Vielsen er i Nørre Tranders Kirke lidt øst for Aalborg. Det er hendes fader og mosteren Bertha Ella Dagny Eriksen, der er forlovere.

De bor næsten hele deres liv i Åbyhøj ved Århus. Der er ingen børn i dette ægteskab. Bodil Wibrand dør i 2001 og begravnes – lige som hendes mand – fra Åbyhøj Kirke, som de næsten hele deres liv boede over for.

Datteren Bodil kommer således kun til at bo i Hasseris i ganske få måneder.

Foto fra *Ved Stranden 11* i Aalborg, hvor familien boede på 1. sal fra 1927-33.
Foto af Aa.V. Wibrand

Som det fremgår af dette foto, der er taget af Aa.V. Wibrand, er det en 1. sals lejlighed. På altanen er det farfar som nr. 2 fra højre – i mørkt jakkesæt.

Sønnen Poul bor ikke her, da han fra 1926 studerer på Polyteknisk Lærestanstalt i København og er flyttet ind på Hagemanns Kollegium i Christianiagade ved Østerport Station.

Interiørfoto fra lejligheden *Ved Stranden 11*.
Foto af Aa.V. Wibrand

Det er datteren Bodil, der sidder ved flyglet. Hun kommer i hele sit liv til at dyrke klaverspil og senere også sang. Hun havde en meget flot altstemme! Som voksen optræder hun i et par tilfælde med sang, men hendes nerver kan ikke holde til at optræde og hun 'nøjes med' at have en del sangelever i deres lejlighed på Silkeborgvej i Åbyhøj ved Århus.

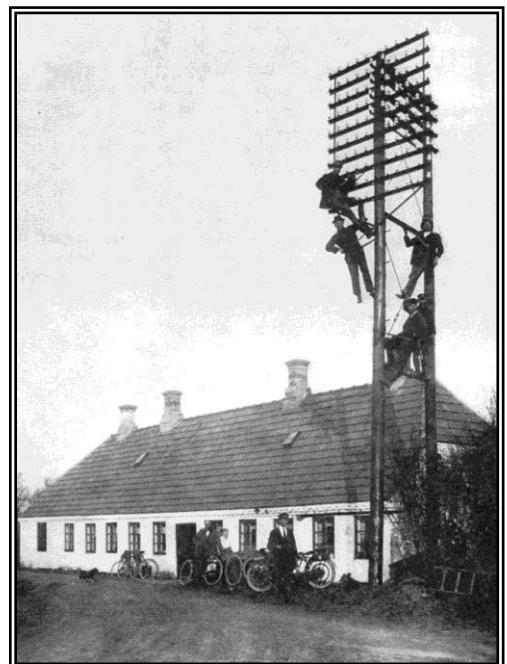

Til venstre foto af Bodil Wibrand og hendes mand Christen Christensen Banke

Telefonfolk under monteringsarbejde ved en landcentral. Eller de er kravlet op i masten af hensyn til fotografen!

Foto fra bogen *Gregers Kirk og hans Telefonfolk*.
Foto fra 1922

Bemærk at telefonråde altid sad på vandrette isoleringsholdere i modsætning til el-ledninger, der sidder på lodrette isoleringsholdere. Huset, de arbejder uden for, kan meget vel have rummet en mindre telefoncentral, der dengang ofte var indrettet i private hjem, hvor omstillingerne blev passet af den hjemmegående husmoder ind imellem hendes mange daglige gøremål.

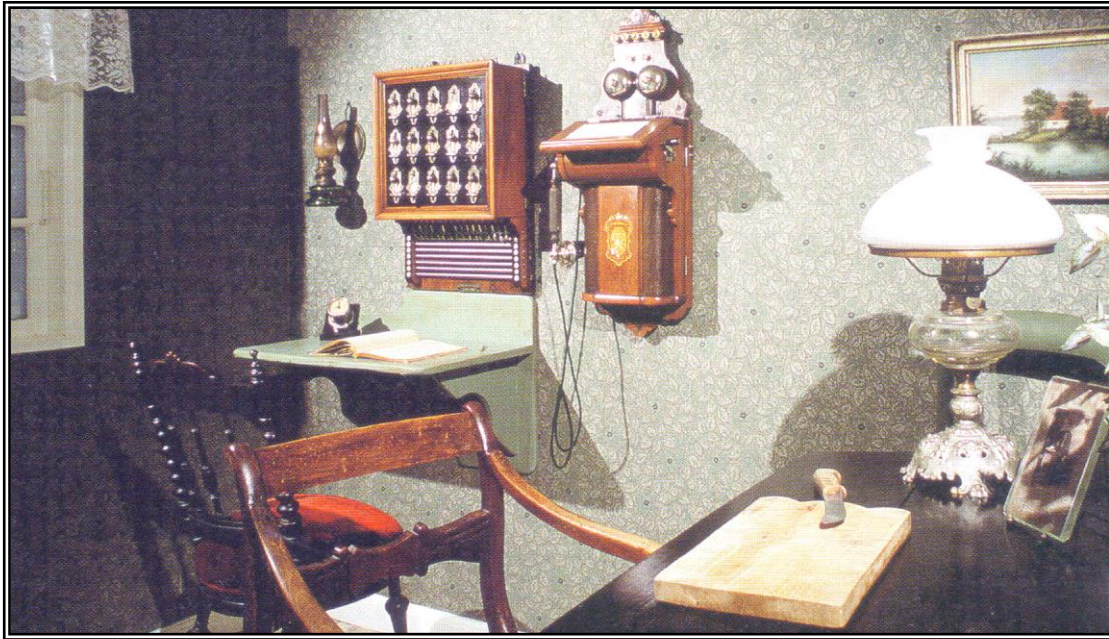

Foto fra en lille landcentral indrettet i hjørnet af stuen i et privat hjem.
Genskabt på Post- og Telemuseet i København

På de helt små landcentraler blev jobbet med at passe centralen betragtet som et bierhverv. Dette kunne så indebære, at der ikke altid var betjening, når telefonistinden ikke var til stede. Ved den senere automatisering blev mange af disse højt skattede telefonistinder (for kvindearbejde var det at passe telefon) arbejdsløse. Den første automatiske central i Jylland blev taget i brug i 1953, og det var naturligt nok i Århus, hvor Jydsk Telefon havde sit hovedkontor. Automatiseringen af telefontjenesten gav abonnenterne mulighed for at kalde hinanden op uden en telefonists mellemkomst.

Foto fra Pontonbroen mellem Aalborg og Nørresundby midt i 1920'erne, hvor primært den stærkt stigende bilisme forårsager køer – men der var køer i mere end én forstand!
Pontonbroen, der også bar navnet Christian IX's Bro, blev taget i brug i 1865.
(Billede fra bogen *Ta' bussen til byen*)

Bygningen af en ny limfjordsbro påbegyndtes i 1930. Den blev indviet i marts 1933. Dokumenter fra den tid viser, at det blev overvejet at kalde den Christian X's Bro.

Men navnet blev altså Limfjordsbroen. I de første to år tog man bropenge, hvilket var meget upopulært. Da den nye Lillebæltsbro blev indviet kort tid efter – men uden broafgift – satte dette gang i en kampagne, hvorefter det lykkedes at få fjernet broafgiften i 1935. I 1938 fulgte en ny jernbanebro over Limfjorden. Denne afløste den tidligere, der blev taget i brug i 1879. I 1969 fulgte en ny motorvejstunnel under Limfjorden.
(Billede fra bogen *Vesterbro – et gennembrud*, Aalborg-bogen 1983-84).

Aalborg blev – og ville gerne – beskrives som 'fremskridtets by'.

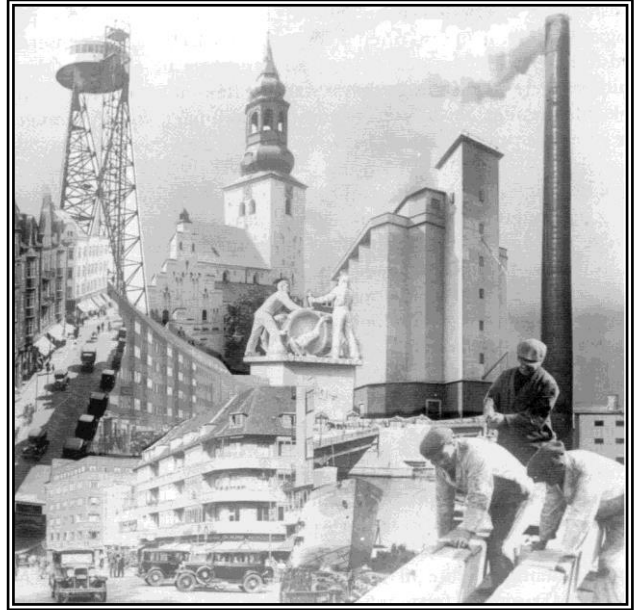
Aalborg så sig selv som byen med de rygende skorstene. Industrien tegnede både byens silhuet og det billede, byen gerne ville give af sig selv som en moderne, produktiv industriby med storbypræg.

(Citat fra *Moderne gennembrud i Aalborg i 1930'erne*)

Billedet til højre er en fotocollage fra 1930'erne, der viser Aalborg med cementfabrik (de rygende skorstene), Aalborgtårnet, nybyggeri på Vesterbro og skulpturen 'By og Land'.

(Her gengivet fra forannævnte bog)

Elementer fra den gamle pontonbro blev – efter ibrugtagning af ny bro i 1933 – genbrugt til flydende badeanstalt i Limfjorden.

Sønnen Poul gifter sig i Citadelskirken (Kastellet i København) den 10. maj 1931 med Elsa Wilhelmina Hansen (1908-36)¹ (foto til venstre), som han må have mødt på Polyteknisk Læreranstalt, hvor de begge læser til ingeniør. Hun dimitterer som fabriksingeniør i 1934 og er formentlig en af de første kvindelige ingeniører i Danmark. Poul Wibrand dimitterer som bygningsingeniør – ligeledes i 1934. Se *Dansk Civilingeniør Stat* under *Afskrifter og kopier*.

Den 12. december 1931 nedkommer hun med et dødfødt barn, der begravnes på Sundby Kirkegård.

Den 16. maj 1936 får de deres andet barn, der bliver døbt Elsa den 26. juni 1936.

I forbindelse med denne fødsel får moderen barselsfeber og dør den 21. juni 1936. Hun begravnes ligeledes fra Sundby Kirke².

Hendes forældre er ingeniør Vilhelm Christoffer Hansen og Charlotte Elise Andersson, der er af svensk afstamning.

Poul Wibrand gifter sig igen den 18. december 1937 i Th. Kingos Kirke i Odense med Ebba Ørnberg (1913-99)³ (foto på næste side).

Hendes forældre er Direktør (ved Thrigø) Laurits Christian Peter Anton Ørnberg og Asta Thora Bech.

Ebba Ørnberg nedkommer d. 31. juli 1938 med en dreng, der døbes Peter.

På foto til højre sidder farfar foran Overførstergården på Rungstedvej, hvor familien boede indtil 1940/41. Fotoet er fra 1940.

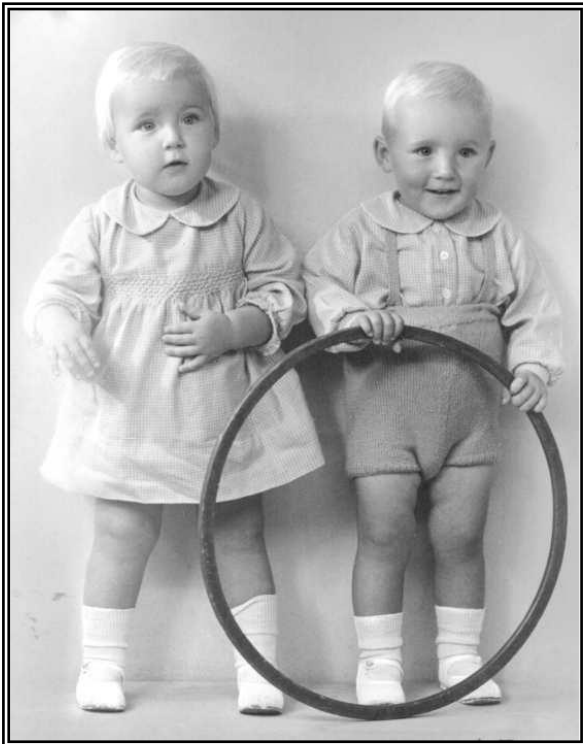
På hans højre side sidder Lillan (døbt Elsa) og på hans venstre side er det Peter.

¹ KB Citadel Sogn 1921-33, Viède, side 167

² KB Sundby Sogn 1931-40, side 237

³ KB Th. Kingos Sogn, Odense, fol. 199,

Knap halvandet år efter – den 1. januar 1940 – får ægteparret tvillinger. Disse døbes i Hørs-
holm Kirke den 19. april 1940 og får navnene
Ingrid og Jan (foto til venstre).

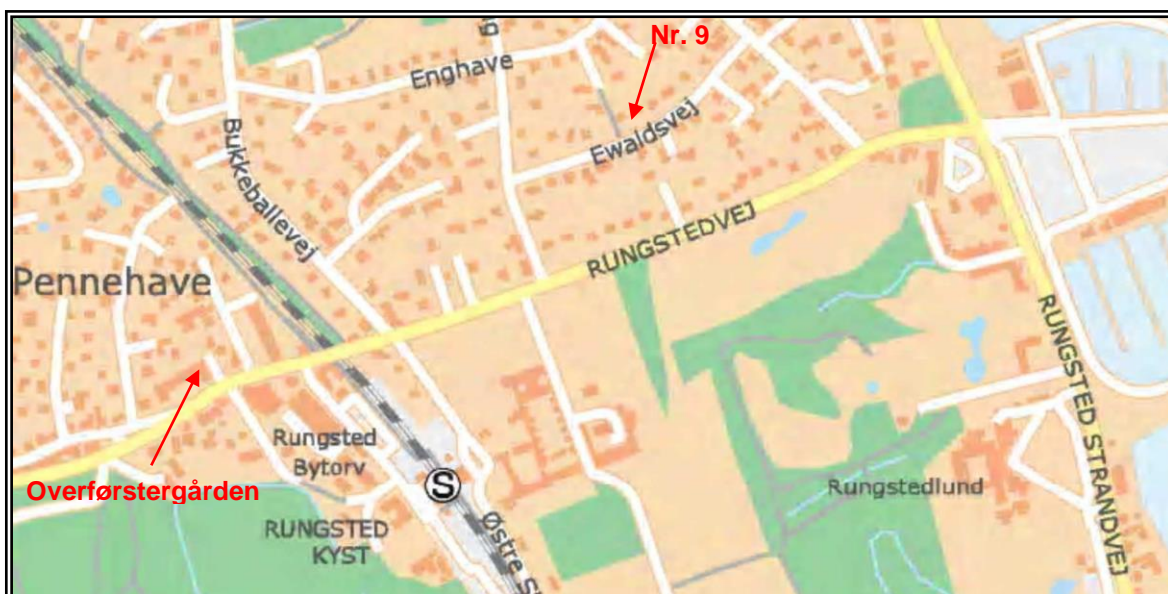

Tre år senere – midt under 2. Verdenskrig – får
ægteparret en datter (født 7. januar 1943), der
døbes i Rungsted Kirke den 21. maj 1943 og får
navnet Susanne.

Susanne med moderen Ebba Wibrand, født Ørn-
berg, i haven på Ewaldsvej 9.

Neden for et kort over Rungsted, hvor sønnen
Poul boede med familie dels i Overførstergården, hvor familien flyttede ind i marts 1940 (fra Ole
Bruunsvej 5 A i Gentofte) og dels på Ewaldsvej 9, hvortil familien flyttede i marts 1941 og boede
indtil september 1954.

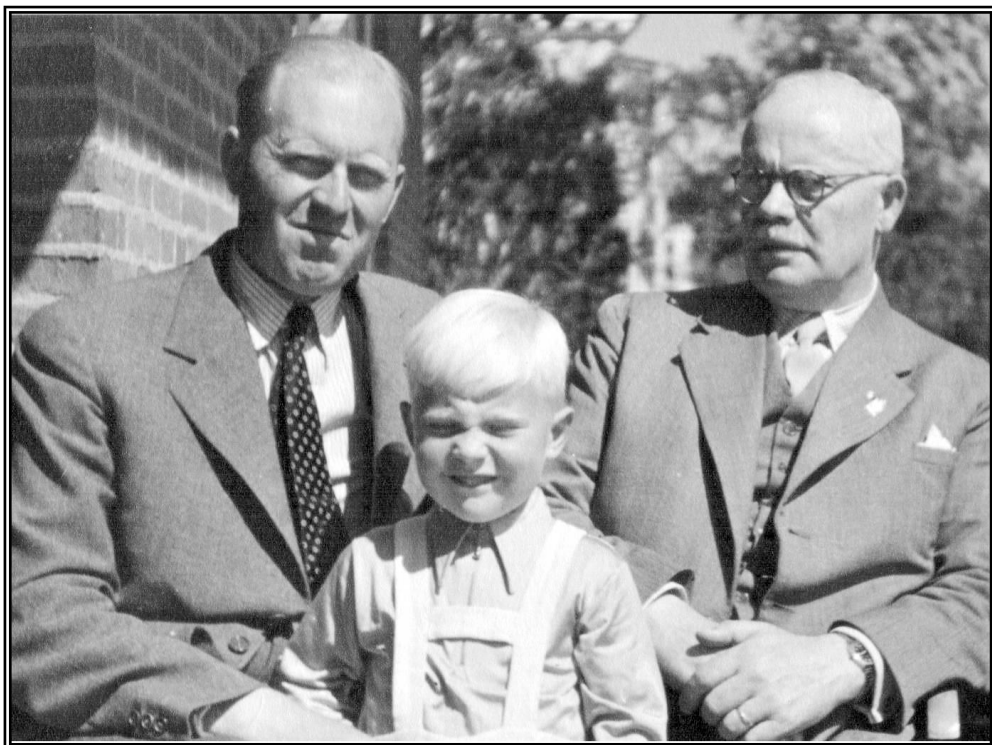
Havnen er, efter at familien flyttede fra Rungsted i 1954, blevet ændret radikalt til marina!

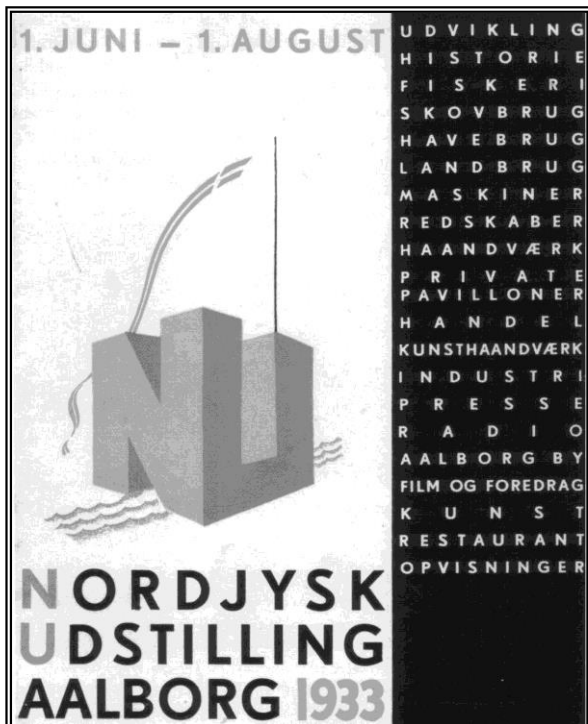

Den samlede børneflokk, der fra 1940 bor i Rungsted, er nu på 5 børn.
På dette foto fra 1944 er det fra venstre:
Elsa (fra Poul Wibrands første ægteskab), Susanne, Jan, Ingrid og Peter.

Dette foto af tre generationer Wibrand er fra venstre Poul W, Peter W og Johan Andreas W.
Fotoet er taget på terrassen på Ewaldsvej 9 i Rungsted på Peters 4 års fødselsdag den 31. juli 1942.

I forbindelse med Nordjysk Udstilling i 1933: *Det ny Aalborg* rejstes Aalborgtårnet. Det er 50 meter højt og fik installeret elevator. Denne blev på den tid beskrevet som *Danmarks hurtigste og største skyskraberelevator*.

I forgrunden (foto til højre) er man ved at anlægge en rullende trappe.

Denne rulletrappe blev i øvrigt nedtaget umiddelbart efter udstillingen og solgt.

Under udstillingen var tårnet belyst med neonlys i striber og kunne ses viden om i nattetimerne. (Billeder fra *Moderne gennembrud i Aalborg i 1930'erne*)

Nordjysk Udstilling var oprindeligt tænkt som et tilbagevendende projekt. Udstillingen blev gentaget i 1936 med temaet: *Bo Bedre - NU* med undertitlen: Økonomi, Ernæring, Børnepleje, Montering. Udstillingshallerne blev under besættelsen (2. Verdenskrig) inddraget af tyskerne til indkvartering og depoter. På grund af et uheld med ild/sprængstoffer gik det hele dog op i flammer i foråret 1941. Dette overværedes af tusinder af glade aalborgensere!

Foto af jernbaneoverskæring på Vesterbro, hvor Hassersvej støder til.

Denne overskæring var i brug frem til 1930/31, hvor der blev bygget viadukt. En konsekvens af bl.a. den stigende bilisme i 1920'erne. Dengang regnedes, at selve byen Aalborg først begyndte efter denne jernbaneoverskæring.

Jernbanen førte over Limfjorden, dels af hensyn til toget til Frederikshavn, dels privatbanetog til div. destinationer nord for Fjorden.

(Foto fra 1929 fra bogen *Barn af Aalborg. Erindringer fra barneårene af kendte aalborgensere*)

Farfar må dagligt have passeret denne jernbaneoverskæring på vej til og fra arbejde, medens de boede på Hobrovej.

Den foran nævne jernbaneviadukt havde sammenhæng med bygningen af den nye Limfjordsbro og et meget stort gadegennembrud på Vesterbro.

Tidsånden i 1930'erne blev af Statsminister Thorvald Stauning (socialdemokratisk statsminister fra 1924-26 og igen fra 1929-42) beskrevet således ved indvielsen af Limfjordsbroen i 1933:

Da man var enige om, hvor Broen skulle være, rev man ned, stort og smaat, hvad der stod i Vejen. Der er noget amerikansk, noget tiltalende i dette. Ellers plejer man at gaa uden om de gamle Salt- og Peberbøsser, der ligger i Vejen. Det tjener Aalborgs Borgere til Ære, at de lagde Vejen lige ud, at de gav Fanden i, om der laa gamle Huse med 100 Aars Hævd. Der er noget frisk og rask i dette.

Jacob Paludan beskriver i bogen *Jørgen Stein* Aalborgs udvikling frem mod industrialismen. I citatet neden for, der er fra *Aalborgs Historie*, bd. 4, har man refereret til Jacob Paludans bog.

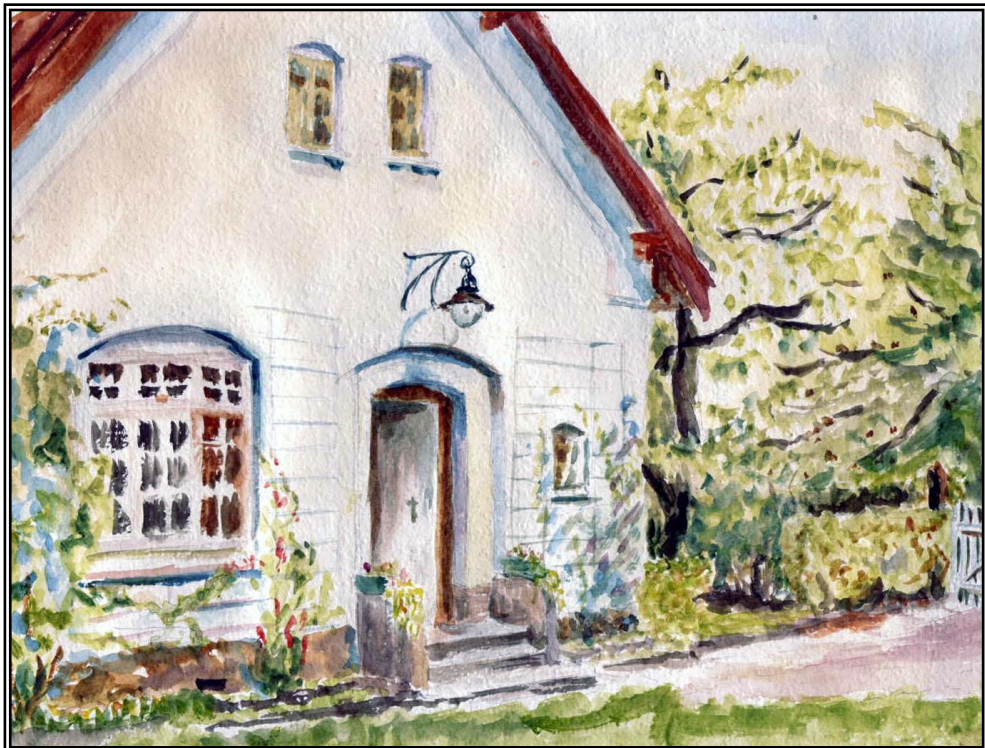
Forfatteren, der selv havde oplevet Aalborg under 1. Verdenskrig, beskriver i bogens første del, malende, og lidt ironisk, den hektiske, frembrusende og moderne industriby, med dens overdrevne tro på egne fremtidsmuligheder. Byen med de oceangående fragtskibe i havnen, sriben af jord-ædende, rygende cementfabrikker; den sure duft fra svovlsyrefabrikkerne og de store arbejdetal på tobaksfabrikken.

Denne beskrivelse blev opstillet som en modsætning til hovedpersonens og samfundets depression i 1920'erne; men nyt håb skimtedes allersidst i bogen, hvor Jørgen Stein sad på Skovbakken under det nye Aalborgtårn og betragtede de travle forberedelser til 'Nordjysk Udstilling 1933'.

Som nævnt flytter familien, der nu består af min farmor og farfar, Bodil samt Vølle, til Hasseri i 1933.

Man køber en villa på Kong Frederiksvej 2 og giver den navnet 'NEST'.

Blandt farfars efterladte papirer lå denne skitse til navneskiltet på huset, der så således ud i datteren Bodils 'streg'.

Datteren Bodil når kun at bo her ganske få måneder inden hun gifter sig i november 1933 og flytter til Århus. Hun var iøvrigt en habil maler, der i sit hjem i Åbyhøj havde hængende mange billeder, som hun selv havde malet.

Men der hang også i hendes forældres hjem i Aalborg flere billeder af hende.

Dannebrogsordener

I december 1932 dekorerer farfar med ordenen *Ridder af Dannebrog*. Han indstilles af Jysk Telefon Aktieselskab og begrundelsen er såvel hans ansættelse som hans indsats ved telefonselskabet i København siden 1907 og ved Jysk Telefon i Aalborg fra 1919.

Ridderkorset er i guld og emalje og med Kong Christian X's navnetræk. Det måler 5,8 cm i højden og 2,8 cm i bredden.

Farfar bliver i samme anledning fotograferet, som det ses på dette foto fra januar 1933.

Statutterne for tildeling af denne orden stammer fra 1808, hvor Frederik VI udvidede tildelingsmulighederne af Dannebrogsordenen til en mere moderne klasseinddelt fortjenstorden. Ved samme lejlighed oprettedes Ordenskapitlet. Før denne tid var det – udover medl. af kongefamilier – alene adelige, der kunne tildeles Dannebrogsordener. Efter 1808 kunne kongen belønne personer i alle samfundslag. Eller som det hed: *ordenen kan tildeles enhver af kongens tro undersåtter uden hensyn til stand og alder for udmærkede fortjenester og handlinger.* Riddere af Dannebrogsordenen var dengang opdelt i 4 klasser. Statutterne for tildeling er ikke ændret væsentligt siden 1808. Disse er:

- For militær fortjeneste, herunder lang og tro tjeneste samt tapperhed.
 - For lang og tro tjeneste samt dygtig indsats som offentligt ansat.
 - For tapperhed og særlig indsats for samfundet, for videnskab og kunst.
 - For indsats i erhvervslivet, herunder indsats i landbrug, industri og handel.
- Herudover kan ordenen tildeles udlændinge for særlig indsats for Danmark.

Farfar har fået ordenen for *dygtig indsats i erhvervslivet*.

I januar 1949 bliver farfar tildelt *Dannebrogsmændenes Hæderstegn*, der er i sølv med (i dette tilfælde) Kong Frederik IX's navnetræk. Samme mål som nævnt oven for.

Fotoet her til højre er fra januar 1949.

Denne orden er i 1952 blevet ændret til *Dannebrogsordenens Hæderstegn*, hvilket kan hænge sammen med, at også kvinder fra 1951 fik mulighed for at

blive dekoreret med Dannebrogsordener.

Verdenskrisen fra 1931, hvor England 'gik fra guldet', medførte igen store problemer for Jydsk Telefon, idet mange anlægsarbejder måtte udsættes, da der ikke kunne skaffes materialer. Og det i en tid, hvor efterspørgselen efter telefoner var meget, meget stærkt stigende.

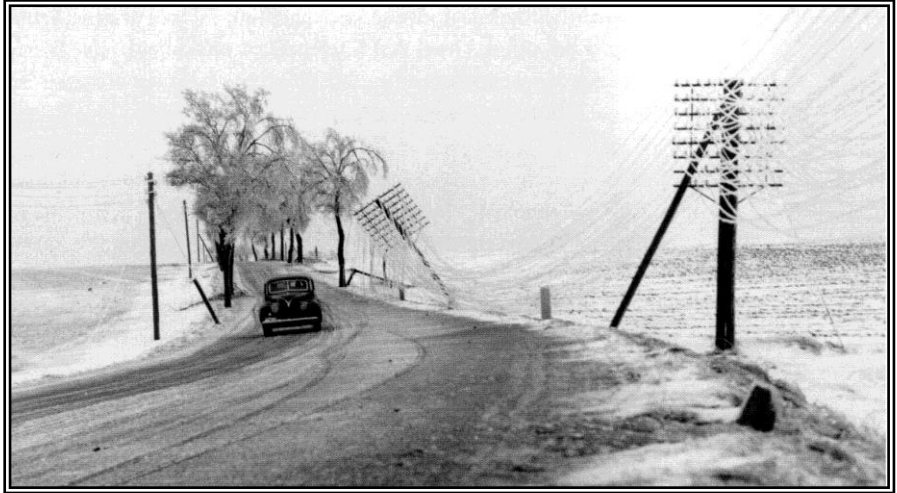
Kanslergadeforliget i 1933, der var kommet i stand for at bekæmpe krisen og den store arbejdsløshed, medførte dog, at der på ny kom gang i anlægsarbejderne.

I det nordjyske område var man langt fra færdige med at ændre telefonnettet fra ledninger til nedgravede kabler.

Strengt isvinter sidst i 1930'erne og begyndelsen af 1940'erne kom til at vidne om det hidtidige telefonsystems sårbarhed.

Sne og isslag satte sig på telefontrådene, masterne blev på grund af frosten sprøde som tændstikker og brækkede meget let i stormvejr. En enkelt storm i en isvinter kunne få i tusindvis af master til

at knække. Dette gav telefonfolk urolige nætter og ekstra arbejde under meget vanskelige forhold. I Jydsk Telefon blev der imellem verdenskrigene sat meget stærkt ind på at øge driftssikkerheden ved at erstatte luftledninger med nedgravede kabler – et arbejde farfar stod i spidsen for.

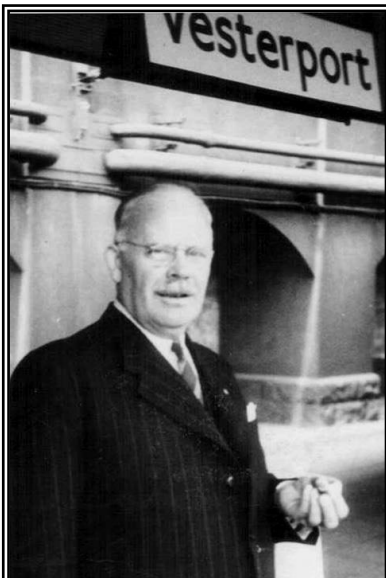

(Foto fra bogen *Moderne gennembrud i Aalborg i 1930'erne*)

Lufthavnen i Aalborg i 1938.

Den nye rejseform, luftfarten, trængte sig også på i Aalborg og i 1938 indviedes en lufthavn i Rødslet, lidt nordvest for Nørresundby. Herfra blev etableret daglig forbindelse til København, men der var også forbindelser til Hamburg og til Kristianssand.

De foregående 2 år havde der dog været ruteflyvning til/fra Aalborg fra en privat flyveplads ved Rørdal på sydsiden af fjorden lidt nordøst for Aalborg. Dette var den første danske indenrigs flyverute. Det tog 100 minutter at flyve til København.

Om farfar i embeds medfør har fløjet mellem Aalborg og København vides ikke, men ofte må han have været på besøg i hovedstaden – bedømt ud fra de mange tillidsjobs han bestred i kraft af sit embede. Se kopi af *Blå Bog* og hans egen *Levnedsbetegnelse* under *Afskrifter og kopier*.

Farfar på Vesterport Station i København, marts 1939. Han er nu 57 år gammel.

I forbindelse med forberedelserne inden krigen 1940-45 har farfar naturligt nok – på vegne af telefonselskabet – deltaget på forskellig vis.

På foto på næste side fra 1938 er han i forbindelse med en luftmeldeøvelse på en meldecentral, der samlede informationer fra 17 lytteposter rundt omkring Aalborg.

Farfar var chef for det nordjyske distrikt under den frivillige luftmeldetjeneste, der omfattede omkring 150 personer. Der blev afholdt såvel teoretiske som praktiske øvelser, hvori hærens flyvemaskiner deltog.

Farfar skriver selv i sin *Levnedsbeskrivelse fra 1949*, at besættelsestiden ikke gav anledning til særlige oplevelser *naar undtages, at jeg i Oktober 1943 fandt Anledning til at gøre mig usynlig en kortere Periode, dog indenfor Landets Grænser. Anledningen var nogle Forlydender om Aktion overfor Frimurerordenen*, hvori han var et højt placeret medlem, idet han indgik i logens *embedsråd*. Se afsnittet om *Frimurerlogen Cimbria* på næste side.

Planlægningsmøde på luftmeldecentral i 1938.
Farfar står bagerst til højre.

Under krigen, hvor der var meget kolde vintre, var det nødvendigt at holde busserne i gang med gasgeneratorer, der blev fyret med tørv og kul. I slutningen af krigen blev busdriften dog helt indstillet, da man ikke kunne skaffe nye dæk.

Krigen markerede generelt en ubrudt forværring af de praktiske dagligdags problemer: gasgeneratorer, cykelslanger af papir, sko af fiskeskind og celluld på kroppen. Men dagligdagen blev også ændret på den måde, at de kulturelle aktiviteter tog et kraftigt opsving. Bl.a. for *alsangen*, der mar-

kerede danskheden, viste Aalborg vejen for denne stille nationale markering. 1500 mennesker deltog i det første alsangstævne, der fandt sted i Aalborg den 4. juli 1940. Ugen efter deltog 6000 mennesker og i august deltog 12.000 mennesker i et stævne, der blev radiotransmitteret.

Farfar har i Sundbyerne været vidne til hestetrukne sporvogne, der senere blev afløst af elektrificerede sporvogne. I Aalborg fik man aldrig indført sporvogne, selvom spørgsmålet blev drøftet i årene før Første Verdenskrig.

Under 2. Verdenskrig når farfar at se hestetrukne biler, men det havde så en helt anden årsag end de hestetrukne sporvogne, som han har set 50 år tidligere på Amager!

(Foto gengivet fra bogen *Hverdag, besættelse og befrielse*. Aalborg 1940-45)

Frimurerlogen Cimbria

Endnu en markant ændring i farfars liv – efter flytningen til Aalborg – sker i og med, at han i 1921 optages i Frimurerlogen Cimbria.

Frimurerlogerne i Danmark har dengang fortrinsvis haft medlemmer fra 'det bedre borgerskab', f.eks. direktører fra det private og offentlige område, grossererere, sagførere, håndværksmestre, fabrikanter og officerer fra militæret.

I dag er medlemsskaren langt mere spredt. Det billede, der gives af en frimurer i fjernsynsfilmen *Krøniken* med den betydningsfulde radiofabrikant Kaj Holger, der gør flittigt brug af sine kontakter blandt brødrene i logen, vil man i dag ikke kendes ved.

Farfar skriver i sine 2 *levnedsskildringer* (se under *Afskrifter og kopier*), der er indsendt til Ordenskapitlet i henholdsvis januar 1933 og februar 1949 om sine relationer til frimurerordenen:

- *Her blev jeg optaget i 1921 og opnaaede Ordenens 10. Grad i 1942.*
Jeg beklæder siden 1946 Posten som 2. Deputeret Mester i Logen Cimbria i Aalborg.
- *I Frimurerlogen 'Cimbria' er jeg Formand for Logens Julekreds og Vikar for Ceremonimesteren; i St. Andreas Instruktionslogen 'De 4 Søjler' er jeg udnævnt til Ceremonimester.*
- *Besættelsestiden gav ikke Anledning til særlige Oplevelser, naar undtages at jeg i Oktober 1943 fandt Anledning til at gøre mig usynlig en kortere Periode, dog indenfor Landets Grænser.*
Anledningen var nogle Forlydender om Aktion overfor Frimurerordenen.

Her ud over nævner farfar i sin *levnedsskildring fra 1933*, at han i 1925 var med til at stifte Aalborg Rotaryklub. Her fungerede han som sekretær frem til 1928, vicepræsident fra 1931-32, præsident fra 1932-33 og past-præsident fra 1933-34.

Rotaryklubberne adskiller sig fra Frimurerlogerne ved, at frimurerlogerne i Danmark suverænt hviler på et kristent grundlag.

I *Blå Bog* (se under *Afskrifter og kopier*) nævner farfar, at han var præsident i Rotary fra 1932-33. Men han nævner ikke sit medlemskab af en frimurerloge. Dette skyldes, at et sådant medlemskab blev betragtet som en helt privat sag, der af frimurere sammenlignes med det at være kristen!

I det oven for viste våbenskjold for Frimurerlogen Cimbria indgår et uddrag af et bibelsk skriftsted. Dette er fra Det nye Testamente, Johannes' første brev, 5. kapitel vers 6, 7 og 8, der lyder:

Han er den, som kom med vand og blod; Jesus Kristus; ikke med vandet alene, men med vandet og med blodet; og det er ånden, som vidner, fordi ånden er sandheden.

Thi der er tre, som vidner: ånden og vandet og blodet; og de tre stemmer overens.

Frimurerbevægelsen har en stor lighed med håndværkerlaug fra Middelalderen, hvor murerne som faglærte stenarbejdere og arkitekter ønskede at beskytte deres faglige og esoteriske (kun bestemt for indviede) viden. Deres viden og håndværksmæssige kunnen var så teknologisk avanceret, at de dannede hemmelige lav og ritualer, hvormed de kunne tilkendegive sig over for hinanden og dermed beskytte deres viden.

Ved de store religiøse byggerier – katedraler f.eks. – ville disse ofte omvandrende håndværkere (frie murere), der ikke havde pligt til at lade sig organisere i de alm. håndværkerlaug, ved hjælp af hemmelige tegn/ritualer sikre sig dels at kunne genkende hinanden, dels at udelukke ikke-faglærte! Deres ekspertise holdt de for sig selv og derfra stammer – mener man – tavshedsløftet, som praktiseres endnu i dag.

I bogen *Håndbog i hemmelige selskaber* har forfatteren med følgende citat, der er et brudstykke fra indvielsesritualet og *lærlingeeden* beskrevet logernes hemmelighedsfuldhed:

Jeg lover og sværger højtideligt og oprigtigt, at jeg altid vil hylde, altid skjule og aldrig afsløre nogen af det ældgamle frimureris mysterier ... under ingen ringere straf end at få min hals skåret over, min tunge revet ud ved roden og begravet i sandet ved havet ved lavvandsmærket, hvor tidevandet går ind og ud to gange i døgnnet, hvis jeg nogen sinde bevidst eller med

*velberåd hu skulle bryde min højtidelige ed og forpligtelse som frimurerlærling.
Så sandt hjælpe mig Gud.*

I dag benyttes ikke helt den her citerede tekst! Men indholdet er det samme som i den her afskrevne tekst.

Datidens tilhugning af stenene til katedralerne, drøftelser af teknik og planlægning af byggeforløbet skete i små hytter, der på engelsk er: *lodge* – deraf navnet *loge*. På fransk er det ordet for et *mødelokale*. I disse *lodges* blev *lærlinge* optaget og forfremmet til *svende* og her blev *svende* til *mestre*. Og hver gruppe havde sine særlige og hemmelige kendetegn. Det er således muligt at sammenligne datidens byggehytter og nutidens frimurerloger, hvori den enkelte frimurer opbygger sit 'jeg'.

Det formodes, at mere fornemme folk i 1600-tallet har sluttet sig til håndværkerne og disse har måske kaldt sig *frimurere* for at adskille sig fra de rigtige håndværkere. Det operative mureri blev til et spekulativt mureri!

Frimurerens symboler den dag i dag stammer tilbage fra denne tid: *passer, vinkelmåler, murske, øjet og en bibel*. Billede fra bogen *Skjulte magter*.

Den mere moderne orden stammer tilbage fra begyndelsen af 1700-tallet, hvor fire loger i England dannede en *storloge*. Den danske frimurerorden i dag tilhører den såkaldte *svenske linie*, hvor det ved optagelse kræves, at man tilkendegiver, at man er døbt i en kristen kirke.

Den kristne bibel ligger opslået ved møderne!

I den øvrige verden, hvor der findes frimurerordener, optages i princippet alle, og her ligger ved møderne såvel bibelen som koranen opslået. Det fælles er, at

man tror på eksistensen af et højere væsen.

Nogle mener, at frimurerordenen stammer fra Tempelridderordenen og der er i de højeste grader tydelige relationer til denne. Men en direkte sammenhæng med tempelridderne kan ikke bevises!

Ordenen har ikke nogen lære eller trosbekendelse, som adskiller den fra kirkens lære, men frimurerne selv oplever, at det er en anden art religion man siger JA til. Man siger JA til et dybere arbejde med bibelen end kirken tilbyder!

I Frimurerordenens *Fundamentalkonstitution* (frimurerne kalder den selv deres *grundlov* – mere banalt er det vel et sæt vedtægter), der er *givet i Østen af Den Danske Frimurerorden*, står om formålet:

§ 1 *Frimureriet har sin oprindelse i et gilde eller samfund, som er stiftet i gamle tider til Guds, den Allershøjestes Ære.*

Ordenens formål er at tilstræbe sine medlemmer og derved menneskeslægtens forbedring ved at undervise i den ædle kunst at udøve dyden og at kue lasten for derigennem at give det enkelte menneske vilje og kraft til at lægge bånd på sine begæringer og at søge en nærmere forening med sit ophav, Hele Verdens Trefold Store Bygmester.

§ 2 *Visdommen har som grundvold for Ordenen oprejst syv hjørnesten, hvis styrke befæster dens bygning, og som bevarer den mod forgængelighed og giver den uforanderlighed over tidernes skiften.*

§ 3 *Disse syv hjørnesten er:*

1. *Religionen eller dyrkelsen af Gud, den Allershøjeste.*
2. *Dyden.*
3. *Kærligheden til næsten, hvoraf barmhjertigheden opstår.*
4. *Enighed i virksom udøvelse af disse pligter.*
5. *Tavshed.*
6. *Arbejdsomhed.*
7. *Standhaftighed.*

Fleere danske konger har været dybt engageret i frimurerordene.

- Christian VIII, der levede fra 1786-1848 og blev konge i 1839.
- Frederik VII, der levede fra 1808-1863 og blev konge i 1848.
Han var i øvrigt gift 3. gang 'til venstre hånd' (børn havde ikke arveret til tronen) med balletdanserinde ved Det kgl. Teater og modehandler Louise Christine Rasmussen, der ved sit æg-

teskab med kongen fik titlen *Lensgrevinde Danner*.

Efter kongens død oprettede hun stiftelser, hvor hun i bestyrelserne indsatte frimurere.

- Frederik VIII, der levede fra 1843-1912 og blev konge i 1906.
- Christian X, der levede fra 1870-1947 og blev konge i 1912.

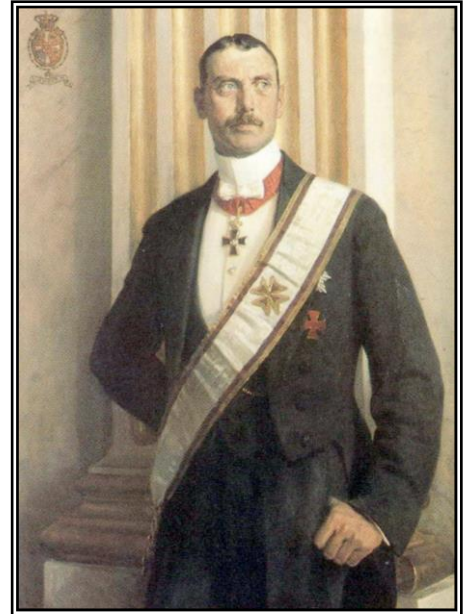
Chr. IX var ikke frimurer og ej heller Frederik IX.

Kongerne var *Højeste Styrelse* for Den Danske Frimurerorden og havde titel af *V.S.V. = Viseste Salomo Vicarius*. Her refereres til Salomos Tempel, der er omtalt i Det gamle Testamente.

Denne titel blev i 1975 ændret til *Ordenens Stormester*.

Chr. X, der er vist her, var *Højeste Styrelse* og bar titlen *V.S.V.* På fotoet bærer han flere af frimurerens regalia. Om halsen bærer kongen kongens frimurerens ridderorden med rødt kommandørkors.

Billede fra *I Guld og Himmelblåt*.

I sit yderste er målet med frimureriet en genforening med det guddommelige ophav opnået gennem udøvelse af dyd og erkendelse af tilværelsens principper.

Man stræber efter indre balance og retskaffenhed. Og dette svarer ganske godt til de to tempelridderdyder *ridderlighed* og *forsvar af de svage*.

En frimurerloge er en mulig ramme om en stræben efter at blive et bedre menneske, et mere moralsk, ærligt og næstekærligt menneske. En frimurer skal virke for menneskeheden forædling og forbedring ved at fremme broderlighed og næstekærlighed.

Velgørelse er et indbygget træk ved selve frimureriet.

Nogle udøver dette ved deres personlige eksempel – andre ved deres hjælp til oprettelse af velgørende institutioner.

Eksempler på velgørende institutioner i ældre tid er: hjælpekasser, understøttelse, bespisningsanstalter (senere f.eks. Københavns og Frederiksberg kommuners folkekøkkener), hjælp til uddannelse af børn af trængende familier – fortrinsvis fra familier, hvor faderen var eller havde været frimurer. Senere er det oprettelse af egentlige private stiftelser, der har været i centrum.

For os børn, der er opvokset i Rungsted, husker vi, at Hvilehjemmet Caritas lå lige i nærheden af vores bopæl på Ewaldsvej 9. Hvilehjemmet Caritas blev stiftet i 1928 og havde til formål, *at optage og danne et hjemligt opholdssted for såvel mænd som kvinder, fortrinsvis frimurere og pårørende, der er svagelige, ældre eller gamle*.

I dag doneres også beløb til humanitære formål.

Når man træder ind i frimurerordenen er det en beslutning for livet – og en beslutning, som man skal have sin ægtefælles accept af.

Dette afspejles i optagelsesritualet, hvor man selv får et par hvide handsker, men også får et par hvide handsker, som skal overbringes til ægtefællen ved tilbagekomst fra denne første meget væsentlige start på dette (ofte livslange) medlemskab.

De hvide kvindehandsker til hustruen udgør et synligt og fysisk udtryk for en nyopdaget hemmelighed, som frimurere både kan og ikke kan dele med sin hustru. Og de er en gave til den kvinde, som man nærer den aller største hengivenhed for.

Så selvom frimurere er et fællesskab for mænd, er det på det hjemlige plan et fællesskab mellem to, der efter bedste evne er 'fælles' om hans oplevelser i logen.

Nogle frimurere sidestiller deres optagelse i frimurerordenen med deres indgåelse af ægteskab.

I hvilket omfang farfar har talt med sin hustru om sine oplevelser ved en logeaften ved vi ikke. I dag er det almindeligt, at en frimurer deler sine oplevelser med sin hustru jf. bogen *Frimureri – fortid eller fremtid?* Min farmors helt håndfaste og fysiske deltagelse i sin mands frimureri har igennem alle årene bl.a. bestået i at hans kjolesæt med tilhørende ren skjorte og rene handsker var klargjort mindst en gang om ugen i ca. 2/3 af året!

Men hun har formentlig også gennem årene udført mange håndarbejder, som der er lagt megen tid og megen flid i. Disse håndarbejder er blevet benyttet som gevinster i det årlige julelotteri. Gevinsterne var højt skattede af de frimurere, der vandt dem. I julelotterierne deltog hustruerne, men det er nok også det eneste eksempel på logernes åbenhed – dengang.

Kjole og hvidt med sort vest, cylinderhat (denne kan bæres fra III grad) samt hvide handsker er fast 'mødedragt'.

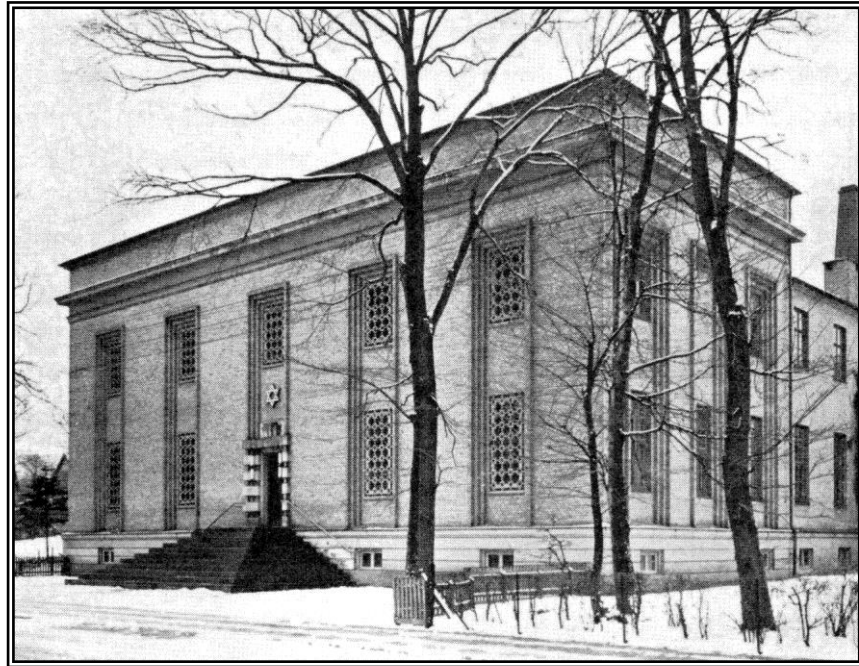
Herved signaleres, at alle er lige som *brødre*. Måske svarer det til nonnernes ensartede dragt og til præstekjolen, der er ens for alle præster.

I ældre tid symboliserede hatten, at man var en fri mand – slaver måtte f.eks. ikke bære hovedbeklædning.

Handskerne var i ridder-tiden et værdighedstegn og så er hvidt jo renhedens farve!

Logebygningen i Aalborg, der blev taget i brug i 1931.

Her gengivet fra bogen *St. Johannes Logen Cimbria 1856-1956*.

I bygningen her til højre har farfar færdedes i den største del af sin frimurertid.

Efter optagelse i 1921, hvor han er blevet anbefalet af to *brødre*, har han i løbet af 21 år sat sig ind i og er blevet indviet til logens X og højeste grad.

Den ene af hans to *faddere* var Immanuel Stuhr, der var medstifter og medindehaver af P.Ph. Stuhrs Maskin- og Skibsbyggeri – senere Aalborg Skibsværft.

De forskellige grader er:

LOGE	GRAD	TITEL	BEMÆRKNINGER
St. Johanneslogen	I	Flittige St. Johannes Lærlinge	Disse 3 grader opnås normalt i løbet af de tre første års medlemskab
	II	Nidkære St. Johannes Medbrødre	
	III	Værdige St. Johannes Mestre	
St. Andreaslogen De fire Søjler	IV / V	Højærværdige skotske St. Andreas Lærlinge-Medbrødre	
	VI	Lysende Skotske St. Andreas Mestre	
Kapitlet	VII	Højt lysende Stewardbrødre	Kapitelgraderne har farfar formentlig fået i Odense, da ceremonierne i denne forbindelse kræver meget store faciliteter, som man dengang ikke havde til rådighed i Aalborg.
	VIII	Højt lysende Salomos Betroede Brødre	
Steward Logen Syvstjernen	IX	Oplyste St. Johanneslogens betroede Riddere	Denne orden opnåede farfar i 1942. Ordenen er formentlig blevet ham overrakt af Kong Christian X.
	X	Højt oplyste St. Andreas Logens Betroede Brødre. Riddere af Purpurbåndet	

Begreberne *lærling*, *medbroder* (svend), *mester* indgår i titlerne på flere niveauer.

For at stige i graderne skal man gennemgå *instruktion* og man må aldrig deltage i *ritualer*, som ligger over ens aktuelle grad – *mysterierne* og *symbolerne* skal afsløres i korrekt rækkefølge for at kunne kaperes.

Man får nye kundskaber gennem stadigt gentagne ritualer og udstrakt brug af symboler.

Et blandt ganske mange symboler, der er tegn på opnåelse af de forskellige grader er *skødskindet*. Der findes et for hver enkelt grad. Se *Logebeklædninger* under *Afskrifter og kopier*.

Farfar har gennem årene som frimurer båret disse skødskind og andre regaler under sine møder i logen. Ved ankomst til logen iførte man sig sine regaler – f.eks. udover skødskindet også skulderbånd, Halsbånd og kårde.

Skødskindet har den historie, at det dels kan betragtes som *ur-dragten*, som Adam skjulte sig bag, dels kan det betragtes som det arbejdende menneskes kendetegn. For frimureren symboliserer det beskyttelse mod urenheder og smuds!

Frimurerne benævner selv indholdet af deres ugentlige møder i logen som værende *arbejde*. Kjolesættet, skødskindet og andre regaler kaldes af frimurerne for *arbejdsdragten*.

Et andet symbol, som farfar har båret er den her afbildede ring. Den kan bæres efter opnåelse af VIII grad og den skal bæres på højre hånds langfinger.

Foto af VIII grads ringen fra bogen: *I guld og himmelblåt*.

Ringen er tredelt og mellem hver af de tre dele er et cirkelformet felt med rødt emaljekors. Bogstaverne på ringen er: *I.D.S.*, der betyder: *In Deo Spes = I Gud sit håb*.

Jeg erindrer, at farfar har båret denne ring, om end jeg dengang ikke kendte til baggrunden for, at han bar den.

Efter erhvervelsen af VIII grad får en frimurer udarbejdet et skjold. Frimureren vælger selv motiv. Dog skal motivet i dag godkendes af en heraldisk kyndig.

Motivet har som oftest relation til den pågældendes eget liv.

Frimurerskjoldet ændrer sig i rammefarven fra sort i VIII grad til hvid i IX grad for at slutte med farven purpur i X grad. Med hjælp fra Frimurerlogen Cimbria i Aalborg er det lykkedes mig at få kopi af farfars våbenskjold. Her er det i X grads udførelsen med purpurfarvet ramme.

Korset i sværdet på farfars frimurerskjold (alle frimurere bærer som tidl. nævnt ved logeaftenerne kårde), der benævnes *korshjaltet*, symboliserer dels at man *kæmper med sig selv*, og dels *pligt til at forsvare den svages ret*.

På side 33 har jeg skrevet om Wibrandnavnets betydning. Det er interessant, at farfar oprindeligt (formentlig) har valgt efternavnet *Wibrand* ud fra en udelukkende familiemæssig relation for senere som frimurer at vælge sværdet som centralt element i sit skjold.

Se mine noter nederst på side 33 og farfars eget udkast til frimurerskjold: *Logeskjold* under *Afskrifter og kopier*.

Når farfar i sin levnedsskildring nævner, at han i en kortere periode under krigen måtte gøre sig usynlig på grund af frygt for, at nazisterne skulle efterstræbe medlemmer af frimurerlogerne, skyldes dette, at Hitler så hemmelige loger som farlige. Det har det autoritære styre under kommunismen og det fascistiske Italien tilsvarende gjort og før Hitler forsøgt at stoppe.

Også Den katolske Kirke har gennem mange år praktiseret generelt forbud mod at være frimurer. Man kunne ikke tillade, at der trivedes tanker og idealer, som systemet ikke havde fuld indsigt i.

Så sent som i 1983 kom følgende udtalelse fra Vatikanet:

The faithful who enrol in Masonic associations are in a state of grave sin and may not receive Holy Communion.

Her citeret fra bogen *Frimureri – fortid eller fremtid?*

Ved afslutningen af hver logeaften – og farfar må have deltaget i vældigt mange af disse gennem tiden fra 1921 til sin død – er afslutningsordene disse:

*Gå bort i fred. Enighed og glæde ledsage Eder alle på Eders veje,
dér I udbrede de dyder,
I her har lovet at give eksempel på.*

Ved en frimurers død noteres for hver *broder* datoen herfor og bogstaverne: *i. t. d. e. Ø.* = indgået til det evige Østen.

Ordet *Østen* angiver ikke et bestemt sted, men symboliserer *lyset i øst* på samme vis, som det f.eks. er skrevet i Ingemanns salme: *I østen stiger solen op.*

Alle frimurerloger ledes af et *embedsråd*, der kan sidestilles med en bestyrelse. Farfar har været med i dette *embedsråd* i Cimbria fra 1935-54.

Et *embedsråd* omfatter følgende embeder:

EMBEDSTITEL	BETYDER	BEMÆRKNINGER
O. M.	Ordførende mester	
1. dep. M.	1. deputeret Mester	
2. dep. M.	2. deputeret Mester	Farfar havde denne titel fra 7/2 1946 til 6/5 1954. I denne funktion kan man lede aftenen i en loge.
F. B. B.	Første Bevogtende Broder	Farfar havde denne titel fra 6/10 1942 til 7/2 1946
A. B. B.	Anden Bevogtende Broder	
T.	Taler	
C.M.	Ceremonimester	Farfar havde denne titel fra 6/10 1936 til 6/10 1942. I denne funktion er man ansvarlig for en aftens forløb.
S.	Sekretær	Farfar havde denne titel fra 3/10 1935 til 6/10 1936
Sk. M.	Skatmester	
Indf.	Indfører	
M. D.	Musikdirektør	

Ved valg til hver embedstitel opstilles 3 brødre og valget sker efter afstemning. I 1954, kort efter at farfar var blevet pensioneret, var der valg af ny *Ordførende Mester* – logens højeste embedstitel – og farfar var opstillet blandt de tre kandidater. Og kun en af disse kunne blive valgt!

Men farfar blev ikke valgt og dette blev for ham formentlig en stor skuffelse. Han havde selv forventet at blive valgt og følte sig 'svigtet'. Farfar har åbenbart haft vanskeligt ved at erkende, at det menneskelige ego ikke fornægter sig! Han blev oplevet som en markant personlighed, men også en personlighed, der til tider kunne optræde ret så brysk.¹

Vi børn kan huske, at han nogle gange viste et voldsomt temperament, der kunne ytre sig i det koleriske!

Skuffelsen medførte, at han frasagde sig sit hverv som *2. dep. M.*, men han fortsatte med at komme i logen, som han havde været særdeles aktiv deltager i siden 1921. Farfar havde hidtil mødt hver gang, men herefter blev hans besøg knapt så hyppige.

I logen blev dette bemærket som en bemærkelsesværdig *sorti* – har jeg fået oplyst af en logebroder, der netop var blevet optaget på den tid.

Det må have gået farfar hårdt på!

¹ Kilden til dette udsagn er en frimurer, der kendte til farfar som frimurer i disse år.

Frimurerne i Danmark fastholder deres hemmeligheder omkring ritualer og mange symboler. Man mener, at disse skal åbenbares løbende i den gradvise indføring i ny lærdom og derefter indvielse til højere grader. Frimurerne sammenligner det med, at man f.eks. ikke skal snyde sig selv ved at afsløre 'plottet' ved starten af læsningen af en kriminalroman, eller at man ikke skal afsløre indholdet i en gave og dermed snyde sig selv for oplevelsen ved udpakningen og overraskelsen ved indholdet.

Skulle en og anden, der ikke vil være frimurer, ønske at læse nærmere om dette meget, meget omfattende kompleks af ritualer og instruktioner på de forskellige trin, kan henvises til den norske bog *Frimureri. Mysterier, Fellesskab, Personlighetsdannelse* af Dag Mogstad.

Heri beskrives de hemmelige ritualer og symboler detaljeret. Og instruktionsteksterne ved hver grad er gengivet.

Da den i litteraturlisten nævnte bog af Dag Mogstad planlagdes udgivet i Danmark i 2003 overvejede Frimurerordenen at forsøge denne udgivelse standset.

Men det blev ved overvejelsen!

NB 1

I 1975 forsøgte Danmarks Radio ved journalist Poul Martinsen i fjernsynet at vise en udsendelse om frimureri/frimurerordener.

Frimurerordenen i Danmark nedlagde et fagedforbud, der midlertidigt stoppede udsendelsen.

Ved en landsretsafgørelse vandt DR, men Frimurerordenen førte sagen videre til Højesteret, hvor den vandt sagen.

NB 2

Det er i øvrigt fra frimurerverdenen, at vi har følgende slangudtryk:

- *Den er i vinkel.*
 - *Give nogen en 3. grads behandling.*
- (Ved indvielse til III grad indgår symbolsk at man dør og genfødes.)

NB 3

I forfatteren Dan Browns bog *Engle og dæmoner* er det centrale tema, at der (tidligere) på verdensplan har været en tophemmelig gruppe kaldet *Illuminati*.

Denne gruppe skulle have 'rummet' alle frimurerloger.

Hovedpersonen, der er symbolforsker, er blevet fascineret af denne 'kult', da det går op for ham, at amerikanske pengesedler er fulde af *Illuminati-symbolik*.

På en en-dollarseddel kan f.eks. ses en pyramide, der ifølge symbolforskeren er et okkult symbol, der viser to konvergens, opadgående linier, der strækker sig op mod oplysningens - *illuminationens* – ultimative kilde.

Og oven over denne pyramide ses et øje i en trekant – en såkaldt *trinacria*.

Dette øje i en trekant er et frimurersymbol over hele verden, men samtidig er det et illuminationsymbol – kaldet det *lysende delta* – en opfordring til oplyst forandring. Iflg. Dan Browns bog symboliserer øjet Illuminatis evne til at infiltrere og overvåge alting. Den lysende trekant symboliserer oplysning. Og trekanten er desuden det græske bogstav *delta*, som er det matematiske symbol for *forandring og overgang*.

Så vidt Dan Brown!

Og hermed ikke flere ord om farfars tilknytning til Dan danske Frimurerorden.

Farfars sidste 20 år

På kortet er vist familiens tre bosteder i Aalborg – vist med røde pile. Desuden er understreget *Katedralskolen*, hvor sønnen Poul har gået og den *Pigeskole*, hvor datteren Bodil gik. (Kort fra 1923)

Under krigen fylder farfar 60 år i september 1942. I denne forbindelse bliver han interviewet til Aalborg Stiftstidende – så vidt jeg kan se første gang efter at han kommer til Aalborg. Jeg har ikke kunnet finde interviews da han fylder 50 år i 1932.

I interviewet i 1942 nævnes nogle af hans indsatsområder i tiden fra 1919:

- Ledet alle de store telefonarbejder, der er udført i Nordjylland – fra Randers til Skagen.
- Ombygning af centraler i følgende større byer: Thisted, Hjørring, Hobro, Frederikshavn og Nykøbing Mors.
- Kabler nedlagt i betydeligt omfang.
- Ansvarlig for, at enkeltledninger er blevet ombyttet med dobbeltledninger.

Og så nævnes det, at han er *en fagmand og en dygtig administrator, der regnes med.*

Hans hustru, min farmor: Herdis Bodil Marie Wibrand, f. Eriksen. Foto fra 1942.

Om fremtiden udtrykker J.A. Wibrand i interviewet, at han håber at se en ny central i Aalborg, hvilket kom til at ske i hans levetid – om end det først skete efter at han havde forladt JTAS – og han udtrykker forvisning om, at automatsystemet også vil komme til Aalborg. Dette vil bl.a. indebære, at abonnenter vil kunne ringe direkte til hinanden – samt at man vil få en *fr. Klokken*.

Efter 2. Verdenskrig er Danmark igen præget af efterkrigstidens mangelsituation. Samtidig er Jydsk Telefons anlæg nedslidte og der var fortsat lange ventetider på at få en telefon.

I en avisartikel i Aalborg Stiftstidende i anledning af farfars 65-års fødselsdag, udtaler han, at omkring 10.000 mennesker i Nordjylland venter på at få en telefon. Heraf er de ca. 2400 alene i Aalborg.

Andre venter på at få skiftet en gammel veltjent telefon med en nyere bordmodel.

Nedenstående eksempel på andragende om at få udskiftet sin telefon, som jeg har fundet i bogen: *Jydsk Telefon-Aktieselskab 1895-1945*, må nok anses for en ret så utraditionel om end meget tiltalende måde at kommunikere på.

Henvendelse fra abonnent, der i 1943 ønskede sit vægapparat udskiftet med et bordapparat	Abbonenten får dette svar fra Jydsk Telefon-Aktieselskab
<p>I April da skrew a te Jydsk Telefon At a gjan vild ha mæ en ny Telefon, For den som a har er ej fra i Fjor, A haar slidt paa den sam no i 30 Or.</p> <p>Møj Nøt og møj Glæj, ja de har a hat Af den Telefon, som her Di har sat. Den har kaldt paa æ Hjælp naar vi ret var i Klem De er jen a di Ting som en aalle maa glem.</p> <p>Paa Slægt og paa Venner den også har kaldt Naar en bettele Gild eller Bassel det gjaldt. Nej, en Telefon vil a skam nøde undwær, Men enhwær Ting forældes, de er æt saa sær.</p> <p>Derfor spør a Dem, - som gammel Abonnent Om Di ej ka sej mæ – saadan omtrent Hvornaar en Telefon a den nyest Model A ka faa te mit Bord, her for mæ sjel.</p> <p>I syw Or maat Jakob jo tjen for en Kuen, De var læng tækkes a, og tænker hwær Muen, Mon a aasse ska vent i saa manne Or, Før en ny Telefon a faar te mit Bord.</p>	<p>Vi haar faat Dje Brøw om en nøj Apparat Te a Buer i Stej for den, De haar hat O æ Væg aa haar brugt i halanden Snes Or, Aa Dje Løst te Faaranring vi også faastoer.</p> <p>Men æ Mulihæ for aa skaf Kover aa Jærn Te nøj Apparate, den æ kun saa fjern; Aa dærfurren i Tier som no Aalt "offentlig" fram faa privat jo skal go.</p> <p>Ællywel saa skier et jo da ind imeld, At også Privatfolk tefres vi kan stel; Aa inden saa læng, de hober vi da, En nøj Telefon o æ Buer Di ska ha.</p>

I forbindelse med genopbygningen i Europa var der fra amerikansk side iværksat et omfattende hjælpeprogram: Marshall-hjælpen. Denne hjælp medførte også penge til telefonselskabernes anlægsvirksomhed.

Den automatisering, der for så vidt Jydsk Telefon tog sin begyndelse før 2. Verdenskrig, kom nu først rigtigt i gang.

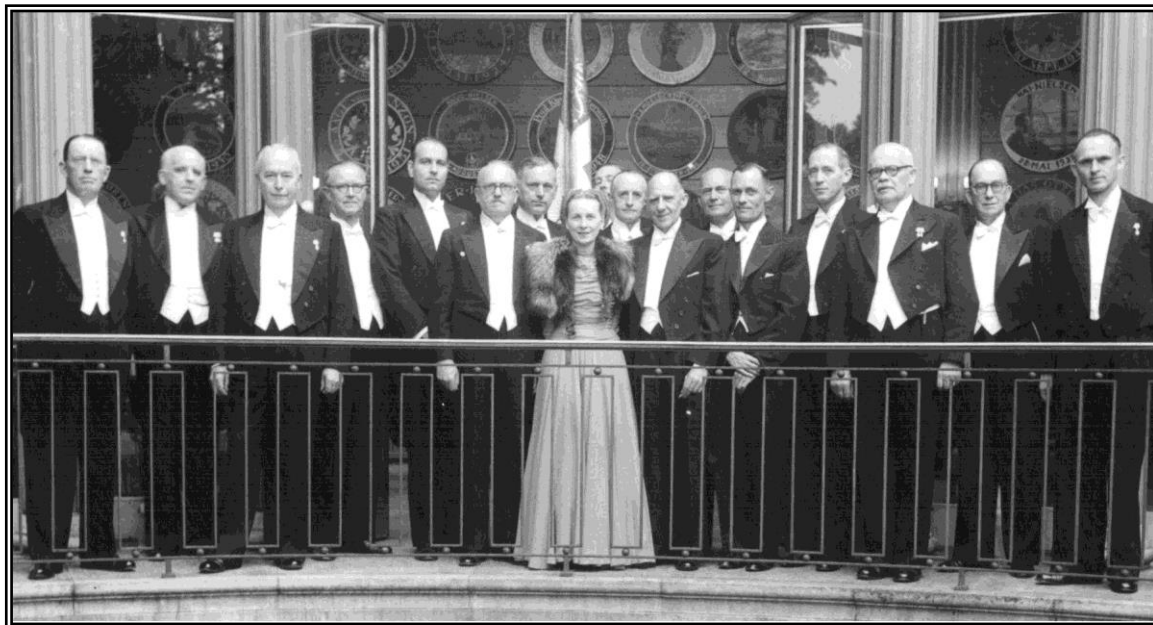
Omkring 4 år efter automatiseringen af centralen i Århus (1953) fulgte centralerne i Aalborg og Horsens.

Og denne automatisering medførte telefonapparater som det her viste, hvor en abonnent kunne dreje en anden abonnents nummer direkte – uden brug af en telefonistindes hjælp!

Men det var året før centralen i Århus automatiseres, at farfar i en alder af 70 år stopper sit erhvervsarbejde.

Den 10. juni 1952 har farfar været til stor 'komsammen' på Sølyst (tidl. Den kgl. Skydebane) på Emiliekildevej i Klampenborg. Farfar står som nr. 3 fra højre (foto neden for). Farfar har på fotoet meget pertentligt påskrevet samtlige navne med titler, men desværre ikke anledningen.

Personkredsen er hovedagelig ledende embedsmænd fra Danmarks tre telefonselskaber: JTAS, KTAS og Fyens Kommunale Telefonselskab.

På dette tidspunkt har han været i telefonens tjeneste i 45 år.

Naturligt nok interviewes han ved sin afsked af Aalborg Stiftstidende. Aalborg Amtstidende 'nøjes med' en refererende artikel, der opremser hans 'bedrifter', således som de er nævnt i *Blå Bog*. Se denne under *Afskrifter og kopier*.

I interviewet i Aalborg Stiftstidende giver farfar udtryk for, at han ikke uden smerte forlader det arbejde, som han har viet hele sit liv til.

Og han giver udtryk for, at han stadig føler sig i vigør og har kræfter til en fortsat arbejdsindsats i samfundets tjeneste. Han nævner i denne forbindelse, at der på den tid har været en debat om det værdifulde i, at erfaring udnyttes også selvom man er fyldt 70 år.

Den debat pågår – på forunderlig vis – fortsat i 2007!

Farfar udtaler sig i interviewet om sit arbejdsområde, som altid vil være under udvikling, og han ser frem til automattelefonerne i Aalborg. Men han nævner også *bærefrekvenskabler*, der vil kunne overføre flere samtaler på samme tråd – naturligvis uden at den ene samtale generer den anden. Da farfar kom til JTAS i 1919 var der i Aalborg 4000 abonnenter og ved hans afgang i 1952 var der ca. 12.000.

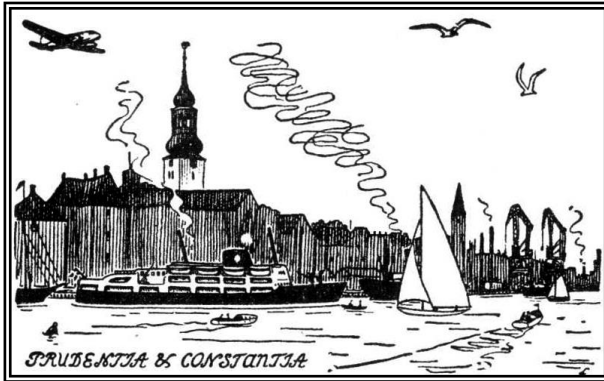
Og dette er på trods af omfattende mangel sket i løbet af hans 33 år ved Jydsk Telefon.

Intervieweren fra Aalborg Stiftstidende bemærker en logaritmetabel på *overingeniørens skrivebord*. Hertil svarer farfar, at den ikke har noget med udregning af mikrostrømstyrke at gøre. Men han har netop udregnet strækningen på en flyverute fra London til Tokyo – via Nordpolen – når der skal tages hensyn til jordkuglens krumning. Flyveruten har han netop læst om i avisen.

Og så siger han:

Jeg har aldrig kunnet lide at gaa igennem livet med lukkede øjne. Jeg vil vide besked.

Dette udtrykker noget centralt om farfars personlighed og pertentlighed.

Et andet eksempel er, at han gennem nogle år til Aalborg Stiftstidende har leveret de præcise tidspunkter for hvornår solen står op og går ned i Aalborg.

Under den her viste rubrik: *PRUDENTIA & CONSTANTIA* = forudtænkning og bestandighed, der hver dag var i Aalborg Stiftstidende, har farfar i den umiddelbart neden for viste rubrik bidraget med solens op- og nedgangstidspunkter specifikt for Aalborg.

Almanakken anfører alene tiderne for Københavns Observatorium, men disse passer (jo) ikke helt for Aalborg på grund af forskellen i

Ny- maane	Første kvarter	Fuld- maane	Sidste kvarter
4/5	11/5	19/5	26/5
Temperatur i Aalborg Lufthavn:			
Kl. 12 i dag 9,5 gr. C.			
Laveste i nat ÷ 0,9 gr. C.			
Barometerstand:			
Kl. 12 i dag 757,4 mm			
I gaar 753,4 mm			
Dagens længde:			
Solen gaar i dag i Aalborg ned kl. 20,07 og staar i morgen op kl. 4,27.			
Dagens længde 15 timer 38 minutter. Den er tiltaget med 9 timer 2 minutter.			
Maanen ned kl. 20,20.			
Apotekervagt:			
Svane Apotek			
Østerbro Apotek			

længdegrad.

Selvom afvigelsen kun er nogle få minutter, har det irriteret ham og han har derfor – og formentlig uden beregning – leveret de korrekte tal til avisen.

Vi børnebørn mindes, at det var vores farfar, der 'bestemte', hvor når solen stod op og gik ned i Aalborg!

Afslutningsvis står i artiklen ved hans afsked:

En stor venneskare er taknemmelig for altid redbon tjenstvillighed og en hjertelighed og et underfundigt humør, som en lejlighedsvis bussemandsmaske slet ikke kan dække.

Den her viste karrikaturtegning bærer ikke noget årstal.

Farfar nåede at leve med i telefons udvikling fra den tid, hvor den virkelig var forbeholdt de få, til midt i halvtredserne, hvor udviklingen for alvor tog fart. Fra at være forretningslivets kommunikationsmiddel og statussymbol for få solide borgere blev telefonen et dagligt redskab for menigmand.

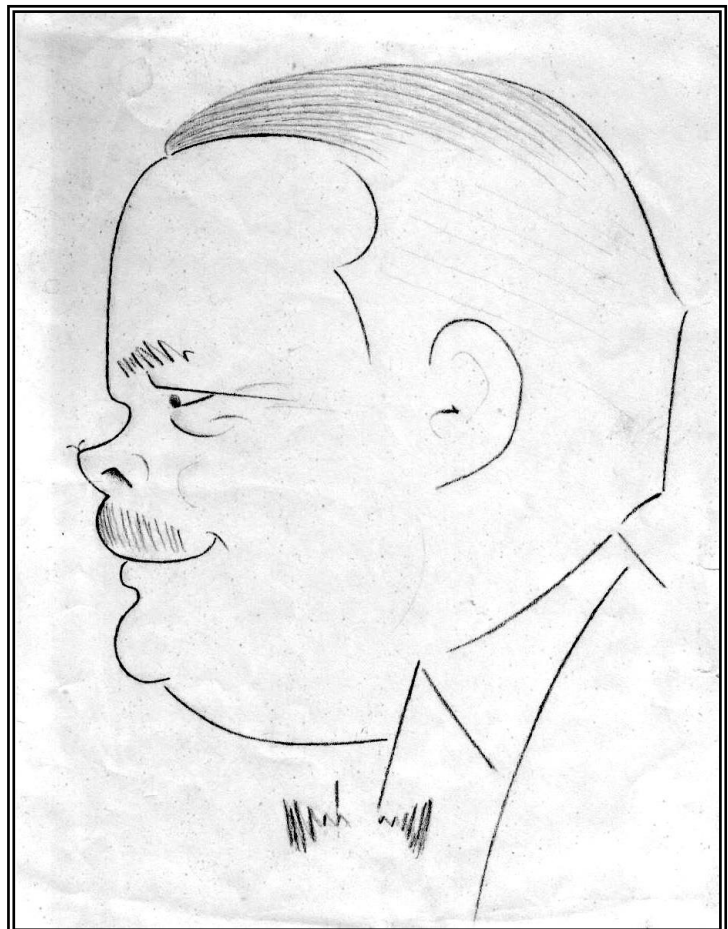
Ved århundredskiftet (år 1900) var der i Danmark omkring 25.000, der havde telefon. I 1950 – to år før farfar stoppede sit arbejdsliv ved Jydsk Telefon – var der omkring 600.000 abonnenter i Danmark, der havde telefon.

Og i 1985 var der omkring 2,5 millioner.

Antallet af telefoner i dag – og her tænker jeg på såvel fastnettelefoner som mobiltelefoner – kendes vel næppe.

For 50 år siden var det stadig sådan, at det ikke var almindeligt, at alle havde en telefon.

I dag har mange mennesker mere end en mobiltelefon til rådighed!

Inden for Jydsk Telefon blev farfars fratrædelse markeret på denne måde i et 'personaleblad', der var sat i gang få år før og med navnet:

Personalia.

Administrations- og kontortjenesten.

Hovedkontoret.

Fra 1. oktober 1952 er:

Overingeniør Johan Andreas Wibrand, Nordjydske distrikt, afskediget efter ansøgning med pension.

Familien foran huset på Kg. Frederiksvej 2.
Foto fra 1957 af (fra venstre):

- Vølle = Bertha Ella Dagny Eriksen, 60 år gammel,
- farfar: Johan Andreas Wibrand
- farmor: Herdis Bodil Marie Wibrand, f. Eriksen, 72 år gammel.

Farfar, der nu er 75 år gammel og har på dette tidspunkt været pensionist i 5 år, men går fortsat klædt, som vi husker ham, når han skulle på arbejde som overingeniør ved JTAS.

Farfar dør den 6. juni 1962 på Aalborg Amtssygehus. Han havde været indlagt en halv snes dage og gennemgået en mindre operation (han havde i nogen tid lidt af vandladningsproblemer og var blevet opereret i prostata) og var i god bedring, *da døden satte punktum for et travlt og virksomt liv*, som der står i nekrologen i Aalborg Stiftstidende.

Farfar døde af en blodprop.

Videre står i nekrologen:

De mange mennesker, som Johan Wibrand kom i forbindelse med lærte ham at kende som et fint og hjælpsomt menneske, som bag en tilsyneladende barskhed havde baade et stort hjerte og et dejligt lune.

Som anerkendelse for sin indsats var Wibrand hædret med ridderkorset og dannebrogsmændenes hæderstegn.

Farfars urne stod i Aalborg indtil hans hustru døde i 1967. Herefter blev begges urner nedsat på Sundby Kirkegård på Amager.

Dette vidner om hans/deres veneration for det Sundby, som de begge voksede op i og åbenbart følte sig stærkt knyttet til!

FARFARS ANER

Aner på moderens side

Moderen til farfar er **Olivia Bolette Mortensen** (min oldemoder), der er født den 21. oktober 1857 i København.

Forældrene er Ole Mortensen (hans erhverv er på dette tidspunkt angivet som arbejdsmand) og Ane Nielsen.

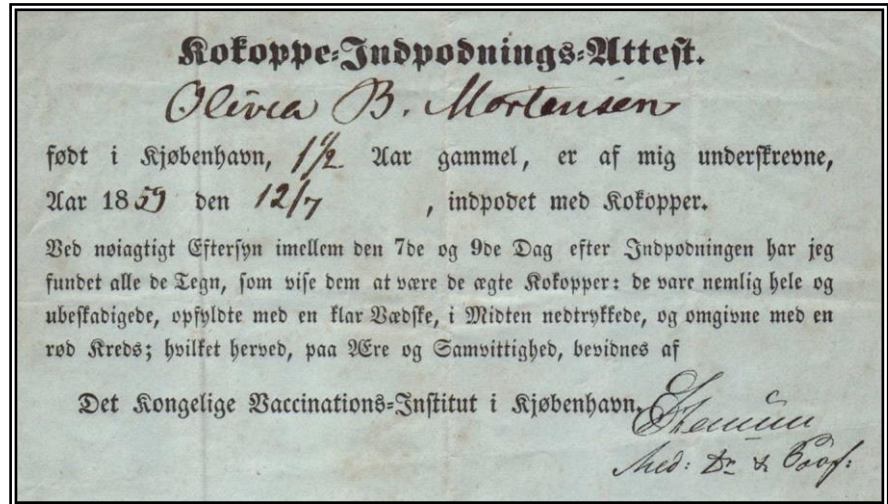
Familien bor i 1857 i Gammelmønt nr. 246 (dette nr. er et matr.nr. og ikke et gadenr.)

Hun døbes i Helliggeistes Kirke (nu Helligåndskirken) den 13. december 1857¹.

Hendes kaldenavn er formentlig Olivia da hun alene ses at benytte dette navn i div. skrifter m.m.

1 ½ år gammel bliver O.B. Mortensen *indpodet* med kokopper således som alle skulle dengang. Det er kun 6 år efter den store koppeepidemi i 1853.

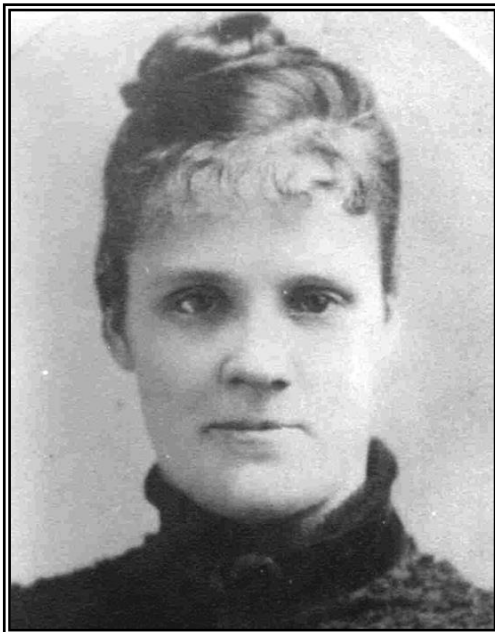
Jf. FT 1860 bor familien i Springgade 15 på 3. sal. Faderens erhverv er her anført som: *Værtshusholder*. Senere flytter de ned i kælderen, hvor deres værtshus også er beliggende. Se foto på side 8 og side 70.

Hun konfirmeres i Trinitatis Kirke Palmesøndag d. 24. marts 1872².

Dengang skulle præsten ved konfirmation anføre konfirmandens karakterer i *kundskaber* og *opførelse*. I begge discipliner får hun karakteren: *mg* [meget godt].

Ved denne konfirmation blev i alt 36 piger og 55 drenge konfirmerede. I dag er sognet næppe så befolkningsrigt!

Her det eneste foto, der mig bekendt, findes af Olivia Bolette Mortensen.

Mit gæt er, at hun på dette foto er ca. 30 år gl.

Omkring 1880 må hun have mødt Andreas Carl Pilegaard Jessen – faderen til hendes første barn: Johan Andreas, der bliver min farfar. Hun er knap 25 år gammel!

Se også side 10 samt senere i dette hæfte om A.C.P. Jessen. De på side 10 viste to fotos af ham må have været forælinger fra ham til hende.

4. september 1882 nedkommer hun med deres barn, som han på den ene side anerkender som sit, men på den anden side medgiver sin tilladelse til bliver adopteret af hendes forældre.

På dette tidspunkt bor Olivia B. Mortensen i Smallegade 18 på Frederiksberg. Jf. *KRAKS Vejviser* for København og Frederiksberg fra den tid er dette sted en beboelsesejendom med 4-5 lejemål, hvor hun kan have været ung pige eller lign. i et af disse.

¹ KB Helligånd 1854-61, side 272; AO opsl. 277

² KB Trinitatis 1846-86, Konf. Pi; AO opsl. 205

Jf. Københavns Politis Mandtaller er hun dog opført som boende i Pilestræde 63 ved alle tællinger fra maj 1882 til maj 1886.

Jf. *FT i 1880 og 1885* (se under *Afskrifter og kopier*), hvor hun er registreret boende hos forældrene, er hun i ingen af disse folketællinger anført med erhverv. Men hun kan selvfølgelig have hjulpet til i faderens forretning/værtshus.

Hendes fader dør i april 1885 og hendes moder dør i august 1886.

På dette tidspunkt – sommeren 1885 eller tidligere – må hun have mødt Niels Peter Martin Petersen, som hun gifter sig med i Sundby Kirke d. 2. december 1886¹. Hun er på dette tidspunkt gravid med deres første barn. I samme måned – den 12. december 1886 – gifter hendes lillesøster Elna Amalie sig i Holmens Kirke med Christian Andersen, der er fyrbøder i Søetaten.

To år før – den 7. marts 1884 – har hendes anden lillesøster, Alma Dorothea, giftet sig med sømand og senere styrmand Lauritz Andersen.

Lillebroderen Niels Villiam er ved moderens død – jf. skiftedokumenterne² – boende hos smed Rasmussen i Herlev.

Herefter ses hun alene boende i Sundbyøster i Frederik d. VII Gade 3, der i 1902 – efter Sundbyernes indlemmelse i København – ændrer navn til Spaniensgade.

I den *navneændringssag* (se under *Afskrifter og kopier*), der medfører, at min farfar ændrer efternavn fra *Mortensen* til *Petersen* fremgår, at hun har taget min farfar med sig til Sundbyøster.

I ægteskabet med Niels Peter Martin Petersen føder hun 4 drenge – alle bliver født i april måned og med to års mellemrum – i 1887 – i 1889 – i 1891 og i 1893.

Omkring århundredskiftet (år 1900) så Amagerbrogade således ud ved Sundby Kirke, der ligger til venstre bag træerne.

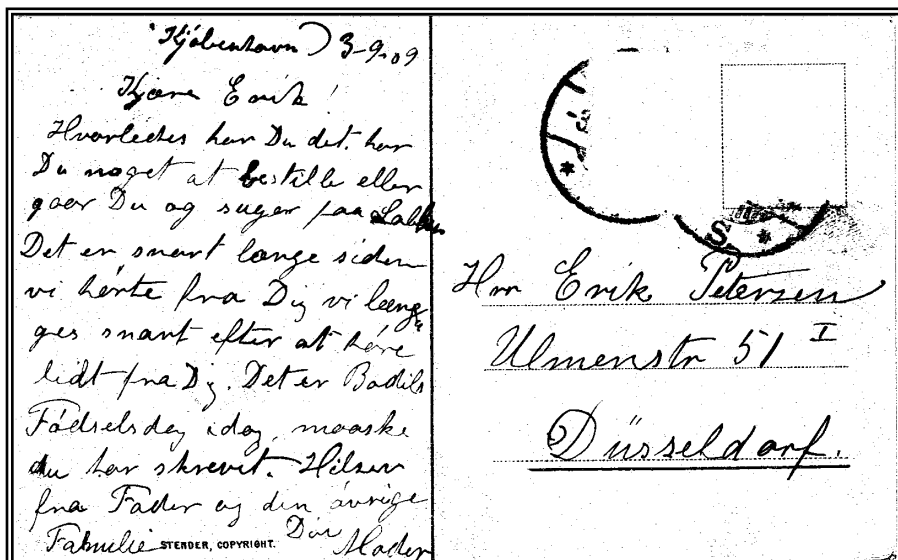
Frankrigsgade går til venstre mellem kirken og den nye boligejendom: Sundborg på hjørnet.

I baggrunden en toetages hestesporvogn.

Bemærk den dybe rendesten med gangbrædder.

Se også mit eget foto fra 2006 af næsten samme motiv på side 23.

Dette postkort er skrevet af Olivia B. Mortensen i 1909, og det er til sønnen Erik, der er på valsen i Tyskland. Den i postkortet nævnte *Bodil* er barnebarnet Bodil (3 år gammel), hendes første barnebarn og datter af J.A. Wibrand og hans hustru Herdis Bodil Marie Eriksen. Bodil Wibrand blev født i 1906.

¹ KB Sundby 1883-91, side 55; AO opsl. 55

² Disse kan ses på LAK: Kbh. Hof- og Stadsret, Skiftekommission; Skiftedokumenter 2/1061-2 F.

Olivia Bolette Mortensen dør i 1913 i en alder af 55 år.

Hun er indlagt på Rudolf Bergs Hospital, hvor hun dør den 4. oktober af en alvorlig, sjælden hudsygdom bestående i akut udbrud af blærer, der medfører døden på få dage; på latin: *pemphigus agitans*. Hun begravnes den 11. oktober 1913 fra Sundby Kirke¹ og fra denne begravelse er det viste begravelsesskrift i familiens eje.

Der blev sunget:

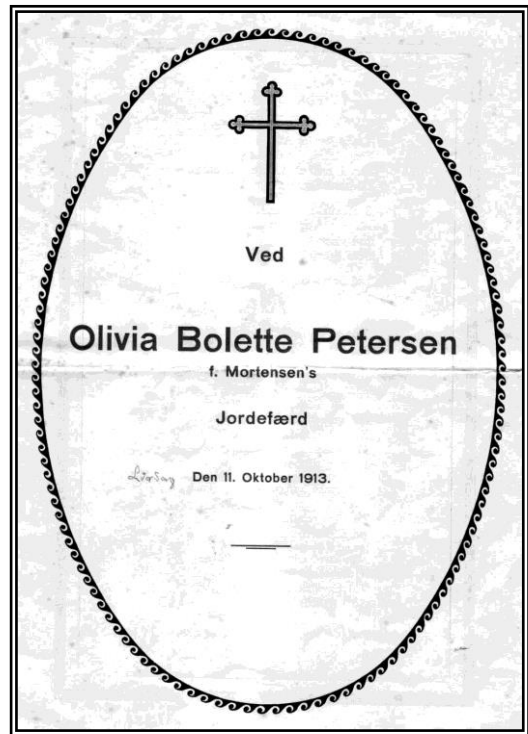
- Dybt hælder året i sin gang af C.J. Boye,
- Den er slet ikke af Gud forladt af K. Gjerding og
- Moder! o Moder! Hvor var du os kær.

I familiens erindres det, at korset på hendes grav var fremstillet i træ af hendes mand Niels Peter Martin Petersen.

Iflg. oplysning fra Sundby Kirkegård er korset ikke bevaret!

I forbindelse med hendes død oprettes dokument i skifteretten, hvori hendes mand og deres børn ønsker at *hensidde i uskiftet Bo* (se *Skifte Olivia Bolette Mortensen under Afskrifter og kopier*).

I dette dokument benævnes min farfar – Johan Andreas Wibrand – som et af ægteparrets *Fællesbørn*.

Ikke så mange år senere end fotoet på forrige side ser Amagerbrogade ud som på dette foto. Nu er den dybe rendesten væk, og der er dobbelte sporvognsskiner til de nu elektrisk drevne sporvogne.

Det er Sundby Kirke i forgrunden til højre bag træerne og Frankrigsgade, der går til højre lige før træerne.

¹ KB Sundby 1908-16, side 233

Bedsteforældre til farfar – på moderens side

(Mine tip-oldeforældre)

Olivia Bolette Mortensens forældre er:

- Ole Mortensen, 1827-1885.
Hans slægt er i de foregående 2 generationer (måske flere) hjemmehørende i Snoldelev Sogn midt på Hedeboegnen – landskabet mellem København, Roskilde og Køge.
Familien ernærer sig ved landbrug.
- Anne Nielsdatter, 1825-86.
Hendes slægt er i de foregående 2 generationer hjemmehørende i Egebjerg Sogn i Odsherred. Hun er ud af en smedeslægt, der kan føres tilbage til midt i 1600-tallet.

Ole Mortensen er født i Snoldelev Hastrup den 12. april 1827. Forældrene er husmand Morten Jensen og Bodil Olsdatter. Han er det fjerde barn i deres ægteskab. I alt får de 8 børn. Han døbes i Snoldelev Kirke den 1. maj 1827¹.

Snoldelev Kirke – eget foto 2006

Ole Mortensen konfirmeres i Thune Kirke den 1. søndag efter påske i 1841 – den 6. april 1841. Snoldelev og Thune har på den tid fælles præst, hvorfor konfirmationerne kunne ske i begge kirker. Ved konfirmationen giver præsten ham skudsmålet:

- *Kundskaber: God,*
- *Opførsel: Meget god.*

Ved hans konfirmation er faderen anført som *parcellist* – han ejer således sin parcel.

Umiddelbart efter sin konfirmation – i april 1841 – findes han på *Afgangslisten* i kirkebogen idet han nu flytter til en gård i Skalstrup i Vor Frue Sogn i daværende Roskilde Amt. Dette er kun 4 km. nordvest for hans barndomshjem. I folketællingen i 1845 er han fortsat ansat her som *tjenestekarl* hos *Gårdmand Mads Pedersen*. I lægdsrullen kan han i denne periode følges frem til han indkaldes som soldat og deltager i Treårskrigen – den første af de slesvigske krige. Her deltager han som infanterist i *2^{den} lette Infanteri Bataillon* og gør tjeneste på Als.

Til højre et eksempel på den uniform, som en menig fra de lette infanteribatailloner bar.

Illustration fra bogen *Treårskrigen 1848-51* af Johannes Nielsen

For deltagere i Treårskrigen bliver der i 1876 åbnet mulighed for at få en *Erindringsmedalje*. Han søger om denne og får den tildelt.

Erindringsmedalje for deltagelse i krigen 1848-50.

Den i 1876 indstiftede erindringsmedalje (medaljen er af kobber), der kun blev givet til personer, som havde været tilknyttet afdelinger, der havde været på felt fod og for *at have deltaget i Kampene for Fædrelandet 1848-50*.

¹ KB Snoldelev 1813-21 side 27; AO opsl. 29

Det var dog en forudsætning, at man *hverken ved Strafarbejde eller ved Dom er fundet skyldig i et i den offentlige Mening vanærende Forhold.*

På medaljens ene side står: *Frederik VII Konge af Danmark*
På den anden side: *For deltagelse i krigen 1848-1850.*

I ansøgningen, der ligger på Rigsarkivet, nævnes, at han er medlem af *De danske Vaabenbrødres Selskab.*

Han må være kommet tilbage fra krigen i januar/februar 1851, idet han i afgangslisten kan ses fragå Vor Frue Sogn, Roskilde Amt, i februar 1851 for at vende tilbage til sine forældres hjem i Snoldelev Hastrup. I afgangslisten står: *Har været 3 Aar ved Armeen.*
Hos forældrene bliver han dog kun boende indtil november 1851, hvor han ses afgangt til København.

I folketællingen for København i 1855 findes han boende *Springgade 15, st.*, hvor han er *Karl* hos *Brygge- og Brændevinsbrænder Hans Hendriksen.*
Springgade 15 ændrer i 1881 navn til Pilestræde 63. Det er her, han fra 1858 nedsætter sig som *værtshusholder* og i øvrigt bor med sin familie. Han lejer sig ind hos Hans Hendriksen.
Iflg. Københavns Stadsarkiv, Borgerskabsprotokollen vinder han borgerskab som værtshusholder den 22. juli 1858.

1½ år før – den 19. december 1856 – har han giftet sig med Anne Nielsdatter i Vor Frue Kirke i København¹.
Han er nu 29 år gammel og hun er 31 år gammel.

Han dør i en alder af 58 år den 18. april 1855² af en blodprop i hjernen og begravnes fra Trinitatis Kirke.

Anne Nielsdatter/Nielsen er født i Lestrup i Egebjerg Sogn i Odsherred den 12. august 1825. Forældrene er smed Niels Rasmussen og Ellen Hansdatter. Udover at være smed har familien også et husmandsbrug.

Anne Nielsdatter døbes i Egebjerg Kirke den 21. august 1825³. Hun er det 3. barn i faderens første ægteskab.

Da såvel hendes farmor som hendes mormoder har fornavnet *Anna* kan begge disse have inspireret til hendes fornavn.

Ved dåb er hendes navn *Anne Nielsdatter*, men som oftest ses hun benævnt ved fornavnet *Ane*. Senere i hendes liv benyttes efternavnet *Nielsen*.

Egebjerg Kirke – eget foto 2006

Moderen dør i oktober 1829 og faderen gifter sig igen i marts 1830 med Karen Larsdatter, der nu bliver hendes stedmoder.

I dette andet ægteskab fødes der 4 børn.

Anne Nielsdatter konfirmeres i Egebjerg Kirke den 26. april 1840.

Ved konfirmationen giver præsten hende skudsmålet:

- *Meget god Kundskab.*
- *Sædelig Opførsel.*

Jf. *Afgangslisten* for Egebjerg Kirke for efteråret 1841 ses hun forlade sognet i en alder af 16 år. Desværre er der ikke angivet, hvortil hun rejser.

¹ KB Vor Frue Kirke, Kbh, 1838-60 side 339+340

² KB Trinitatis 1869-91 side 298

³ KB Egebjerg 1825, side 101

Midt i 1800-tallet så Odsherred ud som på dette kort. Inddæmningen af Lammefjorden påbegyndtes ca. 1875.

Når man dengang skulle til Odsherred, skete det f.eks. med båd fra Holbæk til Tuse Næs. Tværs over dette og igen med båd til Kongsøre Næbbe.

Jf. FT 1880 (se under *Afskrifter og kopier*) ses i øvrigt, at hun er kommet til København i 1848. Anne Nielsdatters vej fra Egebjerg Sogn i 1841 til København i 1848 er ikke fundet. Tilsyneladende tager hun ikke arbejde i nabosognene i nærheden af hendes fødeegn, således som det nok var mest almindeligt dengang.

I folketællingen i 1850 findes hun i København, Snarens Kvarter, Nygade 91, kælderens, hvor hun er tjenestepige hos høker David Jensen.

19. december 1856 gifter hun sig i København i Vor Frue Kirke med Ole Mortensen.

I en lejekontrakt fra 1869 står lejemålet i Springgade 15 beskrevet således:

En Butik og 2 Værelser til Gaden, et Værelse til Gaarden, Kjøkken med Komfur og Stegeovn, en Pakkjælder under Hovedtrappen, et Loftskammer samt fællede Tørreloft med Gaardens øvrige Beboere.

Huslejen er i 1869 på 250 kr. årligt. Denne er jf. folketællingen for 1880 steget til 650 kr. årligt. Jf. boopgørelsen ved hendes død ligger der i journalsagen bilag, der bl.a. viser, at de i 1886 har haft en årlig skat på kr. 18. Herudover har de betalt brændevinsafgift på kr. 200 om året.

Foto fra baggården til Pilestræde 63.
Fra Bymuseets arkiv. Uden årstal

Anne Nielsdatter dør knap 61 år gammel af kræft i maven den 3. august 1886¹ kun godt et år efter sin mand Ole Mortensen. Også hun begravnes fra Trinitatis Kirke. *Regnskabet for hendes begravelse* kan ses under *Afskrifter og kopier*.

Ved hans død meldes til skifteretten, at hun ønsker at hense i uskiftet bo.

I skiftet nævnes at: *Hans eneste Livsarvinger ere hans i Ægteskab med mig [Anne Nielsdatter] sammenavlede 4 Børn, nemlig:*

1. Olivia Mortensen, fuldmyndig,
2. Alma. I Ægteskab med Sømand Lauritz Andersen,
3. Elna, mindreaarig,
4. Villiam, umyndig.

Adoptivsønnen Johan Andreas er ikke nævnt!

¹ KB Trinitatis 1861-91, side 207

Efter hendes død sker en boopgørelse, der i sin første registrering ser således ud:

1061.

Pilestrade 63. Aalereen efter Warkhusch Ole Mortensen.
 Enke Anne f. Nielsen, som d. 3. ds. er død her.
 Pilestrade var Datteren Alina, som gaar ind Boet
 Egenlede. Ligele Pety røderede saa:
 4 en Sofa, et Bord, 4 Stole, en Predestal, 2 Kaban,
 en Komode, et Lyg, 2 Sag Gardiner 70-
 2 3 Bønde, 6 Stole 8-
 3 et Billeard 50-
 4 3 Bønde, 10 Stole 10-
 7 Tøkkentøj, Glas, Porcelæn 20-
 6 Gaaskeleer & diener 6-
 Lignende Kptinden havde et rare ansvar 134
 Kptinden opleverede Kontrab. med Sparak
 for Kbhvn & Amega 45639 lydende paa 6d. 41-
 som stager i Røkkens Bevaring. *Amo*
 Kptinden har bekræftet Begrav. med en derke
 modtaget Hjælp stor 150.
 Kontrabter fandtes ikke ved Bodejædet, og videre
 end overført og Boet ikke. *Bolet 10 p. 2*
 Herved herav det.
Mortensen *Bolette Mortensen*

NB. En del af det nævnte inventar må være benyttet i værtshuset (f.eks. pkt. 3 og 4)!

I ovenstående indgår ordene:

- *Kptinden*, der står for komparentinden. Komparent = den person, der er mødt for retten; her Olivia Bolette Mortensen.
- *Kontrab.* = bankbog.

Den resterende del af boopgørelsen samt udredningen med div. kreditorer kan læses i sagen i Hof- og Stadsretten. Skiftekommission. Behandlingsprotokol B, p 3 samt Repartitionsprotokol. Dette er ikke medtaget i dette hæfte.

I flg. den endelige opgørelse bliver der en arv til hver af de fire børn på kr. 161,39.

Farfar ses på ingen måde at indgå i denne skiftebehandling, selvom det ved hans adoption blev fastlagt, at han:

maa træde i Arv efter dem som deres ægte Børn.

Oldeforældre til farfar – på moderens side

(Mine tip²-oldeforældre)

Ole Mortensens forældre er:

- Morten Jensen, 1793-1861 og
- Bodil Olsdatter 1794-1857.

Anne Nielsdatters forældre er:

- Niels Rasmussen, 1780-1842 og
- Ellen Hansdatter, 1780-1829.

Morten Jensen er født i Snoldelev Hastrup i 1793 og døbes i Snoldelev Kirke den 19. maj 1793¹. Hans forældre er fæstehusmand og senere selvejer Jens Olsen og Johanne Mortensdatter.

Morten Jensen konfirmeres i Snoldelev Kirke i 1809 – 16 år gammel. Præsten har ikke anført noget skudsmål.

Jf. lægdsrullen ses, at han bor i Snoldelev indtil 1812, hvor han flytter til Kirkerup Sogn til landsbyen Gerdrup, der ligger tæt ved Roskilde Fjord. Han vender tilbage til Snoldelev Sogn i 1814.

I lægdsrullen står endvidere, at han kasseres (udygtighedspas) i 1818 på grund af *Tarmbrok og Platfodethed*.

I 1819 får han sit eget husmandssted, der er dannet ved en opdeling af forældrenes ejendom (se *Samfrændeskifte 1919* under *Afskrifter og kopier* og matrikelkort på side 79), der er beliggende midt imellem Snoldelev og Hastrup. Se mere om denne opdeling under moderen – Johanne Mortensdatter.

På dette husmandssted bygger han et hus til sig og sin familie, som han stifter ved sit giftermål (han er nu 27 år gammel) den 10. september 1820, hvor han i Jersie Kirke gifter sig med Bodil Olsdatter².

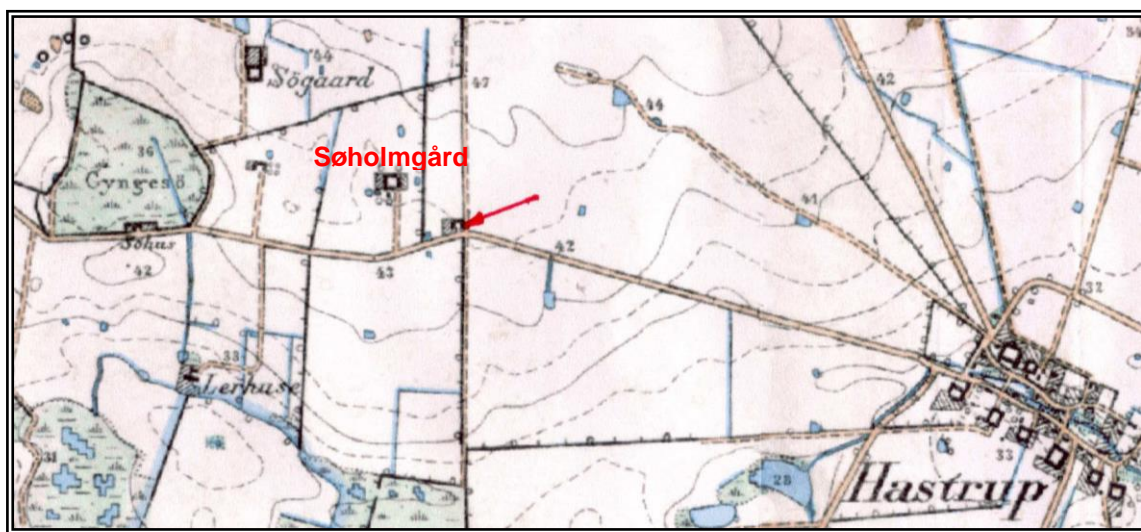
Jf. Brandtaksationsprotokollen³ vurderes huset første gang i 1822 og beskrives bl.a. således:

10 Fag, 8 ½ Alen dyb; Blandingstømmer, klinede Vægge og Straatag; Loft over 6 Fag; indrettet til Stue, Køkken, Tørrehus, Skorsten, Loe og Stald.

10 fag svarer ca. til 12 ½ meter og 8 ½ alen er ca. 5,3 meter.

[Et fag = afstanden mellem to bærende stolper i et bindingsværkshus regnes til ca. 4 fod (1 fod = 31,385 cm), hvilket giver ca. 1,25 m].

På dette kort, der er fra midt i 1800-tallet – sammenholdt med matrikelkortet på side 79 – er det min opfattelse, at Morten Jensens hus har været beliggende ved den røde pil.

Sammenholdt med Kort- og Matrikelstyrelsens matrikelkort (Ramsø Kommune, Hastrupvej) ses matr.nr. 10^c at ligge netop her også i dag.

¹ KB Snoldelev-Tune 1777-1814, side 50b, AO opsl. 49

² KB Jersie Sogn 1814-29, side 103, AO opsl. 85

³ Roskilde Amt, Tune Herred, Brandtaksationsprotokol 1800-1848, side 280, nr. 113-6

I dag ser en stærkt moderniseret udgave af husmandsstedet således ud – med Søholmgård i baggrunden.
Mere om denne under faderen til Morten Jensen: Jens Olsen.

Hastrupvej, matr. 10^c i Ramsø Kommune.
Eget foto 2006.

I januar 1855 bortskøder han sin ejendom til sin kommende svigersøn Jens Christensen, der gifter sig med datteren Karen Mortensdatter (1825-1902). I overdragelsen indgår, som det var normalt dengang, et *skøde med aftægtskontrakt*. Se dette under *Afskrifter og kopier*. I skødet betinger Morten Jensen sig, at Jens Christensen indgår i ægteskab med datteren, hvorfor der i skødet er en tilføjelse om hvornår dette ægteskab er indgået, nemlig 1. februar 1855.

Morten Jensens kone dør i juni 1857, og han selv dør den 19. september 1861 i en alder af 68 år. Han tager sit eget liv ved hængning. I *fogedforretningen* (se denne under *Afskrifter og kopier*) står bl. a.:

*Sidste Pintse havde den Afdøde været paa Vei med at tage sig selv af Dage ved Drukning, idet han havde været i en Mergelgrav, men det vilde ikke dengang lykkes og da han blev spurgt om, hvorfor han vilde gjorde dette, sagde han, at han havde Besværlighed ved nu at lave sin Mad til sig selv.
Den Afdøde havde d. 8. April fyldt 69 Aar og havde et godt Helbred, naar undtages at han følte en del Smerter af et Broktilfælde, og navnlig har han i de sidste 3 Dage kommet ind og bedt om en lille Snaps for om muligt dermed at lindre Smerterne.*

Morten Jensen begravnes fra Snoldelev Kirke den 25. september 1861¹.
Regning for begravelsen kunne have set således ud (samtidig regning):

Sylte	20 R
Prest og Kjergesanger	15 R
Brødet	16
Øl og Brendevin	17
Flesh til Sylte	9 R
Oxse Kyd	6

Kjisten	20 R
Prest og Kjergesanger	15 R
Brødet	16
Øl og Brendevin	17
Flesh til Sylte	9 1 M
Oxse Kyd	6

R: rigsdaler og M: mark. Tegnet på selve regningen ser godt nok helt anderledes ud end et 'M', men sådan skrev man marktegnet dengang.

¹ KB Snoldelev 1859-92, side 378, AO 147

Bodil Olsdatter er født i Jersie i 1794 og døbt i Jersie Kirke den 9. marts 1794¹. Hendes forældre er husmand Ole Olsen og Maren Olsdatter.

Hun gifter sig i 1820 i en alder af 26 år med Morten Jensen.

Bodil Olsdatter dør i 1857 i en alder af 63 år.

På dette tidspunkt er der 2 år før oprettet skifte/skøde og aftægtskontrakt med svigersønnen Jens Christensen, der er gift med datteren Karen. Skiftet efter hende er derfor ganske kort og der står:

... Konens Efterladenskaber skulde falde tilbage til Kjøberen af Parcelen mod at han bekostede Begravelse, med Undtagelse af Konens Gangklæder, som ved hendes død skulde tilfalde hendes Datter Johanne Mortensdatter.

Hun begravnes den 28. juni 1857 fra Snoldelev Kirke².

Niels Rasmussen er født i Ledstrup den 21. juli 1780 og døbes i Egebjerg Kirke den 23. juli 1780³. Hans forældre er smed og husmand Rasmus Mortensen og Anna Jensdatter.

Af FT 1787 kan ses, at Niels Rasmussen er barn af 'sidste ægteskab' og at hans fader er i sit tredje ægteskab.

Niels Rasmussens konfirmation er så vidt jeg kan se ikke sket i Egebjerg Kirke, hvilket peger på, at han på dette tidspunkt har opholdt sig i et andet sogn, hvor han har været ude 'at tjene'.

Faderen dør i 1798 og moderen hensidder i uskiftet bo i smedeforretningen – formentlig hjulpet af de voksne sønner.

I FT 1801 ses, at Niels Rasmussen fortsat bor i Ledstrup. Der er ikke angivet noget erhverv, men han må arbejde som smed. To ældre brødre – Jens og Jacob på 23 og 25 år er *landsoldater*.

Egebjerg Sogn i begyndelsen af 1800-tallet. Matr. nr. 13 er markeret med rød farve. Den sydligste spids på kortet er Kongsøre Næbbe. Kort fra KMS.

I 1812 sker i sognet et mord med efterfølgende rettergang, der må have opskræmt også smedefamilien i Lestrup.

I bogen *Mordet i Hølkerup: en historisk fortælling* følges på baggrund af faktuelle data fra diverse arkiver en familie gennem to generationer – bl.a. gennem udskiftningen og frem til et aftægtsforhold, der ender med et mord. En kvinde myrder – stærkt tilskyndet af sin kæreste – sin far og dømmes for dette mord således:

Arrestantinden Mette Kirstine Jensdatter bør knibes med gloende tænger, først uden for den afdøde Jens Andersens hus ved Hølkerup, siden tre gange imellem gerningsstedet og retterstedet og allersidst på retterstedet; dernæst bør hendes højre hånd og siden hovedet afhugges med en økse, hvorefter legemet af natmandens folk lægges på hjul og hovedet tillige med hånden fæstes på en stage, samt bør hun have sin hovedlod og jord, om hun ejer nogen, til Kongen forbrudt. Dommen mildnes dog efter skrivelse fra Det Kongelige Danske Cancelli (og det vil under Enevælden sige Kongen) således, at hun fritages for pinslerne før halshugningen.

Halshugningen sker på den tids rettersted, der lå i Høve, den 11. november 1812.

¹ KB Jersie 1747-1814, AO opsl. 41

² KB Snoldelev 1828-58 side 247, AO opsl. 250

³ KB Egebjerg 1737-1808, side 154

Kæresten *Ejlert Jensen* dømmes til *at miste sin hals og hovedet sættes på en stage, samt have sin hovedlod til Kongen forbrudt.*

Alt har ikke altid været helt så idyllisk som på dette høstbillede af Sigurd Swane: *Høstafsten ved fjorden med Agnete i blåt.* Postkort fra hans museum *Malergården* lidt syd for Egebjerg.

I 1815 den 12. november gifter Niels Rasmussen sig i en alder af 35 år med Ellen Hansdatter¹, der ligeledes er 35 år gammel. Dette bliver hans første ægteskab. Og det er i dette ægteskab, at Anne Nielsdatter fødes i 1825.

Ellen Hansdatter dør i oktober 1829 og han gifter sig igen den 17. marts 1830 med Karen Larsdatter².

Han er nu 49 år og hun er 30 år gammel.

Han har efter moderens død i 1833 overtaget smedeforretningen, der er beliggende på matr. nr. 13 – mellem landevejen og Ulkerup Skov.

I dag ligger her en autoforretning: Lestrup Auto.

Niels Rasmussen dør knap 62 år gammel i 1842 og begravnes fra Egebjerg Kirke den 16. februar 1842³.

Foto af smedeforretningen i Lestrup – formentlig fra beg. af 1900-tallet. Foto hos nuv. ejer.

Ellen Hansdatter er født i Kollekolle (3. km. nordøst for Vig) i 1780, og hun døbes i Vig Kirke den 4. oktober 1780⁴.

Hendes forældre er husmand Hans Larsen og Anna Nielsdatter.

¹ KB Vig 1814-30, AO opsl. 257

² KB Vig 1814-30 side 361

³ KB Egebjerg 1836-68 side 495

⁴ KB Vig 1773-1814, AO opsl. 52

Hun konfirmeres i Vig Kirke den 27. april 1794 – desværre uden at præsten har givet vidnesbyrd. I kirkebogen er dagen – jf. datidens brug af latinske betegnelser i kirkebøgerne – benævnt *Domini-ca Qvasimodogeniti*, der er 1. søndag efter Påske.

I FT 1787, Vig Sogn, hvor hun er 7 år, er familien opført således:

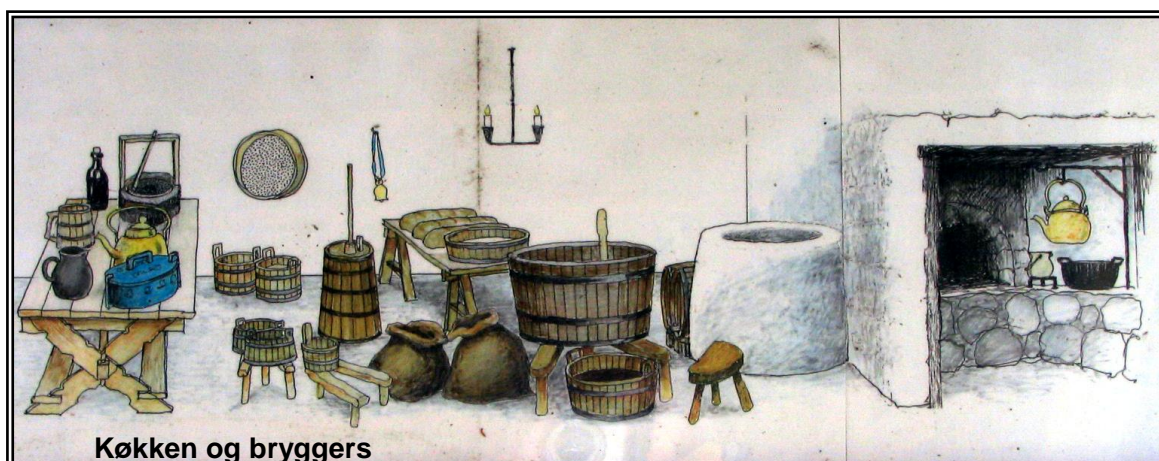
NAVN	ALDER	CIVILSTAND	STILLING I HUSSTANDEN / ERHVERV
Hans Larsen	47	Gift	Huusmand, men må bætle tillige
Anne Nielsdatter	27	Gift	Hans Kone
Lars Hansen	2	Ugift	Deres Søn
Ellen Hansdatter	7	Ugift	Deres Datter

I FT 1801 er det formentlig (*formentlig* fordi der ikke er tilstrækkelige facts til en helt præcis konstatering, men navn og alder passer – og så flyttede man ikke så langt dengang) hende, der er nævnt som tjenestepige hos bonden Lars Madsen i Lille Egebjerg, der ligger lidt nordvest for Vig.

Hun gifter sig i 1815, som foran nævnt, med smeden Niels Rasmussen. Hun er nu 35 år gammel. Med ham får hun børnene:

- Rasmus Nielsen, født i 1815,
- Hans Nielsen, født i 1820 og
- Anne Nielsdatter, født i 1825.

Ellen Hansdatter dør allerede i 1829 i en alder af 49 år. Hun begravnes fra Egebjerg Kirke den 21. oktober 1829¹.

Køkken og bryggers

En rekonstruktion af et køkken/bryggers i et hus på landet sidst i 1700-tallet.

Rekonstruktionen er sket ud fra et konkret skifte, hvor de viste genstande er noteret.

Der fandtes en *bryggekedel*, to *messingkedler*, en *håndkværn*, et *ølkar*, flere *baljer* og en *træfod* til at sætte baljerne på.

Her var en *kærne* og to *malkebøtter*, en *flødekande*, et par *spande* og en *strippe* samt en *karstol*.

Her var også en *kande* og en *ølflaske* og en *madkurv*. Til at rense kornet med var der et *sold* og to *kornsække* til opbevaring.

Til lys i rummet var nævnt en *lampe*. Endvidere ses en *klokke* – formentlig til at hænge om halsen på kreaturer.

[En *strippe* er en malkebøtte eller et øsekar – af form som en spand – men med en af staverne forlænget, således at den kan bruges som hank.]

Gengivet fra *Ordbog over det Danske Sprog*.

¹ KB Egebjerg 1814-35 side 544

Tipoldeforældre til farfar – på moderens side

(Mine tip³-oldeforældre)

Morten Jensens forældre er:

- Jens Olsen, 1757-1811 og
- Johanne Mortensdatter, 1761-1832.

Bodil Olsdatters forældre er:

- Ole Olsen, 1755-1847 og
- Maren Olsdatter, 1761-1842.

Niels Rasmussens forældre er:

- Rasmus Mortensen, 1720-1798 og
- Anna Jensdatter, 1749-1833.

Ellen Hansdatters forældre er:

- Hans Larsen, 1740-1820 og
- Anna Nielsdatter, 1761-1813.

Jens Olsen er født omkring 1857, men hvor dette er, har jeg ikke fundet. Det er dog ikke i Snoldelev. Fæsteprotokollerne for Benzonseje Gods (i dag Risbyholm Gods), der kunne have været en kilde til at finde hans forældre og fødested, eksisterer desværre ikke i dag.

Han gifter sig i Snoldelev Kirke den 10. juli 1885, ca. 28 år gammel, med Johanne Mortensdatter, der er 24 år gammel. På dette tidspunkt er han fæstebonde under Benzonseje Gods, men køber gården i 1804 og kan derefter kalde sig selvejerbonde. Gårdens navn er Søholmgård.

I folketællingen for 1801 er familien opført således:

NAVN	ALDER	CIVILSTAND	STILLING I HUSSTANDEN / ERHVERV
Jens Olsen	44	Gift	Husfar. Gaardmand.
Johanne Mortensdatter	40	Gift	Hans Kone
Ole Jensen	11	Ugift	Deres Barn
Morten Jensen	8	Ugift	Deres Barn
Christen Jensen	5	Ugift	Deres Barn
Niels Jensen	3	Ugift	Deres Barn
2 tjenestefolk	22 / 16	Ugifte	Tjenestefolk

På dette tidspunkt er Jens Olsen fæster under godset Benzonseje og sandsynligvis er det på den gård, som han i 1804 køber af godsejer og kammerråd Lars Lassen.

I folketællingen for 1787, hvor ægteparret netop er blevet gift, indgår en søn med navnet Morten og 1 år gammel. Den søn Morten, der er nævnt i folketællingen for 1801 er ikke den samme som nævnt i folketællingen fra 1787.

Den førstnævnte søn er formentlig død før 1793, hvor der navngives endnu en dreng med navnet Morten efter den tids skik. Når et barn døde blev den næstfødte af samme køn opkaldt med samme navn.

Men han kan også være kommet ud at tjene et andet sted, hvorfor han ikke mere bor hjemme. Det ses, at to børn opkaldes med samme navn, men det er sjældent!

Dog indgår der ikke to sønner med navnet Morten i samfrændeskiftet i 1819. Se under moderen Johanne Mortensdatter.

Jens Olsen dør i 1811 (formentlig i januar måned jf. skiftet, der er udstedt i februar) og begravnes fra Snoldelev Kirke. Datoen for begravelsen er ulæselig i kirkebogen¹. Han bliver ca. 54 år gammel. Alle deres børn er døbt i Snoldelev Kirke.

¹ KB Snoldelev-Tune 1777-1814, side 91, AO opsl. 87

Dengang har de ikke set på den albertavle, der findes i kirken i dag, da denne er sat op omkring 1850-60. Et kalkmaleri, der i dag kan ses bag albertavlen har man ej heller kunnet se dengang, idet dette har været skjult fra midt i 1700-tallet og indtil en restaurering i 1926.

Derimod har de kunnet se dette lille mandshoved, der sidder nederst på en af kirkebuerne.

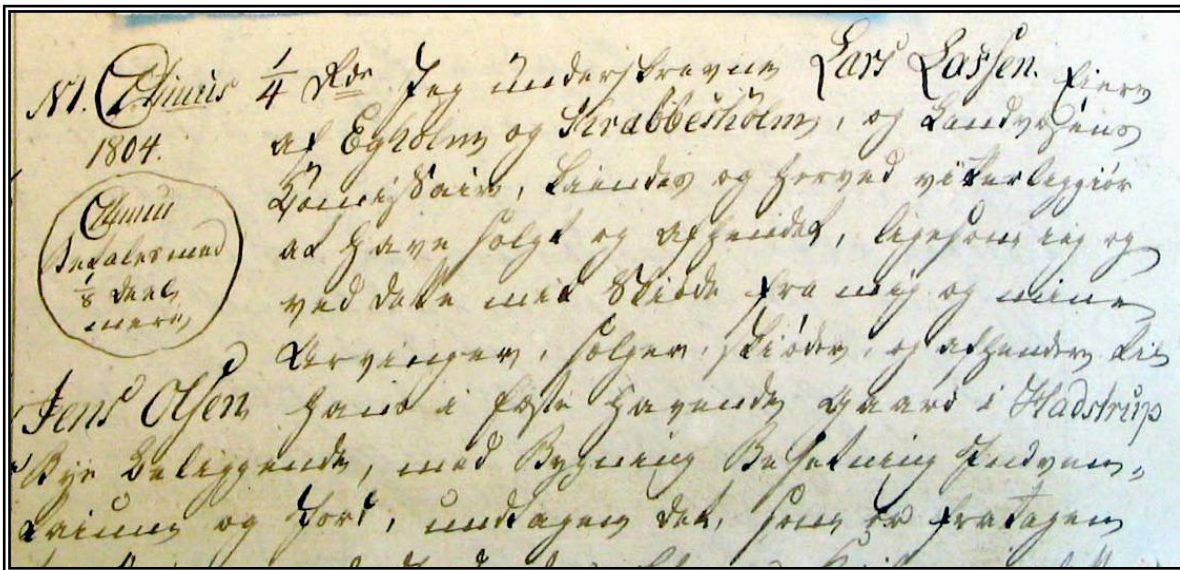

I bogen: *Snoldelev-Tune. Træk af sognenes historie* står bl.a.:

For kun 5 gårde i Snoldelev Sogn gælder det, at den nuværende besidders slægt har haft gården i over 100 år.

Søholmgård i Hastrup i samme slægt i ca. 160 Aar. Omkring 1780 fæstedes den af Jens Olsen, som døde 1811. Enken Johanne Mortensd. sad med den i en Aarrække, indtil Sønnen Niels Jensen fæstede den 1828. Ole Pedersen ægtede 1850 Enken Inger Jensdatter. Fra 1884 Niels Pedersen.

[Sønnen Niels Jensen fæster ikke gården, da fæsteforholdet ophører i 1804, da faderen Jens Olsen køber gården af kammerråd Lassen. I 1819 mageskifter moderen Johanne Mortensdatter med sine børn, og gården bliver opdelt i mindre enheder (se kort på næste side), hvorefter Niels Jensen tilskrives den del, som moderen bliver boende på indtil hun går på aftægts i 1828; hun dør i 1832].

Oven for er gengivet starten på skødet, således som det findes i afskrift/kladde i Ramsø-Tune Herreds Skøde- og Panteprotokol for 1800-1807, siderne 344b + 345a.

Skødet findes i transskriberet form under *Afskrifter og kopier*.

De nævnte ejendomme *Egholm* og *Krabbesholm* ligger i Hornsherred.

I forbindelse med købet optager Jens Olsen 2 lån, hvorefter *panteobligationen* for det ene er medtaget under *Afskrifter og kopier*. Det andet lån optages i Den alm. Enkekasse.

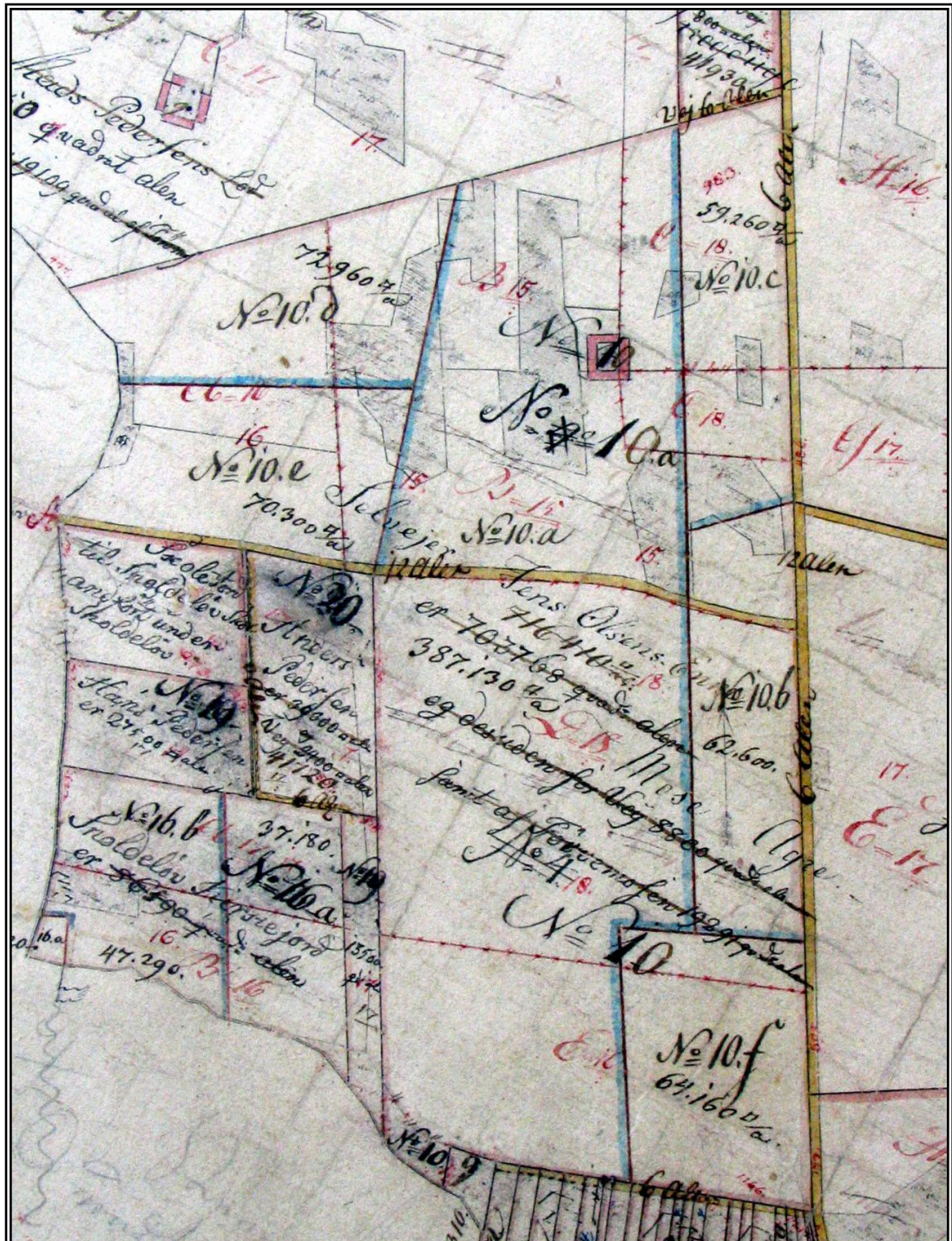
I Skøde- og Panteprotokollen kan læses, at Lars Lassen sælger en stor del af sine ejendomme til de tidligere fæstere. Baggrunden for dette kan søges i de generelt dårlige forhold i landbruget på den tid.

Udsnit (neden for) af kort affotograferet på Kort- og Matrikelstyrelsen.

Kortet er tegnet i 1799, men er her med senere indtegnede matrikler, der har relation til matrikuleringen i 1844. Alle de viste matrikler, hvori 10 indgår, har tilhørt Jens Olsen og senere hans enke. Da Jens Olsen dør i 1811 og Søhølmgård opdeles i 1819 må tilføjelserne på kortet være sket imellem disse årstal. Oprindeligt og samlet areal på 716.410 \square alen svarer til 28,3 hektar.

Jf. *Samfrændeskiftet* (se under *Afskrifter og kopier*) får Morten Jensen matriklerne 10^c på 59.260 \square alen og 10^f på 64.160 \square alen, der tilsammen og omregnet er på ca. 4,9 hektar.

Helt til venstre og nord for vejen ses en del af Gyngesø, der endnu i dag kan anes i terrænet. Den viste nord-sydgående vej eksisterer ikke i dag. Og så er der sket en mindre udretning af den øst-vestgående vej. Se også kort side 72.

Søholmgård er kort beskrevet i Brandtaksationsprotokollen for Roskilde Amt, Tune Herred. Nordre længe er stuehuset med *Stue, Kammer, Kjøkken og Bryggers*. De øvrige længer er: *Stald, Loe og Lade*.

Gården er af *Eegebindingsværk, klinede Vænge og Straatag*. Porten til gården har været i den vestre længe.

Samlet er gården i 1822 vurderet til 1000^{rbd} Sølv.

En nulevende lokal kilde fortæller, at gården nedbrændte sidst i 1800-tallet.

Søholmgård i dag. Eget foto.

Johanne Mortensdatter er født i Snoldelev i 1761. Hun døbes i Snoldelev Kirke den 22. februar 1761.

Ved dåben er hendes faders navn nævnt:

Morten Mortensen.

Morten Mortensen er jf. Oeders Folketælling fra 1771 fæster af en gård på 9 tdr. hartkorn under *Kjøbenhavns Stads Gods* – også kaldet *Bidstrup Gods* (i dag er navnet Skt. Hans Hospital i Roskilde). Han dør i 1775, og i skiftet findes hustruens navn: Karen Jensdatter. I skiftet er endv. oplyst, at der er 2 levende børn ud af i alt 7 fødte børn i ægteskabet. Disse er Peder på 8 år og Johanne på 15 år.

Karen Jensdatter gifter sig igen – formentlig med den nye fæster af gården. Hans navn er Jens Pedersen. Hun dør i 1791 i februar måned og i skiftet efter hende (Karen Jensdatter) kobles den sikre forbindelse til Johanne. Skiftet lyder i uddrag:

. . . at foretage Skifte og Deeling efter bemeldte Jens Pedersens afdøde Hustrue Karen Jensdatter, som haver efterladt sig følgende Arvinger, nemlig en Søn Peder Mortensen, 22 Aar og en Datter Johanne Mortensdatter gift med Gaardmand Jens Olsen af BenzonsEies Gods.

Johanne Mortensdatter konfirmeres i 1778 i en alder af 17 år. I kirkebogen står intet vidnesbyrd.

Syv år senere – i en alder af 24 år – gifter hun sig den 10. juli 1885¹ i Snoldelev Kirke med den ca. 4 år ældre Jens Olsen.

En af deres sønner Christen begår selvmord i 1817 i en alder af 21 år. I fogedrapporten står bl.a., at han *for nylig* [har] *overstået en svær og langvarig sygdom*. Ved forhørene omtaler hans broder, Ole Jensen, ham som *stille, tungsindig og svagelig*.

Ved hendes mands død i 1811 tillades hun at hensidde i uskiftet bo med sine børn. Det er så heldigt, at dette originale skifte ligger blandt journalmaterialet ved oprettelse af samfrændeskifte i 1819, hvorfor jeg har kopieret dette. Se under *Afskrifter og kopier*.

En kvinde kunne ikke umiddelbart sidde i uskiftet bo. Før 1800 skulle hun ansøge Danske Kancelli – altså Kongen. Efter 1800 blev det overladt amtmændene på forud trykte og underskrevne blanketter at udstede disse tilladelser. Det er en sådan blanket, der er vist.

I to uddrag af dette skifte i 1811 står bl.a.:

Jens Olsen herom allerunderdanigst giorte Ansøgning og Begjering, allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at *Jens Olsen* maae, foruden Rettens Middels Forsejling, Registrering og Burdering efter Loven med fælles sammenavlede umyndige *Jens Olsen* i uskiftet Boe blive hensiddende, saalænge *Jens Olsen* i eenlig Stand forbliver. *Jens Olsen*

¹ KB Snoldelev-Tune 1777-1814, side 4, AO opsl. 6

Dg om *Juid* imidlertid skulle blive til Sinds at skifte og deele, maa *Juid* med Samfrænder slutte en Skifte-Forhandling om den Arv, som bemeldte *Pen. Olfens afslaaede Arv* *den* kan tilkomme, saaledes som *Juid* med dem til *domme* Gavn best kunne foreenes, foruden Rettens Middels Overværelse eller videre Registrering og Burdering efter Loven;

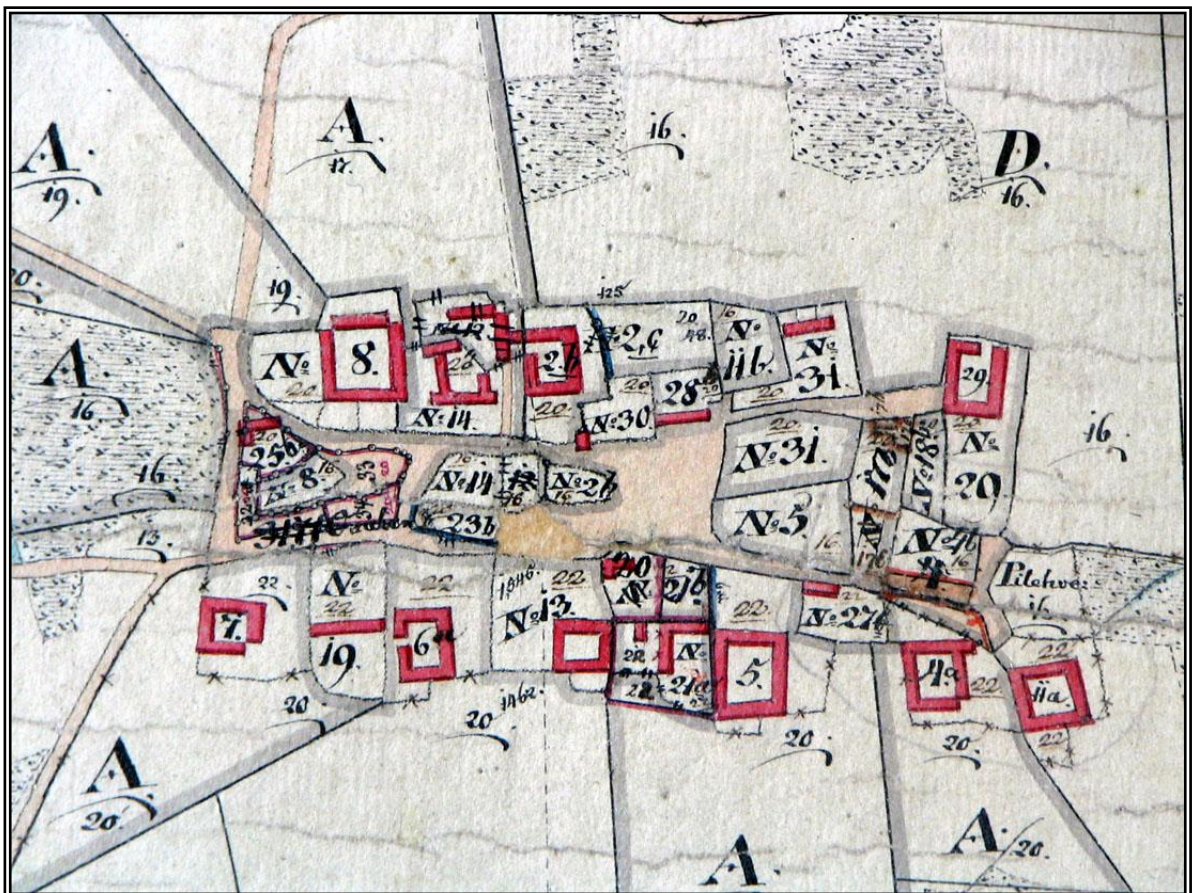
1819 beslutter hun at lade udarbejde et samfrændeskifte med sine børn og en enkelt svigersøn. Se dette samfrændeskifte under Afskrifter og kopier.

Gårdens samlede værdi opgøres og giver til deling 1.450^{rbd} Sølv. Men i stedet for kontanter får sønnerne Ole og Morten 1 tdr. hartkorn og div. kreaturer og genstande. Sønnen Niels bliver boende på gården sammen med moderen.

Datteren Sidse – og i samfrændeskiftet er det hendes mand Peder Hansen, der nævnes – har fået sit vederlag i form af udstyr ved brylluppet. Dette bryllup var den 11. marts 1819 i Snoldelev Kirke.

Søholmgård ligger 1,2 km. vest for landsbyen *Snoldeløv Hadstrup*, der i dag alene hedder *Hastrup*. Tilføjelsen *trup* til bynavnet *Snoldelev Hastrup* betyder, at det er en *udflytterby*. I en ældre tid har der åbenbart ikke været tilstrækkeligt med plads til nye gårde i landsbyen Snoldelev, og man har dannet en *udby* fra det oprindelige *Snoldelev*, der i øvrigt kan tydes som *Snolds* (personnavn) *levning* (efterladt ejendom).

Tilnavnet *trup* ses benyttet i en del andre byer i området.

På samme kort som vist i uddrag på side 79, var også denne smukke tegning af landsbyen *Snoldeløv Hadstrup*, der er et flot billede på en ikke-udskiftet landsby.

Ole Olsens fødsel er ikke fundet. En kilde (FT 1845) peger på Vordingborg eller Bårse Sogn i daværende Præstø Amt. Men her kan han ikke med sikkerhed henføres til.

Fødeår kan ud fra oplysninger om alder i div. folketællinger og aldersopgivelse ved død anslås til omkr. 1754-55.

Første gang han med sikkerhed findes i kilderne er ved giftermål med Maren Olsdatter den 10. marts 1791 i Jersie Kirke¹.

Han findes ikke i FT 1787 for Jersie, men må være kommet hertil kort efter og inden marts 1791.

I FT 1801 beskrives familien således:

NAVN	ALDER	CIVILSTAND	STILLING I HUSSTANDEN / ERHVERV
Ole Olsen	46	Gift	Husbond. Jordløs husmand
Maren Olsdatter	40	Gift	Hans Kone
Bodild Olsdatter	7	Ugift	Deres Barn
Ane Olsdatter	4	Ugift	Deres Barn
Sidsel Olsdatter	1	Ugift	Deres Barn
Dorthe Nielsdatter	77	Enke	Nyder almisse af sognet

I de følgende folketællinger (1834, 1840 og 1845) fremgår det, at han sammen med sin hustru bor på aftægt hos Jens Pedersen og hans hustru Johanne Rasmusdatter.

Jens Pedersen er søn af Maren Olsdatter fra hendes første ægteskab med Peder Jensen.

Ole Olsen dør i 1847 i en alder af ca. 92 år og begravet fra Jersie Kirke den 21. marts 1847².

Maren Olsdatter er født i Jersie i 1761 og døbes i Jersie Kirke den 26. februar 1761³.

Hendes forældre er husmand Ole Madsen (omkr. 1717-1778) og Anne Nielsdatter (omkr. 1731-1814) i Jersie.

Hendes konfirmation kan ikke findes. Dels er der lakuner i Jersie kirkebog for så vidt indførte konfirmationer omkring 1775, dels kan hun være konfirmeret i et andet sogn, hvor hun har været i tjeneste.

Maren Olsdatter gifter sig 1. gang den 26. november 1786 i Jersie Kirke med Peder Jensen. Hun er på dette tidspunkt 25 år gammel, og han er 40 år gammel og *Bonde og Huusmand* jf. FT 1787.

Peder Jensen dør allerede i februar 1791 – 44 år gammel.

Den 10. marts samme år gifter Maren Olsdatter sig med Ole Olsen. Hun er nu 30 år gammel og han er ca. 36 år gammel.

Maren Olsdatter dør i 1842 i en alder af 81 år og begravet fra Jersie Kirke den 19. juni 1842⁴.

Rasmus Mortensen er født i Hjembæk, der ligger ca. 20 km. øst for Kalundborg. Han døbes i Hjembæk Kirke den 8. december 1720.

Forældrene er smed Morten Olufsen (1693-1740) og Kirsten Rasmusdatter (omk. 1692-1754).

Da han er 4 år gammel flytter familien til Bregninge, der ligger ca. 13 km. øst for Kalundborg.

Rasmus Mortensen gifter sig 1. gang med Ellen Jensdatter den 1. december 1743 i Bregninge Kirke. Hun er omkr. 52 år gammel og enke efter smed Christian Christensen (1701-1743); han er 23 år gammel. Hun er smedeenke – manden er netop død – og det er tænkeligt, at Rasmus Mortensen ved ægteskabet nok så meget har tænkt på overtagelse af smedeforretningen.

Ellen Jensdatter dør i 1768 i en alder af 77 år. De når derfor at holde sølvbryllup. Naturligt nok fødes der ingen børn i dette ægteskab.

Han gifter sig 2. gang omkr. 1769 i en alder af 48 år med Kirsten Nielsdatter, der dog dør i barsels-seng allerede den 1. november 1774 – 31 år gammel.

¹ KB Jersie 1747-1814, AO opsl. 76

² KB Jersie 1841-91, side 278, AO opsl. 220

³ KB Jersie 1747-1814, AO opsl. 13

⁴ KB Jersie 1841-91, side 310, AO opsl. 235

Hun begravnes fra Egebjerg Kirke den 4. november 1774. Der fødes to børn i dette ægteskab, men det sidste barn dør 3 uger efter moderen – den 23. november 1774.

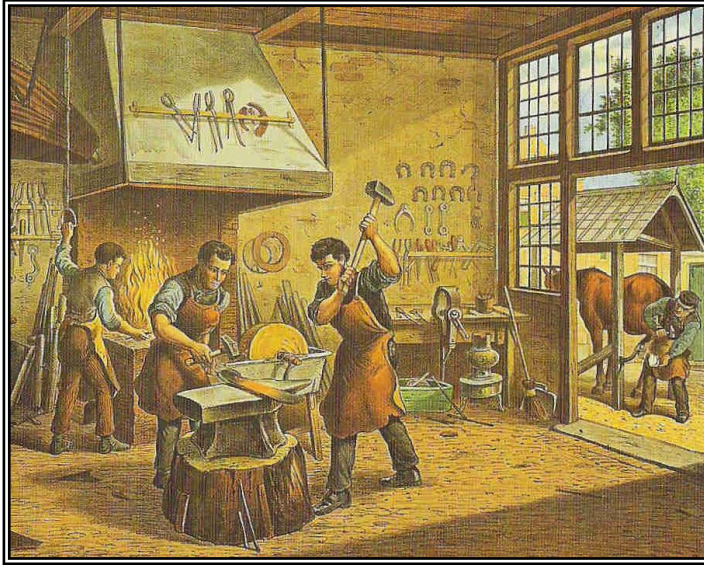

Illustration af smedje – formentlig fra sidst i 1800-tallet og altså ikke tidsvarende med Rasmus Mortensen.

Omkring 1771-73 flytter han til Ledstrup i Egebjerg Sogn, hvor han som fæster bygger sit eget hus i Ledstrup. Huset er på 14 fag (1 fag = ca. 1,25 m) og derfor omkring 17 ½ m langt.

I *Landhusholdningsselskabets Arkiv* ses en ansøgning fra ham i 1780 om *uhindret at erhverve sit Brød*.

Rasmus Mortensen gifter sig 3. gang med Anna Jensdatter (hun er smededatter) den 19. februar 1775 i Højby Kirke¹. De forlover sig den 20. november 1774 kun få uger efter forrige hustrus begravelse!

På dette tidspunkt er han 55 år gammel og hun er 26 år gammel. I dette tredje ægteskab fødes der 7 børn.

Rasmus Mortensen dør knap 78 år gammel i 1798 og begravnes fra Egebjerg Kirke den 29. juli 1798².

Anna Jensdatter er født i Højby vest for Nykøbing Sj. og døbes i Højby Kirke den 21. september 1749³.

Hendes forældre er smed og fæstegårdmand Jens Mogensen (1706-1769) og Dorthe Nielsdatter (1712-1783).

Hun konfirmeres i Højby Kirke i 1764 – 16 år gammel.

I 1774 i en alder af 26 år gifter hun sig med den mere end dobbelt så gamle smed Rasmus Mortensen. I deres ægteskab fødes der 7 børn i perioden 1775-86, og som det fremgår af skiftet efter hendes død, bliver de alle voksne og kommer 'godt i vej'.

Rasmus Mortensen dør i 1798 og hun lever som enke frem til 1816, hvor hun gifter sig med fæstegårdmand Morten Jensen (1761-1824). Hun er nu knap 64 år gammel og han er 54 år gammel. Han dør 8 år senere i 1824.

Anne Jensdatter dør i en alder af 83 år i 1833 og begravnes fra Egebjerg Kirke den 6. februar 1833⁴.

Skifte ved død i 1833, uddrag:

1833, 1. Februar anmelder Gaardmand Niels Pedersen i Ledstrup, at hans Svigermoder Aftægtsenke Anna Jensdatter 83 Aar gammel igaar ved Døden er afgaaet og efterladende sig i Ægteksab med sin først afdøde Mand, Smed Rasmus Mortensen af Ledstrup følgende sammenavlede Børn:

- 1) Morten Rasmussen, 57 Aar, Dyrlæge i Svenstrup Hestehave,*
- 2) Jens Rasmussen, 56 Aar, Smed i Asnæs,*
- 3) Jacob Rasmussen, 54 Aar, Smed i Egebjerg,*
- 4) Niels Rasmussen, 52 Aar, Smed i Ledstrup,*
- 5) Daniel Rasmussen, 50 Aar, boende i København,*
- 6) Christopher Rasmussen, 48 Aar, Skolelærer i Svinninge uden Birks,*
- 7) Dorthe Rasmusdatter, 46 Aar, gift med Anmelderen.*

Ægteparret Rasmus Mortensen og Anna Jensdatter har, som det fremgår af kortet på side 74, boet som nabo til Ulkerup Skov. Da han flytter til Ledstrup i 1771-73 og gifter sig med Anna Jensdatter i

¹ KB Højby 1700-1799, side 557; AO opsl. 383

² KB Egebjerg 1737-1808 side 446

³ KB Højby 1700-99 side 33

⁴ KB Egebjerg 1814-35 side 548

1774, findes der midt i skoven en såkaldt *skovlandsby* – en landsby hvis produktion langt overvejende var baseret på kvægavl. Skoven var ejet af kongen, og bønderne betalte årlige afgifter til denne.

Midt i 1700-tallet kom en frygtet kvægepest til Danmark, og denne ramte også kvæget i skovlandsbyen i Ulkerup Skov.

Da bønderne ikke havde alternative indtjeningsmuligheder – f.eks. at intensivere kornavl – kom de i gæld og bygningerne forfaldt. Kongen gjorde intet for at hjælpe og samtidig vandt tankerne om *udskiftning* indpas. Fra centralmagts side ønskede man endvidere at forbedre skovenes tilstand. Man ville satse på skovdrift i hele landet.

I 1782 besluttede Kongen at nedlægge skovlandsbyen i Ulkerup Skov, og de sidste beboere blev flyttet ud på gårde i nærheden. I 1770'erne oprettede Christian VII flere såkaldte kongelige *vildtbaner* i Odsherred. Disse blev afmærket med vildtbanepæle som den her viste, der kan ses ved indgangen til skoven fra Egebjergvej.

På den står under en kongekrone: C7 - OHVP - 1778. Først er det kongens navnetræk: Christian VII; konge fra 1766-1808.

OHVP betyder: **Ods Herred Vildtbane Pæl**.

Det var forbundet med dødsstraf at gå på jagt i disse områder.

Hans Larsen er født i 1740 og døbes i Vig Kirke den 1. maj 1740¹.

Forældrene er Lars Hansen og Boel Nielsdatter.

Han ses ikke konfirmeret i Vig Sogn, hvilket må betyde, at han i 14-års alderen har været ude at tjene i et andet sogn.

Hans Larsen gifter sig i 1780 med Anna Nielsdatter. De gifter sig i Vig Kirke den 9. juli 1780². Han er på dette tidspunkt 40 år gammel; hun er 18 år gammel.

I FT 1787, hvor de bor i Kollekolle i Vig Sogn, ses familien beskrevet således:

NAVN	ALDER	CIVILSTAND	STILLING I HUSSTANDEN / ERHVERV
Hans Larsen	47	Gift, 1. ægtesk.	Huusmand og dagleier, men bætler tillige
Anne Nielsdatter	27	Gift, 1. ægtesk.	Kone
Lars Hansen	2	Ugift	Deres Barn
Ellen Hansdatter	7	Ugift	Deres Barn

I FT 1801 bor de fortsat i Kollekolle i Vig Sogn. Nu betegnes han som *Huusmand med Jord*. Hans Larsen dør i 1820 og begravnes fra Vig Kirke den 6. september 1820³ i en alder af 80 år.

Anna Nielsdatter er født i Bognæs i Vig Sogn i 1761 og døbes i Vig Kirke den 20. september 1761⁴.

Hendes forældre er husmand Niels Hansen (omkr. 1712-1774) og Ellen Andreasdatter (før 1739-?).

Anna Nielsdatter konfirmeres i 1778, og gifter sig med Hans Larsen i 1780.

I ægteskabet med Hans Larsen fødes først Ellen Hansdatter 3 måneder efter vielsen og dernæst frem til 1798 yderligere 6 børn. Her i blandt har tre drenge været navngivet *Niels*, men to af disse dør inden de er 1 år gamle.

Anna Nielsdatter dør i 1813 og begravnes fra Vig Kirke den 17. januar 1813⁵ i en alder af 51 år.

¹ KB Vig 1726-72, AO opsl. 65

² KB Vig 1773-1814, AO opsl. 49 + 50

³ KB Vig 1814-30 side 494

⁴ KB Vig 1726-1814, AO opsl. 179

⁵ KB Vig 1773-1814, AO opsl. 217

Farfars stedfader

Stedfaderen er **Niels Peter Martin Petersen**, der er født i 1860 og døbes i Tårnby Kirke den 18. november 1860¹.

Min farfar omtaler i hele sit liv Niels Peter Martin Petersen som sin fader. Se bl.a. under *Afskrifter og kopier* gengivelsen af *Dansk Civilingeniør Stat* og *Blå Bog*, og hans *levnedsbeskrivelse*, der er indsendt til Ordenskapitlet.

Jeg finder det derfor helt naturligt, at medtage også denne slægt i dette hæfte. Og det er i øvrigt denne slægt, der inspirerer til efternavnet *Wibrand*.

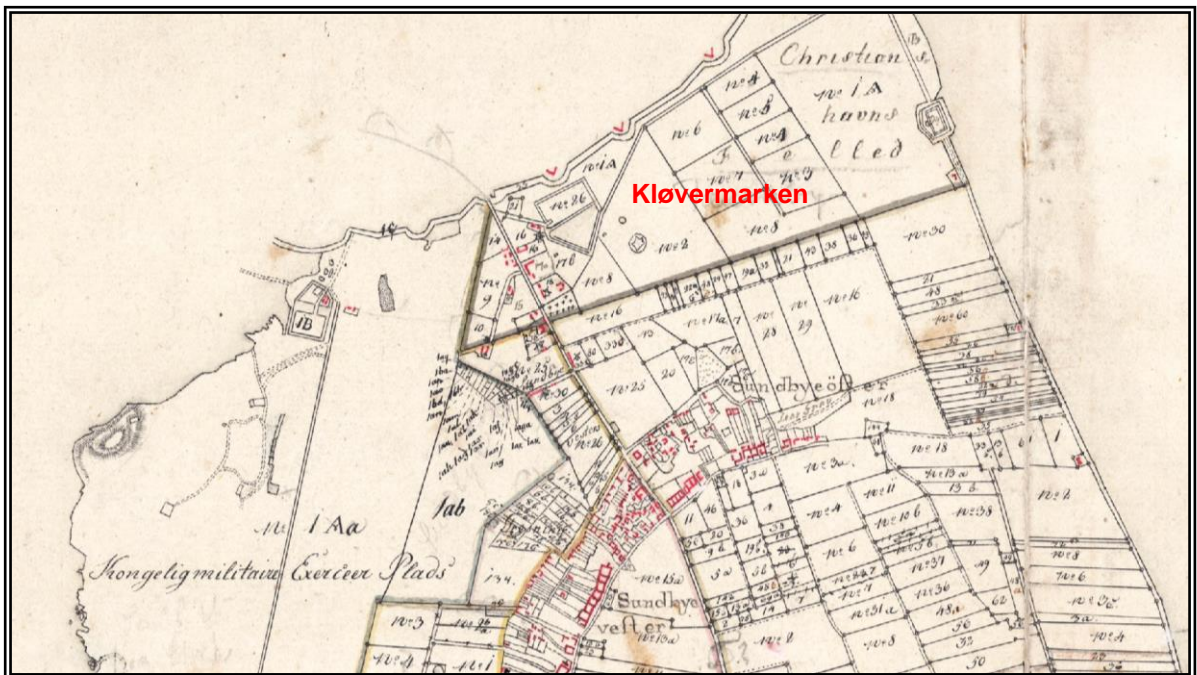
Den biologiske fader: Andreas Carl Pilegaard Jessen, der helt fra min farfars fødsel ikke ønskede sit navn nævnt i forbindelse med fødslen, omtales senere i dette hæfte.

Niels Peter Martin Petersens forældre er skibstørrer (på Holmen) Wibrandt Petersen og Threin Nielsen. Den fædrene slægt er i de foregående to slægtled sømænd.

Han er en efternøler i ægteskabet, hvor der 'kun' fødes tre børn idet han har to ældre søstre:

- Emma Christine, der er født 14. februar 1847 og
- Laura Wilhelmine, der er født 14. december 1848.
Hun bliver i øvrigt gift med skibstørrer Jens Peter Madsen, men dør allerede i 1878 kun 29 år gammel.

Han vokser op og lever hele sit liv i Sundbyøster, der midt i 1800-tallet var en landsby på Amager i rivende vækst med etableringen af talrige fabrikker. Men alt var bestemt ikke lutter idyl!

Kort over det nordlige Amager fra midt i 1800-tallet.

Den brede streg, der danner en spids vinkel omkring Kløvermarken/Christianshavns Fælled og Amagerbro, markerer et område, der hørte til København.

Købt hos Kort- og Matrikelstyrelsen

Ida Johnsen (født Jessen), der var gift med kapellanen til den nybyggede Sundby Kirke, skriver bl.a. om sin ankomst til Sundbyerne i 1871 (uddrag):

(her citeret efter *Sundby før århundredskiftet*)

De mange Fabrikker, der blev anlagt ude paa de dengang saa billige Grunde, førte en Hær af Arbejdere derud, der ikke kunne betale Skat, hvorimod Fabriksejerne boede i Byen eller i Villaer og betalte deres Skat til andre Kommuner. Dels var den frygtelig forsømt i sanitær Retning. Alle Lossepladserne var lagt derud; og hvis der paa denne flade Ø kan være Tale om Fald til nogen af Siderne, var Faldet fra disse stærkest ind mod den bebyggede Del. Grøfter og Afløb var heller

¹ KB Taarnby Kirke 1850-63, side 67

ikke synderlig vel arrangerede, saa det Hele gik i et i Sne og Fugtighed, og var et bundløst Morads. Vand var der ikke i alle Huse, og Drikkevandet i Brøndene var kun daarligt.

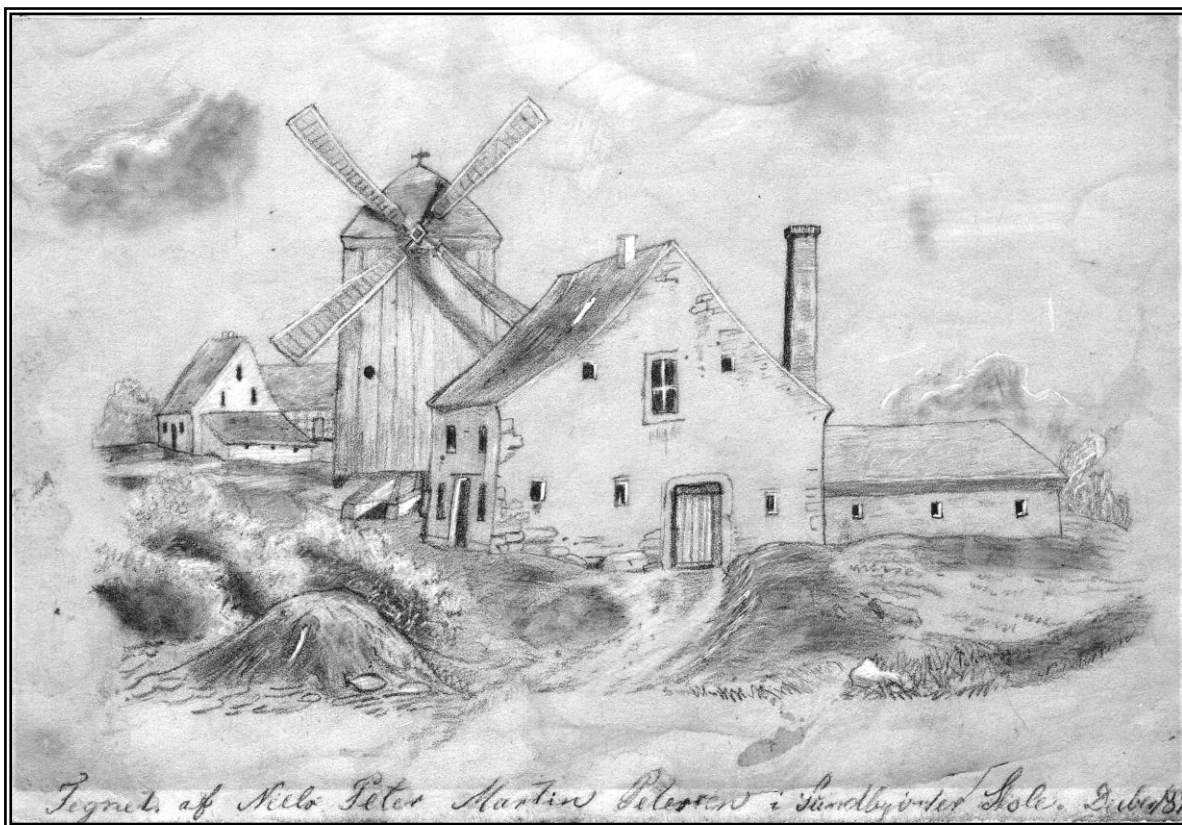
Midt i al denne Fattigdom, Nød og Last af enhver Art, viste der sig en Redebonhed til at hjælpe og yde, endog med stor Opofrelse, der rørte os dybt, men som egentlig hyppigere findes hos de Hjemsogte end hos de Velstillede.

Naar man fortalte om et Sted, hvor det var særligt slemt, hændte det tidt, at der kom Hjælp samme Dag. De Fattige havde da tidt slaaet sig sammen, og af deres Fattigdom blev saa én Elendig hjælpen. Gud véd, hvorledes de fik Midlerne samlet?

Etatsraad Holmblad, der var den eneste betydelige Fabriksherre, der havde slaaet sig ned herude ved siden af sin Virksomhed, var dog en udmærket Støtte for det Samfund, han levede i. Hver Jul gav han ret klækkelige Summer til Præsten og Lærerne, saa at disse for nogle Maanedere kunne hjælpe lidt paa Nøden.

Se også teksten side 13 og 14.

Om der er et kunstnerisk talent i familien tør jeg ikke helt sige, men denne tegning, som N.P.M. Petersen tegner som 11-årig i december 1871 finder jeg helt eminent god.

N.P.M. Petersen konfirmeres i Sundby Kirke den 27. september 1874 og får af præsten denne karakter: *godt* for *Kundskaber og Opførsel*.

Dette står at læse i Tårnby Kirkebog, da Sundby Kirke, som blev taget i brug i 1871, var annekskirke til Tårnby Kirke indtil 1878, hvor der blev udskilt et nyt sogn: Sundby Sogn.

N.P.M. Petersen kommer i snedkerlære og består sin svendeprøve i 1879 i en alder af 19 år. Hans svendestykke består i tegning og udførelse af en *chiffonniere* [høj kommode]. Og såvel tegning som udførelse vurderes *meget godt udført og forarbejdet*. Se Svendebrev under *Afskrifter og kopier*.

Han gifter sig i december 1886 med Olivia Bolette Mortensen og 'får' i tilgift stedsønnen Johan Andreas – min farfar, der nu er fire år gammel.

I april 1887 fødes deres første barn, og der følger endnu 3 efter med to års mellemrum. Alle er det drenge, og de fødes alle i april måned.

På dette foto sidder N.P.M. Petersen i midten for bordenden. Hans alder skønner jeg til 30-35 år. Foto er derfor fra først i 1890'erne. Han er snedkersvend, og mon ikke det er mester, der sidder til højre!?

Den 23. juni 1910 får han borgerbrev i *Staden København* som snedker. Han har før 1908 nedsat sig som snedkermester og optages i snedkerlauget i februar 1911.

Trejn Wibrand (1920-2005), et barnebarn, har oplyst, at han har medvirket ved udførelsen af træarbejderne i Eliaskirken på Vesterbro i København. Hos hende og nu hendes datter Nanny ligger et foto fra Eliaskirken, der bagpå har teksten:

*Snedkermester Petersen med Tak for trofast Hjælp ved Eliaskirken.
18/5 1908 - Julius Smith.*

Postkort fra 1906 fra N.P.M. Petersen til sønnen Erik, der er på *valsens* som snedker. Her er han i Berlin i Tyskland. Sønnerne Johan og Aage er på dette tidspunkt indlagt på Blegdams hospitalet med tyfus.

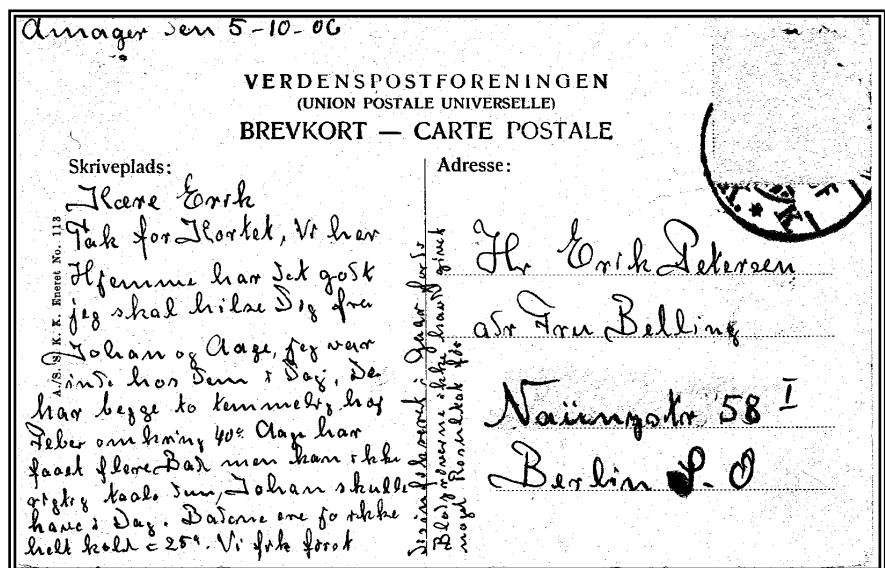
I oktober 1913 dør hans hustru, og han sidder nu i uskiftet bo frem til november 1914, hvor han skifter med de 5 drenge, da han har besluttet at gifte sig igen.

Dette sker den 20. december 1914 i Sundby Kirke¹, og hans anden hustru hedder Dorthea Christensen (1867-1935), der tidligere har været gift med arbejdsmand Frederik Ferdinand Jensen. Denne hustru nr. 2 synes nogle af sønnerne ikke særligt godt om og de benævner hende '*kællingen*'.

Ægteskabet opløses omkring 1922.

Det er omkring dette år, 1922, at sønnen Erik Martin flytter ind i huset i Spaniensgade 3 sammen med sin hustru Clara Marie Christensen (1892-1964) og deres 3 børn.

Deres vielse er d. 29. december i Skagen, medens børnenes fødsel og dåb er foregået i Hjørring, hvor E.M. Wibrand, medens han var på *valsens*, har opholdt sig som snedker og må have mødt sin kommende hustru.

¹ KB Sundby, Viede 1906-14, side 301

Børnene er:

- Ejnar Albert Wibrand, født 5. marts 1916 i Hjørring og død 7. maj 1988 i Fredericia. Gift med Inger Ulsted Lassen (1919-85).
- Olaf Emil Wibrand, født 9. februar 1918 i Hjørring og død 18. december 2002 i København. Gift med Tove Mary Christoffersen (1921-99).
- Emmy Trejn Wibrand, født 25. september 1920 i Hjørring og død 6. maj 2005 i Tårnby.

De øvrige sønner gifter sig således:

Niels Otto Wibrand gifter sig den 23. april 1916 i Sions Kirke med Sofie Bedine Marie Jensen (1896-1971).

I dette ægteskab fødes der 9 børn:

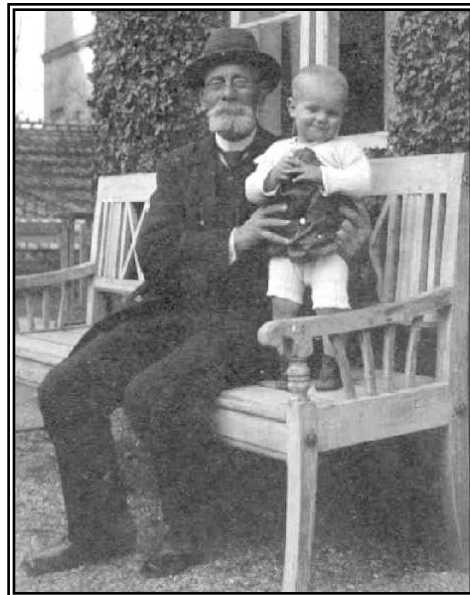
- Palle Otto Viskinde Wibrand, født 21. marts 1915 i Sundby og død 1. september 1981.
- Grete Olivia Wibrand, født 25. februar 1917 i Sundby og død 12. marts 1981. Gift med Carl Lenhard Abraham (1903-88).
- Tove Wibrand, født 13. maj 1918 i Sundby og død 30. december 1984. Gift med Frederik Rasmussen (1906-80).
- Kaj Wibrand, født 30. september 1919 i Sundby og død 6. januar 1975. Gift med Grethe Jensen (1924-75).
- Erik Wibrand, født 21. april 1921 i Sundby og død 23. april 1922 i Sundby.
- Bodil Wibrand, født 19. august 1924 og død 26. januar 1992. Gift med Harald Rasmussen (1923-?).
- Erik Wibrand, født 24. januar 1926 og død 29. marts 2001 i Malmöhus Län, Sverige. Gift med Kylie Pehrsson (1924-?). Her ses den gamle tradition om at opkalde et barn efter den i 1922 afdøde broder gentaget.
- Aksel Wibrand, født 1. maj 1927. Gift med Birgit Bay Olsen (1934-?).
- Jytte Wibrand, født 12. marts 1930. Gift med Ghulam Naqushbund (1918-?).

Aage Vilhelm Wibrand gifter sig den 27. oktober 1918 i Hans Tausens Kirke i København med Edith Anna Engelke Jensen (1898-1991).

I dette ægteskab fødes der 2 børn:

- Jørgen Wibrand, født 5. januar 1921 i København. Gift med Birgit Linde (1930-?).
- Inger Wibrand, født 17. februar 1928 i København og død den 22. maj 1971 i Aalborg. Gift med Lars Frimodt Christensen (1920-2005).

Foto af N.P.M. Petersen fra 1922 sammen med barnebarnet Jørgen, født i januar 1921, på bænken der er fremstillet af ham selv og foran huset i Spaniensgade 3. Se også foto på side 14.

Ejnar Olaf Wibrand gifter sig sent i sit liv, nemlig som 58-årig, den 30. oktober 1947 i Tikøb Kirke med Evelyn Joyce Haizelden Hansen (1912-1996). Hun er på dette tidspunkt 35 år gammel.

I dette ægteskab fødes der ingen børn.

Fra 1922 og frem til sin død i 1937 bor Niels Peter Martin Petersen 'på aftægt' hos sønnen Erik og svigerdatteren Clara Marie Christensen.

I juni 1937 tager han sit eget liv og begravnes fra Sundby Kirke den 5. juni 1937¹. Han blev 76 år.

I skiftet efter N.P.M. Petersen nævnes farfar på linie med de øvrige 4 drenge som barn af O.B. Mortensen og N.P.M. Petersen og det nævnes i skiftet, at *Afdøde ikke har adopteret*. Skiftet fortæller også, at J.A. Wibrand *giver Afkald paa al Arv*.

¹ KB Sundby 1931-40, side 100

Stedfaderens forældre

Niels Peter Martin Petersens forældre er:

- Vibrandt Pedersen, 1820-1895 og
- Trein Nielsen, 1822-1901.

Hans slægt er for så vidt faderen fulgt tilbage til midt i 1700-tallet (faderen og bedstefaderen var sømænd) og hendes slægt tilbage til først i 1600-tallet. Næsten alle hendes aner har i denne periode været bosiddende på Amager.

I moderens slægt ses flere navne med tydelig hollandsk oprindelse, f.eks. Wibrandt, Threin, Marchen og Thruud.

Jf. navnetraditionerne på den tid, hvor man holdt sig til sine egne navne fra slægten og egnen, peger dette på, at denne gren af familien må nedstamme fra de hollandske bønder, der kom til Danmark i 1520'erne. En gren af slægten kommer da også fra Store Magleby = Hollænderbyen!

Vibrandt Pedersen – således er han navngivet i hovedministerialbogen – er født den 3. juli 1820 og døbes i Tårnby Kirke den 16. juli 1820.

I hovedministerialbogen står der under forældre:

Faderen Peder Nielsen, Matros og Moderen hans Forlovede Ellen Hansdatter i S.V. [Sundbyvester].

Under anmærkninger er anført: *uægte.*

I degnens eksemplar af kirkebogen (kontraministerialbogen) er barnets navn angivet som:

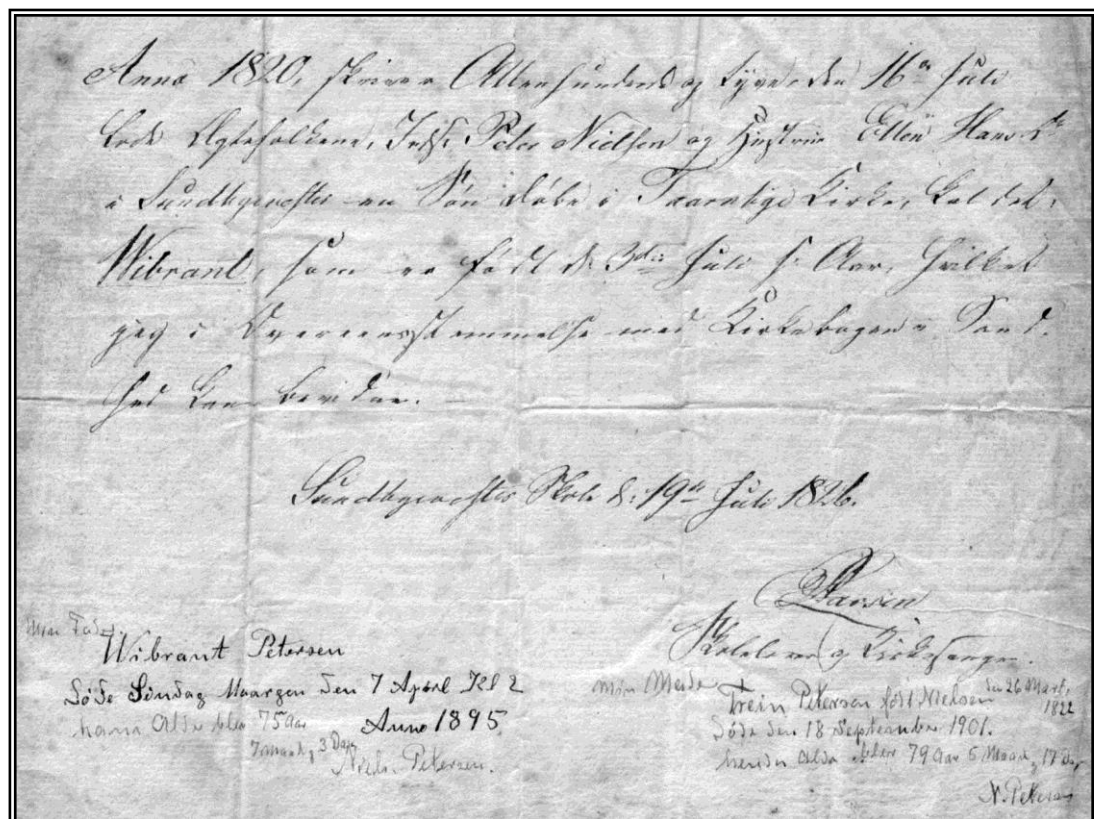
Wibrandt Peersen og faderen er ikke nævnt i rubrikken: *Forældre*, men han er nævnt i rubrikken: *Anmærkninger*, hvor der står: *Faderen til barnet er Peder Nielsen, Sømand.*

Forældrene er derfor ikke viede på dette tidspunkt og bliver det først i august måned det følgende år. Dette skyldes, at faderen, der som nævnt er sømand, er på langfart til Kina (jf. Sørullen).

Lidt maritimt kunne man sige, at faderen er med ved køllægningen, men ikke ved søsætningen!

I 1826 udstedes denne attest og den har så en tredje stavemåde af hans fornavn.

Det er sønnen Niels Peter Martin Petersen, der nederst har tilføjet oplysningerne om hans forældres død.

Skrivelsen foran lyder i transskriberet udgave:

Anno 1820, skriver Attenhundrede og tyve, den 16de Juli lod Ægtefolkene Inds. Peter Nielsen og Hustrue Ellen Hansdt. i Sundbyvester en Søn døbe i Taarnbye Kirke, kaldet Wibrant, som er født d. 3^{die} Juli s. [samme] Aar, hvilket jeg i Overensstemmelse med Kirkebogen i Sandhed kan Bevidne.

Sundbyvester Skole d. 19de Juli 1826.

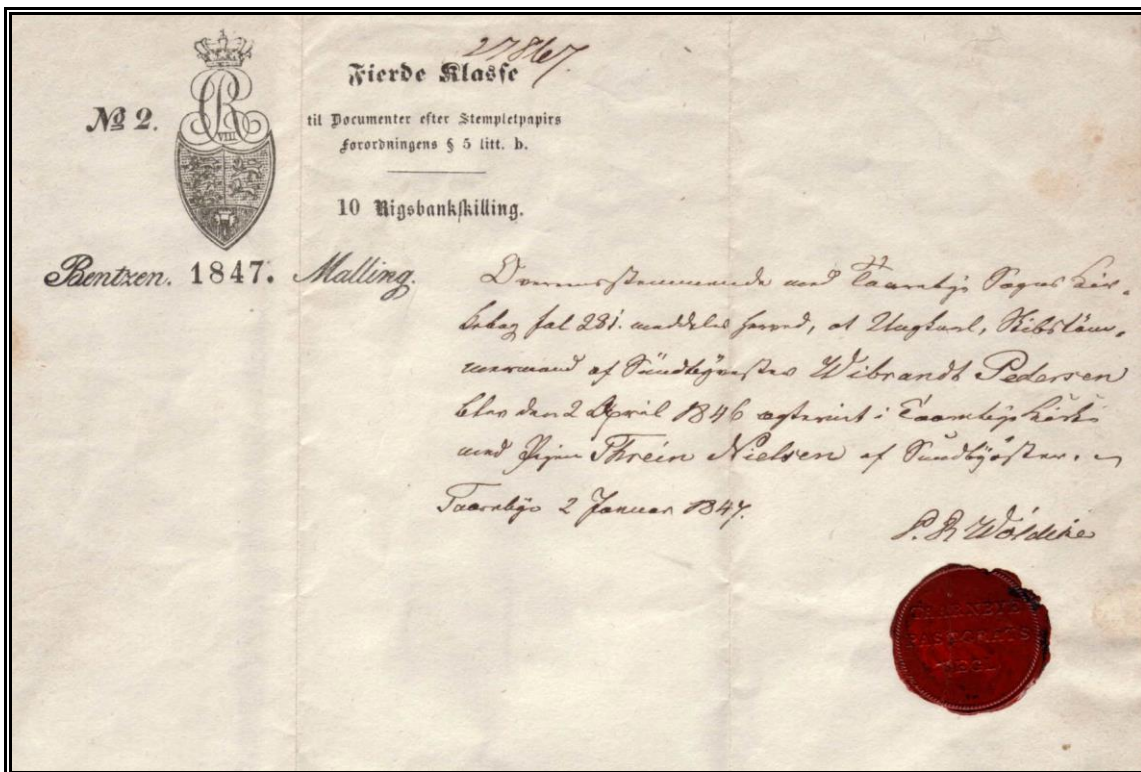
P Larsen
Skolelærer og Kirkesanger

Som slægtsforsker har man den regel, at det i tvivlstilfælde er hovedministerialbogen, der er den afgørende, men han kalder sig det meste af livet *Wibrandt* – altså skrevet med dobbelt 'W' og 'dt'! På hans *Koekoppe-Indpodnings-Attest* er hans navn skrevet *Wibrandt*. Efternavnet *Petersen* ses hovedsagelig skrevet med 't' og ikke 'd'. Hans fars fornavn ses dog for det meste skrevet med 'd' – Peder.

Han konfirmeres i 1835 i Tårnby Kirke og præstens *Dom angaaende Kundskaber og Opførsel* lyder: *Vel oplyst og meget sædelig.*

Som det fremgår af denne samtidige attest gifter *Wibrandt Pedersen* sig den 2. april 1846 med *Trein Nielsen* i Tårnby Kirke¹.

Han er 25 år gammel, hun er 24 år gammel.

Attesten lyder i transskriberet udgave:

Overensstemmende med Taarnbye Sogns Kirkebog fol. 281 meddeles herved, at Ungkarl, Skibstømmermand af Sundbyvester Wibrandt Pedersen blev den 2 April 1846 ægteviet i Taarnbye Kirke med Pigen Threin Nielsen af Sundbyvester. Taarnbye 2 Januar 1847.

P.R. Wøldike

I det røde laksegl står:

TAARNBYE PASTORATS SEGL

Ved vielsen er det deres respektive fædre Peder Nielsen og Niels Bendtsen, der er forlovere.

¹ KB Taarnby 1837-50, side 281, AO opsl. 282

Wibrandt Petersens arbejdsliv er kort beskrevet i Aa.V. Wibrands avisartikel på side 15. Aa.V. Wibrand (1891-1974) har kun kendt Wibrandt Petersen i 4 år og har fået det han skriver refereret fra sin far.

Farfar var skibstømrer på Holmen. Han havde i sin ungdom sejlet både på 'varmen' og på Grønland. Han var en dygtig fagmand, der i sin fritid lavede små skibsmodeller af fuldriggere, hvis takkelage, vanter og tovværk, ja selv redningsbåde var holdt i et nøjagtigt målestoksforhold svarende til de rigtige skibe. Det var et virkeligt mesterværk, der ville have været en pryd for et søfartsmuseum.

Sørullen fortæller intet om hans færden på søen udover, at han er *søevant*.

Aa.V. Wibrand skriver i sin avisartikel, at han *i sin ungdom havde sejlet både på 'varmen' og på Grønland*. Dette kan ikke læses ud af *sørullen*. Heri står ved hver indførsel, at han opholder sig *hjemme*. Desuden er han ved alle folketællinger skibstømrer på Holmen.

Det er min opfattelse, at Aa.V. Wibrand har forvekslet ham med oldefaderens togter til søs. Se under denne: Peder Nielsen.

Aa.V. Wibrand skriver videre om de *små skibsmodeller*, som Wibrandt Petersen udførte:

At hans arbejder blev påskønnet ses deraf, at han lavede en skibsmodel til Prins Valdemar og et til Kong Georg af Grækenland.

Som tak [for skibet til prins Valdemar] modtog han et stort sølvbæger med prinsens monogram.

Dette bæger er i dag hos en gren af familien i Sverige.

Sølvkruset er 102 mm. højt. Diameteren er: nederst: 86 mm. og øverst: 74 mm. Kruset er fremstillet i København i 1860 og mesteren er Peter R. Hinnerup.

Kong Georg I af Grækenland var den danske prins Vilhelm, født i 1845 og søn af 'Europas

svigerfader', Kong Christian d. IX af Danmark og dronning Louise (af Hessen-Kassel).

Han blev konge af Grækenland i 1863 (17 år gammel) og giftede sig i 1867 med Olga Konstantinova, niece til den russiske kejser, Alexander 2.

Kong Georg I blev myrdet i Thessaloniki i 1913.

Som tak for det skib, som han forærede Kong Georg af Grækenland, modtog han en brystnål. Se mere om denne under moderen, Trein Nielsen.

If. noter fra sønnen N.P.M. Petersen rev han familiens hus i Frederik VII Gade ned og genopbyggede det i to tempi, dels i 1852 og dels i 1856.

I 1852 har han netop overtaget huset efter sin svigerfader Niels Bendtsen.

Ved overdragelsen bliver der udfærdiget *skøde med aftægtskontrakt*. Se dette under *Afskrifter og kopier*.

Hans far Peder Nielsen er død i 1852. Hans mor Ellen Hansdatter dør i 1853 – koleraåret.

Wibrandt Petersen dør i april 1895 – 74 år gammel – og begravnes fra Sundby Kirke den 12. april 1895¹.

¹ KB Sundby, Døde 1892-95, side 88

Vibrandt Pedersen. Eneste foto.

Af hans modelskibe eksisterer et hos Erik Wibrand, f. 1950 og et hos (tvillinge)broderen Peter Wibrand. Deres broder Søren Wibrand, f. 1947, har fotograferet det neden for viste skib (tilhører Peter Wibrand) med navnet *NIELS*.

Skibet er 31 cm langt og 22 cm højt. Bredden er 6½ cm. Det fortælles i familien, at han også har udført et skib, der hænger som kirkeskib uden, at stedet dog kendes. Sandsynligt er det, at det er en kirke på Amager, og derfor er det naturligt at gætte på kirker, der er taget i brug i hans tid.

En af disse er Kastrup Kirke (stod færdig 16. marts 1884), hvor det fortælles, at *allerede før indvielsen af kirken, nemlig den 24. februar 1884, kom fiskerne i procession med et fuldrigget skib i spidsen ind i kirken. Navnet på skibet er "Enigheden", og det hænger stadig i kirken.*

Da Wibrandt Petersen havde en svoger, der var fisker i Kastrup, synes jeg, at 'tampen brænder' – men vished har jeg ikke.

Trein Nielsen er født i Sundbyøster i 1822 og døbes i Tårnby Kirke den 21. april 1822¹. Hendes forældre er skibstømmermand og husmand Niels Bendtsen og Maren Larsdatter.

Trein Nielsen bliver vaccineret mod kokopper i 1825 – en dato, der skulle oplyses og attesten forevises f.eks. ved vielse, og da også står nævnt i kirkebogen ved denne lejlighed.

Koppevaccination blev omkring 1800 ikke gennemført for alle, men i 1805 begyndte man at udstede attester. En ny epidemi i 1808 medførte, at vaccination blev tvungen fra det 14. år.

Fra 1811 skulle præsterne sikre, at alle konfirmander var koppevaccinerede, og præsterne skulle tjekke, at alle, der ville vies, var blevet koppevaccinerede.

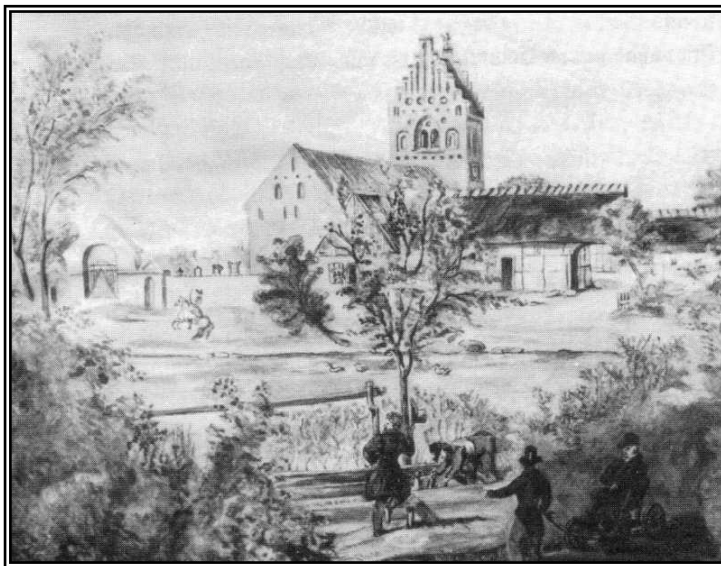
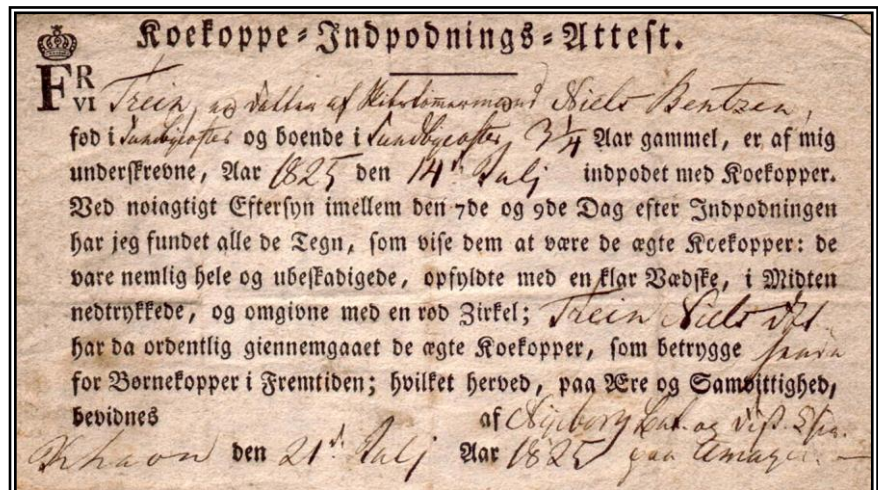
En ny epidemi i 1823 satte yderligere skub i overvejelserne om forebyggelse og førte fra 1836 til revaccination. Fra 1871 blev koppevaccination gjort obligatorisk fra det 7. år.

På attesten står først:

*Trein, en datter af
Skibstømmermand
Niels Bendtsen.*

Trein Nielsen konfirmeres i 1836, og præsten giver hende dette vidnesbyrd for så vidt *Kundskaber og Opførelsel:*

Meget vel oplyst og meget sædelig.

Hun gifter sig i Tårnby Kirke i 1846 – 24 år gammel – med Wibrandt Petersen.

I ægteskabet fødes der 3 børn:

- Emma Christine, født 14. februar 1847 i Tårnby.
- Laura Wilhelmine, født 14. december 1848 (gifter sig den 25. oktober 1877 i Sundby Kirke med Jens Peter Madsen) og efternøleren
- Niels Peter Martin, født 4. oktober 1860.

Tårnby Kirke omkring 1830-40.
Tegning på Tårnby Lokalarkiv.

I fortsættelse af Aa.V. Wibrands artikel, der er citeret under Wibrandt Petersen, står for så vidt det skib, han har foræret til Kong Georg af Gærkenland:

Som tak modtog han et stort sølvbæger med prinsens monogram og fra Kong Georg kom en guldbrystnål besat med ædelstene og diamanter.

Brystnålen brugte min farmor til at holde sammen på sit sjæl, når hun gik på gaden.

Farmor var af gammel amagerslægt, og bar derfor tidens skønne Amagerdragt med et utal af skorter og af en længde, der fejede jorden. Hendes gang virkede derfor nærmest glidende, og vi børn tvivlede virkelig på, at hun overhovedet havde ben.

Da Aa.V. Wibrand var 10 år førend hans farmor døde, kan han selv have oplevet dette.

¹ KB 1817-1822, side 154

Brystnål med federal. Neden for selve 'hovedet'.

Nålen er 95 mm. lang og af guld – måske rødguld. Den store ædelsten er en ametyst og de fire små sten er diamanter, der er slebet som brillanter – ca. 0,2 karat. Da der ikke er noget mestermærke, er det ikke muligt at sige noget præcist om fremstillingssted eller -land. Den er dog næppe fremstillet i Grækenland, men snarere i Nordeuropa – oplyser Bruun Rasmussen Auktioner.

Det brev, der fulgte med nålen, er ligeledes i familiens eje.

Brevet, der er vist under *Afskrifter og kopier*, er på vegne af *Hellenernes Konge*, men skrevet på Fredensborg af grev Valdemar Holck i juli 1871. Denne var på dette tidspunkt hofkavaler for dronning Louise, og det er formentlig i denne egenskab, han har fået overdraget at sende takkeskrivelsen og gaven.

Billedet neden for viser Amagerbrogade. ca. 1850. Det tilhører Kbh. Bymuseum. Til venstre er det konsumtionskontoret Tylvten og ejend. Haabet. Frelser Kirke ses til højre. Ejendommen lå ved krydset Amagerbrogade-Svinget, hvor senere Amagerbanen krydsede Amagerbrogade.

Amagerbønder skulle betale en afgift for at føre varer ind i København. Denne bortfaldt i 1852. Fejlagtigt henføres denne betaling af afgift til den i dag såkaldte *Accisebod* ved Torvegade. Men her boede dengang portneren til Amagerport. Jeg kan forestille mig, at måske også Trein Nielsen har solgt varer fra studepladser i København og dermed har skullet betale afgifter ved *Tylvten*, når hun tidligt om morgenen kørte ind til byen for at sikre sig de bedste pladser.

Hendes moder Maren Larsdatter dør i 1853 – koleraåret – og hendes fader Niels Bendtsen dør i 1855.

Datteren Laura Wilhelmine gifter sig i juni 1877 med skibstømrer Jens Peter Madsen, og sønnen Niels Peter Martin gifter sig i 1886 med Olivia Bolette Mortensen. Dette sidstnævnte ægtepar bor i deres hus og overtager dette i 1894.

Trein Nielsen dør i september 1901 og begravnes fra Sundby Kirke den 22. september 1901¹. Hun blev 79 år gammel.

Til venstre: Eneste foto af Trein Nielsen.

Hendes hovedbeklædning er formentlig den, som min søster Susanne Wibrand er i besiddelse af. En typisk Amager enke konehue – brugt omkring 1880 til 1920'erne.

Trein Nielsen kan, såvel som hendes svigermoder Ellen Hansdatter, føres tilbage til oprindelige amagerslægter. Og tilmed til de samme slægter, hvorved der sker såkaldt *anetab*.

Disse aner er to gårdejere i Maglebylille, nemlig

dels Gudmand Olsen (omk. 1616-1705) og Ellen Larsdatter (omk. 1623-1694) samt Wibrandt Albrechtsen (1673-1711) og Ehm Claesdatter (omk. 1675-1711).² Se også side 110.

Maglebylille – tidligere også kaldet Mariboelille – havde dengang 18 gårde, og de to nævnte familier ejede *hele* gårde. Man kunne dengang eje dele af gårde. Sammen med sønner og svigersønner har de omkring år 1700 tilsammen ejet måske 1/3 af gårdene i Maglebylille.

Maglebylille eksisterer ikke mere. I dag er der lufthavn på området. Men skal man søge stedet ligger det en lille kilometer øst for vejkrydset Amager Landevej / Løjtegårdsvej. Se kort på side 105.

Billede af Amagerbrogade, som dengang hed *Amagervej*. Akvarel fra 1874 af Karl von Rhodien; tilhører Nationalmuseet.

Efter den gule bygning i forlængelse af træærækken går Frankrigsgade til højre. Spiret på Sundby Kirke ses over træerne, desuden muren foran denne.

¹ KB Sundby, Døde 1901-07, side 162

² Jf. H.F. Kiærs samlinger til Tårnby Sogns historie på Amager.

Stedfaderens bedsteforældre.

Vibrandt Pedersens forældre er:

- Peder Nielsen, 1794-1852 og
- Ellen Hansdatter, 1794-1853.

Trein Nielsens forældre er

- Niels Bendtsen, 1788-1855 og
- Maren Larsdatter, 1791-1853.

Peder Nielsen er født i Sundbyøster den 16. februar 1794 og døbes i Tårnby Kirke den 23. februar 1794.

Forældrene er sømand og indsidder Niels Pedersen og Sidse Jørgensdatter.

En *indsidder*, der er det samme som *inderste*, betyder at man er lejer og ikke ejer jord.

Han optages i lægdsrullen fra sin fødsel, men fra 1806 findes han i sørullerne sammen med alle øvrige drenge og mænd (i den værnepligtige alder) fra Sundbyerne.

Sørullerne findes tilbage til 1802 og var beregnet for værnepligtige fra landets kystområder.

Peder Nielsen ernærer sig hele sit liv som sømand jf. sørullerne, der for hans vedkommende er meget oplysende.

I oversigtsform kan hans færden på havene illustreres således (jeg er ikke sikker på, at alle togter er indført i Sørullen):

Afsejlet	Alder	Destination	Bemærkninger
6/2 1812	18 år	Christiania [Oslo] i Norge	
1812 + 13	18 + 19 år	2 togter medens han er indkaldt	
Sep. 1815	21 år	Amsterdam	Deserteret
23/1 1818	24 år	Guldborg	Ej hjemkommen
		Aalborg	
15/10 1819	25 år	Kina. Togtet varer til engang i maj/juni 1821	
19/3 1823 - 1842	29 – 48 år	Kiel. I denne periode sejler han fast mellem København og Kiel.	Fra nogle togter meldes: ej hjemkommen
23/3 1843	49 år	Sydamerika	Ej hjemkommen

A pro pos den sidste 'bemærkning' kan oplyses, at han indgår i FT 1845, hvorfor han må være kommet til Danmark igen!

I hans sidste leveår gør han tjeneste på Fyrskibet Drogden.

Den 26. august¹ 1821 i en alder af 27 år gifter han sig med den jævnaldrende Ellen Hansdatter. Som nævnt under sønnen Vibrandt er han dog blevet fader godt et års tid før denne vielsesdato. Sammenholdt med datoerne i skemaet oven for kan sluttes, at sønnen Vibrandt er blevet undfanget (kølen lagt), kort før han sejler til Kina. Dette barns dåb (søsætningen) sker, medens han er på togt.

Togtet til Kina varer i godt 1 ½ år! Fra oktober 1819 til maj/juni 1821.

Han sejler med skibet *Christianshavn*, der ejes af Asiatisk Compagni, der var *kongeligt octroyeret*, hvilket betyder koncessioneret; man havde eneret på handel med Ostindien og Kina!

Christianshavn var datidens absolut største handelsskib og havde flere gange været i Kina. I bogen: *Dansk Søfarts historie* kan læses, at dette togt, hvor Peder Nielsen var med, ikke blev nogen økonomisk succes, men den danske litteratur blev dog beriget i kraft af skibspræstens hjemlængsel.

Skibspræsten var Poul Martin Møller, der på togtet skrev digtet om de 'blussende roser i Danas Have'. Det er digtet i 1820 'på Sydhavet' [ældre betegnelse for Stillehavet].

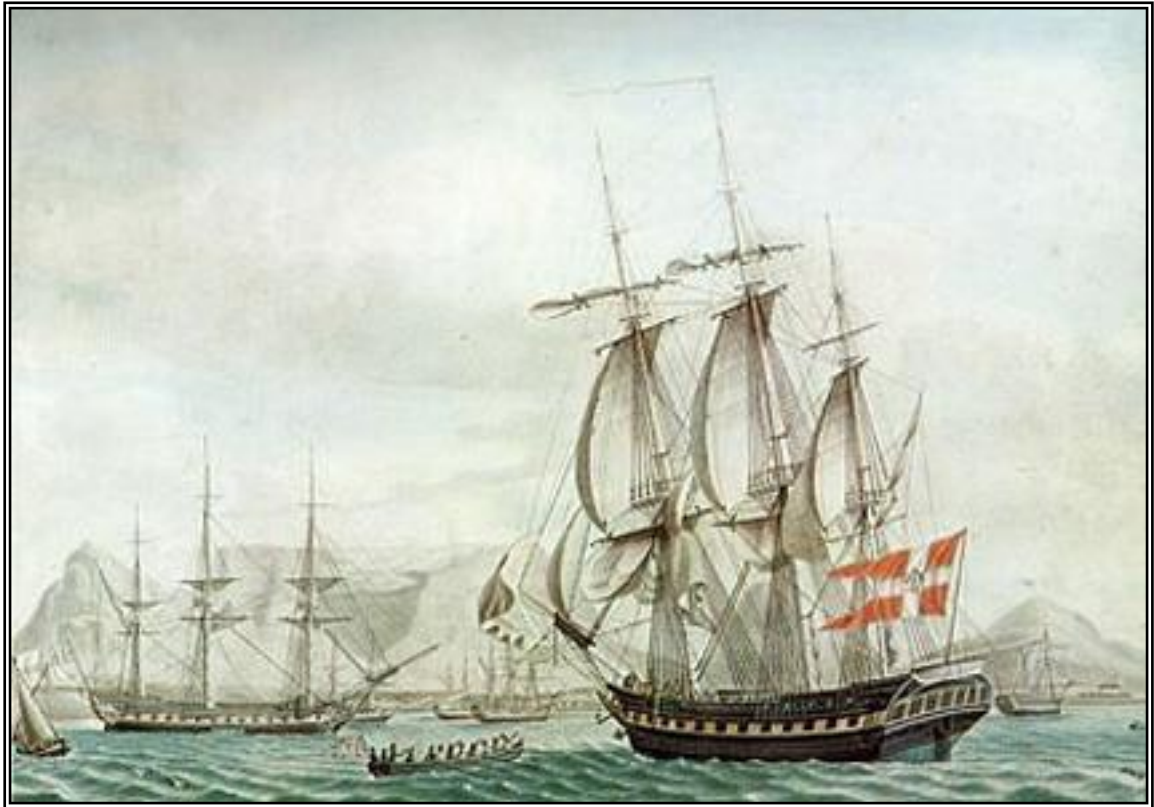
¹ KB Tårnby 1817-31, side 366 b; AO 350

Vers 2 og 3 fra *Rosen blusser alt i Danas have* lyder:

*Her imellem havets dybe kløfter
Gives aldrig vår og sommerpragt;
Hvalen, kold og dum, ved skibet snøfter,
Tavse fugl de brede vinger løfter
Med sit bytte fra den våde jagt.*

*Mine venner i den danske sommer
Mindes I den vidtforrejste mand,
Som så langt fra Danas favre blommer,
Her, hvor sydens blæst på sejlet trommer,
Flakker fra sit elskte fødeland.*

Skibet *Christianshavn* så ifølge et maleri, der er på Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg, således ud:

Maleriet er henlagt til Kap det Gode Håb på Afrikas sydspids med Taffelbjerget i baggrunden. Flaget er et såkaldt *Middelhavsflag*, der alene måtte benyttes syd for Gibraltar. Kronen i flaget skulle bl.a. have haft den virkning, at sørøvere holdt sig tilbage med angreb.

På Asiatic Compagnis *Roullé* (mandskabsliste) over samtlige officerer og mandskab, der var med på togtet til Canton i Kina, kan man udover navnet *Poul Martin Møller* også finde *Peder Nielsen*.

Under hans navn står at læse, at *hans Kone Ellen Hansdatter* [kan hæve] *1 mdr. Gage hvert halve Aar*. En måneds gage var 10 rigsbankdaler Sølv!

Og det gør hun så i maj og i oktober 1820 og igen i april 1821. Men formelt var de ikke gift på dette tidspunkt!

Det samlede mandskab på *Christianshavn* var 121 personer – heraf 76 matroser.

Efter togtet til Kina sejler han i mange år fast på ruten Kbh. – Kiel. Dette fremgår også af FT 1834, hvor der står, at han *farer som Matros paa Kieler Paquetten*.

I FT 1840 står, at han sejlede med dampskibet *Frederik den 6te*. Dette var Danmarks første dampskib og det sejlede mellem København og forskellige nordtyske havne (primært Kiel) – bl.a. med post.

I øvrigt sejlede HC. Andersen med dette skib i 1833 til Travemünde!

I sørullen står i 1843:

23/3 1843: Til Sydamerika med Børresen [kaptajnens navn]; *ei hjemkommen*.

I *Waterskoutsprotokollen* for København¹ – her skulle alle søfolk indskrives før et togt – er han anført som matros på briggen *Pezaro* (eller *Pizzaro*, som den også ses benævnt), der skal til Sydamerika. Besætningen er på 9 mand.

Den månedlige hyre er opført til 12 rdl. sølv. I 1820 var den månedlige hyre på 10 rdl. sølv! Men her står intet om hvorfor han i Sørullen er noteret med *ei hjemkommen*.

Da han indgår i folketællingen i 1845, må han selvsagt være kommet tilbage til Danmark. Iflg. sørullen fremgår det flere gange, at han *ei er hjemkommen* eller at han er *deserteret* uden at der dog er angivet årsager.

I 1830 bliver han idømt *mulkt* [straf, bøde] på 1 rigsbankdaler sølv for sine udeblivelser.

Jf. hjemmesiden www.horns-rev.dk, der rummer en oversigt over danske fyrskibe, fremgår dette maleri fra ca. 1850, hvor Peder Nielsen er tjenestegørende på fyrskibet *Drogden*.

Fyrskibet på Drogden 1850. Ukendt maler.

Maleriet ser jo meget tilforladeligt ud. Men fra ovennævnte hjemmeside kan læses, at vagterne var lange (1 måned) og præget af stor kedsomhed, hvilket kunne give skibskuller. Mandskabet var på 6-8 mand, og man 'dækkede' hver især flere jobs om bord. Peder Nielsen arbejdede som fyrbøder og som kok.

Den største fare på fyrskibene var dog at blive påsejlet af andre skibe.

Måltiderne ombord kunne for en uge – jf. nævnte hjemmeside – f.eks. se således ud:

Mandag: Kålsuppe og sprængt flæsk med kartofler.
Tirsdag: Sagosuppe og salt kød med (tørrede) grøntsager.
Onsdag: Kødsuppe og salt flæsk med brune bønner.
Torsdag: Risengrød og bøf med kartofler.
Fredag: Øllebrød og blodbudding.
Lørdag: Grynsuppe og klipfisk med kartofler.
Søndag: Kød eller flæsk med kartofler og budding.

Peder Nielsen dør i en alder af 57 år den 31. maj 1852. Han dør på Søetatens Sygehus – også kaldet Søkvæsthuset – nu Orlogsmuseet. Dødsårsag er angivet som *scirrus ventriculi*, der betyder kræft i maven. Han begravnes fra Tårnby Kirke den 6. juni 1852².

Ellen Hansdatter er født i Sundbyvester i 1794 og døbes i Tårnby Kirke den 10. august 1794³. Hendes forældre er husmand Hans Sørensen og Threin Wibrandtsdatter.

Hun gifter sig som 27-årig i 1821. I ægteskabet fødes disse børn:

- Vibrandt Pedersen, 1820 – 1895,
- Gjertrud Pedersen, 1822 – 1827,
- Ellen Pedersen, 1824 – ?, (se skifteoplysninger neden for)
- Ane Pedersen, 1826 – 1826,
- Gjertrud Pedersen, 1829 – ? (se skifteoplysninger neden for)
- Ane Pedersen, 1830 – ? (se skifteoplysninger neden for); tvilling med
- Sidse Pedersen, 1830 – 1830.

¹ Waterskouten i Kbh., Waterskoutsprotokol 1841-45, pag. 228 b

² KB Tårnby 1842-57, side 33

³ KB Tårnby 1792-98 side 52b

Ved hendes død i 1853 står i skiftet, at hun efterlader:

- *Anmelderen* [Wibrandt Pedersen], *der er 33 Aar,*
- *Ellen, 26 Aar, gift med Fisker Peder Nielsen af Kastrop,*
- *Gjertrud, 24 Aar og*
- *Ane, 20 Aar.*

Aldersangivelserne er ikke ganske præcise for døtrene Ellen og Ane!

Ellen Hansdatter begravnes fra Tårnby Kirke den 25. september 1853¹. Hun blev 59 år.

1853 er koleraåret, hvorom præsten i Tårnby et sted har udtalt, at han havde *en begravelse hver halve time hele ugen igennem.*

I skiftet hvoraf fremgår, at datteren Ellen og hendes mand fisker Peder Nielsen overtager huset, der er 5 fag langt, hvilket svarer til ca. 6 ½ meter, er følgende inventaroversigt:

	TEKST	Rdl	M	Sk		TEKST	Rdl	M	Sk
1	En rødtribet Overdyne	3			16	1 Kobberkaffekjedel og 1 Jerngryde	1	3	
2	En sorttribet Underdyne	4			17	1 Lyseplade og 1 Kaffemølle		2	12
3	En hvidtribet do	1			18	1 Jernkomfyr med 2 Trefødder		5	
4	3 sribede Hovedpuder	7			19	1 Stegepande, 1 Øxe og 1 Ildtang		3	
5	3 Par Lagner	4			20	4 Spiseskeer m.m.		2	8
6	Særke	2			21	1 Kaalkniv og 2 Hakkebrædter		2	
7	1 Sengested med Omhæng	3			22	1 Banketærskel og 2 Spækkebrædter		1	8
8	4 Fag Gardiner	2			23	1 Kiste, 2 Ballier og 1 Spand	1	2	8
9	Et 8 dages Stueuhr i Fouderal	6			24	6 Fade, 1 Karaffel og 2 Glas		5	8
10	En Egedragkiste	2	3		25	1 Kaffekande		1	8
11	En Sovebænk	1	4		26	Adskilligt Porcellain	1	1	
12	2 Borde og 4 Stole	6	1		27	Et Hus paa 5 Fag, opført af Straatag med Leervægge og tilhørende fælles Vandsted	400	-	-
13	1 Klædeskab	4	3						
14	2 Hjørneskabe	4							
15	3 Speile og 11 Skilderier	3	3						
							462	5	4

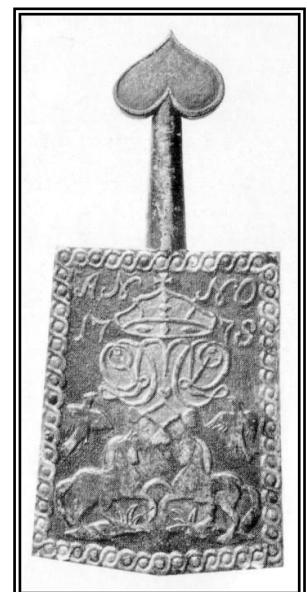
Lyseplade: *plade hvori der er en lysepibe (indfatning el. rør) til anbringelse af et lys.*

Banketærskel: *Også banketræ. Fladt stykke træ, brugt til at banke vaske tøj med.*

Et *banketræ* var ofte en yndet kærestegave og smykkedes så med udskæringer, evt. med farver og årstal og den udkårnes navn eller forbogstaver.

Den her viste banketærskel findes på Nationalmuseet og er fra Amager.

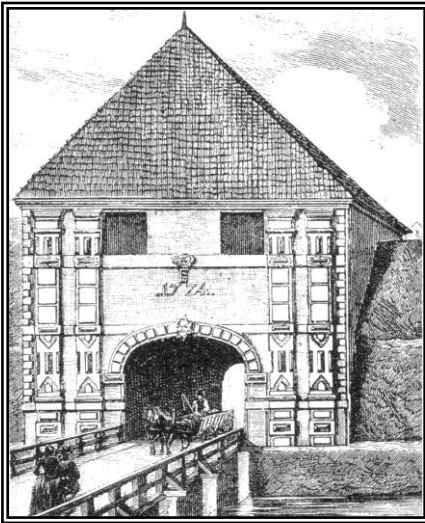
Et hus på 5 fag er omkring 6 ½ meter langt idet 1 fag regnes at være ca. 1 ¼ meter.

¹ KB Tårnby 1842-57, side 105

Niels Bendtsen fødes i Sundbyøster i 1788 og døbes i Tårnby Kirke den 15. juni 1788¹. Forældrene er husmand Bendt Thrudssøn og Threjn ChristensDatter.

Niels Bendtsen er i de papirer, man kan finde om ham (senst FT 1801), beskrevet som jordløs husmand, skibstømmermand og bådebygger i Holmens tjeneste.

På vej til og fra arbejde på Holmen må han dagligt have passeret Amagerport, der dengang lå, hvor nu Torvegade på Christianshavn krydser volden.

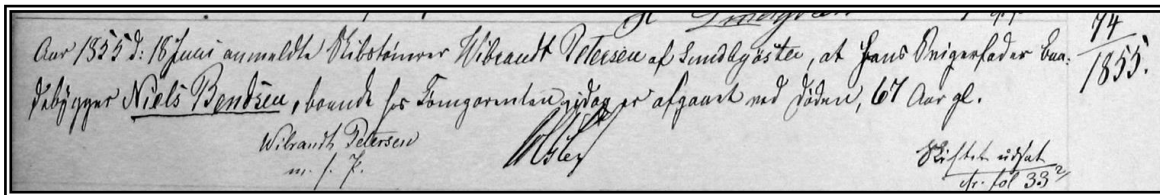
Portnerboligen til Amagerport kan endnu ses. Den kaldes i dag Acciseboden, hvilket er en fejlagtig betegnelse. Se side 94 nederst.

Amagerport. Bygget af Frederik IV i 1721, nedrevet 1858. Billede fra Illustreret Vejviser 1857.

Han gifter sig 24 år gammel den 14. december 1817 i Tårnby Kirke² med Maren Larsdatter. Ved vielsen er det de respektive fædre Bent Truelsen og Lars Svendsen, der indgår som forlovere.

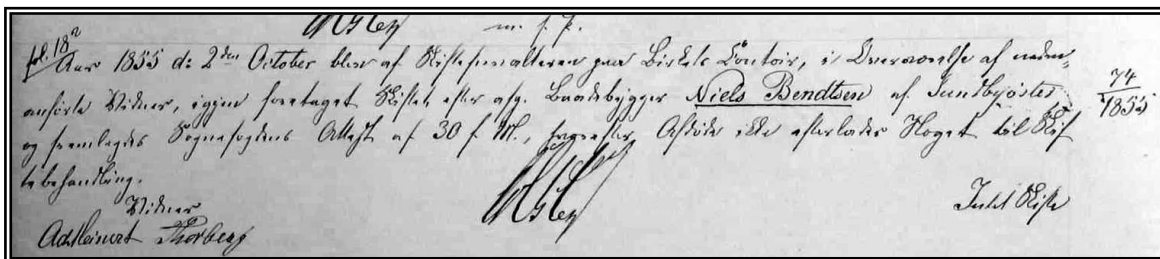
Han dør den 18. juni 1855 og begravnes fra Tårnby Kirke den 18. juni 1855³. Han blev 67 år gammel.

I skifteprotokollen giver hans død anledning til disse to korte indførsler, der skal ses i lyset af, at han få år før har skrevet skifte med sønnen Jacob og svigersønnen Vibrandt Petersen.

Aar 1855 d. 16 Juni anmeldte Skibstømmer Wibrandt Petersen af Sundbyøster, at hans Svigerfader Baadebygger Niels Bendtsen, boende hos Comparenten [anmelderen], i dag er afgaaet ved døden, 67 Aar gl.

Her underskriver Wibrandt Petersen *m. f. P.* = med ført Pen.

Aar 1855 d. 2^{den} October blev af Skifteforvalteren paa Birkets Contour, i Overværelse af neden anførte Widner, igjen foretaget Skifteb. efter afg. Baadebygger Niels Bendtsen af Sundbyøster og fremlagdes Sognefogdens Attest af 30. f.M. [forrige måned] hvorefter Afdøde ikke efterlader Noget til Skiftebehandling.

Skøde med aftægtskontrakt til svigersønnen Vibrandt Pedersen, der er gift med datteren Trein Nielsen, er medtaget under Afskrifter og kopier.

¹ KB Tårnby 1772-91, side 137; AO opsl. 135

² KB Tårnby 1817-31, side 325; AO opsl. 319

³ KB Taarnby 1850-63, side 375, AO opsl. 373

Niels Bendtsen har omkring 1811 'hygget sig' med at (formentlig) afskrive en række såkaldte 'Tycho Brahes dage', der dog slutter med et par positivt ladede dage. Når jeg skriver *formentlig* afskrevet skal dette ses i lyset af, at der på den tid ikke blandt 'menigmand' fandtes vældigt mange trykte bøger – på nær måske bibelen og en salmebog. Det var derfor ikke ualmindeligt, at man afskrev tekster fra andre, der igen havde afskrevet disse.

De følgende 'Tycho Brahes dage' kan være et eksempel på dette. Jeg har i transskriberingen bibeholdt Niels Bendtsens skrivemåde.

<i>Januvarij haver 7 Dage Som Er</i>	<i>1 - 2 - 4 - 6 - 11 - 12 - 20</i>
<i>Februrari 3 Dage Som Er</i>	<i>11 - 17 - 18</i>
<i>Martj 4 Dage som Er</i>	<i>1 - 4 - 14 - 16</i>
<i>April 3 Dage som Er</i>	<i>10 - 17 - 18</i>
<i>Maj 2 Dage Som Er</i>	<i>7 - 8</i>
<i>Junj 1 Dag som Er</i>	<i>6</i>
<i>Juli 2 Dage som er</i>	<i>17 - 21</i>
<i>Augustay 2 Dage som Er</i>	<i>20 - 21</i>
<i>September 2 Dage som er</i>	<i>10 - 18</i>
<i>October haver 1 Dag Som er</i>	<i>6</i>
<i>November haver 2 Dage Som Er</i>	<i>6 - 10</i>
<i>December haver 3 Dage Som Er</i>	<i>6 - 11 - 18</i>

Dette er djse Dages udtydninger

For det Første - 1

Bliver noget Menniske føid paa En Af disse dage det lever længe og sankker stor Fattig dom.

2

Hvo som bliver syg paa en af Disse dage han bliver Neppes - Ja Sjelden til Pas i gien.

for det 3die

Hvor som fløtter af Et hus j et Andet paa En af disse dage hand skal vendes til bedrøvelse.

4

Hvo som har Trolovelse elle Brølop Paa en af disse Dage, ham Gaaer det ig vel. Men kommer I Stor Armod og Elendighed

5

Den som Vander eller Rejser Paa Een af disse Dage den kommer Sielden hiem men Mon Bedrøvelse

6

Man skan ind at Kiøbe eller Sellge Paa En af disse Dage thi det lykkes indtet

For det 7ende

Man skal ikke begive sieg til Tieng eller I Retter gang paa Een af disse dage for di man taber ofte Ret færdigheds sager.

.....

Der findes og 3 dage om Aaredt, hvo som bliver Syg paa en af dem den Fangen En hos dig af gang fra Verden og den Som Byger et Huus paa Een Af disse dage Erre den 1 Februarii og den 31. Maj og den 30 September, ligeledes første dag efter Juulj.

Omvendelses dag Som er den 26de Jannurarij der for uden agtes at Jannurarij har 2 dage Som Er den 7te og den 30te hvo som Sieg lader Aareslaae[årelade] paa En af de dage hand faaer den unde Syge eller bliver Spedalsk; der er og 3 dage hvad Som Begynder der det Lykkes og faaer Fremgang det er den 9ende og 10ende Februrariis og den 26. Junj

Udover disse 'Tycho Brahes dage', har Niels Bendtsen også afskrevet 4 viser, der ligeledes er bevaret i original i familien.

Titlerne på disse er:

<i>Aria</i>	<i>En Svensk Vise</i>
<i>En ny Vise</i>	<i>En Kierligheds Vise</i>

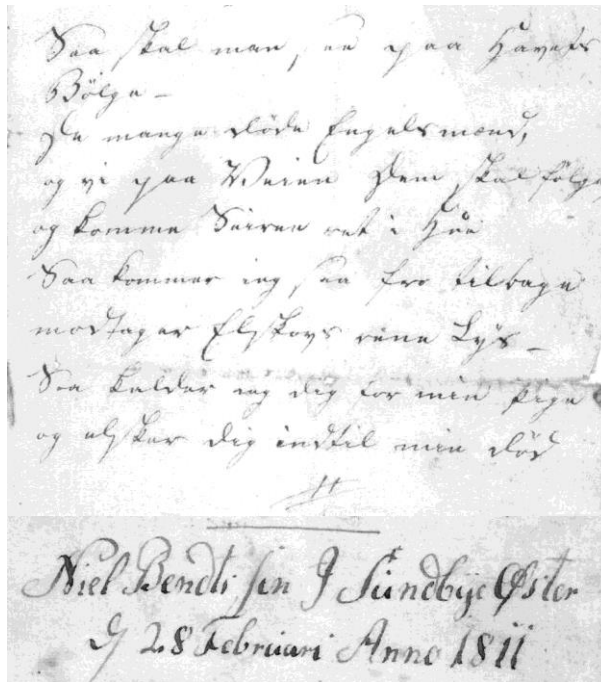
To af disse har jeg transskriberet og medtaget under *Afskrifter og kopier* – se *Viser*.

Her er vist det fjerde vers i visen *Aria*. Indholdet skal formentlig ses i lyset af Englands erobring af den danske flåde efter bombardementet af København i de første dage af september 1807.

Verset må dog være skrevet før englænderne fik overtaget!

Det var ved dette bombardement, at f.eks. Vor Frue Kirkes spir blev ramt og styrtede brændende ned over kirken, der antændtes og udbrændte totalt.

Fjerde vers i visen *Aria*, der viser Niels Bendtsens håndskrift. Under en anden vise har han skrevet sit navn og dato.

Som konsekvens af bombardementet kapitulerede Danmark den 6. september 1807. Denne kapitulation betød, at Danmark accepterede at udlevere flåden samt besættelse af Kastellet og flådens anlæg, indtil denne var ekviperet, og kunne følge med englænderne tilbage. I slutningen af oktober afsejlede briterne med hele den danske flåde. Det engelske krigsbytte omfattede 17 lineskibe, 17 fregatter, 16 mindre skibe og 26 kanonbåde. (Jf. <http://da.wikipedia.org>)

Herudover ødelagde briterne de både, der stod på land og fjernede al udrustning fra flådens etablissementer.

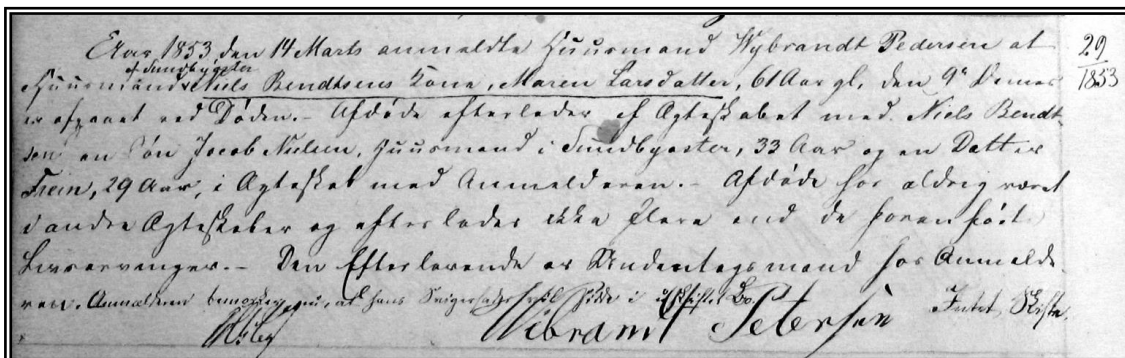
Da Niels Bendtsen arbejdede som skibstømrer på Holmen, må han have været ganske tæt på disse begivenheder.

Maren Larsdatter er født i Sundbyøster i 1791 og døbes i Tårnby Kirke den 15. maj 1791¹. Forældrene er husmand Lars Svendsen og Kirsten Larsdatter.

Hun gifter sig 26 år gammel i 1817 med Niels Bendtsen. I ægteskabet er der disse to børn:

- Jacob Nielsen, født d. 4. september 1818 i Sundby; gifter sig med Birthe Larsen, og
- Trein Nielsen, 1822-1901.

Maren Larsdatter dør den 9. marts 1853 (koleraåret) og begravnes fra Tårnby Kirke den 17. marts 1853². Hun blev godt 60 år.

¹ KB Tårnby 1772-91 side 158; AO opsl. 156

² KB Taarnby 1850-63, side 421, AO opsl. 417

Ægtemanden hensidder i uskiftet bo, og teksten i skifteprotokollen er i sin helhed:

Aar 1853 den 14 Marts anmeldte Huusmand Wybrandt Pedersen at Huusmand af Sundbyøster Niels Bendtsens Kone, Maren Larsdatter, 61 Aar gl. den 9. dennes er afgaaet ved Døden. Afdøde efterlader af Ægteskabet med Niels Bendtsen en Søn Jacob Nielsen, Huusmand i Sundbyøster, 33 Aar og en Datter Trein, 29 Aar, i Ægteskab med Anmelderen. Afdøde har aldrig været i andre Ægteskaber og efterlader ikke flere end de foran førte Livsarvinger. Den Efterlevende er Undertagsmand [på aftægt] hos Anmelderen.

Anmelderen bemærker, at hans Svigerfader vil sidde i uskiftet Bo. Intet Skifte. Wibrandt Petersen har her formentlig skrevet egenhændigt under i skifteprotokollen!

Koleraåret, som 1853 senere blev kaldt, vidnede om store problemer med hensyn til sundhed og boligforhold. Kloakker var som oftest åbne grøfter, men koleraåret gav dog anledning til at nogle af disse blev overdækket.

I øvrigt blev også 1831 benævnt som koleraår!

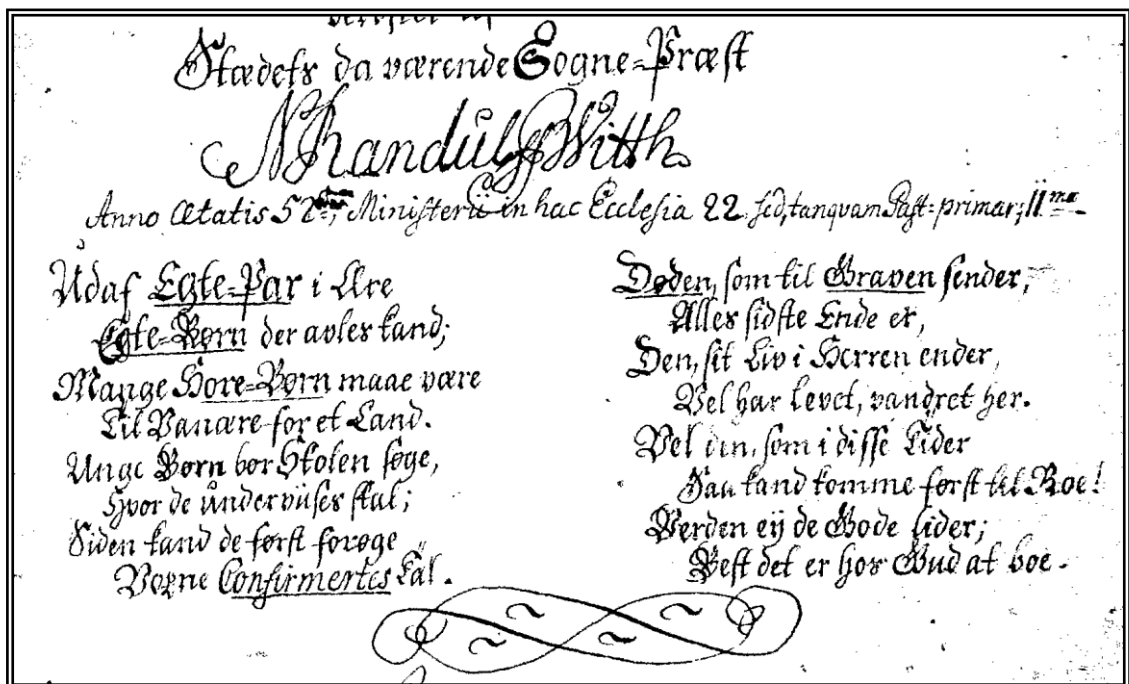
I København kunne man hver morgen se hestevogne med sortfarvede, opsvulmede lig køre gennem gaderne, eller man så vogne med stabler af sorte kister på vej til massegravene udenfor voldene.

Året blev præget af de riges flugt fra storbyens klumre forhold, mens de fattige og det mellemste borgerskab måtte blive og se til. Blandt de flygtende var digteren H.C. Andersen, der flygtede til Silkeborg.

Af Københavns ca. 200.000 indbyggere døde 4.337. Dette svarer til godt 2 % af befolkningen.

I Tårnby Sogn noteredes ca. 5000 dødsfald, hvilket var ca. 10 % af det samlede antal beboere, men heraf var 2/3 af dødsfaldene fra Sundbyerne. Dette må først og fremmest tilskrives Sundbyernes dårlige sundheds- og boligforhold med overbefolkede små lejligheder, inficeret drikkevand og de åbne uhygiejniske grøfter og rendestene, som kantede gader og stræder.

Dåb for såvel Niels Bendtsen som for Maren Larsdatter er indført i en kirkebog, hvori præsten forrest har skrevet disse moralske vers:

Kirkebogen starter i 1772 og i denne kirkebog er barnedåb opført i to grupperinger: de såkaldt ægte for sig og de tilsvarende uægte børn for sig, hvilket var det almindelige!

Transskriberingen af versene kan ses under *Afskrifter og kopier*. Se *Tårnby Sogns Kirkebog*. Tårnby Kirke har i øvrigt været ejet af Københavns Universitet fra 1529-1934, hvorfor præsterne her ofte var ganske lærde.

Stedfaderens oldeforældre.

Peder Nielsens forældre er:
Niels Pedersen, omk. 1762-1834 og
Sidse Jørgensdatter, omk. 1761-1830.

Ellen Hansdatters forældre er:
Hans Sørensen (Samsing), 1770-1832 og
Threin Wibrandtsdatter, 1770-1835.

Niels Bendtsens forældre er:
Bendt Truelsen (Thruidsen), 1752-1826 og
Trein Christensdatter, 1748-1818.

Maren Larsdatters forældre er:
Lauritz/Lars Svendsen, 1759-1832 og
Kirsten Larsdatter, omk. 1762-1823.

Niels Pedersen er født omk. 1755-62 jf. aldersangivelse ved død og i FT 1801 og FT 1834, hvor han lige når at være med. Hans fødested, forældre og vielse er ikke fundet. Vielsen er ikke fundet i Tårnby sogn, men er formentlig omk. 1793.

Formentlig er han sømand (dette fremgår ved dåben af sønnen Hans og i FT 1801) og bor til leje (indsidder) i Sundbyøster.
I FT 1801 (denne foretages i februar måned) fremgår det dog at familien, der på dette tidspunkt har 2 børn, bor på Christianshavn i *Laboratoriet* – en gade der senere må være opslugt af Burmeister & Wains byggeri. I denne folketælling er hans erhverv *Koeffardie Matros* – altså matros i handelsflåden. Her er hans alder angivet til 46 år, hvilket peger på fødeåret 1755.
Herfra må familien hurtigt være flyttet tilbage til Sundbyøster, da sønnen Jørgen fødes og døbes her (Tårnby Kirke) i september 1801.

Niels Pedersens kone Sidse Jørgensdatter dør i december 1830. Han sidder herefter i uskiftet bo. Han dør i en alder af omk. 76 år i 1834 og bliver begravet fra Tårnby Kirke den 17. sept. 1834¹.

I skiftet efter ham ses, at alle de fire nedennævnte børn er i live på dette tidspunkt, hvor han har boet som aftægtsmand hos datteren Dorthe og hendes mand Lars Johnsen.

Sidse Jørgensdatter er født omk. 1759-63 jf. aldersangivelse ved FT 1801 og ved død. Hendes fødested, forældre og vielse er ikke fundet.

I ægteskabet med Niels Pedersen er følgende børn fundet:

- Peder Nielsen, 1794-1852, gifter sig med Ellen Hansdatter.
- Hans Nielsen, født 25. juni 1798,
- Jørgen Nielsen, født 22. september 1801 og
- Dorthe Nielsen, født 2. april 1805. Gifter sig med husmand Lars Johnsen.

Sidse Jørgensdatter dør i en alder af omk. 69 år i 1830 og begravnes fra Tårnby Kirke den 19. december 1830².

Hans Sørensen er født i 1770 og døbt i Tårnby Kirke d. 25. november 1770³. Hans fader er gårdmand i Tårnby Søren Nielssøn Samsing (1722-1794), hvis forældre er husmand i Tårnby Niels Sørensen Samsing (omk. 1682-1763) og Margrethe Olsdatter (omk. 1687-1761). Hans moder er Giertrud Clausdatter (1741-76), hvis forældre er gårdmand i Maglebylille Claus Hansen (1706-41) og Bodil Mogensdatter (1714-?)

Ved konfirmation i 1787 står: *Hans, Søren Samsings Søn.*

¹ KB Tårnby 1831-37, side 416

² KB Tårnby 1817-31, side 274

³ KB Tårnby 1761-72, side 29.a, AO opsl. 30

I FT 1787 er det formentlig ham (Hans Sørensen), der *opholder sig* hos skrædder Hans Dirchsen i Tårnby. Via denne skrædder kan han have mødt skrædderdatteren Threin Wibrandtsdatter! Hans Sørensen gifter sig d. 2. oktober 1791 i Tårnby Kirke¹ med Threin Wibrandtsdatter. Han er knap 21 år og hun er lige fyldt 21 år.

I FT 1801 er hans stillingsbetegnelse *Tømmermand i kongelig tjeneste samt inderste*. Det sidste betyder, at han er lejer, men af et skøde fra 1810 fremgår, at han køber hus i Sundbyvester i 1810. Dette hus er på 13 fag, hvilket svarer til en længde på godt 16 meter.

Hans Sørensen dør i en alder 61 år i 1832. Han har i nogle år – sammen med sin kone, der dør i 1835 – boet på aftægt hos datteren Karen, der er gift med *tømmermand og husmand* Hans Hendrik Beitin.

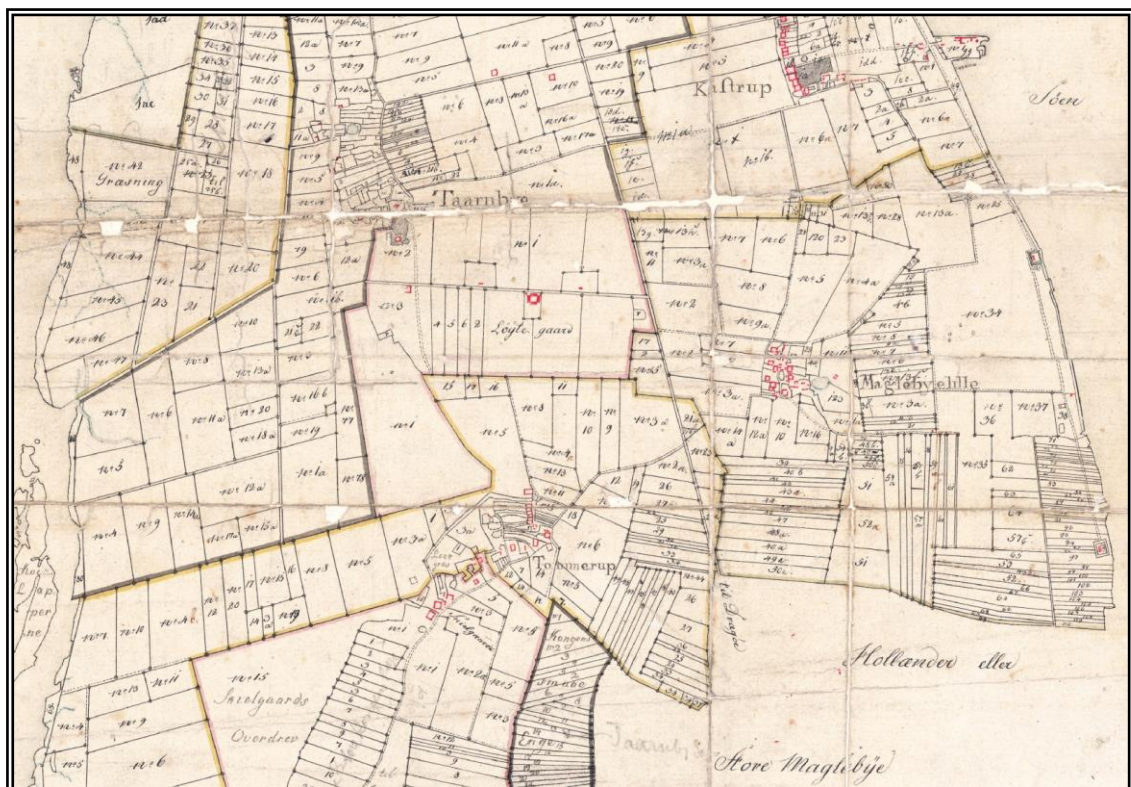
Han begravnes fra Tårnby Kirke den 31. maj 1832².

Threin Wibrandtsdatter er født i 1770 og døbes i Tårnby Kirke den 22. juli 1770³.

Hendes far er skrædder og husmand i Sundbyvester Wibrandt Larsen (1738-1810), hvis far er husmand i Sundbyvester Lars Pedersen Scotte; moderen er Trein Wibrandtsdatter (1710-42). Hendes moder er Ellen Nielsdatter (1731-1814), hvis fader er husmand i Sundbyvester Niels Christophersen (omk. 1703-73); moderen er Karen Matthiesdatter (omk. 1705-87).

Wibrandt Larsen er i øvrigt fætter til Trein Christensdatter (se neden for), der er gift med Bendt Truelsen. Wibrandt Larsens mor er Trein Wibrandtsdatter (1710-42) og Trein Christensdatters moder er Marchen Wibrandtsdatter (1706-49). Disse er søstre. Deres forældre er gårdejer i Maglebylille Wibrandt Albrechtsen (1673-1711) og Ehm Claesdatter (omk. 1675-1711). Dette ægtepar dør med 2 dages mellemrum af pest, der netop hærgede på dette tidspunkt. Deres tre døtre på 9, 6 og 2 år bliver forældreløse – jf. skiftet efter dem. Dette skifte fra 1713 siger i øvrigt intet om, hvad der bliver af pigerne.

Det er Wibrandt Albrechtsen, der kan føres yderligere to generationer tilbage. Og disse aner er bosiddende i St. Magleby/Hollænderbyen.

På dette kort over en del af Amager ses Maglebylille og Tømmerup i forhold til både Tårnby og Kastrup. Maglebylille eksisterer ikke mere. I dag er området en del af Kastrup Lufthavn. Kortet er købt hos Kort- og Matrikelstyrelsen og det er fra midt i 1800-tallet.

¹ KB Tårnby 1772-91, side 29,b

² KB Tårnby 1822-42, side 45

³ KB Tårnby 1761-71, side 27a

Wibrandt Larsen overtager i 1775 et fæste efter svigerfaderen Niels Christophersen. I denne fæsteoverdragelse (se *Arvefæste under Afskrifter og kopier*) forpligtes han til
at forvalte hoveri naar tilsiges.

Det var ganske almindeligt, at der i fæstekontrakter indgik sådanne forpligtelser over for f.eks. godsejeren eller som her måske over for kongen, når denne var på besøg/jagt på Amager.

I ægteskabet mellem Hans Sørensen og Threin Wibrandtsdatter fødes i hvert tilfælde disse børn:

- Niels Hansen, født 9. januar 1792,
- Giertrud Hansen, født omk. 1793, død før 1835
- Ellen Hansdatter, født 1794; gifter sig med Peder Nielsen,
- Karen Hansdatter, født 1796; gifter sig med Hans Hendrik Beitin,
- Søren Hansen, født omk. 1797,
- Karen Hansdatter, født 21. maj 1800,
- Per Hansen, født 30. august 1801, død før 1835,
- Vibrant Hansen, født 9. marts 1803, død før 1835,
- Neel Hansdatter, født 1. marts 1806.

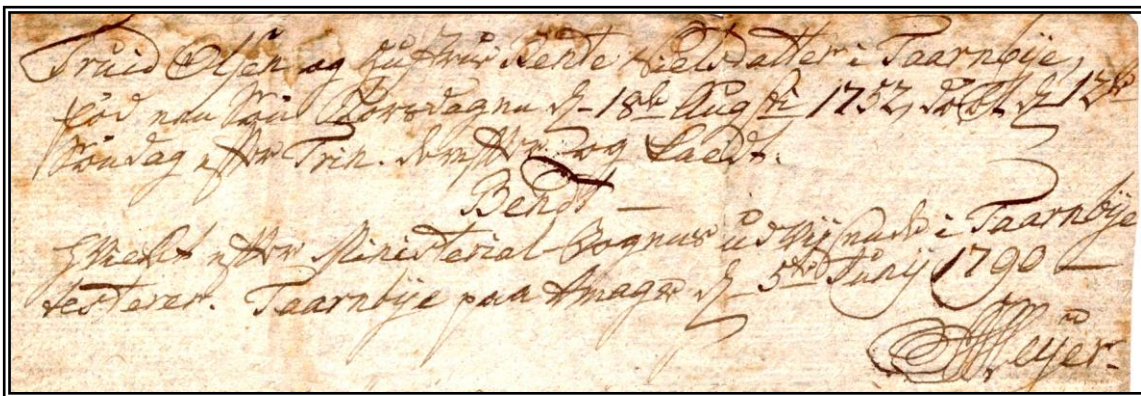
Som det fremgår af skiftet – se under *Afskrifter og kopier* – er fem af disse i live i 1835 da deres moder dør.

Threin Wibrandtsdatter begravnes fra Tårnby Kirke den 12. februar 1835¹. Hun blev 64 år.

Bendt Truelsen er født i 1752 og døbes den 20. august 1752 i Tårnby Kirke². Faderen er vægter i Tårnby Thruud Olssøn (1702-1762), og sønnen kunne derfor have heddet Bendt Thruidsen, hvilket efternavn han også tilskrives i FT 1801. Men senere er sikkert sket en 'fordanskning' af navnet, da han må formodes at være af hollandsk afstamning. Moderen er Bendte Nielsdatter (1712-1779). Thruud Olssøns forældre er gårdmand i Maglebylille Ole Nielsen (omk. 1671-1727) og Anne Thruidsdatter (omk. 1668-1738).

Bendt Truelsen's moder er Bendte Nielsdatter (1712-79), hvis forældre er husmand i Sundbyvester Niels Poulsen og Maren Lauridsdatter.

Af en attest fra 1790, der er i familiens eje, ses også at faderen kaldes *Truid*:

Teksten er i transskriberet form:

Truid Olsen og Hustrue Bente Nielsdatter i Taarnbye, fød een Søn Torsdagen d. 18de Augste 1752, døbt d. 12de Søndag efter Trin. [Trinitatis] derefter og kaldt

Bendt

Hvilket efter Ministerial-Bogens udviesende i Taarnbye testerer. Taarnbye paa Amager d. 5de Junij 1790.

Han har arbejdet som *skibstømmermand* (formentlig på Holmen, hvor hans søn også kommer til at arbejde) og er desuden i FT 1801 benævnt *jordløs husmand*. Men i 1777 køber han hus i Fr. VII Gade.

¹ KB Tårnby 1822-42, side 175

² KB Tårnby 1737-57, side 189; AO opsl 184

Bendt Truelsen gifter sig i en alder af 23 år den 13. august 1775 i St. Magleby Kirke i Hollænderby-
en med Trein Christensdatter¹.

Hans kone dør i 1818, og hans selv dør i 1826 og begravnes fra Tårnby Kirke den 21. september
1826². Han blev 74 år.

Jf. skiftet efter ham, der er gengivet neden for, er der kun et barn levende på dette tidspunkt og det
ser ud til, at der ikke har været noget at registrere – altså et ganske fattigt hjem.

Skiftet findes i arkiverne for Kbh. Amtstue 1818-26, pag. 448.

Aar 1826 den 18 Septbr mødte på Kiøbenhavn's Amtstue Niels Bendtsen af Sundbyøster, og anmeldte at hans Fader Huusmand Bendt Truelsen sammesteds i Gaar var død - Han afleverede derhos vedkommende Sognepræstes Attest af Dags Dato til Beviis for at han er eneste Arving efter fornævnte hans afdøde Fader der døde som Enkemand, og forklarede Boet Niels Bendtsen at hans Faders Efterladenskab allene bestaae i et lidet Jordløst Huus paa 3 Fag samt noget ubetydeligt Boeskab [indbo], hvilket tilsammen Begravelses Omkostningerne fradragne ikke kan udgjøre i Værdi 100 ^{rd.}

Denne Niels Bendtsens Forklaring tilstod han saaledes at forholde sig rigtig og saaledes som han trøster sig til med Eed at Bekræfte - Paa denne Forklaring blev Boet Niels Bendtsen overdraget uden Afgivts erlæggelse til den Kongel. Kasse.

Datum ut supra [udstedt på den tid og det sted, som anført forrest i skrivelsen]

Niels Bendtsen.

[Formentlig er det hans egen underskrift]

Teksten er i transskriberet form:

Aar 1826 den 18 Septbr. mødte på Kiøbenhavn's Amtstue Niels Bendtsen af Sundbyøster, og anmeldte, at hans Fader Huusmand Bendt Truelsen sammesteds i Gaar var død -

Han afleverede derhos vedkommende Sognepræstes Attest af Dags Dato til Beviis for at han er eneste Arving efter fornævnte hans afdøde Fader der døde som Enkemand, og forklarede Boet Niels Bendtsen at hans Faders Efterladenskab allene bestaae i et lidet Jordløst Huus paa 3 Fag [ca. 4 meter] samt noget ubetydeligt Boeskab [indbo], hvilket tilsammen Begravelses Omkostningerne fradragne ikke kan udgjøre i Værdi 100 ^{rd.}

Denne Niels Bendtsens Forklaring tilstod han saaledes at forholde sig rigtig og saaledes som han trøster sig til med Eed at Bekræfte -

Paa denne Forklaring blev Boet Niels Bendtsen overdraget uden Afgivts erlæggelse til den Kongel. Kasse.

Datum ut supra [udstedt på den tid og det sted, som anført forrest i skrivelsen]

Niels Bendtsen.

[Formentlig er det hans egen underskrift]

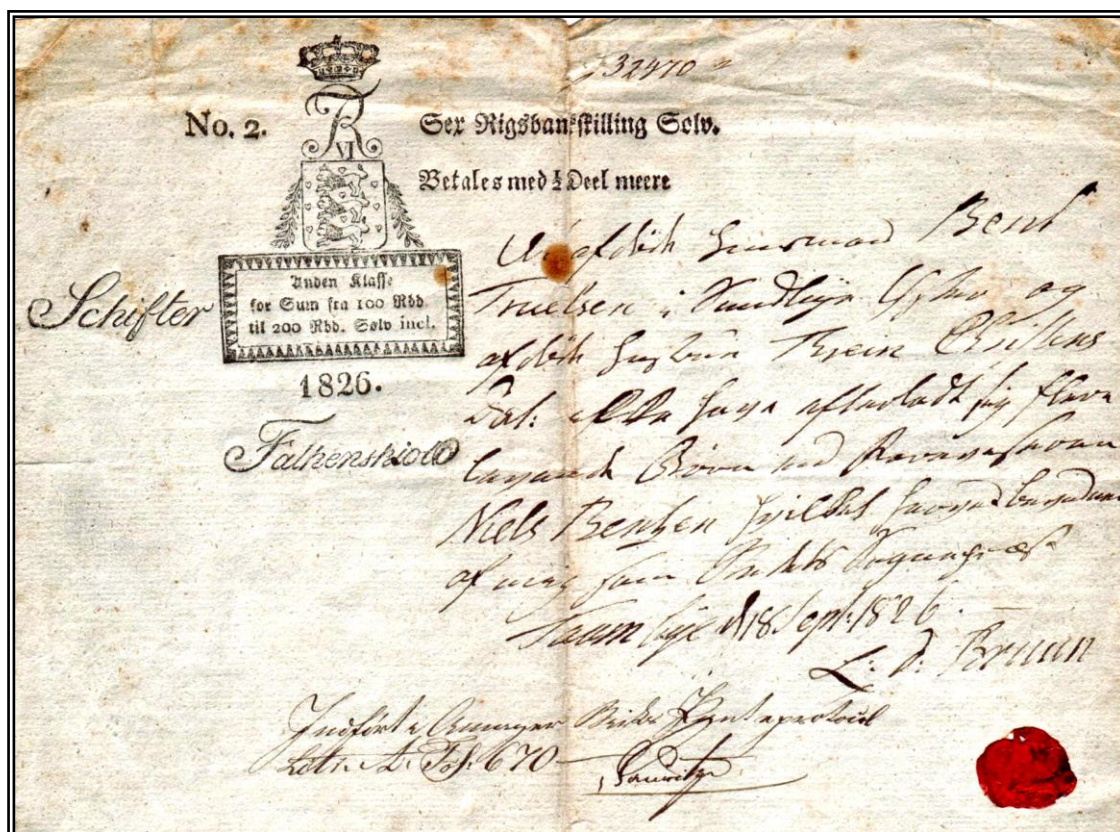
I spalten til højre står:

39/1826 Huus^{er} [husmand] Bendt Truelsen - Sundbyøster.
Sluttet

¹ KB St. Magleby 1772-91; AO 192

² KB Tårnby 1817-31, side 185, AO opsl. 183

Den attest fra sognepræsten af 19. Sept. 1826, der henvises til ser således ud:

Foranstående attest, der beror hos Erik Wibrand, kan transskriberes til dette:

At afdøde hussmand Bent Truelsen i Sundby Øster og afdøde hustru Threin Christens Dat. ikke have efterladt sig flere levende Børn end Foreviseren Niels Bentsen, hvilket herved bevidnes af mig som Stedets Sognepræst.

Taarnbye d. 18. Sept. 1826

L.S. Bruun

Indført i Amager Birks Panteprotokol
Litra A. Fol. 670

Trein Christensdatter er født i 1748 og døbes den 21. april 1748 i Tårnby Kirke¹. Hendes forældre er husmand i Sundbyøster Christen Christensen (omk. 1704-1754) og Marchen Wibrandtsdatter (1706-49).

I en alder af 27 år gifter hun sig i 1775 med den 4 år yngre Bendt Truelsen.

I dette ægteskab er alene fundet disse børn:

- Niels Bendtsen, født den 8. juni 1788; gifter sig med Maren Larsdatter og
- Martgen Bendtsdatter, født den 15. marts 1790. Hun dør allerede d. 5. juni samme år – knap 3 måneder gammel.

Trein Christensdatter dør i en alder af 70 år i 1818 og begravnes den 6. december 1818 fra Tårnby Kirke².

Lauritz Svendsen er født den 22. september 1759 og døbes dagen efter i Tårnby Kirke³.

Dette er navnet i kirkebogen, men han benævnes med fornavnet Lars hele sit liv. Disse to navne benyttes på den tid synonymt.

Forældrene er husmand og vægter i Tømmerup Svend Jørgensen (1732-1812) og Karen Nielsdatter (1725-1809).

Lars Svendsen gifter sig i Store Magleby Kirke den 27. august 1786 med Kirsten Larsdatter¹.

¹ KB Tårnby 1737-57. AO opsl. 70

² KB Tårnby 1814-23, side 166, AO opsl.87

³ KB Tårnby1745-1802, side 54b; AO opsl. 59

Jf. FT 1787 ses han på dette tidspunkt *som tjenende på gården: 'Morbrodersminde' på Nordre Dragørvej*. Denne bopæl er andetsteds beskrevet som hørende til *Hollænder Byen*. Hans hustru, som han er blevet gift med kort tid i forvejen, bor hos hans forældre i Tømmerup. Jf. FT 1801 er han her beskrevet som *jordløs Huusmand og Arbejdsmand*.

Lauritz Svendsen dør i 1832 og begraves fra Tårnby Kirke den 15. juli 1832². Han bliver 73 år gammel.

På dette tidspunkt bor han hos datteren Karen, der er gift med husmand og matros Jens Hansen i Sundbyøster.

I skifteprotokollen står:

*Aar 1832 den 12 Juli blev anmeldt, at Undertagsmand [person på aftægt] hos Huusmand Jens Hansen i Sundbyøster, Lars Svendsen, ved Døden er afgaaet. Jens Hansen foreviste sit Skjøde, hvorefter den Afdødes Eiendele tilfalder ham for Begravelsen.
Intet Skifte.*

Se skifteoplysninger under Kirsten Larsdatter.

Kirsten Larsdatter er formentlig født i Skaane i Sverige omk. 1762, da der ved hendes død, men kun i den ene af kirkebøgerne, står skrevet: *født i Skaane*.

Hun gifter sig i en alder af omk. 24 år med Lauritz Svendsen i 1786 (han er 26 år gl.) og de får i hvert tilfælde disse børn:

- Anne Larsdatter, født 31. oktober 1787,
 - Niels Larsen, født 1. juni 1789,
 - Maren Larsdatter, født 9. maj 1791; gifter sig med Niels Bendtsen,
 - Lars Larsen, født 1. februar 1795,
 - Svend Larsen, født 28. august 1797,
 - Jens Larsen, født 30. september 1799,
 - Anders Larsen, født 9. maj 1801 og død 11. november 1802,
 - Anders Larsen, født 7. juni 1803 og død 20. september 1810,
 - Jacob Larsen, født 1. juli 1805 og
 - Karen Larsdatter, født 5. september 1808. Gift med husmand og matros Jens Hansen.
- Seks af disse ti børn er i live i 1831 jf. skifteoplysningerne neden for.

I FT 1787, hvor hun bor hos svigerforældrene, står, at hun *handler med grønt*.

Kirsten Larsdatter dør i 1823 og begraves fra Tårnby Kirke den 26. oktober 1823³. Hun anføres her at være 61 år gammel.

I skiftet efter hende, der kan læses i protokollerne for Københavns Amtsstue, står i 1823, at hendes mand *hensidder i uskiftet Boe*, men i 1831 skrives et skifte med aftægtskontrakt.

Der er på dette tidspunkt 6 levende børn fra ægteskabet – her iblandt en *sindssvag* datter, Anne. En af de øvrige døtre, Karen, er netop i 1830 indgået i ægteskab med sømand Jens Hansen og dette ægtepar overtager huset i Sundbyøster mod at passe hendes fader på følgende vilkår:

- a. *At bemeldte Jens Hansen overtager den paa Eiendommen hvilende pantegjæld, og svarer Renten af samme fra 11. Juni Termin d.A.; samt inden 20de i denne Maaned til Contant indbetaler de beregnede Skifteomkostninger og den Datteren Anne tillagte Arv, som bliver at inddrage under Overformynderiet.*
- b. *At han fra i dag overtager Enkemanden til Forsørgelse i Stervboet [dødsboet] med alt Fornødent paa hele Livstid, nemlig med frit Huusleie i den i Stervboehuset med alt Fornødent paa hele Livstid, nemlig med frit Huslye i den i Stervboets til værende Stue, god Spise, Drikke og Raadighed, Opvarnting og Pleie i Sygdoms-tilfælde, og, naar han ved Døden er afgaaet, at bekoste ham anstændig og hæderlig Begravelse.*

¹ KB St. Magleby, side 392, AO opsl. 197

² KB Tårnby 1831-37, side 401

³ KB Tårnby 1817-31, side 229

Dersom det Tilfælde skulde indtræffe, at Jens Hansen eller hvem der i Tiden maatte blive Eier af Stervboet, ikke i indbemeldte Henseende, skulde opfylde sine Pligter med Enkemanden, da skal Eieren være forpligtet, efter uvildige Mænds skjønnende, at erstatte det ham betingede Ophold m.m. enten med Penge eller paa hvad anden Maade han maatte foretrække.

- c. *De Effecter, som Boet for Tiden eier forbeholder enkemanden sig til afbenyttelse saalænge han lever; men naar han er død, skal dette og hvad han i øvrigt maatte efterlade, intet undtagen, tilfalde Stedets daværende Eier, som Erstatning for Begravelsen.*

Faderen lever som nævnt oven for kun til juli 1832!
Se Skifte (med aftægtsk.) under Afskrifter og kopier.

Hollænderne på Amager

Det var Kong Christian II, der stod bag en gruppe hollænderes flytning til Amager. Disse hollændere kom fra det nordlige Holland eller det frisiske område. I 1521 udsteder kongen privilegiebrev til 24 hollandske familier, der i alt omfattede 184 personer.

Oprindelig var det kongens tanke, at de tilflyttede hollændere skulle have brugs- og ejendomsret over hele Amager plus Saltholm. Men ved kongens fald i 1523 blev deres privilegier kendt magtesløse af Rigsrådet. Den nye konge Frederik I fastlagde sammen med Rigsrådet, at hollænderne kunne få tildelt den sydlige del af Amager, hvilket vil sige St. Magleby.

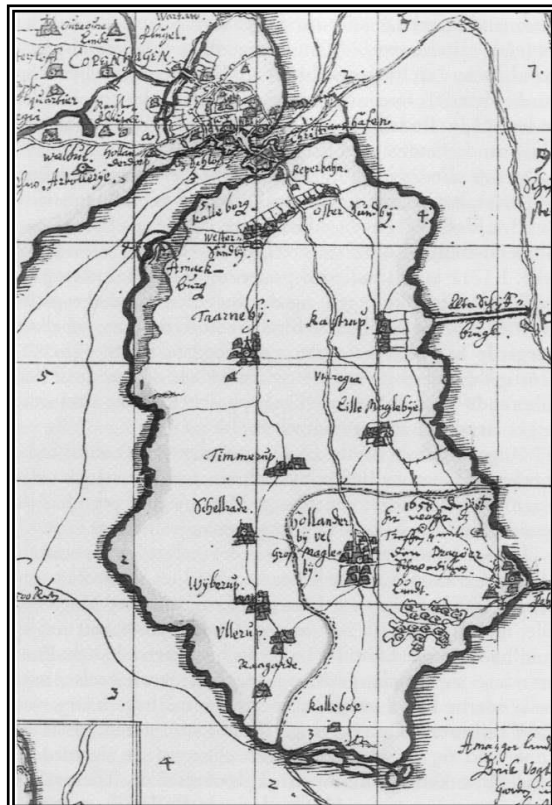
Det blev på denne baggrund 'kun' fæstebønderne i St. Magleby, der måtte lide den skæbne at fraflytte deres gårde. Disse fæstebønder flyttedes til Halsnæs, hvor stednavne som Amager Huse, Tømmerup og Ullerup endnu i dag vidner om denne tvangsflytning.

Ældste kort over Amager, fra midt i 1600-tallet. Tegnet af Joh. Meijer. Tilh. Det kgl. Bibliotek.

Hollænderne overtog 24 gårde i St. Magleby, men fik dog hurtigt behov for udvidelser. Allerede i 1552 får 11 mænd *livbrev* på Bøtø på Falster og i 1574 søger man kongen om tilladelse til *indfæstning* af de gårde, der måtte blive ledige i Tårnby Sogn. Dette medførte bl.a. forpagtning af ladegården i Tårnby, der rummede et dyrkningsareal på 300 td. land.

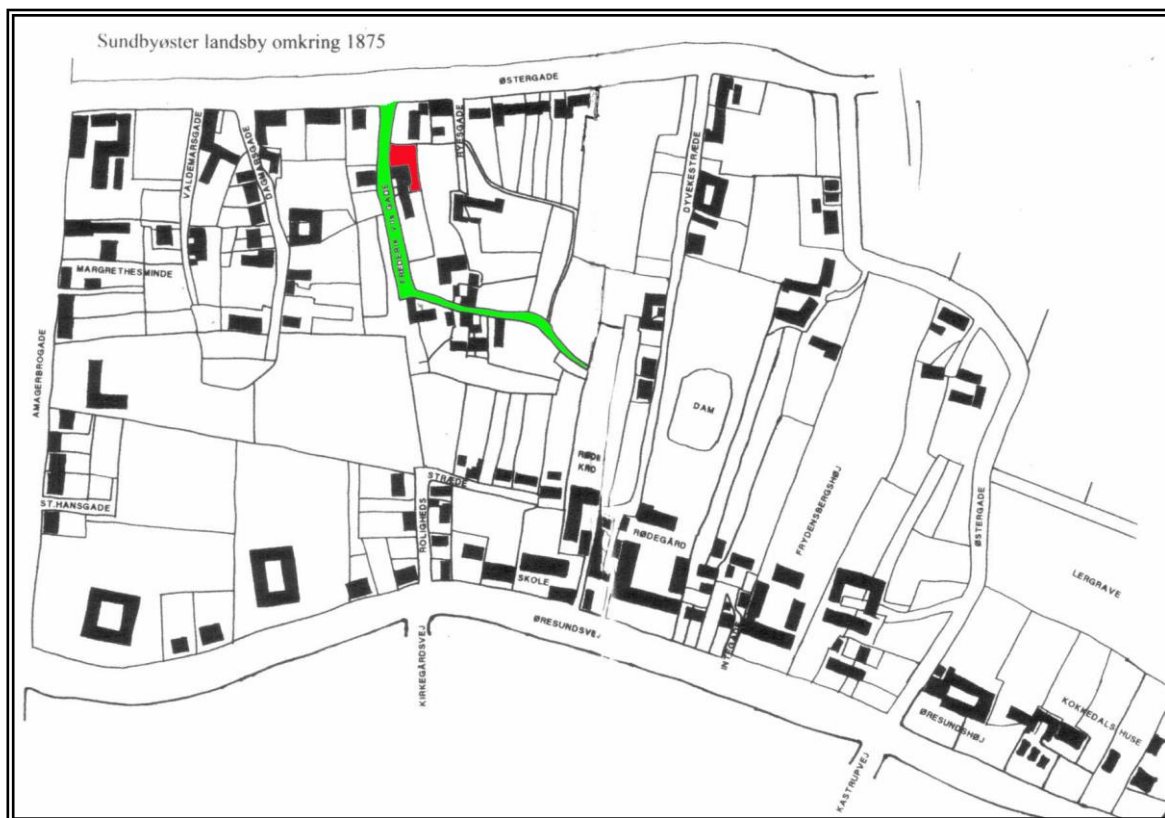
I 1651 bevilgede Kong Frederik III, at 20 hollandske familier kunne flytte til ladegårdsarealerne uden for Sct. Jørgens Sø. Dette areal blev benævnt *Ny Hollænderby* og omfattede godt 1500 td. land.

Her byggede de 20 gårde – 10 på hver side af Allégade på Frederiksberg – og man indrettede sig på helt samme måde som i St. Magleby, hvilket betød, at man havde egen retstjeneste, eget sogn med hollandsk-plattysk kirkesprog, egen arveret og formynderi.

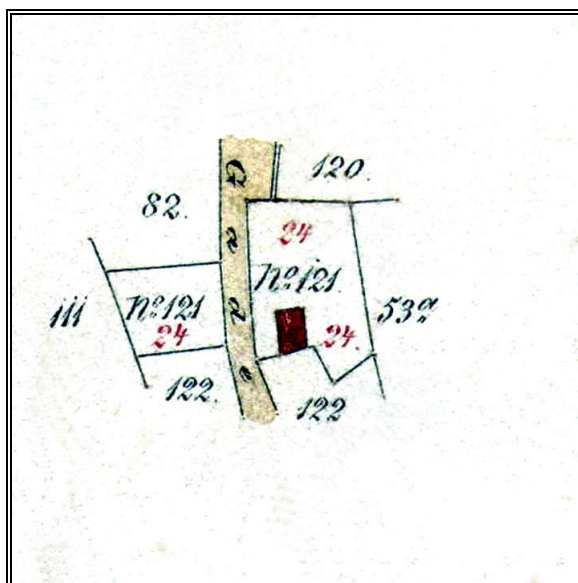
Hollænderne i St. Magleby fastholdt, at gårdene dér kun måtte ejes af hollændere, men med udflytningen/udvandringen til gårde og husmandssteder uden for dette område skete en indgiftning i danske familier. Også til Dragør skete 'udvandringen', og her var det nok fortrinsvis med søens folk, der skete indgiftning.

Frederik den Syvendes Gade 3 / Spaniengade 3

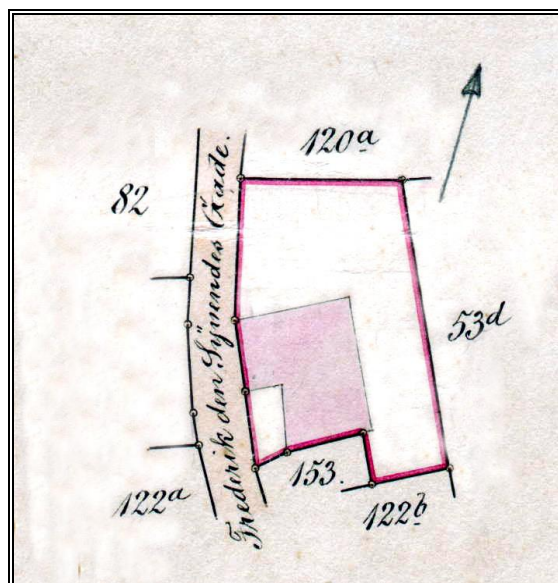
Daværende Frederik VII Gade snoede sig og endte ved baghaven til etablerementet Røde Kro. Det var i Røde Kros baghave, at de fem drenge legede blandt etablerementets gynger og skydebane. Og det var her man hjalp til som trækraft for karrusellen. Jf. Aa.V. Wibrands artikel på side 15.

Østergade – øverst på tegningen – hedder siden 1901 Frankrigsgade. Det var på hjørnet af denne og Amagerbrogade, at Sundby Kirke blev bygget i 1870.

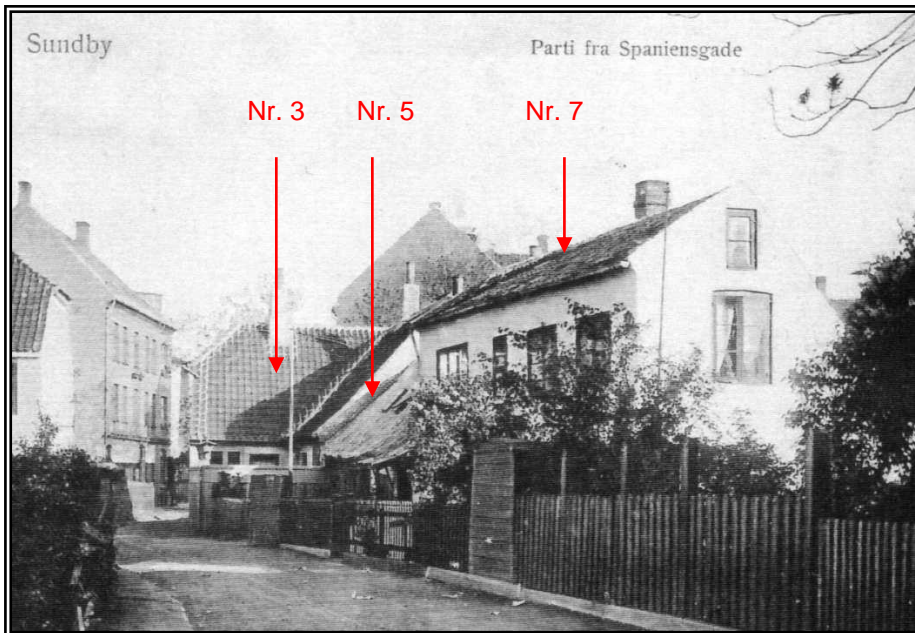
Matrikelkort fra 1861. Matr. N° 121.

Grunden på den vestre side af Frederik VII Gade blev i 1848 skødet fra Niels Bendtsen til sønnen Jacob Nielsen.

Matrikelkort fra 1888. Bemærk nordpilen.

Denne grund blev i 1854 skødet fra Niels Bendtsen til Wibrandt Petersen, der var gift med Trein Nielsen (Niels Bendtsens datter).

Huset set fra syd i retning mod Frankrigsgade. Huset på 3 etager på hjørnet af Spaniensgade og Frankrigsgade ligger der også i dag. Fotoet er formentlig fra først i 1900-tallet og benyttet som postkort. Nr. 3 er et vinkelhus med to skorstene, der støder meget tæt op til nr. 5.

Foto neden for med den såkaldte 'frontonprydede' gavl (jf. forfatteren Chr. Elling), der retter sig mod nord-nordvest. Her ses huset just som man drejer ind i Spaniensgade fra Frankrigsgade. Og det ses, hvorledes gaden på det aller første stykke er bred for dernæst at blive smal netop ved familien Petersens hus i nr. 3.

Foto fra det kongelige Bibliotek – uden årstal, men nok fra begyndelsen af 1900-tallet.

Huset var ganske stateligt – i nyklassicistisk stil.

Christian Elling har i sin bog: *Rejse paa Amager* fra 1945: beskrevet udviklingen for Sundbyerne på et mere generelt plan.

Om kvarteret omkring Frederik den VII Gade skriver han generelt:

Ved sin morbide Stemning af fornedt idyl kan denne Krog af det gamle Sundbyøster bringe selve Montmartres Gyder i Erindring.

Og så fortsætter han:

I Spaniensgade er Tonen lysere – eller var det for blot et Aar siden. Senere er der slaaet slemme Skaar i det hyggelige lille Stræde, der krummer sig ind fra Frankrigsgade, vejrende i Retning af Kroen.

Strax på venstre Haand i Spaniensgade møder vi et Hjørnehus (Nr. 3), der ved sin frontonprydede Kvist gør sig som et beskedent Landsted.

Og han (Chr. Elling) fortsætter:

De næste Huse i Spaniensgade er ganske smaa og lave, opførte af bindingsværk, næsten knude-gede til Jorden af deres Tage. Utvivlsomt stammer de fra 1700-tallet.

Børn kunne her voxte op i en Stump By, hvor intet glimrer og hvor kun forholdsvis lidet skurrer – i det Ydre. Der var jo Sol og Blomsterduft omkring disse Hjem, der var dog en ydmyg Skønhed over de gule Huse med de røde Tage. Vigtigst af alt: Mennesker boede ved Jorden og kunde rode i den. Haverne mellem Husene gav Albuerum, adskillige af dem var ret store.

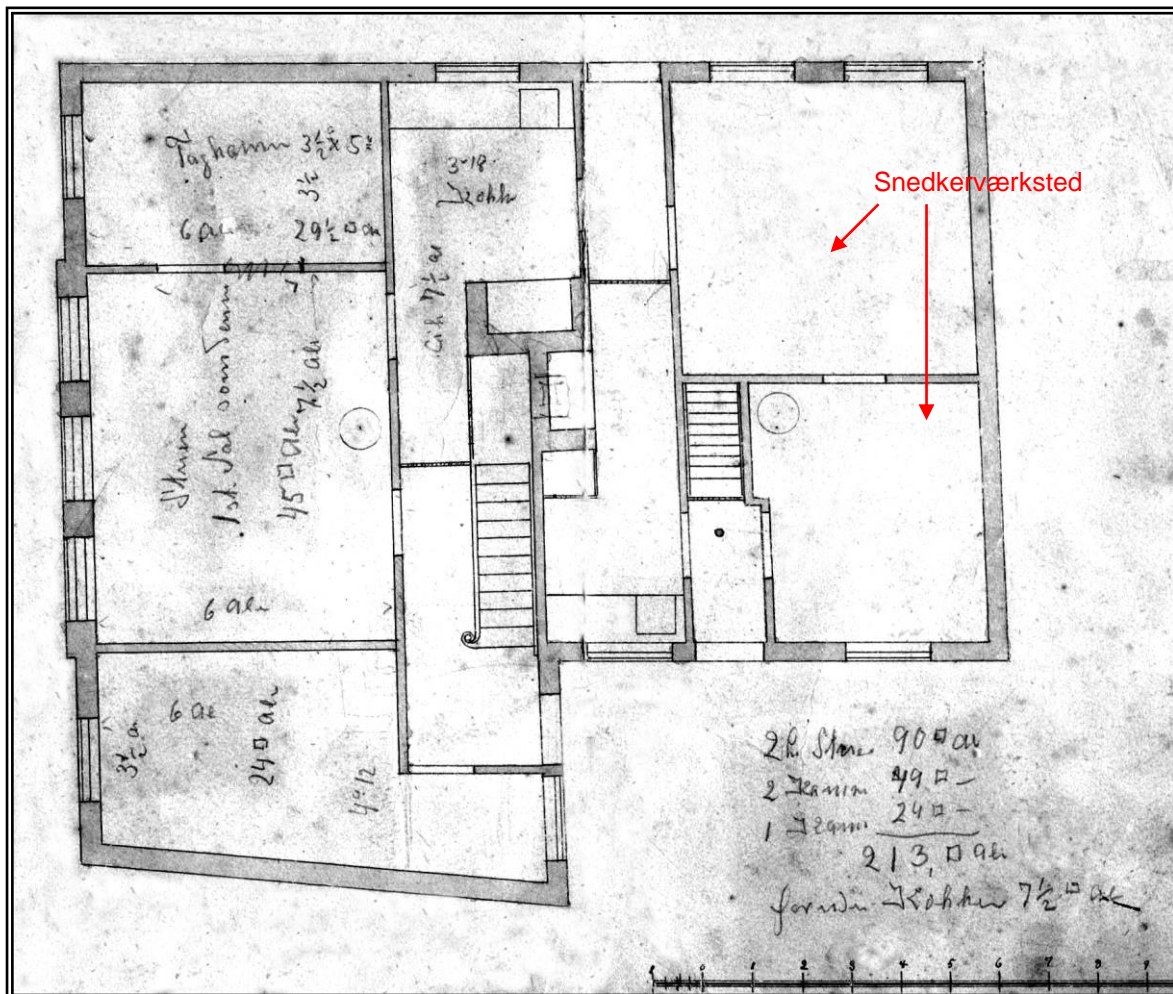
Minorkagade. Foto fra 1960

I bogen, der er skrevet under 2. Verdenskrig, kan også findes disse linier om (den nødvendige) ændring i byggeskik:

Som vi nu oplever denne Part af det østre Sundby, set i Sammenhæng med den moderne Industrialismes banale Etagehusbyggeri, virker den mange Steder lurvet. Den er jo ogsaa forældet som Bytype, og den er dødsdømt. Vi kan ikke sørge derover; dog er det tilladt et Øjeblik at fastholde, hvad der var brugbart i Sundbyøster for hundrede Aar siden. Vi kan ogsaa godt se med Behag paa den simple Værdighed, der var at finde i de gamle dages Arkitektur for jævne Folk.

Husets ejerforhold har gennem tiderne været således:

1777 – 1826	Bendt Truelsen/Truidsen, der er gift med Trein Christensdatter. Han køber huset med tvende hauger af Dirk Jansen fra St. Magleby/Hollænderbyen.
1826 – 1852	Niels Bendtsen, søn af foranstående og gift med Maren Larsdatter.
I 1848 sælger han til sønnen Jacob Nielsen en grund på vestsiden af Frederik VII Gade. Se matrikelkort fra 1861 på side 111.
1852 – 1894	Wibrandt Petersen, der er gift med Trein Nielsen, datter af Niels Bendtsen.
Denne river det oprindelige hus ned og bygger et nyt – i to tempi.
1894 – 1934	Niels Peter Martin Petersen, der er søn af foranstående og gift med Olivia Bolette Mortensen.
1934 – 1964	Erik Martin Wibrand, søn af foranstående og gift med Clara Marie Christensen.
1964 – 1976	Emmy Trejn Wibrand, datter af foranstående.
Huset sælges i 1976 til en autoforhandler, men nedbrænder d. 24. april 1977.

På tegningen oven for ligger Spaniensgade på denne side huset (nedad) og Frankrigsgade og nordretningen er mod venstre – cirka!

Det er N.P.M. Petersen, der har skrevet på tegningen *1. sal som denne*. Dog har rummene her været noget mindre på grund af tagets hældning. Over værkstedet var lager af træ til snedkerværkstedet.

1 alen svarer til 62,77 cm. 1 kvadratalen = 0,39 m². Husets samlede grundareal er på ca. 83 m².

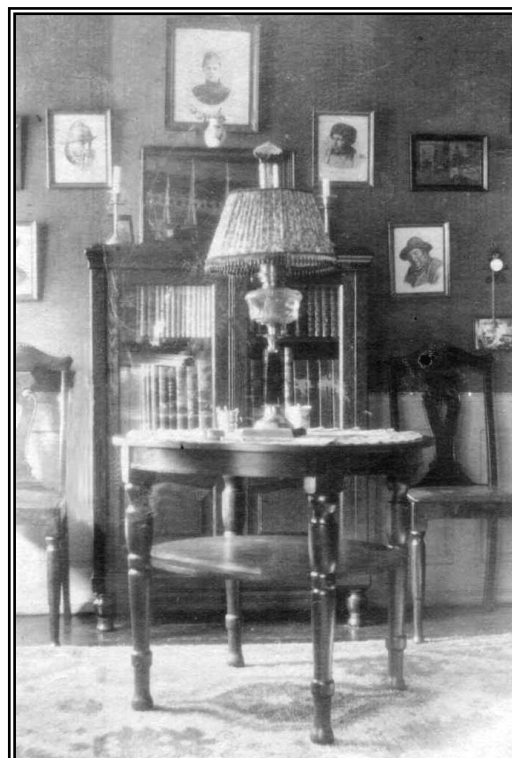
Jf. FT 1906 (se denne under *Afskrifter og kopier*) boede der i huset dengang to familier med henholdsvis 5 og 6 børn/unge.

Familien Steinhauer, der havde 6 børn og boede i stueetagen, flytter ud i foråret 1906, hvor J.A. Petersen gifter sig i juni måned, og hermed danner en ny familie i huset.

Interiørbillede fra Spaniensgade. Fotoet er formentlig fra en tid, hvor sønnen E.M. Wibrand har overtaget huset.

Møblerne står i dag hos Nanny Wibrand, f. 1942, i huset efter hendes moder Emmy Trejn Wibrand (1920-2005).

Fotoet øverst på væggen er Olivia Bolette Mortensen og samme foto som gengivet på side 65.

Andreas Carl Pilegaard Jessen og hans aner

Forord til afsnittet om A.C.P. Jessen og hans aner.

A.C.P. Jessen har selv valgt 'tilbagetrukkethed' i forhold til min farfar – han har på intet tidspunkt ønsket at få sit navn nævnt, selvom han vedkendte sig sit ansvar i og med, at han betalte til dren- gens opvækst og uddannelse.

Farfar må relativt tidligt (fra han var 20 år eller før) have haft kendskab til sin biologiske far (se f.eks. *FT 1901*, nederste bemærkning, under *Afskrifter og kopier*), men har altid benævnt Niels Peter Martin Petersen som sin far! Se bl.a. hans eget 'input' til *Dansk Civilingeniør Stat og Blå Bog* under *Afskrifter og kopier*.

Og man kunne vel sige: Hvad andet kunne han gøre – den gang!?

I dette afsnit om farfars biol. far og hans aner – der også er mine aner – refereres kortfattet til de væsentligste data om A.C.P. Jessens forældre, bedsteforældre, oldeforældre og tip-oldeforældre.

Oversigten omfatter flere slægter, om hvilke der findes en del historisk litteratur.

Og der er en stor mængde præster, hvilket gør det muligt at følge slægterne længere tilbage, end det er muligt at følge f.eks. medl. af bondestanden. Også langt længere tilbage end hvad her er medtaget.

Ved hver enkelt person er indføjet specifikke henvisninger til litteratur, medens et uddrag af gene- relle henvisninger til slægten eller dele af denne er nævnt neden for.

- *Jessen's stamtavle*: Findes på Det Kgl. Bibliotek, Håndskriftsafd., Ny kgl. saml. 2438, 2°. Udarbejdet i 1920'erne af arkitekt og løjtnant Laurits Peter Jessen, der er broder til A.C.P. Jes- sen.

Muleslægten, samt andre slægter fra samme tid – bl.a. Rosenvinge og Kotte – der også indgår i familien, er bl.a. omtalt i:

- *Odense Bys Historie* ved H.St. Holbeck, udgivet Odense 1926.
- *Personalh. Tidsskrift*. 5. Rk. VI.
- *Studier over det fynske rådsaristokrati i det 17de århundrede* af Svend Larsen.
- *En slægtskrønike* - bind 2 - af Jep Mathæus Holdt og Helene Marie Jensen, udg. i 2000. (Heri en anetavle)
- *Rod i Odense - Odenseanernes aner*, Odense 1996.

Repr. for Dorschæus-slægten er bl.a. nævnt i

- *Personalh. Tidsskrift*. 6. Rk., I+II.
- Indgift i denne slægt er slægten Anchersen, der bl.a. kan følges på div. hjemmesider.
- I Anchersen-slægten er der relationer til Buch-slægten (der ikke må forveksles med den på de efterfølgende sider omtalte Busch-slægt). Buch-slægten kan følges ganske omfattende på: <http://hjem.get2net.dk/bransholm/BuchFamilien.htm>
Hertil har også undertegnede leveret 'input' vedr. min del af slægtskabet.

Blandt anerne til Maturin P. Endorph er på moderens side Baggesen-slægten fra Ribe.

- Se bl.a. J. Kinch: *Ribe Bys historie og beskrivelse* samt div. hjemmesider.

For så vidt præsterne kan henvises til Rigsarkivet, Håndskriftssamlingen, hvor der ligger flere ikke publicerede forarbejder til nyudgivelser af præstehistorier. Et kildemateriale der på flere områder er væsentligt mere omfattende end den off. tilgængelige Wibergs Præstehistorie, der er fra 1870'erne. Disse er:

- *Danmarks præstehistorie*.
En materialesamling (seddelarkiv) til nyudgave af Wibergs Præstehistorie med mange, mange henvisninger til supplerende kilder.
- *Pastor Aage Dahls præstehistoriske samlinger*.
- *Pastor L. Vestens samling til en dansk præstehistorie*.
- *Pastor Erhard Qvistgaards samling*.
- *H.H. Schous samling*.

Farfars biologiske far

(Min oldefader)

Nummerhenvisningen i parenteserne ved hver enkelt person skal læses således, at tallet før *kolon- tegnet* er *generationsnummer* og tallet efter er *anenummer* (med udgangspunkt i A.C.P. Jessen: (0:1)).

Det **blå overskrifter** betegner generationerne i forhold til A.C.P. Jessen og det **blå tal til venstre** (starter ved generation 2) er nummeret for hver familie inden for de respektive generationer.

(0:1) **Andreas Carl Pilegaard Jessen** er født den 14. januar 1847 i Maribo¹, og han dør 17. juli 1933 på Miltærhospitalet i København og begravnes fra Garnisons Kirke² i København.

Medens han er tjenestegørende i Generalstaben i København 1876-82 (se *Blå Bog* neden for) er han i en periode kæreste med Olivia Bolette Mortensen, og dette forhold medfører barnet

- Johan Andreas Mortensen (senere Wibrand), der fødes på Frederiksberg den 4. september 1882.

Blå Bog.

JESSEN, Andreas C.P. Oberstløjtnant, R.D.p.p. Født 14. Jan 1847 i Maribo; Søn af Sognepræst HML Jessen (død) 1876) og Hustru Egertha født Rauch (død 1894); gift (5. aug. 1884) med Annette Eleonora Charlotte J., født på Holbækgaard ved Randers (død 1919). Datter af Etatsraad ATH Mourier-Petersen (død 1812) og Hustru Auguste f. Jørgensen (død 1913). Student (Nykøbing F) 1865; cand.phil. 1867; Sekondløjtnant i Fodfolket 1868; Primierløjtnant 1879; tjenestegørende i Generalstaben 1876; Kaptajn 1882; Stabschef ved 1. jydsk Brigade 1889; Oberstløjtnant, Chef for 12. Bataillon 1894, for 17. Bataillon 1901; Afsked 1907. Arbejdede hos det franske selskab Cie de Fives-Lille [som teknisk tolk] ved Bygningen af Jernbanebroen ved Aalborg 1874-75. Sekretær i foreningen Det røde Kors 1903-09; i Bestyrelsen for Alliance Francaise 1906-15; Formand i bestyrelsen for Kongens Livjægerkorps indtil 1917; Decisor i Foreningen de danske Forsvarsbrødre i Kbh. til 1926; revisor i Kbhs. Telefonaktieselskab til 1931.

Udenlandsk orden: FOIP (Fr. off. de l'Instruc. Publ.)

I forbindelse med sit hverv som revisor ved KTAS sker det pudsige, at A.C.P. Jessen ved en given lejlighed ønsker at se nogle tegninger, og i denne forbindelse er mødt op på KTAS, og her møder en person, der bliver bedt om at finde de pågældende tegninger. Denne person er tilfældigvis Aa.V. Wibrand (1891-1974), der er (halv)broder til farfar.

Ved sin ankomst til lokalet præsenteres han for A.C.P. Jessen.

Om dette møde har Aa.V. Wibrand skrevet:

Jeg havde kendskab til Navnet Jessen, og at han var Bestyrelsens Revisor ved KTAS, hvortil jeg kom i 1913, men ikke Anelse om, hvordan han saa ud, før jeg en Dag paa Tegnestuen blev kaldt op ved Kortarkivet af Fuldmægtig Saabye, der i en ældre Herres Nærværelse sagde til mig: "Aah – Hr. Wibrand, vil De ikke vise Obersten, hvad vi har af Kort over . . ."

Ved dette Navns Nævnelse gik der et tydeligt Træk af Forbavselse over Oberstens Ansigt (han kendte selvfølgelig Navnet i anden Forbindelse end den, at Johan var ved Selskabet) og et Øjeblik efter fulgt af et stilfuldt, men behersket Buk. Vi vekslede kun få Ord, fordi jeg hurtigt fandt det, han søgte.

En ejendommelig Fornemmelse for mig.

A.V. Wibrand giver her udtryk for, at A.C.P. Jessen kender til farfars eksistens ved KTAS og dermed også må have fulgt hans opvækst inklusive skift af efternavn fra *Mortensen* til *Petersen* og videre til *Wibrand*.

Foto af A.C.P. Jessen fra nedennævnte bog.
Se ungdomsfotos på side 10.

¹ KB Maribo 1823-51, side 138, AO opsl. 72

² KB Garnison 1928-35, side 111

A.C.P. Jessens egen levnedsskildring findes i bogen: *12. Bataillons Historie* af Hector Boeck. Om end han selv valgte ikke at få sit navn frem i 1883 eller siden hen, er han dog min oldefar, hvorfor jeg har valgt, at medtage en væsentlig del af hans egen levnedsskildring. Denne giver et vist indtryk af personen A.C.P. Jessen, og kan supplere min genealogiske oprensning af anerne. Levnedsskildring for A.C.P. Jessen. – i uddrag.
Afskrevet fra bogen *12. Bataillons Historie; 1679-1929*. Ved Hector Boeck. København 1929.

Paa fædrene Side stammer jeg fra Sønderjylland. Min Oldefader, Hans Jessen, hvis Fædre-negaard laa i Lourup, Syd for Ribe, kom c. 1770 som Kniplingskræmmer til København. Han blev en meget velhavende Mand, hvem en Mængde af Byens offentlige – og dengang uho-norerede – Hverv blev overdraget. Han blev Ridder af Dannebrogordenen, hvilket da var en stor Udmærkelse. Han boede i Nr. 15 paa Østergade og ejede desuden flere Steder ved Ny-havn og paa Gammeltorv. Hans eneste Søn, Andreas, blev teologisk Kandidat, men havde Lyst til Landvæsenet, hvorfor Faderen købte til ham Gaarden Marienberg ved Vordingborg. I de ulykkelige Pengeforhold i Efterkrigsperioden i 1817 m.fl. mistede han Størsteparten af sin Formue; han trak sig tilbage til et lille Sted i Nærheden af Sønnen, og blev ved sin Død begravet ved Valdemarstaarnet.

Sønnen solgte sin Ejendom i 1827 og blev Præst i Thorslunde ved Taastrup, hvor han døde 1850. Min Fader, Hans M.L. Jessen, blev Student fra Vordingborg Skole og kom som teolo-gisk Kandidat til Laaland.

Familien Rauch, af hvilken min Moder, Egertha R. (d. 1894) er udgaaet, og som nu er uddød her i Landet, kom hertil med Joseph Rauch, den senere Hofviolon. Hans 4 forudgaaende, i Pfalz [i Bayern i Tyskland] hjemmehørende Generationer, var alle Udøvere af Musik. Min Morfader Carl Joseph Rauch var Organist ved Holmens Kirke, hvor han efter sin Død blev ef-terfulgt af N.W. Gade. Hans Sønner gik til Chile; deres Efterkommere er vistnok omkomne under en af Revolutionerne.

Jeg blev født 14/1 1847 i Maribo, hvor min Fader var Kateket. 1850 blev han kaldet til Præst i Vigsnæs¹, den nordøstlige Pynt af Laaland. Det var et lille Sognekald, men til Præstegården hørte et stort Jordtilliggende. Min Fader, som fra Ungdomsaarene havde nogen Indsigt i Landvæsenet, drev selv Jordene. Disse var paa en Strækning af c. en Kilometer omkredset af Guldborgsund, og der hørte dertil et Stykke Skov, der grænsede ud til Sundet. Det var os en lille Idyl, hvor jeg senere i Erindringen ofte har glædet mig ved at dvæle.

Indtil mit 12te Aar blev jeg undervist af min Fader; kom saa til Nykøbing Katedralskole, hvor Professor C. Paludan-Müller, den senere Professor Rostgardianus, var Rektor. Til denne myndige og kyndige Mand matte vi alle, Lærere saavel som Disciple, se op med Respektfuld Veneration. Student 1865 søgte jeg til Polyteknisk Læreanstalt – den Gang i Studiestræde – med Tanken om at blive Ingeniør, men tillige til Universitetet for at tage den filosofiske Examen, hvad dog først lykkedes mig i 1867 paa Grund af en langvarig Tyfus. Samme Aar traadte jeg ind i Akademisk Skyttekorps. Ved Uddannelsen her forrettede Underofficererne af den tidligere holstenske 17. Bataillon Tjenesten under Skoleofficeren, Løjtnant Joh. Hage (Nivaagaard), der var sjælen i den akademiske Skyttebevægelse.

Min Sidekammerat i Troppen var den 5 Aar ældre Georg Brandes, der allerede havde op-naaet Universitetets Guldmedaille, men hvis Anlæg for det militære ikke var store.

Min Tropslærer, Oversergent Hellner, Holstener af Fødsel og talende et gebrokkent Sprog, var en Type paa de gamle solide Underofficerer, om hvem en af hans Foresatte fortalte mig, at han under Tilbagegangen fra Dannevirke i 1864 havde marcheret baglænds foran Kom-pagniet for at kunne avertere "Dæk!" hver Gang en fjendtlig Kanonkugle truede Kompagniet. Han var mig bevaagen, og han indgav mig den Tanke at blive Officer, en Tanke, der slog Rod i mig med saa meget større Styrke, som Professor Hummels Udtalelser til os paa Poly-teknisk Læreanstalt ikke indgav os Studerende noget lyst Haab med Hensyn til Fremtidsud-sigterne.

Der averteredes netop om Oprettelsen af en Aspirantskole; jeg indgav Ansøgelse om Opta-gelse, blev antaget, og den 12. Juni kom jeg til Uddannelse som menig ved 17. Bataillon, Sølvgades Kaserne. Aspirantskolen havde til Huse paa Fredericiagades Kaserne, hvor Rigsdagen flyttede ind. Under Uddannelsen her – Oktober 1867 til April 1868 – forberedte jeg mig tillige til Optagelse i næstældste Klasse paa den af Raasløf organiserede Officersko-le, i hvilken jeg indtraadte 1/5 1868 som Sekondløjtnant. Kort efter flyttedes Officerskolen fra Fredericiagade til Frederiksberg Slot.

Efter at være bleven Premierløjtnant 1870 gennemgik jeg ældste Klasses Stabsafdeling og kom derefter i Tjeneste ved 9. Bataillon i Aalborg. Her fik jeg Beskæftigelse som teknisk Tolk ved det franske Cie de Fives-Lille, der byggede Jernbanebroen til Vendsyssel. Det var et

¹ Fra 1860 Sognepræst til Taagerup og Torslunde paa Syd-Laaland, død her 1876.

meget interessant Arbejde, hvorpaa jeg nødig vilde give Afkald, hvorfor jeg, da jeg blev beordret til Skydeskolen, gik udenfor Nummer. Under Arbejdet hos Franskændene fik jeg en rejse til Paris, Lille og Bryssel.

Efter atter at være indtraadt i Nummer i 1876, blev jeg ansat ved 2. Bataillon, men blev under Rekrutskolen her forsat til Generalstaben. Her forrettede jeg det normerede Aar Tjeneste som Adjudant hos Chefen, General Fog, Resten af Tiden til 1885 ved den topografiske Afdeling, Oberst Lorentzen, fra 1882 som Kaptajn. Denne Tjeneste bibringer én et nøje og detaljeret Kendskab til store Dele af Landet, og man kommer i Forbindelse med en Mængde Mennesker; men det turde dog være en mindre hensynsfuld Brug af en ung Officers Tid, i saa mange Aar at holde ham borte fra Geledtjenesten.

I 1885 kom jeg til Aalborg som Kompagnichef ved 9. Bataillon. 1887 fulgte jeg som Turist en Del af Efteraarsmanøvrerne i det sydøstlige Sjælland, og var der i et Par Dage i Kvarter paa Førslev, sammen med en Del høje Herrer saasom af Krigsministeriet og Kampdommerne.

Med flere af dem kom jeg til at tale om mine militære Forhold bl.a. med Obersterne Beissenherz, Livgarden, og Zahlmann, der var designeret til at skulle være General og have 1. Jyd-ske Brigade, Aarhus. 1889 blev jeg Stabschef hos denne.

I 1894 udnævntes jeg til Oberstløjtnant og Chef for 12. Bataillon, som var bleven ledig ved Oberstløjtnant S.S. Sørensens, Skakspillerens, Død.

Min Chefstid ved 12. Bataillon varede til 1901, da jeg efter Ønske blev forsat til København som Chef for 17. Bataillon. Afskedigedes med 60 Aars Alderen 1907.

Under mine Opmaalingskampagner havde jeg i 1879 faaet Kvarter paa Holbækgaard i Rougsø Herred ved Randers hos Etatsraad A. Mourier-Petersen, hvis Datter, Annette Eleonora Charlotte M-P (Død 1919), senere blev min Hustru.

I København, hvor jeg efter min Afgang fra 12. Bataillon har haft stadigt Ophold, paatog jeg mig forskellige Hverv.

I 1903 overtog jeg Hvervet som Sekretær i "Det Røde Kors", hvor Formandspladsen efter General Pfaffs Død lige var overgaaet til Generalløjtnant Schroll. En mere forstandig, kyndig og elskværdig Mand har jeg i mit lange Liv ikke truffet. Han havde den ikke almindelige Egenskab, at han forstod at vurdere andres Arbejde. Som Foresat i Hæren havde han det Ry, at hans Undergivne i Reglen kom frem. Han blev af Kong Frederik VIII doteret med Elefantordenens Insignier, en vistnok enestaaende Dekoration udenfor kongelige Personers og Diplomaters Rækker.

Som Sekretær i D.R.K. blev det af daværende Kronprinsesse Louise paa General Schrolls Tilskyndelse overdraget mig at føre Tilsyn med Allerhøjstsammes Depoter af Soldaterlinned, hvoraf der – saasom paa Tøjhuset – fandtes store Kister fulde. Linnedet forarbejdedes paa Hds. Højheds Syaftener, hvor Damer af la haute volée [den fine verden] mødtes med hende – men vistnok tog Arbejdet med sig og lod det sy hjemme. Min Stilling medførte, at jeg jævnligt fik Anmodning om at møde hos Hds. kgl. Højhed, hos hvem Samtalen ofte strakte sig langt ud over det Thema, der var Anledningen. Møderne ophørte, da Kronprinsessen blev Dronning.

Omtrent paa samme Tid fik jeg af tidligere Livjægere Anmodning om at bringe "Kongens Livjægerkorps" til Live igen. Det oprindelige c. 70 aar gamle Korps var blevet nedlagt i 1870 af Krigsminister Raasløf, der efter Oprettelsen af "Københavns Væbning" ansaa Korpset for overflødigt. Korpsets ikke ringe Formue, opsparet ved Medlemmernes egne Bidrag, blev beslaglagt, og Renterne deraf anvendte til Væbningen. I 1884 blev Korpset genrejst, særlig ved Kaptajn H. Holbølls Hjælp. Men i de urolige politiske Tider, da Venstrepartiet under Chr. Bergs Ledelse lagde Statsstyrelsen enhver Hindring i Vejen, var denne Rejsning af et sikkert loyal Korps en Torn i Øjet paa Oppositionen. Saa vel i Pressen som ved Gadeoptøjer og paa anden Maade gjordes alt for at modarbejde og latterliggøre Korpset og genere dets Medlemmer. Korpset sygnede hen, men vedblev dog nominelt at bestaa ved sine Rammer og indtil 1906 at opføres i Hof- og Statskalenderen.

Ved genrejsningen af Korpset maatte der selvfølgelig tages Hensyn til Tidens militære Udfordringer saavel til Uddannelse som til Udrustning og Uniformering. Denne sidste vakte de fleste Vanskeligheder, navnlig fra de tidligere Medlemmers Side, og jeg var ofte fristet til at opgive Sagen; men da jeg ved nogle rundhaandede Mænds Gaver laa inde med en ret betydelig Sum Penge, som jeg ellers vilde have følt mig forpligtet til at give tilbage, holdt jeg fast ved den mig overdragne Opgave. En Udsættelse til 1909 blev mig fortroligt paalagt af Generalkommandanten til det forventede nye Hærlovsforslag. Denne Udsættelse, hvis Aarsag jeg ikke havde Tilladelse til at forklare for de utaalmodige Livjægere, vakte yderligere en Storm mod mig. Naa, Trængslerne fik Ende, og Korpset traadte i Virksomhed som et med Rekylgæværer og Cykler udrustet og i enkelt og ikke løjenfaldende Uniform ikklædt Korps. Den ovenfor omtalte, af det ældste Livjægerkorps opsparede Formue blev inddraget af Minister Klaus

Berntsen til Trods for et Andragende om, at den maatte overgaa til det nye Korps, et Andragende, der var underskrevet af samtlige dengang endnu levende Medlemmer af det i 1870 nedlagte Korps.

Jeg var Sekretær i Foreningen Det røde Kors 1903-09, i Bestyrelsen for Alliance Française 1906-15, Formand for Kongens Livjægerkorps indtil 1917 og er Decisor i Foreningen De danske Forsvarsbrødre i København samt Revisor i Københavns Telefonselskab.

A.C.P. Jessen gifter sig den 5. august 1884¹ med Annette Charlotte Mourier-Petersen, der er født den 20. april 1861 på Holbækgård ved Randers. Han er 37 år gammel og hun er 23 år gammel. Hun dør i 1919.

A.C.P. Jessen har ifølge sin egen levnedsskildring mødt sin hustru allerede i 1879, hvor han i forbindelse med opmålingsopgaver har kvarter på Holbækgård ved Randers.

I dette ægteskab fødes børnene:

- Mary Augusta Egertha Pilegaard Jessen; 1885-1913.
- Jes Andreas Pilegaard Jessen; 1886- ?; Cand. polyt.
- Poul Adolf Pilegaard Jessen; omk. 1888- ?
- Jonna Charlotte Pilegaard Jessen; 1891- ?

Og disse fire personer bliver dermed halvsvokende til farfar.

Forældre til A.C.P. Jessen

(Mine tip-oldeforældre)

Generation 1

(1:2) **Hans Medor Laurits Jessen** er født den 21. september 1813 på Marienberg ved Vordingborg².

Han er uddannet præst. I 1843 blev han kateket i Maribo. I 1850 blev han udnævnt til sognepræst i Vignæs på Lolland nord for Sakskøbing, hvorfra han 1860 forflyttedes til Taagerup og Thorslunde Sogne på Sydlolland. Her døde han den 16. januar 1876³.

Hans gravsten står syd for kirken.

I kaldsbogen for Maribo Stift beskrives han som *'en god, stille, fredsommelig mand'*.

(Barn 0:1, far 2:4, mor 2:5)

H.M.L. Jessen gifter sig den 26. juli 1844 i Holmens Kirke⁴ med sin grandkusine

(1:3) **Egertha Marie Rauch**, der er født den 20. oktober 1823 i København⁵. Hun dør den 14. december 1893 i København⁶ og begravnes fra Garnisons Kirke.

(Barn 0:1, far 2:6, mor 2:7)

I dette ægteskab fødes børnene:

- Ida Sophie Jensine Jessen; 1845-1914.
- Andreas Carl Pilegaard Jessen; se (0:1).
- Julius Carl Vilhelm Jessen; 1850- ?, Læge.
- Hans Georg Ludvig Jessen; 1852- ?; Forpagter.
- Hans Eggert Emil Jessen; 1853- ?; Civilingeniør.
- Emily Christine Isidora Jessen; 1855-1927; kgl. operasangerinde.
- Laurits Peter Jessen; 1861-1928; arkitekt, løjtnant. Han har udarbejdet den stamtavle, der ligger på Det kgl. Bibliotek.

¹ KB Holbæk K, Randers Amt, 1874-91, side 107, AO opsl. 49

² KB Vordingborg K 1781-1814, side 471, AO opsl. 230

³ KB Taagerup 1872-84, side 134, AO opsl. 96

⁴ KB Holmens K 1842-52, side 92, AO opsl. 93

⁵ KB Holmens K 1821-34, side 120, AO opsl. 123

⁶ KB Garnison 1892-1900, side 180

Bedsteforældre til A.C.P. Jessen**Generation 2**(Mine tip²-oldeforældre)**1.**(2:4) **Jes Andreas Jessen** er født den 26. juli 1779 i København¹.I årene 1810-27 drev han Marienberg Mølle (brændte 1877) ved Vordingborg, som hans fader købte til ham i 1810. Han solgte denne i 1827 og bliver i 1832 præsteviet som sognepræst i Torslunde og Ishøj, hvor han døde 12. marts 1850².

(Barn 1:2, far 3:8, mor 3:9)

Han gifter sig den 25. januar 1811 i Garnisons Kirke³ i København med(2:5) **Jensine Busch**, der er født i 1783 i Landet Sogn ved Maribo⁴. Hun dør den 15. juli 1848 i Torslunde⁵.

(Barn 1:2, far 3:10, mor 3:11)

I dette ægteskab fødes børnene

- Hansea Metea Hansine Jessen; 1812-?.
- Hans Medor Laurits Jessen; se (1:2).
- Julius Christian Jessen; 1815-39.
- Vilhelm Andreas Jessen; 1817-45; landmand.
- Jens Georg Jessen; 1819-?; forpagter.
- Carl Andreas Jessen; 1821-80; distriktslæge.
- Charlotte Marie Frederikke Jessen; 1822-35.
- Jes Andreas Jessen; 1824-58; koffardikaptajn.

2.(2:6) **Carl Joseph Rauch** er født den 1. november 1791 i Trinitatis Sogn i København⁶.Han er organist ved Holmens Kirke og findes afbildet i bogen af Louis Bobé *Bremerholms Kirke og Holmens Menighed* på tavle LIII. Gengivet her til højre.

I et uddrag fra denne bog står:

Organistembedet ved Holmens Kirke var langt ned i Tiden daarligt aflagt. Niels W. Gades Forgænger C.J. Rauch havde efter 24 Aars Tjeneste, foruden sin Gage af 300 Rdlr., 30 Rdlr. til Huslejhjælp og 70 Rdlr. for at spille ved Fredagstjenesten og Fastepredikenen, hvorfor han i 1848 ansøgte om det bedre aflagte, ledige Klokkerembede, som han ikke fik.

Han er endvidere nævnt i Eline Boisens erindringer fra midt i 1800-tallet *Men størst er kærligheden*, hvori bl.a. står:

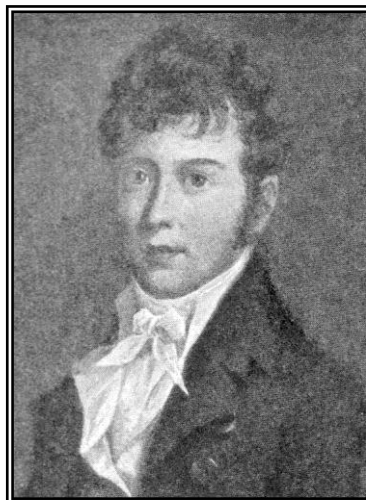
Saa havde vi ogsaa en Sanglærer Rauch fra Kapellet; han var temmelig ligegyldig, men henimod Eksamen gik det paa Kraft . . .

Han dør den 31. juli 1858 i København og begravnes fra Vor Frue Kirke⁷.

(Barn 1:3, far 3:12, mor 3:13)

Carl Joseph Rauch gifter sig den 30. november 1821 i Vor Frue Kirke i København⁸ med(2:7) **Ida Charlotte Busch**, der er født den 10. januar 1801 i Nikolaj Sogn i København⁹ (Nikolaj Kirke brænder i 1795, men sognet nedlægges først i 1804). Hun dør den 8. september 1877 i København¹⁰ og begravnes fra Vor Frue Kirke.

(Barn 1:3, far 3:14, mor 3:15)

¹ KB Skt. Nikolaj 1778-88, side 392² KB Torslunde, Kbh. A, 1840-73, side 428, AO opsl. 222³ KB Garnisons K, Kbh, Da. Menigh, 1769-1815, side 195⁴ KB Landet, Maribo A, 1736-99, side 34, AO opsl. 19⁵ KB Torslunde, Kbh. A, 1840-73, side 462, AO opsl. 239⁶ KB Trinitatis, Fødte 1765-1792, side 340, AO opsl. 339⁷ KB Vor Frue 1853-60, nr. 169, AO opsl. 75⁸ KB Vor Frue 1814-37, side 108, AO opsl. 109⁹ KB Skt. Nikolaj Sogn, 1800-1802, side 278¹⁰ KB Vore Frue 1866-78, side 242, AO opsl. 232

I dette ægteskab fødes børnene:

- Egertha Josepha Petrea Henrica Rauch; 1822-23.
- Egertha Marie Rauch; se (1:3).
- Ludvig Sophus Georg Rauch; 1827- ?; Købmand.
- Marius Andreas Laurits Emil Rauch; 1827- ?; købmand og vicekonsul i Chile.
- Carl Joseph Rauch; omk. 1830- ?

Oldeforældre til A.C.P. Jessen

Generation 3

(Mine tip³-oldeforældre)

1.

(3:8) **Hans Jessen** er født i 1749 i Lourup, Døstrup Sogn¹ ved Tønder.

Han er kniplingsfabrikant, senere købmand; generalauditør og fattigdirektør i Københavns kommune; kammerråd. Her ud over var han medlem af *De 32 Mænds Råd*² i København.

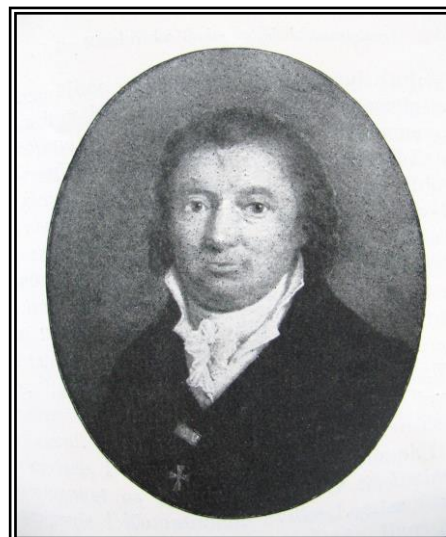
Hans Jessen er omtalt i *Den Seidelinske Slægtsbog*, bind 3.

Her nævnes, at han blev kammerråd i 1809 og Ridder i 1810. Medlem af direktionen for daværende Sct. Hans Hospital på Ladegården fra 1799-1811.

I en note står:

Hans Jessen, f.c. 1749; Købmand, Stivelsesfabrikatør, Stadskæmner i Kbh.; 1802-11 en af Kbh.s 32 Mænd; fra 5/3 1802 Medlem af Kbh.s Fattigvæsen (DK 2. Dept. Registrant 247) efter Schrader. Virk. Kammeraad 1809 (Penia); R. af Dbg. 28/1 1810; Oldemand for Kbh.s Rodemester indtil 18/12 1810 (2. Dept. Reg. 1804). Død 16/8 (Berl. Tid) eller 17/8 (Kbg.) 1822 paa Marienberg; begr. 22/8 (Vordingborg Kbg.)

Miniaturemaleri af Hans Jessen – gengivet fra Historiske Meddelelser om København – malet af portrætmaler Christian Hornemann.

I *Historiske Meddelelser om København*, (1. rk.) III bind, 1911 har et oldebarn og broder til A.C.P. Jessen: arkitekt og løjtnant L.P. Jessen gengivet en af Hans Jessen håndskrevne biografi med noter. Denne biografi over Hans Jessen, der altså er skrevet af ham selv, lyder i uddrag:

1749 i April er jeg efter Døbeattest født paa en Selvejergaard i Lourup, Døstrup Sogn [i dag Lovrup, der ligger 7 km. nordvest for Løgumkloster] under Riber Stift. Efter egen Drift, og mine brave Forældres tilstaaelse, var jeg bestemt til Studeringer, men min svagelige Helsen, og mine Forældres tidlige Død, var Hindring, at det ej skede. Min moralske Dannelse har jeg dem at takke, og vores daværende, mig uforglemmelige Præst Hr. Nicolay Brorson: Fader til Hr. Professor og Præst til Garnisons Menighed i Kjøbenhavn.

I mit 16de Aar var jeg forældreløs med en ubetydelig Arv og lod jeg mig ved en gl. afskjediget Vagtmester navnlig [nemlig] Hans Josiassen endvidere øve i Tydsk, Regning, Skrivning og lidt Tegning, hvilket Alt i Fremtiden kom mig til megen Nytte, da jeg lagte mig efter at kjende Kniplingsfabricationen, hvorpaa jeg søgte og 1ste Juli 1768 erholdt Kongelig Bevilgning.

1769 associerede jeg mig med nu afdøde Kniplings Fabrikant Boye Thomsen i Møgeltønder ved Skakkenburg, og som vedvarende i al fornøjelig Enighed og Venskab i 10 aar med uafbrudt Anstrængelse, saa at vi stedse holdt i Arbejde circa 200 Kniplings Piger. I samme Tid, nemlig 1771 -72 -73, rejste jeg paa denne Handel til Bergen i Norge. I mine ledige Timer øvede jeg mig i Musiquen, fornemlig paa Klaver, i choral med General-Bas. Spillede adskillige Gange Orglet til Kirke-Tjeneste og ligesaa derefter i Kjøbenhavn.

1777 kjøbte jeg mit 1ste Hus Nr. 20 paa Østergade i Kjøbh. (i dag nr. 27); rev det ned, og igjen opbygte af Grundmur. Derefter til 1811 bygt og ejet circa 40 Gaarde og Huse, dels for egen Regning, dels i Interessentskab; Ja, endog været adskillige af mine Medborgere assi-

¹ KB Døstrup, Tønder A, 1685-1765, side 239, AO opsl. 241

² Oprettet 1659. Rådet skulle – iflg. byens privilegier – sammen med magistraten tage beslutninger ang. byens og borgerne bedste, herunder også ang. byens udgifter og indtægter.

Formelt repræsenterede rådet borgerskabet, men var domineret af handels- og købmandspatriciatet.

sterlig i dette Fag med Raad og Daad. Dette kan bevidnes af endnu levende Justitsraad og Told-Inspecteur Muus, dels for sin egen Regning, dels for Deres Majestæts Regning, da jeg efter hans Begjering bygte og indrettede de smaa grundmurede Pakhuse paa Toldbodpladsen, som støder ind til Westindisk Compagniets Plads, ja endog foranstaltede adskillige nyttige Indretninger i det store Pakhus næst derved, alt uden mindste egen Nytte eller Fordel derved.

17. Juni 1778 tog jeg Borgerskab i Kjøbenhavn som handlende.

I samme Aar, nemlig 1778 giftede jeg mig med Jfr. Mette Pilegaard fra Fyn, og Aaret derefter blev os født en sund og velskabt Søn, nemlig den 26. Juli 1779, der blev Candidatus theologiae med bedste Character.

Fra den Tid af, nemlig fra 1780, indlod jeg mig som Medreder og Deltager i adskillige Skibs Expeditioner, dels for egne og Medrederes fælles Handel, dels paa Fragtfart; baade paa Westindien, Middelhavet, som Nord og Østsøiske Havne, med 10 Fartøyer, nemlig 1 Fregat-skib, 1 Brig, 1 Huckert, 6 diverse Galeaser og 1 jagt.

Med hensyn til boligforholdene for ham selv nåede han kun at bo i Østergade nogle år. Bl.a. på grund af hans rederiinteresser købte han og flyttede til Nyhavn 20, 22 og 24 (nuv. numre). Senere flyttede han til Nytorv – hjørneejendommen mod Rådhusstræde.

Herefter følger flere sider med arbejdsfelter og off. hverv. Artiklen i *Historiske Meddelelser om København* slutter med at citere *det Kgl. Danske Kancellie Beretning af 1810 angaaende fortjente Mænd*:

Oldermand for Rodemesterne og Overformynder Kammerraad Jessen, Medlem af de 32 Mænds Raad i Kjøbenhavn. Som Kæmner udmærkede han sig ved at føre Regnskabsvæsenet med største Orden og Nøjagtighed. Han er for Tiden ældste Overformynder; ogsaa i denne Post har han gjort sig særdeles fortjent ved at være den første Overformynder, der har afbetalt, og det endog en betydelig Sum, paa den Gjæld, Overformynderiet i Aaret 1795 paadrog sig. Som Formand for Rodemesterne har han vidst med Klogskab at fordele Byrden af den betydelige Inquartering saaledes at neppe nogen har havt grundet Anledning til Klage. I Særdeleshed fortjener det at anføres, at han af Fattigvæsenets Directeurer er den af dem, der med største Iver har ladet Fattigvæsenets Sag være sig magtpaaliggende. Som Borger har han alle Retskafnes Agtelse og Yndest, og Stadens Magistrat har, i den Indberetning, som man i forrige Aar, gav sig den all. Frihed at forelægge Deres Majestæt, nævnt ham med fortrinlig Roes.

Endvidere er Hans Jessen omtalt i artikel i *Personalhistorisk Tidsskrift*, 8. rk., IV: Kancelliraad Anders Pilegaard Jessen.

If. oldebarnet A.C.P. Jessens levnedsskildring mistede han størstedelen af sin formue ved *de ulykkelige Pengeforhold i Efterkrigsperioden i 1817* og trak sig derfor tilbage til et sted i nærheden af hans eneste barn/søn ved Vordingborg.

Han dør den 16. august 1822 og begravnes fra Vordingborg Kirke¹.
(Barn 2:4, far 4:16, mor 4:17)

Hans Jessen gifter sig i juni 1778 i Skt. Nikolaj Kirke i København² med
(3:9) **Mette Pilegaard** (Andersen), der er født den 18. marts 1748 i Vester Aaby på Fyn³.

(Moderen, Mette Michelsdatter Mule, dør tre timer efter hendes forløsning).

Hun dør den 11. maj 1835 i Torslunde syd for København hos sønnen Jes Andreas Jessen. Hendes alder angives i kirkebogen til 87 ¼ år⁴.

Omtalt i artikel i *Personalhistorisk Tidsskrift*, 8. rk., IV: Kancelliraad Anders Pilegaard Jessen.
(Barn 2:4, far 4:18, mor 4:19)

I ægteskabet fødes:

- Jes Andreas Jessen; se (2:4).

2.

(3:10) **Laurits Christopher Pedersen Busch** er født den 25. juli 1748 i Kalvehave øst for Vordingborg⁵.

Han er broder til den i samme generation nedennævnte: Peder Georg Busch.

¹ KB Vordingborg 1813-22, side 282

² Jf. Copulationsprotokol da KB er brændt

³ KB Vester Aaby-Aastrup 1736-49, side 57 b, AO opsl. 113

⁴ KB Torslunde, Kbh. A, 1815-40, side 418, AO opsl. 243

⁵ KB Kalvehave 1696-1748, AO opsl. 143

Deres døtre Jensine Busch og Ida Charlotte Busch er derfor kusiner. Se foran under Hans Medor Laurits Jessen, der gifter sig med sin grandkusine.

Han blev præst i 1772, og den 1. oktober 1777 blev han sognekapellan i Skovlænge, Gurreby og Søllested på Lolland. Den 12. februar 1783 blev han kaldet til Sognepræst i Landet og Ryde – ligeledes på Lolland. Her døde han den 26. januar 1798. Han er begravet her¹.

(Barn 2:5, far 4:20, mor 4:21)

L.C.P. Busch gifter sig den 23. oktober 1778 i Errindlev Kirke på Lolland² med

(3:11) **Charlotte Margrethe Eggertsdatter Brügmann**, der er født i 1751 i København og døbes i Skt. Nikolaj Kirke den 6. maj 1751³. Hun dør i 1794 i Landet Sogn på Lolland, hvor hun også er begravet⁴.

(Barn 2:5, far 4:22, mor 4:23)

Ægteparret har en gravsten/plade, der sidder på Landet Kirkes ydermur – på vestsiden af sakristiet. Teksten er som vist her til højre.

<p style="text-align: center;">GRAVSTED FOR SOGNEPRÆSTEN LAURITZ CHRISTOPHER BUSCH FØD 1748 – DØD 1798 OG HANS HUSTRUE MARGRETA CHARLOTTE BRUGMAN FØD 1751 – DØD 1794 SOM EFTERLOD SIG 3 SØNNER OG 6 DØTRE</p>
--

I ægteskabet fødes bl.a. disse børn:

- Maria Busch; 1779-1811.
- Petrea Fredericka Busch; 1780-83.
- Eggert Christopher Busch; 1781-1841.
- Jensine Busch; se (2:5)
- Julius Lassen Busch; 1785- ?.
- Peter Friederich Busch; 1887- ?.
- Sophia Dorothea Busch; 1788- ?.
- Kristina Busch; 1789- ?.
- Anna Birgitta Busch; 1791- ?.

3.

(3:12) **Johan Joseph Rauch** er født den 4. november 1747 i Pfreimd i Bayern, Tyskland⁵.

Han kommer til Danmark i 1772 – formentlig på foranledning af kongen Chr. VII – da man ved hoffet ønskede musik med et bredere antal instrumenter end hidtil.

Han har spillet klarinet i livgarden og obo og klarinet i Det kgl. Kapel.

Han dør den 23. oktober 1819 og begravnes fra Trinitatis Kirke⁶.

(Barn 2:6, far 4:24, mor 4:25)

J.J. Rauch gifter sig første gang med

Maria von Bergen. Dette ægteskab bliver formentlig opløst.

Disse 4 børn er fejlagtigt indsat i den oprindelige slægtsbog fra 2007

I dette første ægteskab fødes bl.a. disse børn:

- ~~Christian Heinrich Rauch; 1773-?; staldkarl.~~
- ~~Johan Fiederich Rauch; 1780-1853; kongelig kapelmusikus.~~
- ~~Anna Kirstine Rauch; omk. 1784-?.~~
- ~~Mario Elisabeth Rauch; omk. 1785-?.~~

J.J. Rauch gifter sig anden gang den 3. december 1789 i Frelser Sogn⁷ i København med

(3:13) **Anna Frederica Horne**, der er født den 31. december 1769 i Frelser Sogn⁸ i København.

Da han er katolik og hun luteraner kan man i forbindelse med vielsen finde denne indskrift i kirkebogen:

Jeg undertegnede Joseph Rauch, som bekjender mig til den Romersk-Catholske Religion og agter at indlade mig i Ægteskab med Jomfru Ane Horne af den Lutherske Religion, lover og forpligter mig herved, at dersom Gud i dette Ægteskab ville unde os Børn, jeg da vil lade dem døbe i den Evangelisk Lutherske Religion; siden confirmeres og bruge det Hellige Alters Sakramenter paa Luthersk viis;

¹ KB Landet 1736-99, side 210, AO opsl. 63

² KB Errindlev 1764-1815, AO opsl. 12.

³ KB Skt. Nikolaj, Kbh, 1746-65, AO 83

⁴ KB Landet Kirke 1736-99, side 210, AO opsl. 63

⁵ Jessens stamtavle på Det kgl. Bibliotek

⁶ KB Trinitatis Kirke 1813-1824, side 298

⁷ KB Frelser Kirke 1761-1797, side 193

⁸ KB Frelser Kirke 1763-1796, side 64

Hun dør den 18. december 1844 på Sct. Hans Hospital i Roskilde, hvilket kan pege på, at hun har lidt af en sindssygdom. Hun begravnes fra Trinitatis Kirke den 26. december 1844¹.

(Barn 2:6, far 4:26, mor 4:27)

I dette andet ægteskab fødes bl.a. børnene:

- Johanne Josepha Rauch; 1790-93.
- Carl Joseph Rauch; se (2:6)
- Josepha Rosalia Rauch; 1798-1860.
- Alline Petrine Rauch; 1800-38; hun dør i Rusland.

4.

(3:14) **Peder Georg Busch** er født i 1755 i Kalvehave øst for Vordingborg².

Han ernærer sig som lotterikollektør og forsøger sig også som skuespiller.

Ifølge en artikel i *Personalthistorisk Tidsskrift*, 6.R. 3/174. *Et aktstykke/indstilling ang. et nyt Reglements affattelse. 'Af Warnstedts Theaterpapirer'* ved Bokkenheuser står:

- *P.G. Busch blev som Elev Medlem af 'Det dramatiske Selskab', debuterede i 'Kærlige Forbitrelser' d. 3. November 1777, men gled som talentløs hurtigt ud i glemsel. Han fik dog 450 Rdl. aarlig.*
- *Busch kan med al sin Flid og sit gode moralske Forhold aldrig blive en gavnlig Skuespiller, og havde man ikke i ham Udsigt til en god Souffleur, var han, da saa mange nye ere tilkommet, et ganske overflødig Væsen ved Theatret.*

Peter G Busch dør den 26. november 1813 i København og begravnes fra Garnisons Kirke³

(Barn 2:7, far 4:28, mor 4:29)

Han gifter sig første gang i 1778 med Christine Holmer. Hun dør i 1789.

Peder G. Busch gifter sig anden gang den 9. oktober 1796 i St. Magleby Kirke⁴, hvor hustruens fader er præst, med

(3:15) **Sophie Sabine Endorph**, der formentlig er født i 1770 (anslået ud fra aldersangivelse ved død) i Stadil sogn i Ringkøbing Amt, hvor hendes fader var præst. Der er dog i kirkebogen en lakune fra 1769-75, hvorfor det ikke er muligt at fastslå helt præcist.

Hun dør den 5. oktober 1846 og begravnes fra Vor Frue Kirke i København⁵.

(Barn 2:7, far 4:30, mor 4:31)

I dette andet ægteskab fødes bl.a. børnene:

- Anna Christine Busch; omk. 1797- ?.
- Emil Maturin Busch; omk. 1799- ?.
- Ida Charlotte Busch; se (2:7)
- Ludvig Georg Busch; omk. 1803- ?.
- Laura Jensine Rasmine Busch; 1806- ?.

Tipoldeforældre til A.C.P. Jessen

Generation 4

(Mine tip⁴-oldeforældre)

1.

(4:16) **Jes Hansen** er født i 1707 i Døstrup Sogn⁶ i Tønder Amt.

Han dør sammesteds i 1764⁷, og kirkebogen fortæller hvilket skriftsted, der er blevet talt over:

In Nomine Jesu 1764. Dom. 14. p. Trinit. d. 23. Sept. blev afgangne Jess Hansen af Lourup begravet, var helt svagelig i 12 Aar og i 5 Aar af og til sengeliggende; døde som en Christi Korsdrager anno ætatis 58. Lüg Text: Rom: 5, 3. 4.

Faderen er Hans Poulsen (1656-1734) fra Døstrup i Sønderjylland og moderen er Bodil Jesdatter (omk. 1679-1739).

(Barn 3:8)

¹ KB Trinitatis Kirke, Døde kv. 1843-53, side 1903

² KB Kalvehave 1748-83, side 17

³ KB Garnison 1807-15, AO opsl. 23

⁴ KB St. Magleby 1770-1811, side 536, AO opsl. 255

⁵ KB Vor Frue, Kbh, 1835-53, side 365, AO opsl. 295

⁶ KB Døstrup, Tønder A, 1685-1765, side 63, AO opsl. 65

⁷ KB Døstrup, Tønder A, 1757-92, side 558, AO opsl. 480

Han gifter sig den 28. oktober 1742 i Døstrup Kirke¹ med (4:18) **Margrethe Jesdatter**, der er født i 1721 i Arrild. Hun dør i maj 1766 og begravnes i sognet (Døstrup)².

Ved indskrivningen i kirkebogen står dette, hvilket siger, at der er et barn mere end nævnt neden for.

In Nomina Jesum 1766. Dom. Exaudi. d. 11. Mai blev Margaretha afg. Jes Hansens Enke begravet, anno ætatis 45; efter 5 dages Svaghed døde hun fra 5 faderløse Børn.

Hendes fader er Jens Christensen (omk. 1690-?).

(Barn 3:8)

I ægteskabet fødes bl.a. disse børn:

- Bodil Jesdatter; 1744- ?
- Christina Jesdatter; 1746- ?
- Hans Jessen; se (3:8).
- Jens Jessen; 1752- ?; kniplingshandler, købmand.

2.

(4:18) **Anders Larsen (Pilegaard)** er født omk. 1720 – formentlig på Fyn.

Pilegaard er her sat i parentes, da han formentlig først tager navnet i og med han fæster gården med navnet *Pilegaard*.

Han arbejder en tid som karl på præstegården i Nr. Broby, og det må være her han møder sin kommende hustru – præstedatteren Mette Mule.

Senere fæster han gården *Pilegaard*, men bliver i 1743 'bruger' af gården, først med sin svigermøder og fra 1746 med sin svoger Johannes Mule som formynder. Dette forhold skyldes, at Mette Mules moder køber gården til ægteparret, efter faderens død i 1743. Hun beholder dog ejerskabet til Pilegård.

Han dør den 26. januar 1775 i Vr. Åby Sogn på Fyn³.

(Barn 3:9)

Anders Larsen (Pilegaard) gifter sig i 1743 i et indtil nu ukendt sogn med

(4:19) **Mette Michelsdatter Mule**, der er født i 1720 i Nr. Broby på Fyn⁴.

Hun er datter af præsten Michel Clausen Mule (1683-1743) i Nr. Broby på Fyn og gifter sig uden faderens samtykke (vielsen må være sket i et andet sogn), hvilket han i resten af sin levetid, der dog ikke bliver så lang da han dør samme år, ikke accepterer.

Moderen er Anna Chathrine Dorschæus (1696-1746), der også er ud af en præstefamilie (bl.a. er tre brødre præster) med rødder til Ringkøbing, hvor familien hed *Torsk*, der blev til *Torsch* og senere latiniseret til *Dorschæus*. Se henvisninger i *forordet* til dette afsnit.

I Danmarks Præstehistories seddelarkiv på Rigsarkivet findes flere sider om præsten i Nr. Broby og her i blandt dette uddrag, der handler om et testamente, der skrives i forbindelse med hans død i 1743.

Heri bl.a. at datterens arvepart blev indlagt i en obligation, fordi afdøde havde ladet oprette en Disposition vedrørende Datteren, Mette Mules Arv. I denne hedder det bl.a.: "hvorledes hans eneste Datter, navnlig Mette Michelsdatter Mule løbsagtelig og hende aldeles uanstændig ej allene har ladet sig besvangre af en Bonde-Karl som tiente ham (præsten) for at drive hans afling, men endogsaa imod hans Villie, Videnskab og Samtykke har ved Trolovelse begyndt Ægteskab med bemte. Bonde-Karl".

Det bestemmes, at den længstlevende af Ægtefællerne (Hr. Mule eller Hustru) skulde administrere Datterens Arvemidler, saaledes at Anders Larsen ikke blev Ejer af Hustruens Midler, og naar de begge var døde skulde Provsten i Salling Herred administrere Arven.

Skulde Anders Larsen først afgaa ved Døden, vilde hans Hustru Mette Mule faa Raadighed over sin Arv.

¹ KB Døstrup, Tønder A, 1685-1765, side 339, AO opsl. 340

² KB Døstrup, Tønder A, 1757-92, side 565, AO opsl. 487

³ KB Vr. Aaby-Aastrup 1750-1809, side 197a, AO opsl. 188

⁴ KB Nr. Broby 1678-1813, AO opsl. 62

Hvis Datteren, Mette Mule, først afgaar ved Døden, skulde Anders Larsen nyde Renterne af Arven til Børnenes Opdragelse. Saafremt Mette Mule ikke efterlod sig Børn skulde hendes Arvepart tilfalde Broderen Johannes Mule. Anders Larsen blev saaledes helt udelukket fra Arv efter sin Hustrus Forældre.

Efter Michel Clausen Mules død var det således hustruen og sønnen Johannes, der hver fik en halvdel. Johannes Michelsen Mule overtager i øvrigt faderens præstekald i Nr. Broby. Allerede samme år, som Mette Mules fader dør, køber hendes moder Pilegaard, som datteren og Anders Larsen får til bolig og brug. Da Anna Chathrine Dorschæus dør i 1746 overtager sønnen Johannes ejerskabet af Pilegaard, der efter Anders Larsen (Pilegaards) død i 1775 overgår til dennes søn Mikkel Andersen Pilegaard, der i 1784 får skøde på gården. Pilegaard er grundigt omtalt i bogen *Holstenshus og Nakkebølle med tilligende Sogne og Øer* af N. Rasmussen Søkilde.

Mette Michelsdatter Mule er omtalt i artikel i *Personalthistorisk Tidsskrift*, 8. Rk. IV: Kancelliraad Anders Pilegaard Jessen. Mette Michelsdatter Mule dør den 18. marts 1748¹ (kun knap 28 år gammel) og begravnes fra Vester Åby Kirke. (Barn 3:9)

Mette Mule er ud af Muleslægten på Fyn. Denne slægt kan føres yderligere et par hundrede år tilbage fra hende og rummer mange præster og en biskop (Hans Michelsen, 1578-1651). Se henvisninger i *forordet* til dette afsnit.

I ægteskabet fødes disse børn:

- Dorothea Conradina Pilegaard; 1744- ?.
- Mikkel Andersen Pilegaard; 1746-89. Han driver *Pilegaard* videre.
- Mette Pilegaard; se (3:9).

3.

(4:20) **Peder Frederiksen Busch** er født den 2. september 1698 i Brøndby vest for København². Her er faderen Frederik Jensen Busch (1667-1733) degn. Moderen er Regine Pedersdatter (1664-1750).

Han bliver uddannet til præst og tiltræder som præst i Kalvehave øst for Vordingborg i 1729. Her bliver han til sin død den 3. januar 1762. Han begravnes den 11. januar 1762³. (Barn 3:10)

Han gifter sig første gang omk. 1728 med Birgitte Barbara Lassen, der dør i forbindelse med en barnefødsel i oktober 1742. Hun begravnes fra Kalvehave Kirke. I dette ægteskab fødes iflg. Wibergs Præstehistorie 8 børn.

P.F. Busch gifter sig anden gang den 19. februar 1744 i Holmens Sogn i København⁴ med (4:21) **Marie Rasmusdatter Juel**, der er født i 1716 i København og dør i juli 1760 i Kalvehave, hvor hun begravnes fra Kalvehave Kirke den 15. juli 1760⁵. Hendes far er Rasmus Juel (omk. 1675-1733), der er kommandant på Toldboden. Moderen er Christense Knudsdatter Berg (omk. 1695-1717). (Barn 3:10).

I dette andet ægteskab fødes iflg. Wibergs Præstehistorie 3 sønner:

- Jens Lassen Busch; 1747-1822; islandsk købmand.
- Laurits Christopher Pedersen Busch; se (3:10).
- Peder Georg Busch; 1755-1813; klasse- og lotterikollektør, skuespiller; se (3:14).

¹ KB Vr. Aaby-Aastrup, side 54a, AO opsl. 106

² Kilden hertil er div. præstehistorikere. KB eksisterer ikke.

³ KB Kalvehave 1748-83, side 100

⁴ KB Holmen 1737-57, AO opsl. 103

⁵ KB Kalvehave 1748-83, side 100

4.

(4:22) **Eggert Christopher Brügmann** er født omk. 1699 – formentlig på Stevns, hvor faderen Peder Brügmann (født omk. 1665) var ridefoged på Højstrup Gods og senere også slotsforvalter på Vemmetofte Klosters Gods. Moderen er .?. Terkelsdatter, født omk. 1670. Død omk. 1704.

Peder Brügmans anden kone er Karen Nielsdatter Brinch – de blev viet i 1706.

E.C. Brügmann er hofskriver hos enkedronning Sophie Magdalene (1700-1770), der oprettede Vallø adelige Frøkenkloster i 1737 og var kendt for sit engagement i landboreformer. F.eks. ophævede hun hoveriet for bønderne under Hirschholm Slot (Hørsholm).

Hun var gift med Christian VI (1699-1746) – konge fra 1730.

(Barn 3:11)

E.C. Brügmann gifter sig i oktober 1738 (jf. *Copulationsprotokol*) i Skt. Nikolaj Kirke i København med

(4:23) **Marie Pedersdatter Smidt**, der er født omk. 1713-20 – hvor vides ikke.

Hendes fader er justitsråd Peder Larsen Smidt, født omk. 1690, moderen er Karen Berg, der er født omk. år 1695.

Hun dør i 1788, hvor hun bor hos sønnen Victor Christian, der er købmand i Køge, og begraves fra Skt. Nikolaj Kirke i Køge den 4. marts 1788¹.

(Barn 3:11)

I ægteskabet fødes bl.a. børnene:

- Peter Terchel Brügmann; 1738-?.
- Johannes Brügmann; 1740-?.
- Maria-Cathrina Brügmann; 1741-?.
- Maria Brügmann; 1741-44.
- Catharina Brügmann; 1744-?.
- Christine Brügmann; 1745-1807.
- Anna Sophia Brügmann; 1747-1839.
- Victor Christian Brügmann; 1748-?.
- Sophia Magdalena Brügmann; 1750-1799.
- Charlotte Margrethe Brügmann; se (3:11).
- Dorteia Margaretha Brügmann; 1755-?.

5.

(4:24) **Johan Joseph Rauch** er født den 3. juni 1721 i Neustadt an der Waldnaab i Tyskland. Her fungerer han som stadsmusikant og tårnvægter. Han dør i byen Pfreimd i Bayern ligeledes i Tyskland omk. 1765.

Faderen er Johan Michael Rauch, der også er stadsmusikant og tårnvægter.

Moderen er Maria Margaretha Valerian.

(Barn 3:12)

Johan Joseph Rauch er gift med

(4:25) **Anna Barbara Weinzierl** der er født den 25. september 1713 i Pfreimd i Tyskland². Hun dør omk. 1781 i Tyskland.

Hendes fader er Michael Weinzierl.

(Barn 3:12)

I ægteskabet fødes bl.a. sønnen:

- Johan Joseph Rauch; se (3:12)

6.

(4:26) **Andreas Andersen Horne** er født omkring 1737 og formentlig i (nærheden af) Aalborg, da han ved opnåelse af borgerskab i København i 1770 opgiver, at være født i Aalborg. Men her er han ikke fundet!

Han ernærer sig som kældermand, værtshusholder og snedker, men ses også på et tidspunkt at sælge gryn i Strandgade 51 på Christianshavn.

Han dør i juli 1793 og begraves 12. juli fra Frelser Kirke i København³.

(Barn 3:13)

¹ KB Skt. Nikolaj, Køge 1785-1815, AO opsl. 9

² Jessens stamtavle på Det kgl. Bibliotek

³ KB Vor Frelser 1789-1813, side 10, AO opsl. 7

A.A. Horne gifter sig i juni 1757 i Frelser Kirke¹ med
(4:27) **Karen Margrethe Jørgensdatter Wichmann**, der er født omk. 1732.
Faderen er Jørgen Wichmann (1687-1730), der er præst i Nr. Lyndelse. Moderen er Maren Nielsdatter Basse (1690- omk. 1735).
(Barn 3:13)

I ægteskabet fødes bl.a. børnene:

- Andreas Horne; 1767-75.
- Carl Conrad Horne; 1769-70.
- Anna Frederica Horne; se (3:13).
- Carl Conrad Horne; 1773 – han dør samme år.
- Andreas Horne; 1776 – han dør samme år.

7.

(4:28) **Peder Frederiksen Busch**.
Se foran i denne generation 4, familie nr. 3.

(4:29) **Marie Rasmusdatter Juel**.
Se foran i denne generation 4, familie nr. 3.

8.

(4:30) **Maturin Pedersen Endorph** er født i 1733 på Hennegård i Henne syd for Ringkøbing².
Faderen er proprietær og ejer af Hennegård, Peder Nielsen Endorph. Moderen er Kirstine Sophie Sørensdaughter Bornemann, en præstedatter fra Lønborg-Egvad Sogn.
Efternavnet *Endorph* menes at stamme fra Peder Nielsen Endorph's fødegård *Endrupholm* i Vester-Nykirke Sogn, øst for Esbjerg.

Familien er omtalt i *Historiske Efterretninger om Skads Herred* af Oluf Nielsen.

Maturin P. Endorph bliver uddannet præst og får først embede i Stadil i Ribe Stift. I 1785 nedlægger han (overraskende) sit embede og tager på en rejse til England. Efter hjemkomsten får han i 1788 embede som *dansk kompastor* [medpræst, der her fungerede sammen med den tysk-hollandske præst i Hollænderbyen] i St. Magleby på Amager. Dette embede varetog han i godt 13 år indtil sin død den 29. januar 1802. Han er begravet fra St. Magleby Kirke³.

M.P. Endorph's bopæl i St. Magleby er omtalt i bogen *Hollænderbyens Bomærker* af Herman R. Riber. Her står bl.a.:

Om matr. 21 'Aldershvile' ved vi, at den oprindelig lå i Møllegade overfor kirken, og at gården tilhørte den danske præst, Maturin Pedersen Endorph, der var født i 1731 på 'Hennegård' i Sydvestjylland og han var dansk præst i Hollænderbyen fra 1788 til sin død den 29/1 1802.

Efterfølgeren på gården var en sømand, der under krigen 1807-14 løste kaperbrev og han tog mange gode priser. Formuen blev ifølge et rygte bl.a. benyttet således, at han satte et nyt vindue i sit hus for hver ny prise han tog. Det skulle være blevet til ganske mange vinduer!

(Barn 3:15)

M.P. Endorph gifter sig i Vonsild Kirke i Vejle Amt den 10. juni 1769⁴ med
(4:31) **Kierstina Maria Hansen**. Hendes fødeår og –sted kendes ikke. Hendes forældre angives ved vielsen at være *Captain Hansen og Sabina Christina Langeloe*.

Hun dør den 26. januar 1810, formentlig i København.

(Barn 3:15)

I ægteskabet er der bl.a. disse børn:

- Frands Peter Endorph; destillatør i København
- Sophie Sabine Endorph; se (3:15).
- Julius Endorph; grosserer i København
- Vilhelm Endorph; faldt i 1807 i krigen mod England.

¹ KB Frelser Kirke, Viede 1750-1792, side 82

² KB Henne-Lønne 1697-1765, AO 101

³ KB St. Magleby 1770-1811, side 315

⁴ KB Vonsild 1762-82, side 129, AO 248

AFSKRIFTER OG KOPIER

Adoption i 1883

Til Kongen

- 28.10. 1883 Værtshusholder Ole Mortensen og Hustru Anne Mortensen ansøger allerunderdanigst om Tilladelse til at antage deres Datters Barn som deres eget.
- Hermed 2 bilag
- Vi undertegnede tillader os allerunderdanigst at ansøge Deres Majestæt om at maatte antage som vort eget Barn det af vor Datter, Olivia Bolette, udenfor Ægteskab fødte Barn, for hvilket Daabsattest vedlægges, og skulle vi til Støtte for dette vort Andragende allerunderdanigst tillade os at anføre, at Barnet, der alt bærer vort Navn og tilligemed Moderen befinder sig og siden kort Tid efter Fødselen har befundet sig under vor Varetægt, ved en saadan Foranstaltning i sin fremtidige Stilling i Livet formentlig vil vinde mere Støtte og Fasthed.*
- Foruden Moderen, hvis Samtykke til vor eventuelle Adoption af Barnet vedlægges, have vi endnu 2 Døtre og 1 Søn, der alle endnu ere i Umyndigheds Alderen.*
- Allerunderdanigst*
Ane Mortensen Ole Mortensen

Erklæring fra Olivia Bolette Mortensen

- 28.10. 1883 *Jeg undertegnede Olivia Bolette Mortensen attesterer herved, at det er med mit Samtykke og Ønske, at mit Barn, Johan Andreas Mortensen, eventuelt maatte blive adopteret af mine Forældre, Værtshusholder Ole Mortensen og Hustru Anne Mortensen.*
- Kjøbenhavn (Pilestræde 63) d. 28de Oktober 1883*
Olivia Bolette Mortensen

Overpræsidiets journal for 1883 (O.J. journal). Sag nr. 1121.

- 06.11. 1883 *J. minst. skr. 6/11 til Erklæring at Andr. fra Værtshusholder Ole Mortensen og Hustru Anne f. Nielsen om Bevilling til at adoptere deres Datters Barn: Johan Andreas Mortensen*
- Mortensen mødte og forklarede, at Kapt. Jessen i Aalborg er Fader til Barnet og har lovet et underholdsbidrag af 175 Kr. om Aaret. Der vil blive udleveret Erklæring fra ham.*
- Det er meningen, at Barnet skal have Arveret.*

Brev fra Overretssagfører P.F. Buchwald på vegne af faderen

- 26.11. Paa dertil givne Anledning erklærer jeg undertegnede, Overretssagfører P.F.
1883 Buchwald, at jeg er bemyndiget af Faderen til det uægte Barn Johan Andreas Mortensen til at meddele hans Samtykke til den af Barnets Bedsteforældre paa Mødrene Side, Værtshusholder Mortensen og Hustru, attraaede Adoption af bemeldte deres Dattersøn, hvilken Adoption har Faderens fulde Billigelse.

Brev fra Overpræsidenten i København til Justitsministeriet

- 12.12. Ved hoslagt at tilbagesende det mig med det ærede Ministeriums Skrivelse af 6
1883 f.M. til Erklæring tilstillede Andragende med Bilag, hvori Værtshusholder Ole Mortensen og Hustru Ane f. Nielsen, der selv have 4 Børn ansøge om Bevilling til at adoptere det af deres Datter Olivia Mortensen udenfor Ægteskab ~~med Kaptajn Jessen sammenavlede~~ d. 18. Sept. 1882 fødte Barn, Johan Andreas Mortensen, skal jeg under Henvisning til det af Barnets Moder givne Samtykke til Adoption, samt til ~~vedlagte Erklæring om Barnefaderen~~, idet bemærkes, at Andrageren her har forklaret, at Barnets Fader, der ikke ønsker at navngives, har lovet et Underholdsbidrag af 175 Kr. om Aaret, og at det er Meningen, at Barnet skal have Arveret efter Adoptivforældrene, tjenstlig indstille, at det Ansøgte bevilges, dog med det Forbehold, at der ikke ved Adoptionen sker nogen Indskrænkning i de ægte Børns lovhjemlede Arveret.

(De to overstregede sætninger fremgår af Overpræsidentens kladde til brevet)

Justitsministeriets bevilling til adoption

(kladde – derfor de mange forkortelser og streger i stedet for navne)

- 24.12. Chr. IX GV [gør vitterligt] At eftersom Værtshusholder Ole Mortensen og Hustru
1883 Ane Mortensen f. Nielsen af Vor Residentsstad København har allerunderd. andraget at de ~~i Hans sted~~ have taget til sig Johan Andreas Mortensen, en Søn af deres Datter Olivia Mortensen, født den 4. Septbr og døbt den 8 Octbr f.A. i Frederiksberg Kirke under Københavns Amt udi Vort Land Sjælland, og at det er deres Ønske at bemeldte ----- maa anses som deres eget Barn, saa ville Vi efter deres derom allerund. gj. Ans. og Begjær. allernaad. have bev. og till. saa og hermed bev. og tillade, at bemeldte ----- om at adoptere ovennævnte ----- saaledes at denne maa træde i Arv efter dem som deres ægte Børn, dog at Arvens Størrelse ikke overstiger, hvad Adoptionsforældrene ved en testamentarisk Disposition lovligt kunde have tillagt det.
I øvrigt skal denne Vor allerun. Bevilling ikke medføre nogen Forandring i Arveretsforhold.

De oven for afskrevne papirer er fundet på Landsarkivet.

Overpræsidiets journal for 1883 – O.J. journal. Sag nr. 1121.

Arvefæste: Niels Christophersen til Wibrandt Larsen - 1775

(Se transskribering på næste side)

1775. 12/1 189.
Paa Hønds Kongelig Droyne
og mit aller naadigst anbefordt Embæde Ingen som endo.
Kjøbenhavn og den Kjøbenhavns Amt og Amager Land,
samt med Udflymmanden og Sammenhængende Smaal Kjøbsens.
forvante Participation, som ind i indtægterne af
Hamelef indbrægt den for bundsfædte den Wibrandt Lar-
sen paa Amager som ved sine overdragne af sine paa tillids
grund i Silkeborg med sin søn Sten og Adolphus som
Niels Christophersen det sigt gæver, hvilket sine sønner
Wibrandt Larsen paa loelig Maade naar gøre sig til Nytte,
uden forlængelse som lages, eller indtægterne der frivillig af-
-taars, da som jernklarhed forelygte de drak i alle Leve
et betale alle ordinære og ekstra ordinære Skatter og Afgifter
til Kongen og Bynne at forresten det som sin naar de, og at
de og samt forresten forrigt forrig og lidig, som sønnerne
til Amtstuen som hiesæder distrik Jurisdictionen at
indbrægt om Didsæd for alle andre forandring for
-gaars, samt i overigt at vatte og forføde sig, saaledes som
-gaars, som
som efter Lov og forordningerne og pligtig, og indtægterne
for bundsfædte forbrødre og andre Amt efter Omstændig-
heder om noget forbrødre... Die for bundsfædte
Dinude den betalt Tre Mark som sine Kongelige
Majestet de indtægt alle om under Danijst skal
nødt Ervingen -
Kjøbenhavns Amtstuen den 30te Januarij 1775.
O. Hamelef
Distrik den Kongelige Anordningens Medføle og i dens
Himmelske med forbrødre, kende det sine bundsfædte
den, som begirig Damplet Japier og Japier lati-
ficient. - Scheel Kjøbsen
Egenlydende originale for bundsfædte den som ind
i indtægterne sine indføde i alle Maader loovet
nødt Wibrandt Larsen -

LAK. Fæsteprotokoller, Krongods, 1771-83, side 189
 (LAK. Filmrulle: fæsteprotokoller M 13970)

N° 19 C 7^{timus} 12 sk 189
 1775 Paa Hands Kongelig May^{tes}

og mit allernaadigst anfordrede Embeds Vegne som Amtsforvalter over Kiøbenhavns Amt og Amager Land, samt med Amtmanden hr. Schæl Reesens forventede Ratification, haver ieg underskrevne Niss Hammelef meddeelt dette Hosbondsholds Brev til Wibrandt Larsen paa Amager hvorved han overdrages et Huus paa Fælleds Grund i Sundbyewester med samme Rett og Rettighed som Niels Christophersen det ejet hauger; hvilket Huus benævnte Wibrant Larsen paa lovlig Maade maae giøre sig til Nytte, enten saalænge han lever, eller indtil han det frivillig Afstaaer, da han jmidlertid forpligtes til deraf i rette Tiide at betale alle ordinaire og Extra ordinaiere Skatter og Afgifter til Kongen og Byen at forvalte det Hoverie naar tilsiges, at være hans foresadte Øvrighed hørig og lydlig, saavel som og her til Amtstuen som tilfalder Skifte Jurisdictionen at indberettet om Dødsfald skeer eller anden Forandring foregaaer, samt i øvrigt at rette og forholde sig saaledes som han efter Lov og Forordninger er pligtig; alt under dette Hosbondsholds forbrydelse og anden Straf efter Omstændighederne om noget forsømmes. Til Hosbondsholds Kiendelse er betalt Tre Mark som hans Kongelige Majestet til Indtægt allerunderdanigst skal vorde beregnet.

Kiøbenhavns Amtstue den 30te Januarij 1775.

N. Hammelef

Efter de Kongelige Anordningers Medføre og i Overensstemmelse med højst samme, bliver dette Huusbondsholds Brev, som behørig Stempleet Papiur vedhæftes Ratificeret.

Scheel Reesen

Ligelydende originale Hosbondsholds Brev haver ieg imodtaget hvis Indhold ieg i alle Maader lover at efterleve.

Wibrant Larsen

Dansk Civilingeniør Stat og Blå Bog

Dansk Civilingeniør Stat 1942	Blå Bog 1962
<p>WIBRAND, Johan Andreas. F. 4 Sept. 1882 p. Fr.-berg, S. af Snedkerm. Niels Peter Martin Petersen og Olivia Bolette Mortensen.</p> <p>1898 Eksaminand. 1905 Kandidat B. 5,⁴⁶ (68).</p> <p>Apr. 1905—Jan. 07 h. Ing.firmaet Wätzold og Jørgensen. Feb.—Juli 1907 tilsynsf. Ing. f. D. D. P. A. v. Tankanl. i Randers. 1907—19 Ing. v. Kbh.s Telefon-A/S. 15 Marts 1919— Overing. v. Jydsk Telefon-A/S, Aalborg.</p> <p>1926—31 Medl. af Best. f. Elektrotekn. Foren.s jydskse Sektion. 1927—29 tilforordnet den af Min. f. off. Arb. nedsatte Antennekommiss. 1927 af samme Min. udnævnt til Medl. af Udov. f. Samarb. mellem Post- og Telegrafvæsenet og de koncessionerede Telefonselskaber v. interurbane Kabelanl. 1936— Chef f. Den frivillige Luftmeldetjenestes nordjydskse Kreds. 1936— Medl. af Hovedbest. f. Den frivil. Luftm.tjen. 1938— Medl. af Dansk Arbejdsgiverforen.s Repræsentantskab. 1938— Medl. af og 1939— Form. f. Nævninge- og Domsmandsgrundliste-Udv. f. Hasserris Komm. 1941— Kasserer i Aalborg Luftværnsforen. 1932—33 Præsident i Aalborg Rotaryklub.</p> <p>1932 R*.</p> <p>16 Juni 1906 g. i Sundby Kirke m. Herdis Bodil Marie Eriksen, f. 7 Nov. 1885 i Sundby, D. af Skomager Carl E. og Sidse Cathrine Fjeldsted.</p> <p>Søn: P. Wibrand (4407).</p>	<p>WIBRAND Johan overingeniør, R.D.M.; f. 4/9 1882 på Frdbg.; søn af snedkermester Niels P M Petersen (død 1937) og hustru Olivia f. Mortensen (død 1913); gift (16/6 1906) m. Herdis W., f. 7/11 1885 i Kbhvn., datter af skomager Carl Eriksen (død 1901) og hustru f. Fjeldsted (død 1916).</p> <p>Cand. polyt. 1905; ansat i entreprenørfirmaet Wätzold og Jørgensen 1905 u. anlæget af Tuborgvej, Tagensvej og Amagerbanen; tilsynsførende ingeniør ved DDPAs tankanlæg i Randers 1907; ingeniør i Kbhvns Telefon-Akts. 1907-19; overing. i Jydsk Telefon-Akts. med bopæl i Aalborg 1919, afsked 1952.</p> <p>Medl. af bestyrelsen for Elektroteknisk Forenings jydskse sektion 1926-1931; tilforordnet den af ministeriet for offentlige arbejder nedsatte antennekommission 1927-29; medl. af udvalget for samarbejde mellem post- og telegrafvæsenet og de koncessionerede telefonselskaber vedr. interurbane kabelanlæg 1927; præsident for Aalborg Rotaryklub 1932-33; medl. af luftmeldetjenestens hovedbestyrelse 1937-52, af kredsstyrelsen for Aalborg Luftværnsforening 1937-50 (kasserer 1941-50), af nævningegrundliste-udvalget for Hasserris kommune 1938-51 (formand 1939-51), og af Dansk Arbejdsgiverforenings repræsentantskab 1938-43 og 1948-53; suppleant i repræsentantskabet for Det gjensidige Forsikringsselskab Danmark 1940-58; medl. af bestyrelsen for Aalborg almindelige Understøttelsesforening 1943, kasserer 1951.</p> <p>Adresse: Kong Frederiks V. 2, Hasserris, Aalborg.</p>
<p>Her er J.A. Wibrands søn Poul Wibrand og dennes 1. hustru også nævnt</p>	
<p>WIBRAND, ELSA Wilhelmina. F. 4 Dec. 1908 i Trelleborg, Sverige, D. af Ing., cand. polyt. Vilhelm Kristoffer Hansen (817) og Elise Andersson.</p> <p>1926 Student (ns), St. Knuds Gymn., Odense, 7,⁰⁹. 1927 Eksaminand. 25 Apr. 1934 Kandidat F. 5,⁴⁰ (67). † 21 Juni 1936 i Kbh.</p> <p>Okt. 1934—Feb. 36 Leder af A/S Toldbodmøllens Laborat., Kbh.</p> <p>10 Maj 1931 g. i Kbh. m. Poul Wibrand (4407). Nekrolog: Ing. 1936 III, S. 48.</p> <p>WIBRAND, POUL. F. 27 Juni 1908 i Kbh., Sundby Sogn, S. af Overing. Johan Andreas W. (1132) og Herdis Bodil Marie Eriksen.</p> <p>1926 Student (m), Aalborg, 6,⁵⁴. 1927 Filos. 6 Apr. 1934 Kandidat B. 4,⁵⁵ (57).</p> <p>Sommer 1934 Værnepl., Ing.reg. Efteraar 1937 og 39 genindkaldt. 1 Juni 1935—1 Aug. 37 h. raadg. Ing. Ax. M. Knudsen (1260), Kbh. 1 Maj 1939— v. Komm.ing. i Hørsholm.</p> <p>¹⁾ 10 Maj 1931 g. i Kbh. m. Elsa Wilhelmina Hansen (4406), † 21 Juni 1936.</p> <p>²⁾ 18 Dec. 1937 g. i Odense m. Ebba Ørnberg, f. 10 Marts 1913 i Odense, D. af Dir. Chr. P. L. A. Ø. og Asta Thora Bech.</p>	

Fogedforretning Morten Jensen, 1861

Fogedforretning i forbindelse med selvmord.

Ramsø-Tune Herreder, Afd. C: Fogedprotokol 1856-1878. Pag. 66b + 67a.

Aar 1861 den 19. September formiddag kl. 11½ mødte Fogden i sit Forfald ved andre Embedsforretninger ved sin af amtet constituerede Fuldmægtig Exam.jur. S. Lund hos Hjulmand Jens Christensen Snoldeløv Hastrup Mark for, da det i Formiddags var anmeldt at Aftægtsmand Morten Jensen dersteds havde taget sig selv af dage ved Hængning, at syne Liget af bemeldte Afdøde.

Som Vidner var tilstede Gmd. u. [unge] Ole Pedersen og Gmd. Jens Christophersen. Districtslægen, der var kommen tilstede, synede Liget der fremstod henliggende paa Sengen i Aftægtsleiligheden, og afgav saadant:

Wisum repertum

[besvarelsespåtegning/obduktionserklæring]

Paa Liget findes omkring hele Halsen i skraa Retning bagtil opad en kjendelig Qvelningsfure, som passede til det Reeb hvori den Afdøde skal have hængt sig. Da der ikke fandtes Spor til Vold, eller Tegn til anden Dødsmaade, er der intet at indvende mod den Angivelse, at den Paagjældende har selv hængt sig og dermed fundet en let og hurtig Død.

Fremstod derefter Hjulmand Jens Christensen af Snoldeløv Hastrup, som forklarede: Afdøde havde været paa Aftægt hos ham siden Aaret 1855, da Compt.[comparenten] blev givet med dennes Datter og blev overdraget Huset.

Han blev da tilskrevet en aarlig Aftægt i Naturalprestationer samt egen Stue. Siden Pintse havde den Afdøde istedet for Aftægt in Natura erholdt Kosten hos Compt., og saaledes ogsaa Kaffe om Morgenen ligesom de selv.

Kl. omtrent 5, gik Compts Hustrue som sædvanlig ind med Kaffe til den Afdøde, men da hun kom i Forstuen stod Trappen til Loftet udenfor Døren til Stuen, hans Træskoe underneden og Loftslommen tillukket, og Døren til Stuen stod aaben, og da der ingen var i Sengen, kaldte Comt.indens Hustrue paa ham, og ved at aabne Loftslommen saaes han hængende oppe paa Loftet, idet et Stp Reeb var fastgjort om Hanebjælken og Spæret c. 2 Alen fra Jorden, og en Løkke slaaget om Halsen. - Benene naaede ned til Jorden og Knæene vare krogede.

Liget der strax blev nedskaaret, var koldt, og uagtet de rullede og gned ham, vilde dog intet Livstegn vise sig.

Den Afdøde havde d. 8. April fyldt 69 Aar og havde et godt Helbred, naar undtages at han følte een del Smerter af et Broktilfælde, og navnlig har han i de sidste 3 Dage kommet ind og bedt om en lille Snaps for om muligt dermed at lindre Smerterne.

Sidste Pintse havde den Afdøde været paa Vei med at tage sig selv af dage ved Drukning, idet han havde været i en Mergelgrav, men det vilde dengang ikke lykkes og da Compt. spurgte ham om hvorfor han vilde gjorde dette, sagde han, at han havde Besværighed ved nu at lave sin Mad til selv, og fra den Dag forandredes Aftægtsydelsen saaledes, at han nød Opholdet hos dem.

Afdøde havde 8 Børn, hvoraf de 6 er levende og ere alle satte i Vei, og hans Kone døde for 4 Aar siden.

Oplæst, vedgaaet og aftraadt.

Fremstod derpaa forrige Compts Hustrue Karen Mortensdatter, som forklarede at være en Datter af Afdøde.

I morges kl. omtrent 5 kom Comptinden ud med en Kop Kaffe til den Afdøde, men da hun kom i Forstuen stod Trappen til Loftslommen foran Døren; Loftslommen lukket og Træskoene staaende under Trappen og da Døren til Stuen stod aaben og Comptinden kunde see, at der Ingen var i Sengen anede hun strax at der maatte være skeet en Ulykke og paa hendes Raab kom hendes Mand og deres Svend tilstæde, og Afdøde fandtes da, som af hendes Mand forklaret, hængende oppe paa Loftet.

Compt. forklarede i øvrigt aldeles overensstemmende med hendes Mand.

Igaar Aftes lidt før Solen gik ned var Afdøde inde i Stuen for at see hvad Klokken var og han gik derpaa ind i sin egen Stue og siden saa de ham ikke, saa de kan ikke vide om den Afdøde har taget sig selv af Dage i Aftes eller i Nat.

Oplæst, vedgaaet og aftraadt.

Fremstod derefter Hjulmandsvend Rasmus Jensen, som forklarede: Compt arbejder hos Jens Christensen hos hvem Afdøde Morten Jensen var til Aftægt.

I morges da Compts Madmoder gik ind til Afdøde med Kaffe, sad Compt inde i Stuen og drak sin, og strax derefter raabte hun og Compt. gik ud og ved at aabne Loftslommen saa han Afdøde, som af 1ste Compt. Jens Christensen forklaret, hængende paa Loftet; han skar strax den Afdøde ned og bar ham i Forening med Jens Christensen ned i Sengen, hvor de forsøgte paa at bringe den Afdøde til live uden at dette lykkedes.

Igaar hjalp Afdøde Compt. ude i Værkstedet, og lod veltilfreds, og Comp. kan ikke vide nogen Aarsag til det begaaede Selvmord; han har tjent hos Jens Christensen et Aar til November, og denne med Hustrue, samt Aftægtsmanden ere altid komne godt ud af det.

Oplæst, vedgaaet og aftraadt.

Forhøret sluttet, for i Udskrift at tilstilles Amtet.

S. Lund

FT 1880 + 1885: Springgade og Pilestræde

FT 1880

EJENDOMMEN Springgade 15, Kjæld.			Matr. nr. 16		
By: København			Kvt.: Rosenberg		
Sogn: Trinitatis			Herred:		
NAVN	KØN	AL- DER	G/ U/ E	FØDT i SOGN	ERHVERV/STILLING
Ole Mortensen	M	52	G	Hastrup	Værtshusholder, Husfader
Ane Mortensen, f. Niel- sen	K	54	G	Ledstrup	Kone, Husmoder
Olivia Bolette Mortensen	K	22	U	Kjøbenhavn	} Børn
Alma Dorothea Morten- sen	K	15	Do	Do	
Elna Amalie Mortensen	K	13	Do	Do	
Niels Villiam Mortensen	M	9	Do	Do	
Husleje pr. halvaar: kr. 325. Antal værelser: 4 Antal Børn i Ægteskabet: Levende: 4; Døde; 1 Hvilket aar taget fast ophold i Staden: Ole Mortensen: 1851; Ane Nielsen: 1848					

FT 1885

EJENDOMMEN Pilestræde 63, Kælderen			Matr. nr. 16		
By: København			Kvt.: Rosenberg		
Sogn: Trinitatis			Herred:		
Ole Mortensen	M	57	G	Hastrup Snoldelev	Værtshusholder
Anne Mortensen	K	59	G	Læstrup Egebjerg	Husmoder
Olivia Mortensen	K	27	U	Kjøbenhavn	Datter
Elna Mortensen	K	18	U	Do	Do
Villiam Mortensen	M	15	U	Do	Søn
Johan Mortensen	M	2	U	Do	Do
NB Her er en lille fejl i folketællingen, idet Johan Mortensen = Johan Andreas Mortensen ikke er født i København, men på Frederiksberg. Desuden er han formelt <u>adoptivsøn</u> af ægteparret Mortensen (men søn af Olivia Bolette Mortensen).					

FT 1885 + 1890: Frederik VII Gade 3

EJENDOMMEN Frederik VII Gade 3		Matr. nr. 121a			
By: Sundbyøster		Kvt.:			
Sogn: Tårnby		Herred: Sokkelund			
NAVN	KØN	AL- DER	G/ U/ E	FØDT i SOGN	ERHVERV, STILLING
Vibrant Petersen	M	64	G	Sundby- vester	Husfar, Skibstømrer
Trein Petersen	K	62	G	Sundbyøster	Husmor. Grønthandl.
Niels Peter Martin Petersen	M	24	U	Sundbyøster	Barn, Snedkersvend
Carl Thorvald Rasmussen	M	38	G	København	Smedesvend
Maren Rasmussen	K	38	G	Taarnby	Grønthandlerske
Johan Carl Rasmussen	M	9	U	Sundbyøster	Barn

FT 1890

EJENDOMMEN Frederik VII Gade 3		Matr. nr. 121a			
By: Sundbyøster		Kvt.:			
Sogn: Tårnby		Herred: Sokkelund			
Niels Peter Martin Petersen	M	29	G	Sundbyøster	Husfader, Snedkersv.
Olivia Bolette Petersen	K	32	G	København	Husmoder
Johan Andreas Petersen	M	7		Do	Barn
Erik Martin Petersen	M	2		Sundbyøster	Do
Einer Olaf Petersen	M	u. 1 mdr.		Do	Do
Vibrandt Petersen	M	69	G	Sundbyøster	Skibstømrer
Trein Petersen	K	67	G	Do	
NB	Her er en lille fejl i folketællingen, idet Johan Andreas Petersen ikke er født i København, men på Frederiksberg.				

FT 1901: Frederik VII Gade 3

EJENDOMMEN Fr. 7 ^{des} Gade 3				Matr. nr. 121 ^a		
By: København				Kvt.:		
Sogn: Sundby				Herred: Sokkelund		
NAVN	KØN	ALDER	G/U / E	FØDT I SOGN	Hvornår taget bopæl i kommunen	ERHVERV/ STILLING
Trejn Petersen	K	26/3 1822	E	Sundby- øster		Paa Aftægt
Niels Peter Martin Petersen	M	4/10 1860	G	Do		Husfader, Snedker
Olivia Bolette Petersen	K	21/10 1857	G	København	1886	Hustru
Johan Andreas Petersen	M	4/9 1882	U	Frederiks- berg	1886	Søn, stud.polyt.
Erik Martin Petersen	M	13/4 1887	Do	Sundby- øster		Søn
Ejnar Oluf Petersen	M	29/4 1889	Do	Do		Do
Aage Vilhelm Petersen	M	23/4 1891	Do	Do		Do
Otto Niels Petersen	M	16/4 1893	Do	Do		Do
Carl Emmanuel Steinhauer	M	21/10 1870	G	København	1890	Husfader, Cigarmager- svend
Karen Christine Steinhauer	K	11/8 1869	G	Sønder- Køge	1895	Hustru
Josepha Karoline Steinhauer	K	4/11 1895	U	Sundby- vester		Datter
Thyra Chirstine Størck Steinhauer	K	28/10 1897	Do	Sundby- øster		Do
Else Størck Steinhauer	K	18/2 1900	Do	Do		Do

1. For Niels Peter Martin Petersen er det oplyst, at han arbejder hos A/S O. Køhler.
2. For den første lejlighed er den halvårlige husleje kr. 140 og den er på 3 værelser.
3. For den anden lejlighed er den halvårlige husleje kr. 66 og den er på 2 værelser.
I FT indgår desuden, at ægteskab ml. N.P.M. Petersen og O.B. Mortensen er indgået i 1886.
4. Skemaet er udfyldt af J.A. Petersen (farfars håndskrift kan genkendes). Det er derfor ham selv, der har anført, at hans moder og han selv 'tager ophold i kommunen' (Tårnby) i 1886. Og at han selv er født på Frederiksberg.

FT 1906: Spaniensgade 3

EJENDOMMEN Spaniensgade 3				Matr. nr. 121 ^a		
By: København				Kvt.:		
Sogn: Sundby				Herred: Sokkelund		
NAVN	KØN	ALDER	G/ U/ E	FØDT I SOGN	Hvornår taget bo- pæl i kom- munen	ERHVERV/ STILLING
Niels Peter Martin Petersen	M	4/10 1860	G	Sundby- øster		Husfader, Snedker 1)
Olivia Bolette Petersen	K	21/10 1857	G	København	1886	Hustru
Johan Andreas Petersen	M	4/9 1882	U	Frederiks- berg	1886	Ingeniør, Cand.polyt. 2)
Erik Martin Petersen	M	13/4 1887	Do	Sundby- øster		Snedkerlærling 3)
Ejnar Oluf Petersen	M	29/4 1889	Do	Do		Do 3)
Aage Vilhelm Petersen	M	23/4 1891	Do	Do		Malerlærling 4)
Otto Niels Petersen	M	16/4 1893	Do	Do		Går i Klaumanns Skole
Carl Emmanuel Steinhauer	M	21/10 1870	G	København	1893	Husfader, Cigarmagersvend 5)
Karen Christine Steinhauer	K	11/8 1869	G	Sønder- Køge	1895	Hustru
Josepha Karoline Steinhauer	K	4/11 1895	U	Sundby- vester		Datter
Thyra Chirstine Størck Steinhauer	K	28/10 1897	Do	Sundby- øster		Do
Else Størck Steinhauer	K	18/2 1900	Do	Do		Do
Carl Størck Steinhauer	M	13/10 1901	Do	Do		Søn
Johan Emmanuel Størck Steinhauer	M	15/11 1902	Do	Do		Do
Dreng, Steinhauer	M	25/12 1905	Do	Do		Do

- 1) Arbejder hos A/S Oscar Køhler
- 2) Ansat hos entreprenører Wätzold og Jørgensen
- 3) Begge i lære hos snedkerm. Thorsen i Adelgade 82
- 4) I lære hos malerm. Christiansen, Nr. Farimagsgade 78
- 5) Ansat på Cigarfabrikken i St. Kongensgade 31

Begge lejl. har køkken, men ikke bad.
Huslejen for den største lejl. er halvårligt på kr. 110 og den er på 3 værelser.
Huslejen for den anden lejl. er halvårligt på kr. 72 og den er på 2 værelser.

FT 1911: Lyongade 7, 2.th

FOLKETÆLLING 1911							
EJENDOMMEN		Lyongade 7, 2. sal til højre Lejer: Johan Vibrand, ingeniør					
By: København S		Herred: Sokkelund					
Sogn: Sundby							
NAVN	KØN	ALDER	G - U - E	TROSBE- KJEN- DELSE	FØDE- STED	STILLING I FAMILIEN	ERHVERV STILLING
Johan Vibrand	M	4/9 1882	G	Folke- kirken	Frede- riksberg	Husfa- der	Cand.polyt v. Kbh. Tlf. A/S Nørregade 21
Herdís Bodil Marie Vibrand	K	7/11 1885	G	Do	Køben- havn	Hus- moder	
Bodil Vibrand	K	3/9 1906		Do	Do	Barn	
Poul Vibrand	M	27/6 1908		Do	Do	Barn	

I denne folketælling er endvidere anført, at

- Familien disponerer over 3 værelser + køkken + bad.
- Halvårlig husleje er: kr. 216
- Transport ml. bolig – arbejdssted omfatter: $\frac{1}{3}$ sporvogn og $\frac{2}{3}$ gående

FT 1916: Ingolfs Alle 24, st.

FOLKETÆLLING 1916							
EJENDOMMEN		Ingolfs Alle 24, st. Ejer: C. Andersen			Matr.nr. 9 ^{au}		
By: København S					Rode: Sundbyvester		
Sogn: Sundby					Herred: Sokkelund		
NAVN	KØN	ALDER	G - U - E	TROSBE- KJEN- DELSE	FØDE- STED	STILLING I FAMILIEN	ERHVERV STILLING
Johan Andreas Wibrand	M	4/9 82	G	Folke- kirken	Frede- riksberg	Husfa- der	Ingeniør, cand.polyt. Kbh. Tlf. A/S
Herdis Bodil Marie Wibrand	K	7/11 85	G	Do	Kbh. S	Hus- moder	
Bodil Wibrand	K	3/9 06		Do	Do	Datter	
Poul Wibrand	M	27/6 08		Do	Do	Søn	
Niels Otto Wibrand	M	16/4 93	U	Do	Do	Broder til hus- fader	Murersv., isoler.arb.
Bertha Ella Dagny Eriksen	K	2/1 97	U	Do	Do	Søster til hus- moder	
I denne folketælling er endvidere anført, at - Indkomst er kr. 4.800 - Skat til staten er: kr. 21,85 og - skat til kommunen er: kr. 53,10							

Levnedsbeskrivelse 1882 - 1932.

Undertegnede Johan Andreas Wibpaud er født paa Frederiksberg d. 4. September 1882.

Min Barndom har jeg tilbragt i København (Stendbyvester) under beskyttelse Kaar. Der var dog Raad til at holde mig (og 4 yngre Brodre) i Stendby Realskole, hvorpå jeg 14 $\frac{3}{4}$ Aar (efters ministeriel Dispensation) indstilledes til Preliminæreksamen ved Universitetet. Aaret efter, 1898, bestod jeg Adgangseksamen til den polytekniske Lærestatst samt den nødvendige Tilægsprøve i Fransk.

1. September 1898 begyndte jeg sine Studierne ved Lærestatsten. Juni-Juli 1901 fik jeg 1. Del. Den afsluttende Eksamen opnaaede jeg i December 1904 - Januar 1905 og var saaledes, 22 $\frac{1}{2}$ Aar gammel, polyteknisk Kandidat.

- Min Studietid forekom mig streng og trals, antagelig noget fordi jeg vist var for ung og ikke tilstrækkelig moden, da jeg begyndte, maaske ogsaa fordi mine økonomiske Forhold gjorde, at jeg ikke fandt Anledning til nærmere at slutte mig til nogen af mine Kammerater. Noget bedredes Forholdene, da jeg efter nogle Aars Forløb opnaaede saavel Friplads som Kommunitetsstipendium.

7 April 1905 fik jeg Stilling som Ingeniør hos Entreprenør firmaet Wätzold & Jørgensen, der netop skulde i Gang med Viaduktanlægene ved Tagervej og Store Tuborgvej. Bygherrerne var Statsbaueanlægene, Afdelingsingeniør S. M. Andersen og Ingeniør Nigpp Busk. - De 2 Viaduktanlæg var ladet sammen, idet den Jord, der afgravedes ved St. Tuborgvej, pr. Frans-

portspor førtes til Tagervej. - Senere fik samme Firma overdraget Bygningen af Amagerbanen.

Det var en overordentlig lærerig Tid, jeg tilbragte hos Firmaet Wätzold & Jørgensen. Det var selvsagt en ejendommeligt Overgang at pludselig lige ud fra Læreanstalten med dens theoretiske Undervisning til det praktiske Liv paa en Arbejdsplads, hvor man skulde være et Slags Midtpunkt, hos hvem alle Tråde samledes. Et stort Ansvar fik man at bære, men interessen og lærerigt var det.

I Efteraaret 1906 blev jeg angrebet af Tyfus, der fordrede flere Måneders Sygeleje og Rekonvalescens, og ved denne Lejlighed mistede jeg min Stilling hos Wätzold & Jørgensen. - I Februar 1907 fik jeg en midlertidig Stilling som kontrolerende Ingeniør ved et Tankanlæg i Randers (D. D. P. A.), men da jeg kun var engageret for dette Anlæg, maatte jeg i Juli 1907 søge ny Stilling og fik Ansettelse ved Kjøbenhavns Telefon Aktieselskab d. 17. Juli 1907. Her arbejdede jeg i 12 Aar og var de første Aar beskæftiget med de store Kableanlæg paa Vesterbro, senere ved alle Kableanlæg indefor det Omraade, der betegnes ved Kjøbenhavns Kreds. - Ved K. T. A. S. traf jeg mange bemærkede Mennesker, og Tænkeret med dem og endvidere den Omstændighed, at jeg under de Forhandlinger, min Stilling førte med sig, kom i Berøring med mange forskellige Mennesker: Husejere, Embedsmænd i Stat og Kommune, Privatpersoner i stort Antal o.s.v., gjorde, at jeg betragter denne Periode af min Liv som den, der har haft størst Betydning for min Udvikling.

I Januar 1919, da Jylsk Telefon Aktieselskab skiftede Ledelse, blev der paa Telefondirektor Johannsens Initiativ

oprettet 2 Overingeniørstillinger i Jylland, og jeg fik Til-
kend om at overtage den ene. Noget Konkurrence
var der dog, idet Stillingerne blev tilbudt 3 Afde-
lingsingeniører og 6 Ingeniører ved K. T. A. S. Forholde-
ne maadede sig saaledes, at jeg der var den yngste af
de 9, fik den ene af Stillingerne, nemlig den i Aalborg.

Jydsk Telefon Aktieselskab var paa det Tidspunkt
ikke begyndt paa de mere moderne Telefonanlags-Methoden,
som vi kendte dem fra K. T. A. S., hvor man allerede
i 1905 var begyndt at lægge Kabler til Erstatning for de
gamle overfyldte Luftledningsanlæg. Da Krigen end-
videre havde medført en Materialmangel, var J. T. A. S.
i 1919 saa langt tilbage i Udvikling, at Statsstyret
med de koncessionerede Telefonselskaber havde maattet
krave Faaelse af en gennemgribende Ombygning
og det var den, jeg fik Lejlighed til at tage Del i. De
forløbene 14 Aar har i høj Grad været Arbejdsaar. I alle
store Byer og en meget væsentlig Del af de noget mindre
er der nu moderne Kableanlæg og Dobbeltledninger til
alle Abonnenter; nye Centraler er bygget i de fleste store
Byer, og endelig har Jydsk Telefon Aktieselskab i de sidste
Aar faaet etableret mellem Kolding og Aalborg en
Kabelforbindelse, der medafbenyttes af Statstelegrafer
og Statsradioforretning. —

I Aalborg har jeg saa højt siden 1919 og er ganske
naturligt kommet ind i en Del af Byens Foreningsliv
jeg har været Bestyrelsesmedlem i „Kirken Enigheden“
i Aalborg Sangforening af 1843 og i „Elektronisk Forening, jydsk
Sektion“. Endvidere har jeg været Villidsmand i „Forende Danske
Motorcyklere“. I Frimurerlogen „Cimbria“ er jeg Formand for
Logens Julekreds og Vikar for Cereemonimesteren, i St. Andre-
as Instruktionslogen „de 4 Søjler“ er jeg udsendt til Cere-

monumenter. I 1925 var jeg selvjette med til at stifte Aalborg Rotaryklub, fungerede som Sekretær the 1928, var Vicepræsident 1931-1932, Præsident 1932-1933 og Post-Præsident 1933-1934.

I 1927-1929 tilfornodvedes jeg som Fjeldsk Telefon Aktieselskabs Repræsutant i Antennekommissionen, hvor Kammerebene Lerche var Formand. I 1927 valgtes jeg af Ministeriet for offentlige Arbejder til Medlem af Kabelkommissionen, hvor Professor P.O. Pedersen er Formand.

I 1930-1933 arbejdede jeg som F. T. A. S.'s Repræsutant i en af de sammvirkende Telefonselskaber nedsat Kommission, der havde til Opgave at behandle Spørgsmaalet: Krydsningsforhold med Starkstrømsledninger, Antenner o.l.

— I 1906 blev jeg gift med Herdis Bodil Marie Eriksen. Vi har 2 Børn: Bodil Wibrand og stud. polyst. Poul Wibrand.

R.* 29/12 32.

J. Wibrand

Levnedsbeskrivelse 1933 - 1948

R. til D. med. 8-1-1949.

(R. 29-12-32) ja.

446.
Kasseris, Aalborg, Februar 1949

Hermed tillader jeg mig underdanigst at fremsende en Beretning om den siden min Udnævnelse til Ridder af Dannebrogordenen forløbne Del af mit Liv:

Min Levnedsbeskrivelse, indsendt Januar 1933, slutter ca. 1 Januar 1933. Formentlig er en af de sidste Oplysninger den, at jeg paa det Tidspunkt var Præsident i Aalborg Rotary Klub fra 1. Juli 1932. Efter Rotarys Love kan en saadan Post kun beholdes 1 Aar, og 30. Juni 1933 afgav jeg Præsidentverdigheden.

Da den frivillige Luftmeldetjeneste skulde organiseres i 1937, blev det overladt mig at være Chef for dens nordjyske Distrikt, et Omraade, hvis Grænse gaar syd for Hobro, Skive og Lemvig. Det gjaldt her i første Omgang at finde Cheferne i Frederikshavn, Hjørring, Aalborg, Thisted, Røgstør, Hobro, Skive og Lemvig, og derefter at finde Ledere og menige Medlemmer indenfor de enkelte Distrikter, ialt en samlet Styrke paa ca. 150 Mand. Med Chefstillingen fulgte, at jeg blev Medlem af Komedestypelsen for den frivillige Luftmeldetjeneste; Formand var Grev F. E. Scheel til Ryegaard, Kirke Saaby, Sjælland. Efter at Organisationen var færdig, afholdtes dels theoretiske, dels praktiske Øvelser, hvori Kærens Flyvemaskiner deltog. Under Berøttelsen virkede Luftmeldetjenesten ikke, men skal nu efter Krigsministeriets Ønske atter aktiveres.

I Dansk Arbejdsgiverforenings Repræsentantskab var jeg Medlem fra 1938 til 1943. I Efteraaret 1948 kom jeg atter ind i Repræsentantskabet.

I Aalborg-Korsvænby Luftvarusforening blev jeg 1937

b. v.

Medlem af Kredsstyrelsen. I 1941 overtog jeg Posten som Kasserer². Foreningens Opgave var at hjælpe Myndighederne med Uddannelse af Hivsvagter, Distrikts- og Hjælpekommantenter, Etablering af Gasmarkskurser, at organisere Fabrikluftværn, Kommune-
luftværn i Omegnenes Løgnekommuner (Politikredene 48 og 49) samt Villaluftværn. Virksomheden standsedes i Maj 1945. I Henhold til det nye Lovforslag om civilt luftværn vil der nu atter blive tildelt Foreningens lignende Opgaver.

I 1933 blev jeg af Kriminaldommeren i Aalborg udpeget til at være Medlem af Nævninge- og Domsmands-Gründliste-udvalget for Kasseris Kommune; i 1939 udnævnte Præsidenten for Vestre Landsret mig til Formand for Udvalget, og denne Post beklæder jeg endnu.

I 1940 annodede det gjensidige Forsikringselskab "Danmark" mig om at overtage en Suppleantstilling i Selskabets Repræsentantskab.

Fra April 1943 er jeg Medlem af Bestyrelsen for Aalborg almindelige Understøttelsesforening, en ca. 80 Aar gammel Forening, der yder værdig trægende Hjælp, hvis de ikke er under social Forsorg.

Stillingen som Overingeniør i Jydsk Telefon Aktieselskab beklæder jeg stadig, men vil falde for Aldersgrænsen 70 Aar om ca. 3½ Aar. Tyskerbesættelsen 1940-1945 mærkedes stærkt ved en meget generende Materiale-mangel og en noget indskrænket Dispositionsfrihed. Efter Aftale med de danske Myndigheder maatte Selskabet udføre en Del Kabelarbejder og Luftledningsanlæg for den tyske Militærmagt. Besættelsestiden gav ikke Anledning til særlige Oplevelser, naar undtages, at jeg i Oktober 1943 fandt Anledning til at gøre mig usynlig en kortere Periode, dog indenfor Landets Grænser. Anledningen var nogle Forlydender om Aktion overfor Frimurerordenen. - Her blev jeg optaget i 1921 og opnåede Ordenens 10. Grad i 1942. Jeg beklæder siden 1946 Posten som 2. Deputeret Mester i Logen Cimbria, Aalborg.

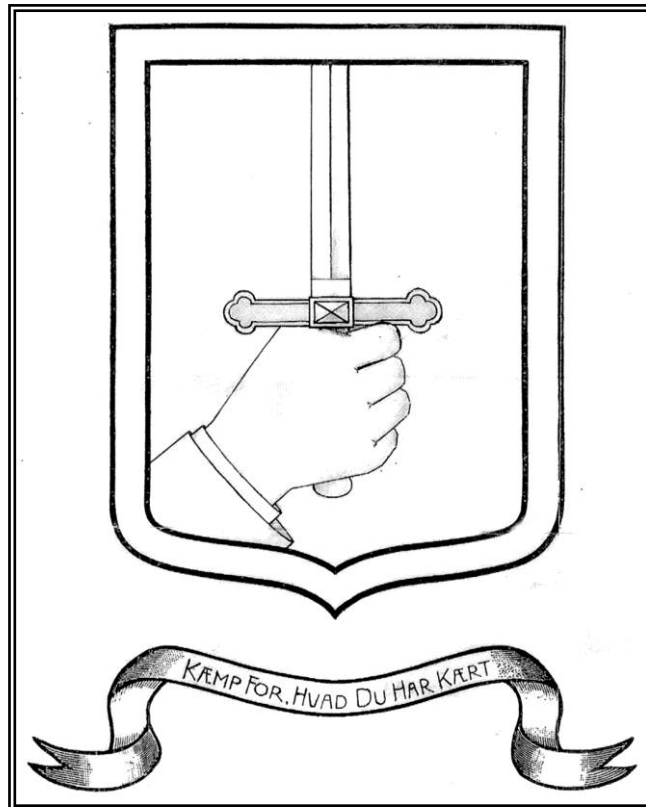
Med Erbødighed
J. Mibrand

Logebeklædning

*Hver grad har sin egen beklædning med dennes symboler,
som oplyses fra grad til grad.*

Logeskjold med tekstforklaring – farfars skitse

Forklaring af Vaabenskjoldet:

Rindfarven: Skjoldet tænkes
gult bleet, ikke for dybt.

Sværdklingen: Solv

Haftet, Parerpladen og den runde

Knop: Guld

Haanden: rød (Kodfarvek)

Mauchetten: Solv (hvid)

Ornen: sort (mørkt)

(Parerpladens midterste del krydskreves)

Korshjalte er det centrale: Skjoldet, ligesom det
det symboliserer, er det centrale: Frihedsrikt
den profane Verden. Haanden symboliserer
Penselstil til at yde en Haandstækning, hvor
det tiltrænges.

skrevet af farfar

J. M. Brand

Korshjalte: fæste eller håndgreb på sværd

Navneændring i 1890.

Brev til Justitsministeriet (Kongen) via Overpræsidiets

25.11. 1889 *Niels Peter Martin Petersen og Olivia Bolette Petersen født Mortensen ansøger for Drengen Johan Andreas Mortensen om Tilladelse til Navneændring*

Undertegnede Ægtepar, Snedkersvend Niels Peter Martin Petersen og Olivia Bolette, født Mortensen, tillade os herved allerunderdanigst at ansøge om Tilladelse for Drengen Johan Andreas Mortensen, der er født af mig, Olivia Bolette Mortensen, udenfor Ægteskab, til at bære i stedet for sit Efternavn "Mortensen" vort Efternavn "Petersen".

Vi vedlægge vor Vielsesattest og Drengens Daabsattest, hvilken sidste viser at Drengen er født den 4 September 1882.

I Drengens spæde Alder blev han efter allerhøieste Bevilling adopteret af mine, Olivia Bolette Petersens, Forældre, jf. vedlagte Bevilling af 24 December 1883, men begge mine Forældre ere senere afgaaede ved Døden jf. vedlagte 2 Attester og Drengen har bestandig været hos os siden vort Ægteskabs Indgaaelse den 2 December 1886.

Baade for Drengens og vor egen Skyld maa vi ansee det for meget ønskeligt, at han bærer vort Efternavn og haabe derfor, at vor Ansøgning allernaadigst maa blive bevilget.

Da vi ere uformuende, hvorom henvises til Paategningen herpaa, tillade vi os tillige at ansøge om at den eventuelle Bevilling maa blive udfærdiget gratis idet Drengen heller ikke har noget at betale med.

Bopæl: Frederik den 7des Gade N° 3, Amager

Niels Peter Martin Petersen

Olivia Bolette Petersen født Mortensen

Vertes

Påtegning 1 på bagsiden

26.11. 1889 *At Snedkersvend Niels Peter Martin Petersen, hvis Forhold jeg i adskillige Aar nøie har kjendt, er uformuende, bevidnes herved.*

Sundbyøster d. 26 Novbr. 89

C Krarup, Læge

Påtegning 2 på bagsiden

28.11. 1889 *At Snedkersvend Niels Peter Martin Petersen ikke har anden Formue end hvad han kan fortjene med sine Hænders Arbeide, kan jeg, der i en Lang Aarrække har kjendt hans økonomiske Forhold, bevidne.*

Sundbyøster d. 28 Novbr. 1889

Jacob Nielsen, Snedkermester [morbroder til N.P.M. Petersen]

Påtegning 3 på bagsiden (stemplet: Amager Birks Politistation)

29.11. 1889 *At praktiserende Læge Krarup og Snedkermester Jacob Nielsen begge af Sundbyøster ere paalidelige Mænd og hvis Troværdighed ikke kan forkastes, attesteres herved.*

C Walther, Overpolitibetjent

Rapport fra Amager Birks Politi

21.12. 1889 *Efter Ordre har Undertegnede anstillet Undersøgelse efter den Anledning vedlagte Skrivelse med Bilag fra Sjællands Stiftsamt giver, og har jeg derved bragt i Erfaring, at Snedkersvend Niels Peter Martin Petersen og Hustru Olivia Bolette Mortensen, Frederik d. 7. Gade 3 i Sundbyøster ere ansete for i enhver Henseende ordentlige Ægtefolk, der fører et lykkeligt Samliv, har et hyggeligt Hjem, og om hvem ingen med Rette kan sige noget Ufordelagtigt, naar undtages den af Hustruen tidligere begaaede Feil.*

Bemeldte Ægtefolk nægtede at vide hvor Faderen til det nævnte Barn opholder sig.

Faderen til Barnet er Politiet ubekendt.

Ærbødigst

C Walther

Brev fra Amager Birks Kontor til Sjællands Stiftsamt

27.12. 1889 *Ved at remittere hoslagte mig med Stiftsamtets Bilag: Skrivelse af 18 Ds. til Erklæring tilstillede Ansøgning fra Snedkersvend Niels Peter Martin Petersen og Hustru om at Drengen Johan Andreas Mortensen maa føre deres Efternavn "Petersen" tillader jeg mig næst at vedlægge en Rapport fra Politistationen i Sundby, ærbødigst at bemærke, at jeg Intet finder at erindre imod det Ansøgte.*

Brev fra Sjællands Stiftsamt til Justitsministeriet

20.01. 1890 *Ved hoslagt at tilbagesende den med det høje Ministeriums Skrivelse af 11 December f.A. [forrige Aar] fulgte Ansøgning med Bilag, hvori Niels Peter Martin Petersen og Hustru Olivia Bolette Petersen, født Mortensen ansøger om Navneforandring for Drengen Johan Andreas Mortensen, skulde man tjenstligt melde, at der fra Amtets Side Intet findes mod det Ansøgtes Bevilgelse at erindre.*

Justitsministeriets bevilling til navneændring (kladde)

19.02. 1890 *Chr. IX G.V. [gør vitterligt] At Vi efter den af Snedkersvend Niels Peter Martin Petersen og Hustru Olivia Bolette, født Mortensen, fra Vort [land] Amager, derom gjorte Ansøgning og Begjæring allern. have tilladt at nysnævnte Olivia Bolette Mortensens Søn Johan Andreas Mortensen, som er født d. 4. September 1882 paa Frederiksberg udi bem. Vort Amt og døbt i Kirken sammested d. 8. Okt. s.A. samt ved Vor allerh. Bev. af 24. Dec. 1883 adopteret af nu afdøde Værtshusholder Ole Mortensen og ligeledes afd. Hustru Ane Mortensen, født Nielsen, maa for Fremtiden føre Familienavnet Petersen, saa at hans fulde navn bliver Johan Andreas Petersen, dog at det Fornødne om denne Navneforandring bliver tilført Ministerialbogen [kirkebogen].*

Givet d. 19. Febr. 1890.

De oven for afskrevne papirer er fundet på Rigsarkivet.

Københavns Amt, journal 1889, nr. 4530 (i registeret for december måned: Petersen).

Københavns Amt, journalsager, 1890, 3182 H

Navneændring i 1909

Til

Overpræsidenten i København.

I Henhold til Justitsministeriets Bekendtgørelse af 30. Maj 1903 tillader

¹⁹⁰⁹
vi) Undertegnede

Erik Martin Petersen

Ejnar Olaf Petersen

Aage Wilhelm Petersen

Niels Otto Petersen

Johan Andreas Petersen

Herdia Broil Marie Petersen

Brodie Petersen

Bone Petersen

Skriften på denne an-
søgning er af
Johan Andreas Peter-
sen / Wibrand

¹⁹⁰⁹
os j) at begære udfærdiget Bevis for Navneforandring under Henvi-
sning til de i om-
staaende Skema indeholdte Oplysninger og de medfølgende Attester*). Det bemærkes,
at ¹⁹⁰⁹
vi) ikke tidligere har erholdt Bevis for Navneforandring udfærdiget.

**) København, d. 10. December 1909.

Erik Petersen
pt Hamburg
Niels-Plesensstr. 2³

Ejnar Petersen

Aage Petersen

Herdia Petersen

Johan Petersen

Overpræsidenten i Kjøbenhavn

d. d. 22/4 1909.

meddeler herved i Overensstemmelse med Justitsministeriets Bekendtgørelse af 30. Maj 1903

1) *Svendke Erik Martin Petersen* ✓
 2) *Svendke Ejnar Skaf Petersen* ✓
 3) *Mads Skaf Pihl Petersen* ✓
 4) *Nils Otto Petersen* ✓
 5) *Johan Ludvig Petersen* ✓
 6) *Rodolf Petersen* ✓
 7) *Paul Petersen* ✓
 der er født i ^{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7} *Søndagssø, Kbhvn. Frederiksberg*

den ¹ 13/4 1882 ✓ ² 29/4 1889 ✓ ³ 23/4 1891 ✓ ⁴ 16/4 1893 ✓
 og døbt i ⁵ 4/9 1882 ✓ ⁶ 3/9 1900 ✓ ⁷ 28/6 1908 ✓
Søndagssø Kirke *Frederiksberg Kirke*

den ¹ 3/5 1882 ✓ ² 16/6 1889 ✓ ³ 21/6 1891 ✓ ⁴ 25/6 1893 ✓
⁵ 8/10 1882 ✓ ⁶ 28/11 1907 ✓ ⁷ 6/9 1908 ✓

Bevis for, at *de* fremtidig med Rette fører Familienavnet *Wibrand*
 saaledes at *deres* fulde Navn bliver *1) Erik Martin Wibrand* ✓
2) Ejnar Skaf Wibrand ✓ *3) Mads Pihl Wibrand* ✓
4) Nils Otto Wibrand ✓ *5) Johan Ludvig Wibrand* ✓
6) Rodolf Wibrand ✓ *7) Paul Wibrand* ✓

Kjøbenhavn, d. 22 - 12 1909

Panteobligation, Jens Olsen til Bentzonseje, 1805

Ramsø-Tune Herreder, Skøde- og panteprotokol 1800-1807.

Første Klasse for
Summa fra 1000
til 1100 rd incl.

1805

Sex Rigsdaler 18 Skilling.

Jeg underskrevne Jens Olsen, Selveier i Snoldeløv Hadstrup, forhen under Bentzons Eies Gods, kiender og hermed vitterliggjør, skyldig at være til Hr. Landvæsens Commissair Lassen den Summa 1035rd, skriiver et Tusinde og Fem og Tredivé Rigsdaler Dansk Courant, som mig af bemeldte Hr. Landvæsens Comissair Lassen er laant. Thi lover og forpligter ieg herved mig og mine Arvinger, een for alle og alle eller nogle for een, bemeldte Capital 1035rd til ovennævnte Hr. Landvæsens Comissair Lassens Arvinger, eller hvis denne min Obligation med rette i Hændhaver efter 10 Aars Forløb, siger Ti Aar at regne fra sidste 11 Junii, altsaa 11 Junii 1814 rigtig at betale tilbage, til hvilken 11 December eller 11 Junii Termin samme et halvt Aar forud, fra een af Siderne lovlig opsiges og imidlertid Capitalen hos mig bliver staaende at erlægge af den paa Creditors Bopæl...?.. i Kiøbenhavn 4 prct aarlig Rente, halvdelen til hver 11 Junii og Halvdelen til hver 11 December Termin.

Til Betryggelse for dette Laan, med deraf forfaldne skadesløse Renter og Omkostninger, pantsetter ieg herved med Anden Prioritets Pante Ret nestefter de 840rd som Enkekassen har laant mig paa 1ste Prioritet i min Gaard, den mig efter Skiøde af 11 December f.A. [forrige Aar], hvilket tillige med denne Obligation læses og protocolleres tilhørende Gaard i Snoldeløv Hadstrup Bye, Snoldeløv Sogn, Thune Herred, Roeskilde Amt, af Hartkorn Ager og Eng 5 Tdr, 4 Skp, 3 f, 1 Alb¹ med tilliggende Bygninger som i Brandkassen ere forsikkrede for Summa 88rd; ligeledes pantsetter ieg den mig tilhørende Besetning af Kreaturer og Avlsredskaber, den af Markerne indavlede Sæd og Høeslet samt Indboe.

Udi hvilken Gaard og Eiendom saaledes som samme er, eller herefter kan blive forbedret indtet i nogen Maade undtagen Hr. Landvæsens Comissair Lassen skal være og blive berettiget næst efter Enkekassen frem for alle andre, indtil samme for Capital, Renter og Omkostninger skadesløs vorder afbetalt.

Dersom ieg med Renterne til de bestemte Terminer udebliver, Pantet af mig ei holdes i god og forsvarlig Stand, Skatter og Afgifter maatte komme i Restance eller noget af Jorden til forringelse bortleies, skal Capitalen være som opsagt og forfalden til Udbetaling, endog om det skeer før de 10 Aar er forløbet, som Capitalen ellers skulde staae hos mig uopsagt, og Hr Landvæsens Comissair Lassen, saavel da som efter et halv Aars Opsigelse i Mangel af promte Betaling, være Berettiget at tiltræde Pantet og deri søge fri Betaling og hvis det ikke skulde tilstrække da i mine øvrige Eiendeele, hvor de end maatte forefindes, alt nestefter fornævnte 1ste Prioritets Panthaver.

Til Bekræftelse haver ieg denne min Pante Obligation i de 2de undertegnede Vitterligheds Vidners overværrelse egenhendig underskrevet og forseglet og maa samme paa min Bekostning og uden mig at varsle ved Retten læses og i Pantebogen indføres.

Langelods Gaard den 2 Januarii 1805

Fremlagt og læst udi Ramsøe Thune Herreds Tings Rett Fredagen den 25 Januarii 1805, testeres _ _ _ _ _

Påtegning 1.

1810 den 6te Julii er aflæst som betalt Afdrag 275rd vide Pante Bogen No 3, fol. 279

Påtegning 2.

1813 Fredagen den 30te April er denne Obligations resterende Summa læst til Udslettelse vide Pantebogen No 4, fol. 118 og paa Grund deraf udslettet ved _ _ _ _ _

¹ Landareal blev dengang målt i Tønder, Album, Fjerdingkar og Album.

Regnskab. Anne Nielsens begravelse i 1886

2/1061 27.

6

Regnskab

over
Udgiftene ved enkefrø Anne Mortensens Begravelse m.m.

Kjøbenhavn's Begravstjerkontor, Bil 1	✓ Kr. 14-50.
Ligkiste m.m. - - - - - 2	✓ 29 --
Krause m.m. - - - - - 3	✓ 4 --
Jonovers til Pastor	10 --
Refordring - - - - -	5 --
Avertissementer - - - - -	2-50
Drikkepenge til Graverkarlen m.m. - - - - -	2 --
for Desinfektion af Sengeklæder, . 4	✓ 3-50
<hr/>	
I ligkejsel for mig modtaget	Talt Kr. 70-50.
	" 150 --
<hr/>	
	Resten Kr. 79-50.

er forbrigt af mig og Sødskende og vil vedr. at likri-
dere i det os i Post Tilkommande med 1/4 til for
Kjøbenhavn den 24 August 1886

Sorøstaaende tilbrude:
Kjøbenhavn den 20 Dec 1886.
Olona Andersen

Olivia Mortensen

Det meste kan vist umiddelbart læses, dog:

- post 6 på regningen: Avertissementer Kr. 2,50
- post 7 på regningen: Drikkepenge til Graverkarlen m.v. Kr. 2,-
- post 8 på regningen: for Desinfektion af Sengeklæder, Bil 4 Kr. 3,50

Samfrændeskifte ml. Johanne Mortensdatter og slægtninge, 1819

Ramsø-Tune Herreder. Skifteprotokol 1797-1820, pag. 431, a + b.

Samfrændeskifte efter afg. Gaardmand Jens Olsen i Snoldeløv Hastrup.

1819 den 24. Maj mødte paa Ramsøe-Thune Herreds contoir Gaardmændene Christopher Nielsen og Hans Olsen af Snoldeløv Hastrup, for som Samfrænder, at slutte Skifte mellem enken efter afg. Selveier i Snoldeløv Hastrup Jens Olsen og Hans Arvinger eller deres fælleds Børn:

1. Søn Ole Jensen, myndig,	2. Søn Morten Jensen, ligesaa,
3. Søn Niels Jensen, 21 Aar gl.	4. Datter Zidse Jens Datter, gift med Huusmand Peder Hansen der i byen.

Samtlige disse vare mødte, den sidstnævnte tillige som Curator for Sønnen Niels Jensen.

Enken med Lavværgen fremlagde den hende forundte Bevilling til at skifte med Samfrænder, hvilken lyder saaledes: (under supra fol. 241) om Samfrænderne, af hvilke der vare tillige m. Enkens Lavværgen, meddelte beskikkelser er saalydende:

Til, som Samfrænder at afhandle og slutte Skifte efter afgangne Selveier i Snoldeløv Hastrup, Jens Olsen, udnævnes herved efter Enkens begjæring og i Kraft af Fdg. [forordning] 28 Aug 1816 Gaardmændene der i Byen Christopher Nielsen og Hans Olsen, den første tillige som Enkens Lavværgen.

Og love disse Mænd under dette Skiftes behandling at holde Loven og Anordningerne efterrettelige

Ramsøe-Thune Herreds Contoir den 21. Maj 1819. Blume

Boet Tilstand blev derefter saaledes opgiort:

1	Indtægt		
	a. Gaarden og dens Jorder staaende for Hartkorn 5 tdr, 4 sk.l., 3 fjk.l., 1 alb	Sølv	2.000 ^{rbt}
	b. Besætning af Creaturer og avlsredskaber samt øvrige Udboe	-	300 -
	c. Indboe af alle Slags	-	200 -
		Tilsammen	2.500 ^{rbt}
2	Udgift		
	a. Prioritet i Gaarden til Enkekassen	Sølv	840 ^{rbt}
	b. Til Enkens Broder Ungkarl Peder Morten sen i Snoldeløv Hastrup	-	160 -
	c. Skifteomkostninger bestemmes under Et til i alt	-	50 -
	Da Arvingerne ere myndige og renoncerede paa Skiftet brevets udstedelse som overflødig, hvilket Enken samtykkede		Sølv 1.050 ^{rbt}
		Igjen til deling	Sølv 1.450 ^{rbt}

Hvoraf Enken, som renoncerede een Broderlod og Begravelses Udgifter, tilfalder det Halve 724 ^{rbt} og af det øvrige Halve, som blive Børnenes Arv svarer hun ½ pct. med 3 ^{rbt}, 3 M, 12 sk.

I stæden for Pengene tilstaaer Enken sine Sønner Ole og Morten Jord af deres Fædre-
negaard, hver til 1 Tdr. Hartkorn dog Svigersønnen Peder Hansen ligeledes til 4 Sk
Hartkorn efter lovlige Opmaaling og Udstykning, imod at de hver for sig Udtage for-
holdsmæssig i den paa hele Gaarden hæftende Prioritet og selv bekoste Jordens behø-
rige Afsætning samt den fornødne Adkomst og afholde de dermed forbundne Udgif-
ter.

Herforuden tillægges Sønnen Ole Jensen en beslagen Vogn, 2 Heste, 1 Koe og 1 Faar;
endvidere 2 Dynner, 1 Hoved og 2 Tværpuder alt forsvarligt og godt samt i Penge 150rd
Sølv; og Sønnen Morten Jensen ligeledes Penge 150rd Sølv, 1 Koe, 1 Faar, 1 Hoved og 2
Tværpuder, hvorimod Svigersønnen har faaet Vederlag ved Udstyr med Datteren.
Jorden saavel som de øvrige Ting modtages saasnart Enken faaer i Sinde at afstaa
Gaarden, hvis Hovedparceller med Bygning og Besætning, Creaturer, Avlsredskaber,
Ud- og Indboe Sønnen Niels Jensen faaer til Eiendom, naar Moderen vil aftræde
samme mod tilstrækkelig Undertag, eller ved hendes død i al Fald, da ogsaa hendes
øvrige Efterladenskab tilfalder ham uden al videre Arvedeling ved hendes Død.
Dog tillægges Sønnen Morten den Søndre længde af Gaardens Bygning.
Paa anførte Maade er nærværende Boet opgiort og afluttet med alle Paagjeldendes
veloverlagte Samtykke; altsaa bliver Boets samtlige Eiendele Enken Extraderte til
Eiendom imod at Extract af Skifteslutningen tinglyses til Børnenes Sikkerhed.
Dermed lydende vedtegnelser af de anførte Bestemmelser bekræftes med Underskrift.

Skifte efter Jens Olsen, 1811

i Frederik
den Siette,
af Guds Naade Konge

til Danmark og Norge, de Benders og Gothers,
Hertug i Slesvig, Holsten, Stormarn, Dytmar-
sken og Oldenborg; Giøre vitterligt: At Vi, efter

*Johanne Morkensdatter Guds afhan
Kapitlen Palmaris Gaardmand Jens Olsen
i Næstvedskæmpe, indsig Roethe
Ondt i Næstvedskæmpe*

herom allerunder-
danigst giorte Ansøgning og Begiering, allernaadigst have bevilget og til-
ladt, saa og hermed bevilge og tillade, at

Jens Olsen
maa, foruden Rettens Middels Forsetgling, Registrering og Burdering
efter Loven med sælles sammenavlede umyndige *Jens* i uskiftet Boe blive
hensiddende, saalænge *Jens* i eenlig Stand forbliver. *Jens Olsen*

Dg om *Jens* imidlertid skulle blive til Sinds at skifte og deele, maa
Jens med Samfrænder slutte en Skifte-Forhandling om den Arv, som
bemeldte *Jens Olfens afhan*

Jens Olsen kan tilkomme, saaledes som *Jens* med
dem til *Jens Olsen* Gavn best kunne foreenes, foruden Rettens
Middels Dverbærelse eller videre Registrering og Burdering efter Loven;
Dog have bemelte Samfrænder et skriftligt Document derover at forfatte,
som billigt kan være og de i Fremtiden naar *Jens* komme i myndig
Stand eragte at kunne forsvare. Dg ville Vi herhos allernaadigst have
befalet dem, som dette Skifte i saa Naade forrette, at de i alle Naader

Betales med 15 Rdlr. 48 Skill. dansk Courant,

Thorne

holde sig Loven og Anordningerne, samt i Særdeleshed Forordning-
gen af 23de Augusti 1793 allerunderdanigst efterrettelig, hvilket og skal
skee, af den Dyrighed og Rættens-Betient, som det ellers kunne tilkomme
samme Skifte at forvalte, forsaavidt disse dem angaaer, i hvis Rættig-
hed dog intet derfor skal afgaae. Forbydende alle og enhver imod det,
som foreskrevet staaer Hinder, at gjøre, Givet i Vor Kongelige Resi-
dents-Stad Kiøbenhavn, den 14de Mars 1811

Under Vort Kongelige Seigl.

Efter Hans Kongelige Majestæts allernaadigste Befaling.

Hand
Ead. Kammer Råde Mand
Hornum

Hand

Bevilling at sidde i uskift Boe, og i sin Tid at skifte med Samfren-
der, for *Josephus Mortensdatter, hustru
af den afdøde Gaardmand Jens Olsen
i Indeløstadsgrub*

*Lovværende Samlingen af allerunderdan-
igst indkomne i Rangske Stænd for de civile
Christne Protocolle (og Notiser af Mortensdatter)
til mig udsendt. H. S. = som Rets og Rensning Salland
Auskund den 14de Febr 1811*

*Smidning med Rensningsskifte for Rensning Stene
for de civile i den Rets og Rensning Salland*

Skifte (med aftægtsk) efter Kirsten Larsdatter, 1831 (død 1823)

Kbh. Amtsstue 1819-30.

Den 24 Octob. 1823 anmeldte Huusmand Lars Svendsen i Sundbyøster at hans Kone Kirsten Larsdatter var død. - Uden Jord. - Hensidder i uskiftet Boe efter Forordn.

Kbh. Amtsstue 1830-61.

Aar 1831 den 11 October foretog Undertegnede paa Hr. Justitsraad og Amtsforsvalter Frydensbergs Vegne Registrerings- og Vurderingsforretning efter afgangne Huusmand Lars Svendsens afdøde Hustru Kirsten Larsdatter i Sundbyvester, til Skifte og Deling imellem Enkemanden og de efterlevende Børn, nemlig:

1. een Søn Lars Larsen, 39 Aar,
2. een Datter Anne Larsdatter, 45 Aar,
3. een Søn Svend Larsen, 33 Aar,
4. een Datter Maren Larsdatter, 40 Aar gift med Huusmand Niels Bendtsen i Sundbyøster,
5. een Søn Jens Larsen, 29 Aar, Bødkersvend,
6. een Datter Karen Larsdatter, 24 Aar, gift med Søemand Jens Hansen i S.Øster

Arvingerne vare tilstede og mødte som Værge for den ugifte Anne Larsdatter hendes Broder Lars Larsen. Saa mødte og ved denne Forretning Fogden Dirk Bacher og Gaardmand Giert Hansen af Sundbyøster.

Derefter blev Forretningen foretaget saaledes:

I Stuen.

	rbd	M	sk
En Seng med Omhæng 5, 2 Dyner 10	15		
2 Hovedpuder 2, et Par lagner 2	4		
En Dragkiste 8, et Bord og 4 Stole 3	11		
Et Klædeskab 2, en ..?.. 1	3		
Et Hjørneskab 2, et Speil 3 sk.,	2	3	
Et 24/Tiemers Stueuhr 3, 6 Skilerier 2 sk.,	3	2	

I Kjøkkenet

En Kobberkjedel 4, en Messingkjedel 1	5		
En Jerngryde 3 sk, 12 Spisetallerkener 1,	1	3	
En Kobberkaffekjande 4 sk, en Stegepande 3 sk,	1	1	
En Trefod 1 sk, en Kaffekjedel 1 sk 8 p		2	8
2 kar, 2 Spande 1, 2 Tinlysestager 2 sk,	1	2	
6 par Thekopper og en Kande		4	
Huuset bestaaende af 5 Fag med tillagte Grund ansættes til Værdie	400		

Da intet videre var et beregne Boet til Indtægt og Arvingerne samt Enkemanden intet havde imod denne Vurderingsforretning at erindre, blev samme sluttet.

Alle Underskrifter: Med paaholden Pen.

At denne Forretning af os undertegnede er foretaget efter bedste Skjønnende Overlæg, kan vi med ..?.. Eed bekræfte.

Saa sandt hielpe os Gud og hans hellige Ord.

D.G. Bacher

Giert Hansen

Aar 1831 den 17 October blev Boet efter Huusmand af Sundbyeøster Lars Svendsen i Aaret 1823 afdøde Hustru Kirsten Larsdatter foretaget paa Skifteforvalterens Comptoir i 2de Vidners Overværelse.

Enkemanden var personligen tilstæde, og erklærede, at den Afdødes Arvinger var hendes med Comp. avlede Børn, nemlig:

1. En Søn Lars Larsen 39 Aar, skibstømmermand, boende i Sundbyeøster,
2. En Datter Anne Larsdatter, 45 Aar gammel, ugift og sindssvag, opholdende sig i Sundbyeøster,
3. En Søn Svend Larsen 33 Aar, Snedker, boende i Sundbyeøster,
4. En Datter Maren Larsdatter, gift med Hmd. Niels Bendtsen, der er Skibstømmermand og boende i Sundbyeøster,
5. En Søn Jens Larsen, 29 Aar, Bødkersvend,
6. og en Datter Karen Larsdatter, 24 Aar, gift med Sømmand Jens Hansen, S.Øster.

Disse Arvinger vare alle personligen tilstæde, med undtagelse af den ugifte sindssvage Datter, for hvem Broderen Lars Larsen af Skifteforvalteren blev indsat som Væрге.

Skifteforvalteren tilkjendegav, at dette Boe efter Enkemandens eget Forlangende, er taget under Behandling ved Registreringsforretning den 11te dennes. Samtlige Boets tilstedeværende vedkommende erklærede, at Boet ikke eier mere, end som ved bemeldte Forretning er beskrevet og vurderet, nemlig:

	rbd	M	sk
a. Stervboet med Grund og Hauge hvorpaa Boet har Adkomst med Skjøde, Tinglsæt 11 Oct. 1794, ansat til Værdi	400		
b. Indboet, vurderet til	48	5	8
..?.. S.C.	448	5	8

der efter nærværende Quartalscours udgjør i Sølv 435 rbd Sølv og da saavel Enkemanden som Arvingerne ikke havde noget imod denne Vurdering at erindre, bliver samme at lægge til Grund for Skiftet.

Enkemanden forklarede at paa Boet ikke hefter mere Gjæld end, efter Tinglæst Panteobligation til ..?.. dennes Syge- og Lügkasse, Sedler	100		
hvorhos han til sin egen Begravelse forlods fordrede godtgjort, i lighed med hvad den Afdødes Jordefærd kostede	25		
og bliver altsaa alene endnu til Udgiwt at beregne dette Skiftets Bekostning saaledes:			
Stempel Papir til Skiftetbrevet	2		
Skiftesalair	4	3	
1/3 Proc. til Kong. Kasse	1	3	
Skiftetbrevets beskrivelse	1		4
Bekræftelse		5	
Justits..?..	1	1	10
..?.. % Afgiften		1	13
Vurderingsmændene	2		
Vidnerne	1		
Sølv	14	2	11 ½
Eller i Sedler og ..?..	14	5	7
Summa Udgiwt	139	5	7
Altsaa Beholdning	309		1

	rbd	M	sk
<i>Hvoraf Enkemanden tilfalder det Halve som Hovedlod og Børnene det øvrige med</i>	154		48 ½
<i>Deraf beregnes den med Fr. 8 J. 1810 paabudne ½ Prc. Afgiøt med</i>			74
<i>Til Deling mellem Arvingerne</i>	153		70 ½
<i>saa at enhver af disse tilkommer i Arv:</i>	25 rbd		59 ¾ sk

Da saavidt var passeret, erklærede de 5 Fuldmyndige Arvinger, at de renoncerer paa den Arv, som dem, efter Forestaaende kand tilfalde her ved Skiftet, saa at de overlader hele Boet til Enkemanden imod at han tilsvare den paa Boet heftende Gjæld, ligesom og den Datteren Anne Larsdatter tilkommende Arvelod 25 rbd 59 ¾ sk Sedler og ..?.., samt de beregnede Skifteomkostninger.

Enkemanden, paa Grund heraf, og da han ikke hverken saa sig i stand til at indbetale den hans ugitte Datters tillagte Arvelod eller fremtidig at forsørge sig selv, tilkendegav, nu at være bleven enig med hans Svigersøn, Søemand Jens Hansen, at han strax afstaaer Stervboet [dødsboet] til denne, som fuldkommen Eiendom, paa følgende Vilkaar:

- d. At bemeldte Jens Hansen overtager den paa Eiendommen hvilende pantegjæld, og svarer Renten af samme fra 11 Juni Terming d.A.; samt inden 20de i denne Maaned til Contant indbetaler de beregnede Skifteomkostninger og den Datteren Anne tillagte Arv, som bliver at inddrage under Overformynderiet.
- e. At han fra i dag overtager Enkemanden til Forsørgelse i Stervboet med alt Fornødent paa hele Livstid, nemlig med frit Huusleie i den i Stervboehuset med alt Fornødent paa hele Livstid, nemlig med frit Huslye i den i Stervboets til værende Stue, god Spise, Drikke og Raadighed, Opvarning og Pleie i Sygdomstilfælde, og, naar han ved Døden er afgaaet, at bekoste ham anstændig og hæderlig Begravelse.
Dersom det Tilfælde skulde indtræffe, at Jens Hansen eller hvem der i Tiden maatte blive Eier af Stervboet, ikke i indbemeldte Henseende, skulde opfylde sine Pligter med Enkemanden, da skal Eieren være forpligtet, efter uwillige Mænds skjønnende, at erstatte det ham betingede Ophold m.m. enten med Penge eller paa hvad anden Maade han maatte foretrække.
- f. De Effecter, som Boet for Tiden eier forbeholder enkemanden sig til afbenyttelse saalænge han lever; men naar han er død, skal dette og hvad han i øvrigt maatte efterlade, intet undtagen, tilfalde Stedets daværende Eier, som Erstatning for Begravelsen.

Paa disse Vilkaar var Jens Hansen villig til at overtage Stervboehuset, ligesom han og Stervboemanden anmodede Skifteforvalteren om i overensstemmelse hermed, at forsyne Enkemandens Skjøde paa Huset med fornøden Udlægspaategning.

De øvrige myndige Arvinger vare enige i, at Enkemanden saaledes som ommeldt afstaaer Stervboehuset til Søemand Jens Hansen, og lovede samtlige myndige Arvinger derhos efter Pleie og Evne, at bidrage til den sindssvage Datter Anne Larsdatters Forsørgelse.

Da ingen af Boets vedkommende havde videre at erindre, med Samtykke i, at Boet paa forestaaende Maade sluttes, hvorhos de indstode Skifteforvalteren for Følgerne af denne Skiftebehandling, - saa vedtog Skifteforvalteren at meddele Jens Hansen den forlangte Udlægsadkomst paa Stervboehuset, naar Datterens Arvelod og Skifteomkostningerne ere indbetalte; hvorefter Skiftets endelige slutning blev udsat. Det passerede bekræftes med Underskrift.

Aar 1831 den 19 October blev Skiftet efter Huusmand af Sundbyeøster paa Amager Lars Svendsens afdøde Hustrue Kirsten Larsdatter foretaget.

Den Afdødes Svingersøn Jens Hansen mødte og i overensstemmelse med hvad ved Boets Foretagelse den 17de i denne Maaned er vedtaget, indbetalte de beregnede Skifte- og Arveafgifter med i alt 15 rbd. 65 sk S.C., ligesom og Arvelodden til den Sindssvage Datter Anne Larsdatter med i alt 25 rbd 59 $\frac{3}{4}$ sk S.C.; hvornæst Comparenten begjærede Skiftet sluttet.

Skifteforvalteren modtog bemeldte Arvelod 25 rbd 59 $\frac{3}{4}$ sk S.C. til Inddragelse under Taarnbye Sogns Overformynderie, ligesom og Skifteafgifterne med 15 rbd 65 sk S.C.; og vedtog at udstæde dette ved Boets sidste Foretagelse ommeldte Udlægsadkomst paa Stervboehuset, hvorefter dette Skifte hermed er sluttet og tilendebragt.

Skifte efter Olivia Bolette Mortensen, 1913

Fre

den kongelige Landover - samt Hof- og Kødrets,
Skiftekommission.

Mindestkone Svedkammer Niels Peter
Martin Petersen, boende Spaniansgade 3,
der d. 4 October 1913 midede sin hustru
Olivia Bolette Petersen født Mortensen,
død per Rudøph Bays Hospital, ~~der~~ 58
Aar gl. Lilleder sig havede at meddele, at
jeg ønsker at forblive henvistende i uskiftet
Bo med følgende min hustru og mine
fællesbørn:

Johan Andreas Vibrandt, født d. 4 Septbr. 1882
Erik Martin Vibrandt, født d. 13. April 1887
Einar Olaf Vibrandt, født d. 29. April 1889
Aage Vilhelm Vibrandt, født d. 23. April 1891
Otto Niels Vibrandt, født d. 16. April 1893

Min hustru har ikke været i andet ægteskab
end med mig og efterlader sig ikke andre
Ledsninger end mine. -

Kjøbenhavn d. 6 October 1913,
Kødrets

- Bemærk stavemåden af Vibrandt - man tog det ikke så tungt med stavemåden dengang.
- Farfar betegnes fejlagtigt som et fællesbarn.

Skifte efter Trein Wibrandtsdatter, 1835.

Kbh. Amtsstue 1830 - 61, pag. 201.

(Rullefilm, æske 761)

Aar 1835 den 6. Februar blev anmeldt, at Trein Wibrandtsdatter, Enke efter afdøde Undertagsmand Hans Sørensen af Sundbyevester paa Amager ved Døden er afgaaet, alene efterladende myndige Arvinger.

[Undertagsmand = person der modtager aftægt (fra familien)]

Kbh. Amtsstue 1830 - 61, pag. 201,2 – 203,1.

Aar 1835 den 26. Febr. blev Boet efter afdøde Trein Wibrandtsdatter, Enke efter forhen afg. Undertagsmand Hans Sørensen af Sundbyevester Bye, efter Begiering af den Afdødes Svigersøn Hans Henrik Beitin, Huseier i Sundbyevester Bye paa Amager, foretaget paa Skifteforvalterens Comptoir i Vidners Overværelse.

Bemeldte Hans Henrik Beitin mødte nu og foreviste det til ham af afg. Hans Sørensen og Hustru Trein Wibrandtsdatter under 29 Decbr. 1826 udstædte Skiøde paa det dem i Sundbyevester Bye tilhørende Huus, efter hvilket Skjøde Comp. [comparenten] er overdraget Huuset med Grund og Hauge samt deres Ind- og Udboe, imod, naar begge hans nestnævnte Svigerforældre ved døden afgaar, at udbetale til hver af hans 5 Svogre,

1. til de Afdødes Søn, Hmd. Søren Hansen af Sundbyevester	100 rbd,
2. til de Afdødes Søn, Niels Hansen, ibd.	100 -
3. til de Afdødes Svigersøn Hmd. Niels Pedersen af Sundbyevester	100 -
4. til de Afdødes Svigersøn Hmd. Peder Nielsen af Sundbyevester	100 -
5. til de Afdødes Svigersøn Hmd. Peder Jensen af Sundbyevester	100 -
	I alt 500 rbd.

hvor hos Comparenten tilkjendegav, at han til ovennævnte Søren Hansen, Niels Hansen og Peder Jensen i dag havde udbetalt de dem, som meldt, i alt tilkommende 300 rbd. Sedler, og derfor modtaget deres Qvittering paa det fremviste Skiøde, hvorimod han, da hans 2de andre Svogre Niels Pedersen og Peder Nielsen for Tiden ere borte i Søefart, anmodede Skifteforvalteren om at modtage de deres i alt tilkommende 200 rbd. Sedler. Skifteforvalteren modtog nysnævnte 200 rbd. Sedler, som nu blive indbetalte og som efter det foreviste Skiødes Indhold anføres som Niels Pedersen og Peder Nielsens Hustruers Fædrene- og Mødrene Arv og for samme meddeelt Qvittering paa Skjødet.

Hans Henrik Beitin indleverede dernæst en Boet nu tilhørende Obligation, lydende paa 100 rbd. Sedler, udstædt den 17 Juni 1827 af Huusmand Søren Hansen af Sundbyevester til den afdøde Undertagsmand Hans Sørensen, hvorhos Comp. erklærede, at han, som Arving efter Hans Sørensen ikke forlanger Anpart i bemeldte Obligation, men derpaa renoncerer til Fordeel for hans ovennævnte 5 Svogre.

Debitor efter bemeldte Obligation Søren Hansen mødte nu, og indbetalte Capitalen 100 rbd. Sedler som af Skifteforvalteren, imod Obligationens Qvittering, blive modtagne.

Da Boet efter Hans Henrik Beitins Forklaring ikke har videre med hans omforklaret at fremføre til Deling imellem Arvinger, saa blive Skifteomkostningerne, efter Masse 300 rbd. Sedler at beregne saaledes:

[Div skifteomkostninger – ikke afskrevet]

Ovennævnte Skifte- og Arveafgifter, tilsammen 13 M, 30 Sk. S.C. indbetalte nu Hans Henrik Beitin saa at samme ikke decaurteres Arvingerne.

Paa Grund deraf bliver ovennævnte 300 rbd. Sedler nu at Dele saaledes:

1. til Hmd Søren Hansen af Sundbyvester
1/5 Deel af de for Obl. indkomne 100 rbd.	20 rbd.
2. til Hmd Niels Hansen ligel.	20 -
3. til Hmd Peder Jensen ligel.	20 -
4. til Hmd Niels Pedersen af Sundbyvester, der har
efter Skjødet tilkommende 100 rbd. og 1/5 Deel
af de for Obl. indkomne 100 rbd. i alt	120 -
5. til Peder Nielsen af Sundbyvester ligel.	120 -

Søren Hansen, Niels Hansen og Peder Jensen mødte nu og modtog hver ovennævnte deres her paa Skiftet tillagte 20 rbd. Sedler, hvorfor de med Underskrifter her i Protocollen meddeles Qvitteringer.

De Niels Pedersen og Peder Nielsen tillagte Summer tilsammen 240 rbd. Sedler blive derimod at inddrage under Overformynderiet.

Da ingen derefter havde noget at erindre, blev Skiftet sluttet og med Underskrift bekræftet.

Kbh. Amtsstue 1830 - 61, pag. 217.

Aar 1835 den 27. Juli mødte paa Skifteforvalterens Comptoir Hmd. Niels Pedersen af Sundbyvester og modtog de ham ved Skifte, sluttet 26. Febr. 1835 efter afg. Undertagsmand Hans Sørensen, Sundbyvester i Arv tilfaldne 120^{rbd} Sedler, som vare blevne inddragne under Taarnby Sogns Overformynderie, hvorfor Comp. nu. for denne Capital, meddelt behørigt Afkald.

Skifteforvalteren tilkjendegav, at de ved bem. Skifte, den anden fraværende Arving, Hmd. Peder Nielsen af Sundbyvester, tilfaldne 120^{rbd} Sedler, ligeledes ere udbetalte, med Peder Nielsens Afkald af 14. Marts 1835.

Som Vidner:	Sign. Niels Pedersen	
	Hans H. Beitin	P.N. Sivertsen

Skøde, Benzonseje til Jens Olsen, 1804.

Ramsø-Tune Herreder 1800-1807, Skøde- og Panteprotokol, pag. 344b + 345a.

Jeg underskrevne Lars Lassen, Eier af Egholm og Krabbesholm, og Landvæsens Commissair, Kiendes og herved vitterliggør at have solgt og afhendet, ligesom ieg og med dette mit Skiøde fra mig og mine Arvinger, sælger, skiøder og afhender til Jens Olsen hans i fæste havende Gaard i Hadstrup Bye Beliggende, med Bygning, Besætning, Indinventarium og Jord, undtagen det som er fratagen til Huusmænds Jord, der bliver Kiøberen og dette Kiøb gandske uvedkommende, hvilken Gaard som staar for Hartkorn Ager og Eng, efter at Huusmænds Jorderne er fradraget, 5 Td, 4 skp, 3 f, 1 alb, skal tilhøre Jens Olsen og Arvinger, saaledes som samme mig tilhørte Hartkorn, og af Eierne maae bruges, dog med den Betingelse, om noget af denne Gaards Jorder eller Hartkorn skulde blive solgt til en Hovedgaards Eiere, maae det ikke bringes til at Komplettere Godsets Hartkorn med.

Og da bemeldte Jens Olsen har betalt mig den Accorderede Kiøbe Summa 1750rd, siger Et Tusinde Syv Hundrede og Halvtredsindstyve Rigsdaler Dansk Courant, saa Kiendes ieg herved for mig og mine Arvinger ingen ydermere Lod eller Deel, at have til aller Tid i berørte Gaards Bygninger, Hartkorn eller Jorder, men samme skal tilhøre Jens Olsen og Arvinger som deres rette Eiendom, hvilket ieg skal hiemle dem frie for hver Mand's Tiltale, hvorimod han Betaler og udreder fra sidst afvigte 1 Maii 1804 alle Kongelige Skatter og Byrder, som hefter paa denne Gaard og dens Hartkorn. Dette mit udgivne Skiøde har ieg egenhændig underskrevet i Overværelse af underskrevne 2de Vitterligheds Mænd og maa samme til Tinglæses og Protocolleres uden mig at indvarsle.

Lindegaard den 11. December 1804

Lassen
L.S.

Til Vitterlighed

....

Læst i Siellands Landsting Onsdagen den 16 Januarii 1805.

Protocolleret hvorfor Attesteres:

- 1) at der intet hefter paa den skiødede Eiendom, og
- 2) at Hartkornet er afløst fra Bentzons Eie.

Fremlagt og læst i Ramsøe og Tune Herredstings Ret fredagen den 25. Januarii 1805. Protocolleret og Attest vedhæftet af . . .

1805: at paa den i vedhæftede Skiøde af 11. December f.A. anmeldte Eiendom til Jens Olsen i Hadstrup ingen Prioritet fra forrige Eiere efter tinglæste Pante Forskrivninger findes at hefte, saavidt som er at see af Pante Bøgerne fra Ramsøe og Thune Herreders Ret attesteres.

Roeskilde den 25 Januari 1805.

Margenpåtegning d. 29 Octbr. 1819 til Skøde af 1804. Pag. 344b.

- 1) Ved skifte sluttet 24 Maj 1819 er gjort saadan bestemmelse, at Enken efter Jens Olsen, Johanne Mortensdatter, besidder Gaarden indtil hun bliver til Sinds at dele den med hver sine Børn, saaledes som under Skiftet er afhandlet.

Skøde (med aftægtsk.), Morten Jensen til Jens Christensen, 1855

Ramsø Tune Herreder, Skøde- og Panteprotokol, side 637 + 638

Undertegnede Parcellist Morten Jensen af Snoldeløv Hastrup sælger og bortskjæder herved til Jens Christensen af Valløbye de mig ifølge Skjøde af 21 Marts 1820, læst 26 Januar 1821, hidtil tilhørende Parceller matr. No 10 c og f i Snoldeløv Hastrup, til sammen af nyt Hartkorn 1 Tdr. 1 Skp. 2 Fkr. 2 Alb og Gammelskat 6^{rdlr} 80 sk., med derpaa værende Bygninger, paa følgende vilkaar:

- 1) at han inden 1 Maaned fra dato udbetaler mig Contant 525^{rdlr}, skriver fem Hundrede tyve og fem Rigsdaler Rigsmünt;
- 2) at han endvidere udbetaler til Barnet Lars Larsen, en Søn af min afdøde Datter Sidse Mortensdatter, naar denne har opnaaet Mindreaarighedsalder, 100^{rdlr}, skriver et Hundrede Rigsdaler Rigsmünt, af hvilken Capital jeg oppebærer Renter indtil Drengens Confirmation, efter hvilken Tid den lægges til Capitalen og udbetales ham tillige med denne, som anført.
Skulde jeg og min Kone imidlertid Bortdøe forinden Drengens Confirmation, da skal Kjøberen eller Besidderen af Eiendommen, saafremt Drengens Fader ikke der til maatte være villig, besørge og bekoste hans Underholdning, Opdragelse og Confirmation mod som Vederlag derfor at erholde bemeldte 100^{rdlr};
- 3) at han eller efterfølgende Eiere yde mig og min Hustru Bodil Olsdatter for vor Livstid følgende aarlige forskudsvís beregnede Undertag, der tager sin begyndelse fra 1ste Januar d.A.:
 - a) indretter til Beboelse for os den vestre Længde, der er fraskilt de øvrige til Eiendommen hørende Bygninger, saaledes som vi selv ønske det, og vedligeholder samme forsvarligt baade indvendig og udvendig.
Til Aftægtsboligen henlægges den del af Haven, der støder op til Huset i sydlig Retning.
 - b) leverer os til vor Underholdning aarlig 3 Tønder Rug, 2 Tønder Byg, som Eieren besørger formalet, baget og brygget efter vor Fornødenhed; 5 lispund [1 lispund = 8 kg] fedt Flæsk og 8 pund [1 pund = 500 gr] Svinefedt, der leveres mellem hvert Aars Mortensdag og Juni, 1 lispund Smør, 4 pund hvert Aars 1ste Januar, 1ste April, 1ste Juli og 1ste October; endvidere én Kande nymalket Mælk ugentlig, eller i stedet herfor, forsaavidt Eieren en kort Tid af Aaret maatte have mangel paa Mælk, en Kande godt Øl ugentlig.
 - c) Til Ildebrændsel: 4 forsvarlige Læs Tørv i rette Bjergningstid og 1/3 Favne godt storskaaret Bøgebrænde samt Halvdelen af Giødselen, der findes omkring Haven og Jordlodden.
 - d) endvidere leveres os aarligt 3 pund Hør, pund Blaar, 2 pund uld og et Læs Strandsand¹, og betaler Eieren os i Penge aarlig 12^{rdlr}, der erlægges med 1^{rdlr} maanedlig.
 - e) Endelig yder Eieren os fri Vadsk efter Fornødenhed og bekoster vor anstændige og hæderlige Jordefærd efter Egnens Skik og Brug.
Til Brug paa Undertaget udtages 2 Sengesteder med dertil hørende Sengeklæder, 2 Kister, et Stueuhr, 2 Borde, 2 Bænke, 2 Stole, 1 Pyramide [amagerhylde], 2 Gryder, 1 lille Kobber Kjedel, samt hvilke flere Gjenstande vi maatte finde for godt at udvælge, hvilket dog alt falder tilbage til Stedets Eier tilligemed hvad vi for øvrigt maatte efterlade os, naar vi ved Døden afgaar, ere med undtagelse af min Kones Gangklæder, der tilfalder min Datter Johanne Mortensdatter.

Bemeldte Undertag, der anordningsmæssig Capitaliseret ansættes til 300^{rdlr}, hvorfor gives 1ste Prioritet Panteret i Eiendommen, leveres os, hvor vi maatte henflytte inden 1 Míls Grændse, dog med Undtagelse af den betingede Mælk og Ildebrændsel, forsaavidt angaar Halvdelen af samme. Naar en af os ved Døden afgaar bortfalder 1 Tdr Rug, 1/2 Tdr Byg, 1 lispund Flæsk, 4 pund Fedt samt 4^{rdlr} i Penge, hvorimod den Efterlevende nyder Resten af Undertaget som anført.

¹ Blev brugt til at strø på gulvene – indendørs!

Det bemærkes, at Parcellen matr. No 4 fer overdraget i Leie til Gaardmand Peder Hansen i Snoldeløv Hastrup for Tidsrummet fra 1 Januar 1851 til 1 Januar 1859, hvilken Contract Kjøberer er pligtig at respektere, dog at han oppebærer den deraf betingede aarlige Afgift.

Paa de anførte Betingelser og imod at Kjøberer fra indeværende Aars begyndelse og fremdeles tilsvare alle af Eiendommen gaaende Skatter, Byrder og andre Præstationer uden Undtagelse, skal denne, der strax tiltræder tilhøre Jens Christensen som hans velerhvervede Eiendom fri og frelst fra hver Mands Tiltale, idet det dog bemærkes, at da Overdragelsen er betinget af at Kjøberer indtræder i Ægteskab med min Datter Karen Mortensdatter, maa nærværende Skjøde ikke antages til Tinglæsning forinden behørig Vielsesattest er produceret.

Saaledes udstedt i Roeskilde den 15 Januar 1855.

Morten Jensen
m.f.P.

Til Vitterlighed
Jacobsen Roth

For modtagelsen af den ved nærværende Skjøde betingede Contante Udbetaling 525^{raar}, skriver fem Hundrede, tyve og fem Rigsdaler meddeles herved Qvittering.

p.t. Roeskilde den 3 Februar 1855.

Morten Jensen
m.f.P.

Til Vitterlighed
Jacobsen Peder Hansen
Gaardmand i Snoldeløv Hastrup

Attest

At der angaaende kjøbet af den i vedhæftede Skjøde omhandlede Eiendom Matr. No 10 c og f i Snoldeløvhastrup af Hartkorn 1 Tdr, 1 Skp, 2 Fkr, 2 Alb i alt for Kjøbesum 725 Rdlr ikke har været oprettet Kjøbecontract eller andet skriftlig Document, det attesteres herved.

p.t. Roeskilde den 15 Januar 1855

Som Sælger
Morten Jensen
m.f.P.

Som Kjøber
Jens Christensen
m.f.P.

Vielse-Attest

Ifølge Snoldeløv Sogns Ministerialbog er Ungkarl Jens Christensen af Valløbye den 1ste Februar Aar 1855, skriver atten Hundrede og fem og halvtredsindstyve, i Snoldeløvhastrups Kirke bleven ægteviet med Pigen Karen Mortensdatter af Snoldeløv Hastrup, hvilket herved paa Embeds Vegne, under Haand og Segl bevidnes af

Sørensen
Stedets Præst

Snoldeløv den 6 Februar 1855

Halvprocentafgiften er betalt med 4^{raar} 3 M 1 sk.

Læst inden Ramsøe Thune Herredsting d. 3 Februar 1855, Pantebog No 11 pag 636, Realregistret for Thune Herred litra B fol 286.

Attest paa anordnet st. Papier om at ingen Kjøbecontract har været oprettet medfølger.

Sikkerheden for Aftægten blev tillige indtegnat.

Aftægten udslettet 21.06.72 efter Attest om Aftægtsfolkernes død 23 Juni 1857 og 19 August 1861.

Skøde (med aftægtsk.), Niels Bendtsen til Wibrandt Petersen, 1852

Underskrevne Niels Bendtsen, Huusmand i Sundbyøster paa Amager, tilstaaer og herved vitterliggjør at have solgt og Skjødet ligesom jeg herved sælger, Skjøder og aldeles afhænder fra mig og mine Arvinger til Skibstømrer Wibrandt Petersen sammesteds, der er gift med min Datter Trein Nielsen, det mig ifølge Adkomst, tinglæst d: 28 September 1826, tilhørende Huus i Sundbyøster med tilliggende Grund, Gaardrum og Have, - med undtagelse af et stykke Jord, stort 600 Alen hvilket ved Skjøde, læst d: 13 April 1848 er solgt til min Søn Jacob Nielsen - hvilken Eier der ifølge Kiøbenhavns Amtstues Paategning paa min Skattequitteringsbog er under Matr. No. 121 ansat til nyt Hartkorn 1 3/4 Alb[Album] samt fremdeles mit Ind- og Udboe af alle slags, Intet af hvad jeg nu eier eller i Fremtiden eiende vorde i nogen maade undtaget, paa følgende vilkaar:

1. Eiendommen, der alt af Kjøberen er tiltraadt, staar fra dato for hans Regning og Risiko i enhver henseende, hvoraf ogsaa følger, at han i Ulykkestilfælde er berettiget til at hæve Bygningernes Assurancesum.
2. Alle af Eiendommen gamle og forfaldende Skatter og Afgifter udredes af Kjøberen uden Undtagelse, hvorved bemærkes:
 - a, at der af Snedkersvend Jacob Nielsen og efterfølgende Eiere af et stykke Jord, stort 600 Alen, som tidligere har ligget under den Eiendom, nærværende Skjøde paagjælder, svares, ifølge det Kongelige Rentekammers Skrivelse af 29 Februar 1848 og det til Jacob Nielsen udstedte og d: 13 April s.A. tinglæste Skjøde paa bemeldte Jordstykke, til Kjøberen og efterfølgende Eiere af den her omhandlede Huuseiendom 24 Sk[Skilling], som erlægges hvert Aar 11 December Termin og som er bestemt at skulle udgjøre Vederlag for de Kongelige Skatter og andre Hartkornsafgifter af bemeldte Jordstykke.
 - b, at der af den foromhandlede Huuseiendom svares Grundafgift til Kongen og til Byen, hvilken Afgift efter Skjøde til nu foregaaende Eier, tinglæst d: 17 October 1777 skulde udgjøre 2 mark til Kongen og 4 mark 8 sk til Byen, og som udredes af Kjøberen og efterfølgende Eiere, dog at ovennævnte Jacob Nielsen og efterfølgende Eiere af det ombemeldte fra Eiendommen afhændede Jordstykke skal erstatte Halvdelen af den Grundafgift, som virkelig endnu udredes.
3. Saalænge jeg og min Hustru, Maren Larsen, lever skal Kjøberen svare os følgende Undentag:
 - a, forsyne os med et eget Værelse med Kakkellovn, hvori jeg indflytter og til Brug og Afbenyttelse, saalænge enten jeg eller min Hustru lever, beholder det fornødne Bohave, Sengeklæder m:m:
 - b, holde os med Lys, Varme, Renlighed, Opvarning og Kost, saaledes som Kjøberen selv med Familie spiser.
 - c, skaffe os i Sygdomstilfælde fornødent Lægetilsyn og Medicin samt den yderligere Pleie hvordan vor Senghed maatte gjøre nødvendig og ønskelig.
 - d, forsyne os med de nødvendige Klædningsstykker, og endvidere betale os i Penge ugentlig 3 mark.
 - e, samt endelig efter vor Død bekoste og besørge vor hæderlige Begravelse efter Egnens Skik og Brug, ligesom han har at vedligeholde det årlige Contingent til Ligkassen der for os Begge beløber 13 mark.

Til Vitterlighed for dette Undentag, som det paahviler enhver efterfølgende Eier ikke mindre end Kjøberen at udrede til os og i hvis Størrelse ingen Forandring sker ved at en af os ved Døden afgaaer, hvorimod det paa ovenbemeldte Maade svares i sin fulde udstrækning, saalænge en af os lever, forbeholder jeg mig paa egne og min Hustrus vegne Prioritet i Huuseiendommen næst efter 400 rbd (rigsbankdaler).

For det stemplede Papirs Skyld er Værdien af den foromhandlede Eiendom saaledes beregnet:

- 1, Undentaget á 50 rbd aarlig er for 5 aar - - - - 250 rbd
- 2, Begravelsen for mig og Hustru - - - - - 50 rbd
- 3, mine andre Eiendele og Husets øvrige Værdi - 100 rbd

Er - - - - 400 rbd

Og da nu Kjøberen ovenbemeldte min Svigersøn Wibrandt Petersen har lovet samvittighedsfuldt at opfylde de ovenfastsatte Vilkaar efter samtlige deres Punkter og Indhold, saa skal ombemeldte Huuseiendom herefter tilhøre ham og Arvinger med al den Ret og Rettighed, Byrde og Forpligtelse, hvormed jeg samme hidtil eiet og besiddet haver.

Dets til Bekræftelse har jeg underskrevet dette mit Skjøde i nedenanførte Vitterlighedsvidners Overværelse.

Ved min Nærværelse paa Amager Birks Contoir d. 2. Juni 1852
Til Vitterlighed

Niels Bendsen

Forsaavidt mit Samtykke matte behøves i Anledning af at det i ovenstaaende Skjøde er beskrevet, at samtlige min Mand's Eiendele skulle tilhøre Kjøberen, min Svigersøn Skibstømmer Wibrandt Petersen, saa erklærer jeg herved at jeg er aldeles enig med min Mand, i at vore fælles Eiendele, derunder indbefattet, saavel Boets løse som faste Gjenstande, saavel hvad vi nu eie som hvad vi i Fremtiden eiede vorde, intet i nogen maade undtaget fra Dato af skal tilhøre fornævnte min Svigersøn, imod at han paa sin Side opfylder Skjødet efter samtlige dets indgangne Ord og Puncter. Til Bekræftelse har jeg underskrevet denne min Erklæring i nedenanførte Vitterlighedsvidners Overværelse.

Sundbyøster d. 4. Juni 1852

Maren Larsen
med ført Pen

Til Vitterlighed Svend Lassøn Jens H Møller

Undertegnede Snedkersvend Jacob Nielsen erklærer herved som eneste Arving foruden min Søster Trein Nielsen, der er gift med Kjøberen ifølge ovenstaaende Skjøde Wibrandt Petersen, at jeg, da jeg tidligere af mine Forældre Huusmand Niels Bendtsen og Hustru Maren Larsen, deres Bo har erholdt udbetalt contant 200 rbd samt den i ovenstaaende Skjøde ommeldte og til 150 rbd vurderede Jordlod, frafalder ethvert Krav paa fornævnte mine Forældres Eiendom saavel nu som i Fremtiden, og saaledes intet har imod den ved bemeldte Skjøde skete Overdragelse at erindre.

Amager Birks Contoir d. 4. Juni 1852

Jacob Nielsen

Da ingen Skatter eller Afgifter resterer af forommeldte Huuseiendom Matr. No 121, Hartkorn 1 3/4 Alb, under Sundbyøster og da Kjendelsen til Jordebogskassen er indbetalt med 48 sk er herfra intet at erindre imod nærværende Skjødes Tinglæsning. Kjøbenhavns Amtstue den 16. Juni 1852.

I anledning af det ved ovenstaaende Skjøde afsluttede Kjøber til Taarnbys Fattigkasse indbetalt

for hvis modtagelse quitteres.

Taarnbye 22 Juni 1852

Indbemeldte Eiendom hviler ingen Cumunalafgifter.

Sundbyøster af 24 Juni 1852

Læst ved Amager Birkeret Torsdagen d. 10 Juni 1852 og protocolleret Ltr F folio 343.

Det Niels Bendtsen og Hustru ifølge foranstaaende Skjøde forbeholdte til 400 rbd. Capitaliserede Undentag bedes i Henhold til vedlagte Skiftedokum, der viser at undertagsfolkene ere afgaaede ved Døden udslettet i Pantebogen.
for vedkommende

Læst til Udslettelse ved Amager Birkeret Torsdagen den 9. August 1894

Svendebrev, Niels Peter Martin Petersen

Efter Anmodning af
 Herredsmester J. Lückow
 have vi Underegnede taget d. af Larlingen
 Niels Peter Martin Petersen
 født i Sundbyøster paa Amager, 19 Aar gl.
 hvis Læretid nu er udløbet, udført Svendepro-
 ve, bestaaende af en Chefformiere,
 hvortil han forud har udført Tegning, i Giesyn.
 Tegningen fandtes meget godt
 udført, og Chefformieren meget godt
 forarbejdet, hvilket vi herved erklære ved vor
 Underskrift, og Smedkeilægts Segl.

Kjøbenhavn, den 7de October, 1879.

J. Carstensen
 Oldermund

U. M. S.

J. Lückow
 Herredsmester

J. Lückow

Takkeskrivelse, 1871

Den 4 Oav jiraw Jar Hans Majestat
 Hellenernes Konge, mottagat at af Herr
 Mikotommas Vitrandt Petersen forfærdiget
 biler Tarkoi; dette Tarkoi er ankommen
 til Athen, og Jar Hans Majestat, sammefors
 alle, der jam samt berediget til, at tage
 dette i Gidsjen, funder det i alle Gudsfaender
 meget frimkt og iorvæts infort. -

Hans Majestat, Jar befalats mig, at
 sigille dem medfølgende Kryptaal. Jam
 at Hamis yaa Allerhøiestsamnes Anerkjendelse
 af dette at dem yaa frimkt inforte Ordre.

Yaa Hans Majestats Wagner og
 efter Allerhøiestsamnes Befaling
 Fredensborg Slot p July 1871.

Til
 Herr Mikotommas Vitrandt Petersen
 Sundbygaard yaa Amager.

W. Gram Holst

Transskribering af takkeskrivelse, 1871.

*For 4 Aar siden har Hans Majestæt
Hellenernes Konge, modtaget et af Herr
Skibstømrer Vibrandt Petersen forfærdiget
lille Fartøj; dette Fartøj er ankommen
til Athen, og Hans Majestæt, saavel som
Alle, der have haft Leilighed til, at tage
dette i Øiesyn, fundet det i alle Henseende
meget smukt og correct udført. -*

*Hans Majestæt, har befalet mig at
tilstille Dem medfølgende Brystnaal som
et Beviis paa Allerhøistsammes Anerkjendelse
af dette af Dem saa smukt udførte Arbeide.*

*Paa Hans Majestæts Vegne og
efter Allerhøistsammes Befaling.*

Fredensborg Slot i Julj 1871.

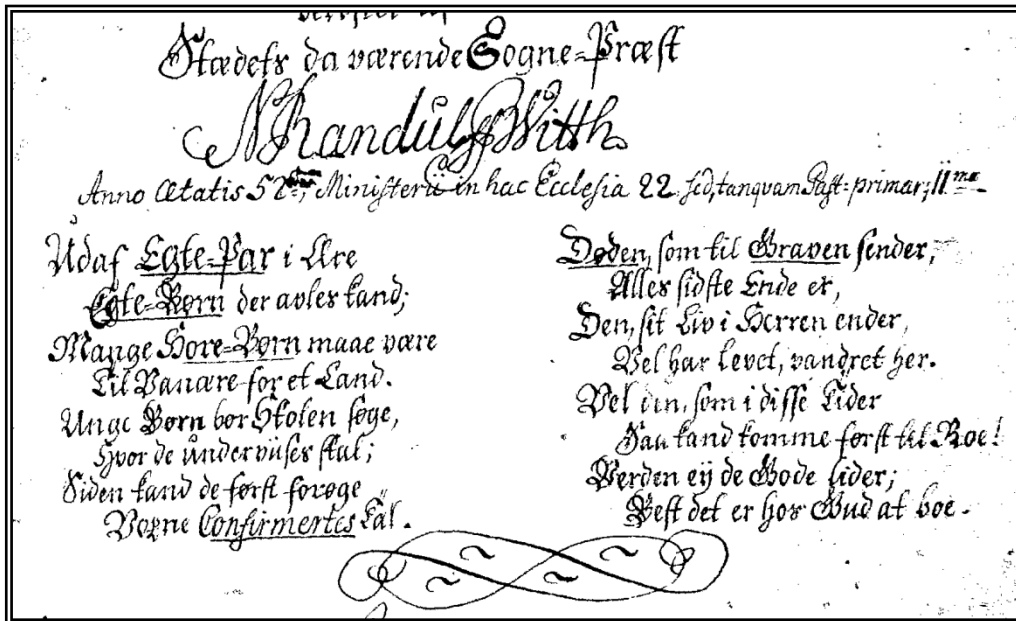
V Grev Holck

Til

Herr Skibstømrer Vibrandt Petersen

Sundbyøster paa Amager.

Tårnby Sogns kirkebog, 1772. Digt på startside

Ud af Egte-Par i Ære
Egte-Børn der avles Kand;
 Mange Hore-Børn maae være
 Til Vanære for et Land.
 Unge Børn bør Skolen søge,
 Hvor de underviises skal;
 Siden kand de først forøge
 Voxne Confirmertes Tal

Døden, som til Graven sender,
 Alles sidste Ende er,
 Den, sit Liv i Herren ender,
 Vel har levet, vandret her.
 Vel din, som i disse Tider
 Saa kand komme først til Roe!
 Verden eij de Gode sider;
 Best det er hos Gud at boe.

Viser

Aria

1

Du reiser aldt saa fra din Veninde
 Og drager i den Blodige Krig
 For Laubærkrandssen der at vinde
 For uden jeg forlader dig,
 Du reiser altsaa fra din Pige,
 Vis Held og Lykke dig Atraae
 Du gaaer til Søes for der at Krige
 Jeg døer af Sorg, af Sorg ieg døer :::

2

Alt veier Æren den Blomstrende Faun
 Aldt hører jeg Kanonens Knald
 Aldt hører ieg den Blegende Faun
 Heer under vi Marchere skal
 Jeg hører Harmoniens Stemme
 Jeg hører Trommens vilde Larm
 Kan ieg da vil for dig blive hjeme
 Kan jeg da hvile i din Arm

3

Den danske Flaade den seiler i Orden
 Den føres frem af stærke Seil
 Den Kommanderes af Stridsmænd som torden
 Skal vi da Redsels død og Seier
 Saa kommer ieg af Kampens Trætte
 Modtager Elskovs rene Iid
 Saa kan ieg fra for dig blive hjemme
 og elske dig mit hele Liv

4

Saa skal man see paa Havets Bølge
 De mange døde Engelsmænd,
 Og vi paa Veien Dem skal følge
 Og komme Seiren ret i Hue
 Saa kommer ieg saa fro tilbage
 Modtager Elskovs rene Lys -
 Saa kalder ieg dig for min Pige
 og elsker dig indtil min død.

Niels

En Kierligheds Vise

1

Elskværdig Pige hør et Ord
 Hvad jeg dig nu vil sige.
 Hvor nær det mig til Hiertet gaar
 jeg kan ei hos dig blive
 Thi skjæbnen mig nu føre hen
 fra dig min aller beste Ven

2

Lad see Du kuns oprigtig er
 Thi Sorgen vil jeg bære
 For dig Ene har saa kær
 Saa sandt hielp Gud mig herre
 Skjønt skilles vi med Legemer.
 Med hierterne vi samlet er

3

Lev mellem tid fornøjelig
 Du Eje gode Pige -
 Gud fra alt ond bevare Dig
 jeg aldrig skal svige
 glem ei din Bøn til Gud fra mig
 Og tro jeg glemmer aldrig dig

4

Hol dig fra alle ... og ...
 Lad . . . ven ei far glæde
 At du udij milankolik
 Skal dinne Øjne væde
 Gud kan os samle glad igjen
 Det haber jeg min beste Ven

Oprindelig skrive- og stavemåde er bibeholdt.

NAVNEREGISTER

A

Albrechtsen

Wibrandt 95;105

Andersen

Christian 66

Lauritz 66

Andersen Pilegaard

Mikkel 126

Andreasdatter

Ellen 84

B

Banke

Christen Christensen 42

Basse

Maren Nielsdatter 128

Beitin

Hans Hendrik 106

Bendtsdatter

Martgen 108

Bendtsen

Niels. 90;91;93;95;96;100;104;107;108;109;111;171

Berg

Christense Knudsdatter 126

Karen 127

Bornemann

Kirstine Sophie Sørensdatter 128

Brinch

Cathrine 127

Brüggmann

Charlotte Margrethe Eggertsdatter 123

Eggert Christopher 127

Busch

Frederik Jensen 126

Ida Charlotte 120

Jensine 120

Laurits Christopher Pedersen 122

Peder Frederiksen 126

Peder Georg 124

C

Christensdatter

Threjn 100

Trein 104;105;107;108

Christensen

Christen 108

Clara Marie 87

Dorthea 34;87

Jens 73;135

Clausdatter

Ellen 95;105

Giertrud 104

D

Dorschæus

Anna Chathrine 125

E

Endorph

Maturin Pedersen 115;128

Peder Nielsen 128

Sophie Sabine 124

Eriksen

Bertha Ella Dagny 24;35;36;39;41;64;142

Herdis Bodil Marie 24;33;153

Jacob Erik Daniel 23

H

Hansdatter

Ellen 69;72;75;76;77;84

Ellen (2) 89;96;98;99;104

Karen 106

Hansen

Elsa Wilhelmina 45;134

Evelyn Joyce Haizelden 88

Jens 109

Jes 124

Kierstina Maria 128

Lars 84

Niels 84

Peder 81

Horne

Andreas Andersen 127

Anna Frederica 123

J

Jensdatter

Anna 74;77;83

Ellen 82

Karen 80

Margrethe 125

Sidse 81

Jensen

Christen 77;80

Edith Anna Engelke 88

Jens 77

Morten 68;72;73;77;79;81;135;157;169

Morten (2) 83

Niels 77;78

Ole 81

Peder 82

Jesdatter

Bodil 124

Jessen

Andreas Carl Pilegaard 7;8;10;65;85;115;116;131

Hans 117;121

Hans Medor Laurits 117;119

Jes Andreas 120

Jes Andreas Pilegaard 119

Jonna Charlotte Pilegaard 119

Laurits Peter 115

Mary Augusta Egertha Pilegaard 119

Poul Adolf Pilegaard 119

Johnsen

Lars 104

Juel

Marie Rasmusdatter 126

Rasmus 126

Jørgensdatter

Sidse 96;104

L

Langeloe

Sabina Christina 128

Larsdatter

Ellen.....	95
Karen.....	75
Karen (2).....	109
Kirsten.....	102;104;108;109;161
Maren.....	93;95;96;100;102;104
Larsen	
Hans.....	75;77;84
Wibrandt.....	105
Larsen Pilegaard	
Anders.....	125
Lassen	
Birgitte Barbara.....	126

M

Madsen	
Jens Peter.....	85;95
Ole.....	82
Mogensen	
Jens.....	83
Mortensdatter	
Johanne.....	74;77;78;80;157;159
Karen.....	73;135
Mortensen	
Alma Dorothea.....	9;12;66;70;137
Elna Amalie.....	7;8;9;66;70;137
Laura Wilhelmine.....	95
Morten.....	80
Niels Villiam.....	9;66;70;137
Ole.....	7;8;9;10;11;24;65;68;70;72;130;131;137
Olivia Bolette.....	7;9;11;24;34;65;66;68;70;71;86;95;130;131;137;138;139;140;151;165
Rasmus.....	74;77;82
Mourier-Petersen	
Annette Eleonora Charlotte.....	116;118
Mule	
Johannes.....	126
Mette Michelsdatter.....	125
Michel Clausen.....	125

N

Nielsdatter	
Anna.....	75;77;84
Anne.....	82
Bendte.....	106
Boel.....	84
Dorthe.....	83
Ellen.....	105
Karen.....	108
Nielsen	
Anne.....	9;10;11;24;65;68;69;70;72;75;76;130;131;137;156
Dorthe.....	104
Hans.....	76
Hans (2).....	104
Jacob.....	18;102;111;151
Jørgen.....	104
Peder.....	89;90;91;96;98;99;104
Rasmus.....	76
Trein.....	11;18;36;85;89;90;93;94;95;96;102;111;138;139
Nielsen Samsing	
Søren.....	104

O

Olsdatter	
Ane.....	82

Bodil.....	68;72;74;77;82
Maren.....	74;77;82
Sidsel.....	82
Olsen	
Gudmand.....	95
Jens.....	72;73;77;78;79;155;159;168
Ole.....	74;77;82
Olsøn	
Thruid.....	106
Olufsen	
Morten.....	82

P

Pedersdatter	
Regine.....	126
Pedersen	
Ane.....	98
Ellen.....	98
Gjertrud.....	98
Jens.....	80
Jens (2).....	82
Niels.....	96;104
Petersen	
Andreas Carl Pilegaard.....	115
Emma Christine.....	85;93
Laura Wilhelmine.....	85;93
Niels Peter Martin.....	7;8;9;11;13;17;21;24;32;34;66;67;85;86;88;89;93;95;114;138;139;140;151;173
Wibrandt.....	11;18;32;85;89;90;91;93;96;98;100;111;138;171;174
Pilegaard	
Mette.....	122
Poulsen	
Hans.....	124

R

Rasmusdatter	
Dorthe.....	83
Kirsten.....	82
Rasmussen	
Christopher.....	83
Daniel.....	83
Jacob.....	83
Jens.....	83
Morten.....	83
Niels.....	69;72;74;76;77
Niels (2).....	83
Rauch	
Carl Joseph.....	117;120
Egerta Marie.....	116;117
Johan Joseph (1).....	127
Johan Joseph (2).....	123
Johan Michael.....	127

S

Smidt	
Marie Pedersdatter.....	127
Peder Larsen.....	127
Steinhauer	
Carl Emmanuel.....	139
Svensen	
Lars.....	161
Lauritz.....	100;102;104;108
Sørensen	
Hans.....	98;104;166

T**Truelsen**

Bendt100;104;105;106;107

V**Valerian**

Maria Margaretha127

W**Weinzierl**

Anna Barbara127

Michael127

Wibrand

Aksel88

Bodil27;36;39;41;42;43;49;141;142;153

Bodil (2)88

Ejnar Albert88

Ejnar Olaf12;16;32;88;138;139;140;153

Elsa45;47

Emmy Trejn87

Erik88

Erik Martin . 16;28;29;30;31;32;87;138;139;140;153

Grete Olivia88

Herdis Bodil Marie36;39;40;49;60;64;141;142

Inger88

Ingrid46;47

Jan46;47

Jytte88

Jørgen32;88

Kaj88

Nanny18;114

Niels Otto16;32;35;88;139;140;142;153

Olaf Emil88

Palle Otto Viskinde88

Peter45;47

Poul27;36;41;42;45;47;134;141;142;153

Susanne46;47

Tove88

Aage Vilhelm

12;15;16;17;21;28;32;40;43;87;88;91;116;139;140;1

53

Wibrandsdatter

Marchen105;108

Threin98;104;105;166

Wichmann

Jørgen128

Karen Margrethe Jørgensdatter128

Ø**Ørnberg**

Ebba45;46

LITTERATURLISTE

Specifikt om Amager og Sundbyerne

Christian Elling

- Rejse paa Amager. København, 1945

Lisa Elsbøll

- Fra Sundby til København S. Sundby Lokalhistoriske Forening og Arkiv, 1998.

Karl-Erik Frandsen, Erik Housted, Inger Kjær Jansen og Lis Thavlov

- Amager. Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, 2002.

Erik Housted

- Fra det nu forsvundne Sundby. Strandbergs Forlag, 1998.
- Hilsen fra Amager. Lamberths Forlag 1985.
- En matador på Amager. Forlaget Ama'r, 1996.

A. Kierulff Jensen

- Amagerbogen, Hassing 1939

Steffen Lindvald

- Vandringer i de gamle Københavnske landsbyer, Politiken 1954.

Helge Scheuer Nielsen

- Sundby før århundredskiftet, Sundby Bibliotek, 1994.
- Amagers Historie 1-3.

F. Zachariae

- Før og nu. Historisk, topografisk tidsskrift og illustrationsværk. Amager – Christianshavn – Slotsholmen og Christiansborg. Alfred G. Hassings Forlag A/S, København.
(NB. I denne bog er der fejl på side 370 og 371, billederne øverst. Husnumrene på Øresundsvej er angivet forkert, idet de rette numre på husene på billederne er: 63, 65 og 67. I forgrunden til venstre ses alene forhaven til nr. 61)
- Sundby Lokalhistoriske Forening: <http://www.sundbylokalhistorie.dk/index.htm>.
Her kan bl.a. købes en CD med omk. 1000 fotos fra Sundbyerne.
- Privat hjemmeside tilhørende Jørgen Grandt: <http://www.grandts.dk/>
Rummer fantastisk mange billeder fra Sundbyerne.
- Privat hjemmeside tilhørende Hans Krogh: www.amagerbilleder.dk
Rummer også mange gamle fotos fra Amager og Sundbyerne.

To ikke-udgivne bøger, der alene kan ses som manuskripter på *Dragør Lokalarkiv*, har været centrale for at kunne tilbageføre aner til *Niels Peter Martin Petersen* til St. Magleby/Hollænderbyen. Disse er:

- Birte Hjorth
Udvandrerne.
Personoplysninger vedr. ca. 100 amagerhollændere, som i første halvdel af 1700-tallet flyttede til Tårnby Sogn.
- Crilles Petersen
Hollænderbyen omkring 1700.
Beboerlister for alle ejendomme i perioden 1680-1750 – med personoplysninger.

Endnu et væsentligt arkivalie er

H.F. Kiærs optegnelser, der bl.a. omfatter:

- Et seddelarkiv over navne, der indgår i skifter i Tårnby sogn.
 - Beboerregistratur over gård- og husmænd opdelt i de forskellige landsbyområder på Amager.
- Disse arkivalier kan bl.a. ses på *Tårnby Lokalhistoriske Samling* på Hovedbiblioteket i Tårnby.

Specifikt om frimureri/frimurerordenen

- Skjulte magter? Hemmelige selskaber i 1000 år. Aschehoug Dansk Forlag, 2006.

Michael Bradley

- Håndbog i hemmelige selskaber. Lindhardt og Ringhøst A/S, 2005.

Peter Duetoft

- Frimureri – fortid eller fremtid? Udg. af St. Johs. Logen Nordstjernen, København 2003.

Jørgen Kjeldsen

- I Guld og Himmelblaat. Den Danske Frimurerorden, 1992.

W. Kirk MacNulty

- Frimureri. Symboler, Hemmeligheder, Betydning. Cicero 2006.

Sverre Dag Mogstad

- Frimureri. Mysterier, Fellesskap, Personlighetsdannelse. Universitetsforlaget, Oslo, 1994.

Niels Nielsen

- St. Johannes Logen Cimbria 1856 – 1956. Aalborg 1956.

Specifikt om telefoner og telefonselskaber

Kurt Jacobsen

- Jydsk Telefon, "Verdens bedste telefonselskab". Post- og Telemuseet, 2004.

Karl Avgust Schmidt

- Gregers Kirk og hans Telefonfolk. Jydsk Telefon-Aktieselskab, Århus 1962.

Emanuel Sejr

- Jydsk Telefon-Aktieselskab 1895 – 1945, Jydsk Telefon-Aktieselskab, Århus 1945.

Esper Fogh

- Telefonen og de danske telefonselskaber. Post- og Telemuseum, 1999.

Diverse

Henning Bender

- Aalborgs Historie, bd. 4. Aalborgs industrielle udvikling fra 1735 til 1940
Udg. Af Aalborg Kommune

Tine Bjerregaard

- Mordet i Hølkerup: en historisk fortælling. Hansen 1996.

Hector Boeck

- 12. Bataillons Historie 1679 – 1929. Gyldendal Bogh.; Nordisk Forlag, København 1929.

A. Breidahl og A. Kjerulf.

- Københavnerliv 1883 – 1912. København, 1938

Per Bo Christensen og Jens Topholm

- Aalborgs Historie, bd. 5. Aalborg under stilstand og fremgang fra 1814 til 1970.
Udg. Af Aalborg Kommune

Bente Jensen

- Moderne Gennembrud i Aalborg i 1930'erne. Aalborgbogen 2003.

Birgit Knudsen

- Hverdag, besættelse og befrielse. Aalborg 1940-45. Midtjysk Forlag, Silkeborg 1986.

Henrik Nielsen og Allan Christensen

- Vesterbro – et gennembrud. Aalborg-bogen 1983-84.

Th. Mølby, A.P. Andersen, S. Sørensen, S. Nielsen.

- Snoldelev-Tune, Træk af sognenes historie. Erh. Flensborgs Forlag, 1939

Peter Riismøller

- Aalborg. Historie og hverdag. Aalborg By 1942.

Niels Rasmussen Søkilde

- Holstenshus og Nakkebølle med tilliggende Sogne og Øer. Odense 1875.

J.P. Trap

- Kongeriget Danmark, 3. og 4. udgave. Gads Forlag, København 1929.

Aalborg Stadsarkiv:

<http://www.aalborg.dk/Borgerportal/Serviceomraader/Kultur+og+Fritid/Kultur/Arkiver/default.htm>